

TEŞEKKÜR

Karşılaştığımız zorluklarda, maddi, manevi desteğini esirgemeyen ve bu ilk sayıya ulaşmamızda katkısı olan herkese teşekkür ediyoruz.

Bugünün Masalları...

Çocukluğumuzun masallarını ilk örseleyen, bir Amerikalı, Neil Armstrong oldu. Gitti Ay'a ayak bastı. Ve, masallar masal oldu. Peki ya "Ali Baba ve Kırk Haramiler"deki kapıyı anımsayan var mı ? Hani "Açıl Susam Açıl" denildiğinde açılan kapı. Dünün çocukları dahi, kendiliğinden açılan kapılarla büyüdüler, şimdikilerse kendi masallarını bilgisayarlarında kendileri yazıyorlar. "Açıl Susam Açıl" da bilgisayar kitapları dizisi adı oldu.

Çoğumuz henüz radyonun, telefonun, teleksin sırrına eremeden, Multimedia Çağı başladı. Ülkemizde giremediğimiz, göremediğimiz yüzlerce köyümüz, suyu, elektriği ve can güvenliği olmayan binlerce mezramız varken, başladı. Sanal bir dünyanın kapıları ardına kadar açıldı önümüzde, biz istesek de istemesek de. Yüzbinlerce kilometre uzaklıkta yakınlarımız oldu, adı INTERNET olan devasa ağ ile birlikte. CHIP Türkiye'nin Hollandalısı Robbert'in söylediğine göre bu ağ sayesinde, evlenenler dahi oldu. (Doğru söylüyor, çünkü eşi Banu'yla bu yolla tanışıp, aşık olup, kayınvaldenin tüm itirazlarına rağmen evlenmişler)

Abaküsle başlayıp, kollu hesap makinelerine dönüşüp oradan ani sıçramalar yaparak günümüz bilgisayarına ulaştığımız sürecin son yıllarda, son aylarda, son günlerde diyebileceğimiz hızı karşısında şaşırmaya dahi vaktimiz olmuyor. Yaşantılarımızın her ayrıntısına giriyor ve yıllardır edindiğimiz genlerimize işlemiş alışkanlıklara dahi el atıyor. Zevklerimizin (neredeyse) tamamına yakınına etkileşimli multimedia aracılığı ile erişebilir olduk (Bilgisayarla seks yapılamaz! Bakınız: Serdar Turgut, sayfa 36).

Elektronik gazeteler, evlerdeki sinemalar, bilgisayarla oynanan oyunlar, bakılan fallar, Internet'te gerçekleşen misafirlikler... Ve bugün düşleyemediğimiz, yarın gerçekleşecek olanlar.

Bütün bu gelişmelerin yaşandığı Dünya ile üzerindeki ozon tabakası delinen, milyon yıldır varolan doğal yaşamı mahvedilen, toplumsal cinnet ve paranoyaların arttığı, insanların gerçek anlamda birbirini öldürüp yediği Dünya'nın aynı dünya olduğuna inanmak kolay değil. Ancak bugün sayıları 20.000.000'u bulan, dilleri, dinleri, ırkları, yaşamları farklı insanlar, birbirleriyle haberleşip anlaşabiliyorsa ve bu sayı her geçen gün artıyorsa, mutlak mutlu bir Dünya için umutlanabiliriz?. Belki de bundan sonra kimse yalnızlıktan ölmez ve dünya düzenini iyiye götürecek ilk olay da INTERNET'te gerçekleşir.

Tansel Tüzel

DİKKAT!

Bu satırların yazıldığı tarihte gümrüğe gelmiş olan ancak yaşanan Gümrük Birliği karmaşası yüzünden henüz elimize geçmeyen Internet CD-ROM'larını derginizin içinde bulamayabilirsiniz. Böyle bir durumda, derginin içinde bulacağınız kuponlarla CD-ROM'larınızı alabileceksiniz. Dileğimiz derginin içinde CD-ROM'larınıza kavuşmuş olmanız...

DUYURU ve DÜZELTME

Dergimizin içinde yer alan anket ve yarışmaların sonucunda kazananlara vereceğimiz hediyelerle ilgili Kampanya Duyurusu'nu yasal engeller nedeniyle yapamadık.

Bu yasal engeller, Chip'in Milli Piyango İdaresi'ne başvuruda gecikmesinin doğal bir sonucudur.

Buna karşın kampanya hediyelerine yer verilmiş bir CHIP ilanı tüm dikkatimize karşın gözden kaçmıştır.

Bu ilanda belirtilen hediyeler yalnızca Şubat ayı aboneleri için değil 6 ay boyunca sürecek abone kampanyasına dahil olacak okuyucularımız içindir. Bu yanlışlık için özür diler, kampanya duyurusunu Mart sayısında yapacağımızı bildiririz.

ÇAĞRI

Televizyondaki Amerikan dizilerinin etkisiyle bozulan Türkçe, uyarlanamayan bilgisayar terimleri ile bir evrim (!) daha geçirmekte. Bu çıkmazdan, bilgisayar basınını oluşturan tüm dergi, gazete ve yayıncıların işbirliği ile kurtulunabileceğine inanıyoruz. Her kuruluştan bir temsilcinin katılacağı yayınlarüstü bir kurulu hayata geçirmek üzere telefonlarınızı bekliyoruz.
Tel: (0.212) 2834244 (10 hat)
Yazı İşleri

Üç Boyutlu Görüntü Sistemi

Film seyrederken ya da oyun oynarken aşağı bakınca yeri, yukarı bakınca gökyüzünü görmek isteyenler için PC, video ve elektronik oyun setleriyle uyumlu kişisel monitör I-Glasses Türkiye'de. 3DTV Corporation'ın Türkiye temsilcisi Onitron Mühendislik, Mümessillik firması tarafından piyasaya sunulan I-Glasses, stereo görüntü sistemi ve baş hareketlerini algılama özelliğiyle üç boyutlu oyun ve sanal gerçeklik tasarım programlarını destekliyor. PC veya videoya herhangi bir monitör gibi bağlanabilen bu ilginç ürün tüm iki boyutlu görüntü sistemlerini de destekliyor.

Üretici firma: Onitron Müh., Mümessillik, Tic.
Fiyatı: Gümrük Birliği'ne geçiş süreci nedeniyle firma fiyat veremiyor.
Tel: (0.212) 2203799

Facit'le Yeniden...

Orta yaş kuşağının kollu hesap makineleri ile tanıdığı Facit, günümüz teknolojisini kullanarak ürettiği dot matrix, laser ve barcod yazıcıları ile Türkiye pazarına yeniden giriş yaptı. Fiyat ve kalite açısından kullanıcılara oldukça cazip gelen HP 5L kategorisindeki Facit 8042 Laser, 100 sayfalık otomatik kağıt besleyicili ve çıkışı 300 Dpi. Renk kiti de bulunan yazıcının maksimum hızı dakikada 7.4 sayfa. İlk sayfa basım hızıysa 23 saniye. Türkiye distribütörlüğü Mars İnşaat ve Mümessillik şirketince yürütülen Facit'in yazıcıları şimdilik sipariş üzerine getiriliyor.

Firma: Mars İnşaat ve Mümessillik Ltd. Şti.
Fiyatı: 676 $
Tel: (0.212) 2810142

Akıllı Bilgisayar Kutusu: OOBE

İhlas Bilgi İşlem'in "Aileler Multimutlu Olacak" sloganıyla tanıttığı, bilgisayarla yeni tanışanlar için tasarlanan OOBE (Out-Of-Box-Experience) çok akıllı bir bilgisayar ambalajlama ve montaj paketi.. Bu paketle bilgisayar alanlar, resmedilmiş komutlar ve etiketlenmiş ambalajlar sayesinde 15 dakika gibi kısa bir sürede cihazlarının montajlarını yaparak çalışmaya başlıyabiliyorlar. Kutunun kapağını açtıktan sonra çalıştırana dek geçen tüm aşamalar anlaşılır ve net bir biçimde resimlerle ve etiketlenmiş ambalajlarla adım adım anlatılıyor. Cihaz çalıştırıldığında bu kez Asistan programın kılavuzluğu Türkçe ve sesli olarak kullanıcıya yardımcı oluyor. Ancak, bu akıllı kutu sadece Acer marka bilgisayar alanlara yardımcı oluyor çünkü birlikte satılıyor.

İthalatçı firma: İhlas Bilgi İşlem Fiyatı: OOBE tek başına satılmadığından, fiyat veremiyoruz.
Tel: (0.212)5517860

Yazılım Hırsızlarının Amansız Düşmanı

Donanımı ve yazılımı tümüyle Türkiye'de geliştirilen yazılımların koruyucu kilidi Hyper-Lock, DOS, Windows, OS/2 ve Network sistemlerinin tümünü destekliyor. Türkçe, İngilizce, Almanca ve Lehçe olmak üzere dört dilde versiyonu olan bu donanım tabanlı yazılım kilidinin izinsiz kopyalamaya karşı geliştirilmiş Hyper-Lock Key, Hyper-Lock Anahtar Disket, Hyper-Lock Hard-Disk Installation ve Hyper-Lock Makine Installation başlıkları altında satılan versiyonları bulunmakta. Pazarlaması Güven Bilgisayar şirketince gerçekleştirilen Hyper-Lock'un en önemli özelliği çok gelişmiş şifreleme sistemi. Bu şifreleme sistemi ile korunan programların debug altında incelenebilmesi veya kırılması imkansız. Bu yararlı ürün otomatik virüs tarama opsiyonu ile korunmuş programlarda da kullanıcıyı virüs ve kod değişikliklerine karşı uyarıyor. Network ortamında yazılımın korunması için bir Hyper-Lock Key'in ana makinenin veya herhangi bir terminalin herhangi bir paralel portuna takılı olması yeterli oluyor.

Firma: Güven Bil. Ltd.
Fiyatı: 1 adet 25 $ 100 adet ve üstü 19 $
Tel: (0.212) 2603646

Ekonomik Faks

Vestel'in 'Ekonomik Faks' sloganıyla piyasaya sunduğu Vestel Fax 3800, 10 sayfalık otomatik doküman besleme, ahizeyi kaldırmadan arama, 30 adet faks, 30 adet telefon hafızası, paralel telefondan komut gönderme, 16 seviyeli gri tonlama, kontrast ayarı gibi özelliklere sahip. En büyük özelliği de sloganındaki gibi ekonomik olması.

Firma: Veskom
Fiyatı: 340$
Tel: (0.212) 2830499

Dijital Video Kartları

Miro'nun Video DC1 televizyon ürünün yerini Video DC1 plus aldı.Bir önceki kartın yarı fiyatına olan DC1 plus'ta ek olarak Adobe Premier 4.0 ve Asymetrix 3D-FX programları da yeralıyor. Gerçek zamanda 384x288x24 bit ve 25 kare/sn PAL görüntü yakalama, video editing, dijital efekt, miks ve karakter yaratma özellikleri olan yeni video kartı ile 3D-Studio TGA dosyaları ve FLC dosyaları da gerçek zamanda videoya kayıt edilebiliyor. 1xcomposit ve 1xS-Video girişi, 1xcomposit ve 1xS- Video çıkışı olan Video DC1 plus, Windows 3.x ve Win 95 uyumlu.

DC20 ise tamamen profesyonel amaçlı hizmetlere yönelik 768x576x24 bit ve 25 kare/sn PAL standartında görüntü yakalama ve geri oynatma hızına sahip. 1.7 sıkıştırma oranı ile TV yayınları için kabul edilen dijital video standardını destekleyen DC20 Windows 3.x ve Win 95 uyumlu.

İthalatçı firma: Ölçsan
Fiyatı:DC1 plus-790 $
DC20-3290
Tel: (0.212)2809761

Tunçmatik'ten Evlere Mini UPS

Çok küçük boyutları ile ev ve küçük ofislerde kullanılmak üzere üretilen kesintisiz güç kaynağı Eko-line 250 VA250 VA'lık kapasitesi ile 10 ila 20 dakika arasında destek sağlıyor. Telefon santrallarına da kesintisiz güç desteği veren Tunçmatik'in yeni ürünü mini UPS, düşük ve yüksek gerilimlere dayanıklı, aşırı yüklenme ve kısa devre durumuna karşı da korumalı. Dünyada gücüne göre en küçük hacme sahip olan Micro-Line 600 VA UPS ise 10 cm. genişliğe, 16 cm. yüksekliğe ve 18 cm. derinliğe sahip. CPU kontrollü Micro-Line UPS'in en önemli özelliği de açılmadan akülerinin değiştirilebilmesi.

İthalatçı firma: Tunçmatik Elek. Mal. Paz. A.Ş.
Fiyatı: Eko-Line 250 VA 135$ / Micro-Line 600 VA UPS-262$
Tel: (0.212) 2529911

Canon'un Yeni Lazer Yazıcısı

Canon, Microsoft Windows Baskı sitemini kullanan, küçük ofis ve ev ortamlarında kullanılabilecek yeni lazer yazıcısını piyasaya sundu. Canon'un otomatik kontür netleştirme teknolojisini de kullanarak 600 Dpi. çözünürlükte çıkış verebilen ekonomik yeni ürün LBP-460'de kağıt çıkış yolunun düz olması çıkışa hız kazandırıyor.

Microsoft Windows Baskı Sistemi'nde baskı verileri yazıcının bağlı bulunduğu bilgisayarda işlendiğinden RAM en alt düzeye indirilebiliyor. CPU ve ROM ise tamamen kaldırılabiliyor.

İthalatçı firma: Hesmak Bilgisayar Text & Data
Fiyatı: 849 Mark
Tel: (0.212) 2493806

Sporster'dan Faks Modem

Küçük ofislerde ve evlerde kullanılmak üzere üretilen ve karmaşık olmayan bir yapıya sahip olan Sporster'ın 28.800 faks modemle yurtiçi ve yurtdışından karşılıklı görüşmeler rahatlıkla yapılabiliyor.

Menüden bütün datayı kontrol edebilen ve normal telefon hatları ile çalışan Sporster birçok faks ve iletişim yazılımıyla da uyumlu. Online servisleri ve BBS'lere giriş için uygun olan 28.800 faks ModemV-34 ve V.32 bis standartlarını ve 300 bps'e kadar olan tüm hızları da destekliyor.

V.42/MNP 2-4 ve V.42 bis/MNP 5'i de destekler ve 115.200 bps'e kadar çıkar.V.17 Group III faksta 14.400'le çalışır.

İthalatçı firma: Biltur
Fiyatı: 495 $ (harici) 445$ (PC içine)
Tel: (0.212) 2960219

Galaxy Gamma TV/Video Kartı

PC'sini televizyon olarak kullanmak ve aynı zamanda videoya görüntü de aktarmak isteyenler için multimedya üreticisi Aztech Galaxy Gamma TV/Video kartını piyasaya sundu. Kartın üzerindeki TV tuner sayesinde 99 kanal otomatik olarak aranarak hafızaya alınabiliyor ve görüntüler sabit diske anında kaydediliyor. Video Galaxy Gamma ufak bir modül katkısıyla, CD-ROM filmlerini de izlemeye olanak tanıyor. Üstelik çalışırken ekranın bir köşesinden TV seyretmeyi de mümkün kılıyor.

İthalatçı firma: 4K
Fiyatı: 300 $
Tel:(0.212) 2593800

SYMBOL'DEN YENİ BARKOD OKUYUCUSU

Romar A.Ş., ürünlerini 1988'den distribütörlüğünü yürüttüğü Amerikan firması Symbol Technologies firmasının yeni endüstriyel barkod okuyucu modeli LS 3603'i piyasaya sundu.

Fuzzy Logic adı verilen teknoloji ile üretilen yeni barkod okuyucu, paketlerin üzerindeki zedelenmiş, yırtık ve kirli barkodları dahi rahatça okuyarak iş gücü ve zaman kaybını önlüyor. Artırılan okuma derinliği sayesinde de uygun ölçülerde basılmış barkodları 0-140cm. uzaklıkta arasında da okuyabilmekte.

Distribütör firma: Romar A.Ş.
Fiyatı: 64.700.000 TL
Tel: (0.212) 2520809

Yüksek Kapasiteli Diskler Notebook'larda

Sürekli artan kapasite ihtiyaçları karşısında sabit disklerin kapasiteleri de hızla artmaya devam etmekte.

Bu gelişmeler doğrultusunda hareket eden Quantum yüksek kapasiteli notebook diskleri de ürün listesine ekledi. Quantum'un Türkiye distribütörü Karma stoklarında yerini alan ve büyük ilgi gören Quantum Europa serisinin QEU 1080A modelinin disk kapasitesi 1080 MB.

Fast ATA-2 arabirimine sahip olan bu modelin üretici tarafından verilen veri transfer hızı 16.6 MB/sn. Quantum'ların bu yeni modelleri 3 yıl garantili.

Firma: Karma A.Ş.
Tel: (0212) 2333030

"İstemci" ve "Sunucu" PC Sistemleri

Unisys, PC ürün hattına ek olarak 150 MHz ve 166 MHz Intel Pentium işlemci içeren yeni istemci (client) ve sunucu (server) sistemlerinin üretimine başladı. 1996'nın ilk çeyreğinde kullanıcı hizmetine sunulacak olan sistemler desktop ve sunucu ürün ailesi kapsamında toplam 7 değişik model olarak üretiliyor. Unisys'in yeni PC İstemci Sistemleri MS-DOS, WFW 3.11, OS/2 Warp, SCO UNIX, Novell Netware, Windows NT 3.5, Win95 ve CTOS III 1.2.27 uyumlu. PC Sunucu Sistemleri ise SCO MPX, OS/2 MP, Novell Netware, Novell Netware SMP, Windows NT Server ve Unixware işletim sistemleri üzerinde test edilmiş ve onaylanmıştır.

Koç-Unisys
Tel: (0216) 3109245

Üstün Tarayıcı, Scan Master 4500

Howtek'in ürünü olan Scan Master 4500, 35 mm diadan, afişlere kadar her ebatta malzemeyi çok yüksek çözünürlüklerde tarama kapasitesine sahip. 4500, sahip olduğu üç tarama kafası ile çok yüksek süratte dönen cam tamburun üzerindeki saydam ya da opak malzeme üzerindeki tüm noktaları sayısallaştırabiliyor.

4500'ün tarama mantığını CD-ROM sürücülerin okuma mantığına benzetmek mümkün. Tambur, belli bir devire ulaştıktan sonra taramaya başlayan kafalar, masaüstü scannerlara oranla çok farklı. Bu tip tarayıcılarda kullanılan tarama kafaları bir tür lazer tabancasını andırıyor. Okuyacağı noktayı nişan alıp ışın gönderen kafa, geri dönen ışığın durumuna göre renk tayini yapıyor.

Masa üstü scannerlar ise bu işi satır tarama yöntemiyle yaparlar. Daha hesaplı bir teknoloji olan satır taramanın, Howtek 4500 gibi drum scannerlere göre daha mütevazi tarama kaliteleri ve süratleri var.

Scan Master, scannerdan çok yüksek kalite, geniş tarama alanı ve yüksek sürat bekleyenler için üretilmiş. Gazeteler ve büyük matbaaların tercih ettiği Howtek Scan Master 4500'ün fiyatı 50 bin dolar civarında.

3P Bilgisayar Sanayi Tic. ve Dan. A.Ş.
Tel: (0212) 2123657

Hızlı Metin Arama ve Erişim Sistemi

Büyük hacimli bilgileri küçük bir çabayla organize edilmiş ve üzerinde arama yapılabilir parçalar haline getirebilen ZyINDEX hızlı metin arama ve erişim sistemi, her kelimeyi veri ve dosya ismiyle ilişkilendirip, tüm dosyaların katalog haline gelmesini sağlıyor. İsteğe göre her yeni bilgi girişinde veya dokümanın değiştirilmesinde indeks yenileniyor. Mevcut elektronik dokümanların doğal formatları ile çalıştığı ZyINDEX ile nerede olduğu unutulan dokümanlara da içeriğine göre erişilebiliyor. İsteğe bağlı olan özelliği 'Yayınlama' ile herhangi bir CD yazıcı kullanılarak CD-R yazılabiliyor.

Sınırsız sayıda indeks oluşturabilen ve aynı anda en fazla sekiz indekste arama yapabilen program IBM PC uyumlu.

Distribütör Firma: Kets
Fiyatı: Tek kullanıcı-1250$
10 kullanıcı-3400$
Tel: (0.212) 2325666

Windows Altında Çalışan Konfeksiyon Programı

Miragesoft tarafından geliştirilen ve Windows altında çalışan Konfeksiyon Programı, bir tekstil işletmesinde iplik ve aksesuarın örme sürecinden üretime dek tüm aşamaları izlemek üzere hazırlanmış. Aksesuarın alım miktarı, fiyatı ve stok durumlarının en ince detayına kadar kontrol edilebildiği programla renk-beden bazında kayıt tutulabiliyor ve her sipariş ayrı ayrı ekrana getirilebiliyor. Bütün personelin kayıtlarının takip edilebildiği ve bir işlem bitirilmeden diğerine geçmeyi olanaksız kılan program, tekstil firmalarının ithalat ve ihracat hedefleri dikkate alınarak hazırlanmış. Programın İngilizce ve Rusça versiyonu da Mart ayında piyasaya sürülecek.

Üretici firma: Miragesoft
Fiyatı:
Tek kullanıcı-2.500 $
2-10 kullanıcı-10.500 $
11+ kullanıcı- 17.000 $
Tel: (0.212) 2757432

Perakende Satış Sistemi

Likom Yazılım, market ve mağazalarda kullanılmak üzere PSS (Perakende Satış Sistemi) adı altında yeni bir program geliştirdi.

Likom PSS, barkod okutularak satış yapabilen pazar kasa ve satış noktası terminallerinden veri toplayan, bu verileri Intro ya da Introplus yazılımlarına aktaran bir yazılım modülü. Bir mağazanın ön ve arka büro işlevlerini ticari uygulamalar ile entegre olarak yerine getiren PSS, mağazanın satış noktalarını da gün sonunu beklemeden anında izleme ve denetleme olanağı sağlıyor. Satış noktalarından elde edilen verilerle, depo ve mağaza stoklarının güncel olarak izlenmesini sağlayan PSS ile mağaza yöneticileri, kararlarına destek olacak çok çok sayıda önemli rapora da kavuşuyor.

Üretici firma: LİKOM
Fiyatı:
27.750.000 TL (DOS)
44.950.000 TL (Novell)
Tel: (0.212) 2722820

Sınav Değerlendirme Programları

Anadolu liseleri, Fen liseleri ve kolejlere yönelik dersanelerin sınav değerlendirmeleri için Sertaş Anadolu, üniversite hazırlık kurslarının değerlendirmesine yönelik olarak da Sertaş ÖSS, Sertaş ÖYS ve Sertaş Rehberlik programları piyasaya sunuldu. Programların en büyük özelliği kullanıcının tanımladığı parametrelere göre sınırsız raporların yanısıra isteğe bağlı olarak sabit raporların da alınabiliyor olması. Rehberlik programı ise sınav değerlendirme programlarıyla bağlantılı olarak alınan puana göre öğrencinin girebileceği okulların listesini veriyor.

Üretici firma: Sertaş Servis ve Ticaret A.Ş.
Fiyatı: ÖSS+ÖYS-1.500 $
Anadolu-1.000$
Rehberlik: 300 $
Tel: (0.232) 4336813

Merkür Ticari Sistemi

Link Bilgisayar'ın son ürünü Merkür Ticari Sistemi, küçük, orta ve büyük boy işletmelerin en basitinden en karmaşığa tüm istekleri gözönüne alınarak 25.000 Link kullanıcısınının görüşlerine başvurularak hazırlanmış. Firma yetkililerine göre Windows kullanan herkesin kolay adapte olabileceği programda Windows ürünlerinde bulunan Balon Yardım Tekniği, Kart, İşlem, Tanımlar ve Rapor Seçimi seçeneklerinin bulunduğu Araç Kutusu, Öndeğer Kayıt Etme, Kart Seçimi, Dürbün, Büyüteç ve Takvim gibi özellikleri bulunmakta.

Merkür Ticari Sistemi, Link Bilgisayar'ın 1993 yılında proje çalışmalarına başladığı Link Güneş Sistemi adlı ticari yazılımın ilk ürünü olarak Mart ayında piyasaya sunulacak.

Üretici firma:
Link Bilgisayar
Tel:(0.212) 2757141-2730170

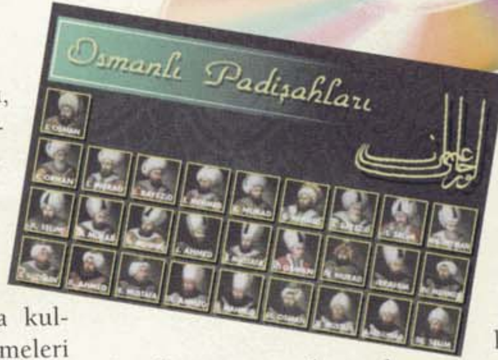
Link Güneş Sistemi'nin ilk ürünü Merkür Mart ayında piyasada.

CD-ROM'da Osmanlı Devleti

Ülkemizde elektronik yayıncılığın öncüsü olan 3. Boyut, CHİPPazar sayfalarında da yeralan eğitim serisine yeni bir ürün daha ekledi. Osmanlı CD-ROM'u son derece etkili bir jenerikle daha başlangıçta kullanıcıyı sarmakta. 3. Boyut'un tüm çalışmalarında kimlerin ne yaptığı, nerelerden müzik ve fotoğraf aldıkları belli. Türkiye'de çok rahat bir şekilde hemen herkesin eline geçen malzemeleri kullandıkları düşünülürse, kullanılan ürünlerde üretim kimliğinin olmasının önemi anlaşılır. Kısacası, 3. Boyut kendi iç birimlerinde bilgi derleme, tasarım, bilgisayar ortamına aktarım gibi birçok konuda uzmanlaşmış. Bunun dışında kullandığı tüm malzemeleri ise belirli kaynaklardan kullanım haklarını alarak ürünlerine yansıtmış.

Jenerikten sonra gelen Kuruluş, Yükselme, Duraklama ve Gerileme ana başlıkları ekrana geliyor. Bu başlıklara mouse aracılığıyla ulaşıldığında ferman şeklinde tasarlanmış bilgi penceresinde kısa bilgilere ulaşılıyor. Mesela, Kuruluş dönemine bastığımızda sol tarafta 1. Osman'dan başlayarak o dönemle ilgili padişahlar ekranda beliriyor. Hangisi incelenmek istenirse onun üstüne tıklanıyor ve sol altta ilgili butonlar ortaya çıkıyor. Böylece o döneme ait savaşlar, antlaşmalar, fetihler ve tüm bilgilere ulaşılabiliyor. Aynı zamanda sağ üstte bilgi penceresinde sürekli olarak seçilen döneme ait bilgiler izlenebiliyor. Ayrıca renkli harflerle yazılmış tüm kelimelerin üzerine tıklandığında o kelime ile ilgili ek bilgi de alınabiliyor.

Ve bu ana yapı ürünün tüm bölümleri için geçerli. Osmanlı çalışmasına genel olarak bakıldığında her biri ayrı bir çalışma olabilecek zenginlik ve derinlikte bilginin tek bir kaynakta toplandığı görülüyor.

TAK-ÇALIŞTIR ve KENDİ MÜZİĞİNİ KENDİN YAP!

Etkileyici bir görsel şölenle sunulan Osmanlı CD-ROM'unun konfigürasyonu da problemsiz. 3. Boyut Osmanlı çalışmasıyla birlikte kullanıcıya tak-çalıştır kolaylığını sunmakta. Genelde birçok program kullanılan sisteme, kullanıcı bazı dosyalar yükleyip işletim sisteminin INI dosyalarına kendi kullanacağı birtakım satırlar eklediğinde ve daha sonra programı kullanmak istemeyip diskinden sildiğinde uyumsuzluk görülebiliyor. Üstelik bu uyumsuzluklar işletim sisteminin yeniden kurulmasını dahi gerektirebilir.

3. Boyut kurulumu sisteme bu anlamda hiçbir dosya yüklememekte (Quick-Time hariç).Dolayısıyla kullanıcı diskindeki hiçbir programla uyum problemi yaşamayacak. Ayrıca programın simgesinin 3. Boyut Multimedia Ürünleri ana başlığı altında bulunması ve her ürünün kendi simgesinin bu başlık altında bulunması kullanıcıya önemli bir kolaylık sağlamakta.

Eğitim multimedia ile yeni bir soluk kazandı; eğlenirken öğrenmek. Padişahlar Albümü çocuklara olduğu kadar yetişkinlere de tarihi öğrenebilmenin olanağını sunuyor. Kullanıcıya, her padişahın resiminin altına yerleştirilmiş notalar ile kendi kanun ve ud taksimini yapma imkanı verilmesi de cabası.

3. Boyut, başarıyla sonlandırdığı bu çalışmanın hemen ardından yeni sürprizlerin hazırlıklarına şimdiden başlamış. CHIP, bu başarılı çalışmada emeği geçen herkesi kutlar ve başarılarının devamını diler.

GEREKLİ DONANIM

66 Mhz, 486 mikroişlemcili, 8 Mb anabellekli, 480x640 pixel 256 renk destekleyen ekran ve ekran kartı, SoundBlaster uyumlu ses kartı, doublespeed CD-ROM sürücülü, MS-Windows 3.1 Türkçe işletimli PC. LC 475 ve daha yüksek performanslı Macintosh.

Perakende satış fiyatı: 30 $+ KDV

Tel: (0.216) 4145540

OYUN CD-ROM'LARI

AYIN ONLUSU

1. Phantasmagoria
2. Command & Conquer
3. The need for speed
4. FİFA 96
5. Rebel assault 2
6. The Dig
7. Screamer
8. Stonekeep
9. Actua soccer
10. 11th hour

YENİ ÇIKANLAR

1. Age of rifles
2. Civilization 2000
3. Conquest of the new world
4. Dungeon keeper
5. Jagged aliance gold
6. Magic the gathering
7. The last butzkrieg
8. Third Reich
9. Wizadry gold
10. Cybermage

BÜTÜN ZAMANLARIN EN İYİLERİ

1. FİFA 96
2. Rebel assault 2
3. Command & Conquer
4. The need for speed
5. The Dig
6. Phantasmagoria
7. Full throttle
8. Screamer
9. Fate to black
10. 11th hour

Bu liste Rainbow Bilgisayar tarafından hazırlanmıştır.

Internet'te Kaybolmayın

Herkes İçin İnternet

Tan Deniz SARIHAN
(Genişletilmiş 2. Baskı), Sistem Yayıncılık,
Tel: (212) 227 74 57-58

Bir kılavuz yardımı olmaksızın Internet dünyasına girenler genelde hayal kırıklığına uğruyorlar. Bilgi sonsuzluğu içinde kaybolan bu kişiler için, Internet zaman ve para kaybına dönüşüyor. Sistem Yayıncılık tarafından sunulan **Herkes İçin Internet** kullanıcıların en büyük yardımcısı olmaya aday. Internet hakkında bilmek istediğiniz herşeyi bulabileceğiniz kitabın en çarpıcı özelliği, Internet'e bağlı durumdayken takip edilebilecek biçimde yazılmış olması. Sade ve anlaşılır bir dille yazılmış olan kitabın ilk bölümü, Internet'le yeni tanışanlar ve temel bilgiler konusunda eksiklerini gidermek isteyenler için hazırlanmış.

İkinci bölüm ise temel bilgilere sahip olan kullanıcılara yönelik olarak Internet hizmetlerinden faydalanmak için kullanılan araçlara ayrılmış. Ayrıntılı bilgilerin verildiği bu bölüm, araçların verimli kullanımı açısından oldukça yararlı.

İş hayatında Internet kullanımı hakkında da bilgilerin yer aldığı kitap, bunun yanında bir sözlüğe ve Internet adreslerinden oluşan zengin bir arşive sahip.

Çeşitli Internet dokümanları ve bağlantı programları içeren bir disketle beraber satılan **Herkes İçin Internet**, kullanıcıların kısa zamanda bilgi otoyolunda sol şeride geçmelerini sağlıyor.

EN ÇOK SATAN KİTAPLAR

1. **Windows 3.1**, Naci Altan/ Alfa Yayıncılık
2. **Excel 5**, Naci Altan/ Alfa Yayıncılık

3. **MS-DOS 6.20 ve 6.22**, Yalçın Özkan/Alfa Yayıncılık
4. **Kim Korkar Windows'tan**, Lale Hakman-Sina Hakman/ Pusula Yayıncılık
5. **Windows Sizden Korksun**, Cenk Tarhan/Pusula Yayıncılık
6. **Bilgisayar Virüsleri**, Cengiz İnal/ Alfa Yayıncılık
7. **Internet**, Tan Deniz Sarıhan/ Sistem Yayıncılık
8. **Q Basic**, Yalçın Özhan/ Alfa Yayıncılık
9. **PC Donanımı**/Sistem Yayıncılık
10. **Çaylaklar İçin Windows '95**, Andy Rathbone/Mitos

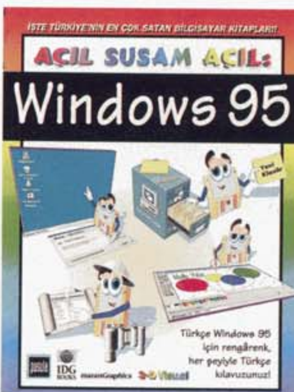
Renkli, Türkçe, Sinemaskop

Açıl Susam Açıl

Pusula Yayıncılık,
Tel: (212) 252 42 80

Bilgisayardan korkanlar için "Kim Korkar..." dizisini başarılı bir şekilde gerçekleştiren Pusula Yayıncılık, bu kez de bütün dünyada 1.500.000 satan görsel seri "Açıl Susam Açıl"ın ilk iki kitabı "Bilgisayar" ve "Windows 95"i okurların ilgisine sundu. Maran Graphics'in IDG Books adına ürettiği 3D Visual serisinin Türkçe versiyonu olan kitaplar büyüklere olduğu kadar çocuklara da hitap ediyor. Yazı yazmanın, resim yapmanın, PC bakımının, Türkçe dizin kurabilmenin yollarının anlatıldığı Windows 95'i okuyanlar programı rahatlıkla kullanabilirler. Temel kavramlar, kullanım incelikleri, kullanım ergonomisi, multimedia, bilgisayar ağları gibi konulara yer veren Bilgisayar'ın son sayfalarında da bilen-bilmeyen herkese gereken bir bilgisayar terimleri sözlüğü de bulunuyor. Korkanlara duyurulur!

Tüm Platformlardaki Word 6 Kullanıcılarına

Virüs Saldırısı

Eğer sadece program dosyaları virüs içerir diye düşünüyorsanız çok yanlış yapıyorsunuz Çünkü geçtiğimiz günlerde WORD 6.x for WINDOWS'un makro dosyalarında virus bulundu. Kullanılan makrolar aracılığıyla veri dosyalarına bulaşan ilk virus. Makroyla yazılmış virüs mü olur deyip gülmeyin, bu kabus şu anda gerçek.

MAKRO EŞEK ŞAKASI

Bu yeni virüs WW6MACRO olarak açıklandı. Virüs tüm Microsoft Word 6 kullanıcılarını etkiliyor hatta Windows 95 altında çalışan kullanıcıları bile. Ve hiç kullanılmayan çok net bir yol kullanıyor. COM, EXE, SYS veya BAT'lara bulaşmıyor, sistemin BOOT sektörüne birşey yazmıyor. WORD 6.x for WINDOWS'un *.DOC dosyalarını etkiliyor ama onları ezmiyor/bozmuyor.

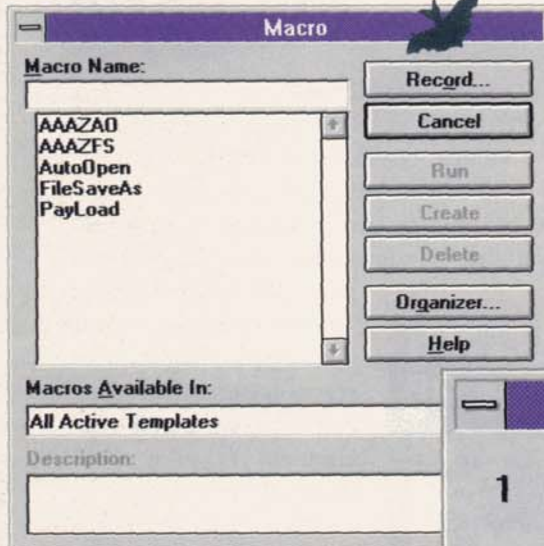
Virüs bir Word dokümanı, okunduğu zaman sisteme bulaşıyor ve daha sonra üretilen her yeni dosyaya bulaşıyor. Bu doküman başka sistemlere iletildiğinde ve orada açıldığında onlara da bulaşarak yayılıyor

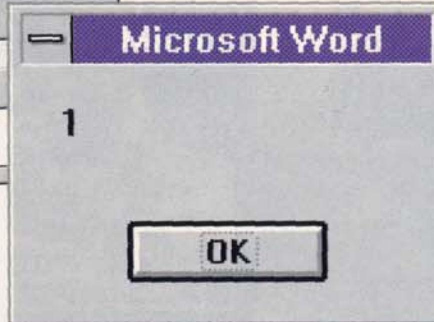
Otoritelerin incelemelerine göre yeni virüs kendini yaymak için değişik bir teknik kullanıyor. Aralarında Amerika, İngiltere ve Finlandiya'nın da bulunduğu birçok ülkede görüldü. Üstelik, E-mail mesajları ile iletilen dokümanlarla da yayıldı. Virüs uzmanlar tarafından WinWord.Concept olarak isimlendirildi ve Makro Eşek Şakası olarak nitelendirildi.

Virüsün yeni ve ilginç özellikleri:

- Programları değil dokümanları etkileyen ilk virüs,
- Word'un çalıştığı tüm platformları etkileyen (Windows 3.x altında çalışan Word 6, Windows 95, Windows NT ve Apple Macintosh'daki Word) çok platformlu ilk virüs,
- Geleneksel virüslerden çok daha hızlı bir şekilde yayılıyor, çünkü kullanıcılar dokümanlarını programlarından daha fazla paylaşıyor,
- Ve belki de en önemlisi, virüs kişilerde makrolarla virüsel şeyler yazılabileceği düşüncesini uyandırıyor, ve belki de hemen yazmak için çalışmaya başlıyorlar, WinWord.Concept çok iyi geliştirilmiş olan WinWord makro dilini kullanarak dokümanlara bulaşıyor ve de NORMAL.DOT genel şablonunu etkiliyor.

Makrolar aracılığıyla bulaşan bu virüs dokümanlarda üzerinde "1" yazılı bir kutucuk olarak kendini gösteriyor.

Virüslenmiş bir doküman açıldığı ilk anda AutoOpen bir makro olarak çalışıyor ve kontrolü ele geçiriyor ve NORMAL.DOT'u etkiliyor ve standart şablon kullanılarak üretilen diğer şablonları da.

Sonuç olarak virüsün etkisi olarak yukarıdaki resimde gördüğünüz gibi bir kutucuk çıkıyor ve üzerinde "1" yazıyor. Daha sonra arkadan gelen her doküman "File" menüsünden "Save As" menü seçeneği kullanılarak kaydedildiğinde bunlara WinWord.Concept virüsü bulaşıyor.

SİSTEMİNİZDE VİRÜSÜN KONTROLÜNÜ NASIL YAPARSINIZ ?

Eğer "Dr.Solomon's Anti-Virus Toolkit" kullanıyorsanız, bu yeni virüsü yakalayabilecek olan dosyayı Dr.Solomon's BBS'in şu telefonundan alabilirsiniz (00-1-617-229-8804). Ve daha detaylı bilgi için support@us.sands.com adresine E-mail gönderebilirsiniz. Eğer CompuServe kullanıcısı iseniz GO DRSOLOMON diyerek daha detaylı bilgiye ulaşabilirsiniz. Veya bir İNTERNET erişiminiz varsa http://www.sophos.com adresine bir gezinti yapabilirsiniz.

Eğer şimdiden telaşlandıysanız, kolayca şu şekilde kontrol edebilirsiniz. "Tools" menüsünden "Macros"u seçin ve aşağıdakilerin olup olmadığını kontrol edin.

Eğer AAAZFS, AAAZAO, AutoOpen, Payload ve FileSaveAs isimli makrolar varsa, dokümanlarınız etkilenmiş olabilir. Bu makroları sildiğinizde sisteminiz temizlenmiş olacaktır.

Robbert Van Herksen

MULTİMEDİA DESTEKLİ EĞİTİM

Merkezi Ankara'da olan ve 1989'da kurulan InterMedia şirketi, dünyanın en büyük teknoloji destekli eğitim veren kuruluşu NETG'nin eğitim ve beceri eksikliğini belirlediği alanlarda 24 saat hizmet veriyor.

Insana yapılan tüm yatırımlarda, eğitimin önemini irdeleyen ve bu eğitimin en etkin şekilde nasıl verileceği sorusuna çözümler getirmek konusunda uzmanlaşan InterMedia, firmalara gerekli eğitim planının hazırlanmasından, donanım sağlanmasına ve eğitim danışmanının bilgilendirilmesine dek tüm teknik ve yönetimsel hizmetleri yerine getiriyor. Eğitim ihtiyacının istenen yerde ve istenilen zamanda karşılanmasının gerekliliğine inanan firma yetkilileri, personele yapılan yatırımın şirketlere rekabet açısından büyük avantaj sağladığına inanıyorlar.

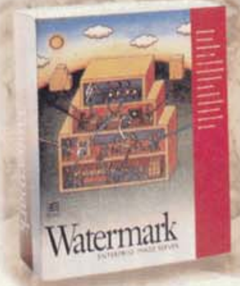
Akbank, Bilkent Üniversitesi, BİLPA, Garanti Bankası, Halk Bankası, TUBİTAK, Yapı Kredi Bankası ve Merkez Bankası, InterMedia'nın hizmet verdiği kuruluşlar arasında yeralıyor. *Tel: (0.312) 441 67 06*

KÜLTÜREL CD-ROM'LAR

Multimedya teknolojisi ile üretim ve elektronik yayıncılık yapan 3. Boyut ilk Türk CD-ROM'larını piyasaya sundu. Türkiye'yi Genel, Bölgeler ve Iller başlıkları altında inceleyen Türkiye adlı yapıtta yöreler özgün müzikleri ve canlandırma filmleri eşliğinde izlenebiliyor. Eski Çağlar adlı ikinci CD-ROM ise dünyanın oluşumundan Selçuklu Devleti'nin yıkılışına kadar olan dönemi detaylı olarak işliyor. 100 Türk filmi hakkında özgün müzikleri eşliğinde bilgi veren üçüncü yapıtın yanısıra 3. Boyut, Pusula adı altında Anadolu liseleri ve kolejlere hazırlık setini de öğrencilerin kullanımına sundu.

ELEKTRONİK ARŞİV...

Yıllardır değişik sektörlerce kullanılan elektronik arşiv sistemi artık dev boyutlarda gereksinimleri olan basın sektörüne de girdi. Kets tarafından ilki Milliyet Gazetesi'nde kurulan sistemle ilk etapta gazetenin kendi bünyesindeki yayınların ve gazetelerin arşivlenmesi planlanıyor. Bir gazete arşivinin tutulması için gerekli tüm ayrıntılara sahip olan sisteme tamamen Türkçe menüler ile erişiliyor.Client-Server mimarisine uygun bir şekilde çalışan sistemin server bileşenini Windows-NT Server üzerinde çalışan Watermark Image Server ve SQL Server, client bileşenlerini ise Windows üzerinde çalışan Watermark kullanıcı arabirimleri oluşturuyor.

KOÇ-UNISYS VE RAY SİGORTA İŞBİRLİĞİ

Ray Sigorta A.Ş. geniş müşteri portföyüne daha etkin hizmet verebilmek ve gelecekteki gereksinimlerini karşılayabilmek amacıyla, Istanbul Genel Müdürlüğü için Unisys 6500 Unix Sistemi'ni seçti. Simetrik çokişlemci özelliği ile teknolojinin en son olanaklarından yararlanarak geliştirilen Unisys 6550 Unix Sunucu, başlangıçta 4 adet Pentium 100 Mhz işlemci ile kullanıma alınıyor, ancak bir adet daha benzer işlemcinin eklenmesine de olanak tanıyor. 64 Mb temel ECC belleğe sahip olan sistem 256 Mb. bellek upgrade'i ile güçlendirilmiş. Disk kapasitesi ise 4.6 Tb'ye dek artırılabilmekte.

LINK PAZAR PAYINI ARTIRDI

Link Bilgisayar, uluslararası araştırma kuruluşu IDC (International Data Corporation) tarafından hazırlanan Türkiye Yazılım Pazarı 1994-1999 araştırma raporunda %25.3'lük pazar payı ile ilk sırada yeraldı. Uluslararası IT (Bilişim Teknolojileri) ile ilgili araştırmaları ile ünlü IDC'nin Türkiye Yazılım Pazarı raporunda, Link Bilgisayar'ın 1994 yılında elde ettiği 1.7 milyon dolarlık gelir ile yerli üreticiler arasındaki pazar payını %17.2'den %25.3'e yükseltmeyi başardığı belirtildi.

LİNK VERİ TABANI ARTIK HERKESE AÇIK

Link Veritabanına Ulaşım Kütüphaneleri aracılığı ile artık Link'in bilgi dosyalarından online bilgi okumak, yazmak, rapor almak ve Link paketleri üzerine yeni programlar yazmak çok kolay. Ayrıca Link dışında hazırlanmış programların, Link paketleri ile doğrudan bilgi alışverişinde bulunabilmesini sağlayacak yeni bir sistem oluşturuldu. Link Veritabanına Ulaşım Kütüphaneleri tüm Link Seri 4 paketleri ile birlikte isteyen herkese ücretsiz olarak verilmekte. Yeni sistemin kullanılmaya başlamasından itibaren yetkili satıcılar kullanıcılardan gelecek tüm özel yazılım ve değişiklik taleplerine yanıt verebilecek.

MICROSOFT, COCA COLA'NIN ÖNÜNE GEÇTİ

Dünyanın en büyük pazarı Asya'da bugüne dek en çok iş yapan ve en büyük çokuluslu şirket olan Coca-Cola birinciliği Microsoft'a kaptırdı. Hong Kong'da yayınlanan bir dergi tarafından yapılan araştırma sonucuna göre en büyük çokuluslu 10 şirket şöyle sıralanıyor: Microsoft, Coca Cola, Mc Donald's, Motorola, Walt Disney, IBM, Kodak, Citicorp, Nestle SA ve Xerox. Araştırmada ürün ve hizmet kalitesi, müşteri hizmetlerindeki yenilikler, yönetimde uzun vadeli vizyona sahip olmak ve finansmanda istikrar gibi kriterler dikkate alındı.

24 SAAT KESİNTİSİZ HABER YAYINI

Amerika'nın ünlü televizyon kanalı NBC'nin yüzde 49 hissesine Microsoft talip oldu. Halen haber yayın ağı için gereken 4 milyar dolarlık yatırım konusunu çözmeye çalışan taraflar anlaşırsa, NBC 24 saat kesintisiz haber yayını yapacak. Microsoft'un bir televizyon kanalına yapacağı en büyük yatırım olacak bu girişimle NBC TV kanalı da daha iyi imkanlara sahip olacak. ABD'nin eğlence sektörü devi Walt Disney şirketi de kısa bir süre önce Capital Cities/ABC and Time Warner'ı devralarak, CNN'in dahil olduğu Turner Broadcasting System'e sahip olmuştu.

VESKOM EĞİTİM SEMİNERİ

Veskom İstanbul bölgesine bağlı olarak çalışan tüm Marmara bölgesi yetkili servislerine yönelik seminer 17-18-19 Ocak'ta Nippon Oteli'nde gerçekleştirildi. Servis hizmetlerinin müşterilerine en kaliteli ve en hızlı biçimde ulaştırılması amacı ile düzenlenen seminerin ilk iki gününde bilgisayar ve çevre birimleri, üçüncü gününde de faks cihazları hakkında teknik bilgiler verildi. Seminerde özellikle Vestel PC'ler ile Vestel 4200/4700, Vestel 3500 model faks cihazları hakkında teknik açıklamaların yanısıra uygulamalı eğitim verildi. Veskom A.Ş. eğitim seminerlerini yıl içinde Ankara, İzmir, Adana ve Erzurum bölgelerinde de devam ettirmeyi planlıyor.

CD-ROM ÜZERİNDE DERGİ

Sektörün ilk CD-ROM dergisi, CD-ROM DATA bu ay piyasaya çıkıyor. Okurlara CD-ROM üzerinde ulaşacak derginin yayıncısı, Asymetrix Türkiye distribütörü olan Infinity Experts şirketi. Özellikle oyun kullanıcılarının yararlanacağı dergide, oyunların deneme sürümleri, incelemeler ve tavsiyeler bulunacak. Fiyatı 500.000 lira olan CD-ROM DATA'da multimedya, yazılım ve donanım konuları da yer alacak.

WIN '96'DA GERÇEK PAYI VAR MI?

Win'95 piyasaya çıkar çıkmaz, piyasa bir sonraki sürümün söylentileriyle çalkalanmaya başladı. Oysa, Microsoft Windows 95'i piyasaya çıkardıktan sonra ortalık sakinleşecekti. Personel Systems Group'un başkan yardımcısı Brad Silverberg, şimdilik bir güncellemenin gerekli olmadığını söylerken, Microsoft, Almanya'nın menajeri Christian Wedell de kısa bir süre içinde yeni bir sürümün beklenemeyeceğini öne sürüyordu. Yani Microsoft yöneticilerine göre gelecek yılda bir güncelleme olması söz konusu değildi. Zamanla bunun doğru olmadığı ortaya çıktı.

"Nashville" kod adı altında Microsoft, bazı yeni öğeler içeren genişletilmiş bir sürüm üzerinde çalışıyor. Böylece WWW-Browser (Internet Explorer), paketin sabit öğesi olacak. Ayrıca Microsoft, içinde Netware 4.0 için Directory Services'in de bulunduğu bir dizi Novell - Netware hizmetini kullanıma sokacak. Yakın zamanda ortaya çıkan, PC'de salt okuma imkanı tanıyan, Netware Clients ve Remote Administration ile olan güvenlik sorunları artık ortadan kaldırılıyor. Olacaklar arasında, doğrudan grafik kartının belleğine yazmak suretiyle grafik performansını yükseltmek için Direct Draw'un (DDI) kullanıma açılması da var. Görünüşe göre Windows 95'in içermesi gereken bu özellik zamanında gerçekleştirilemedi. Bu güncellemede içerilecek olanlar arasında, oyunları hızlandırmak için Direct Sound, Direct Play ve Direct Input gibi ögelerin yanısıra doğrudan X-API'nın diğer bileşenleri de olacak. Ve Multimedia-Engine'de de bazı şeylerin değişeceği çıkan söylentiler arasında.

Şimdiki nesne standartının genişletilmesi olarak OLE 3.0'ın kullanıma sokulması konusunda şu anda elde hiçbir veri yok. Ancak kullanıma sokulacağı muhtemel görünüyor. Söylentilere göre tüm geliştirmeler Windows 96 adlı bir üründe bulunacak.

Adı geçen genişletmelerin bir kısmı önceden Windows'a eklenecek. Bunun tam tarihi üzerine çelişkili ifadeler var. Bazı Microsoft yöneticileri olanaklı genişletmeler için güncelleme tarihini yeni yıl olarak verirken, diğer Microsoft çalışanları 96 ilkbaharından söz ediyor. Windows 96'nın kullanıma sokulması konusunda da kesin ifadeler yok. 1996'nın ikinci yarısında ürün belki çıkacak. Güncellemelerin dağıtımında söylenenlere göre yeni yollar denenecek. Internet üzerinden bir yolun sunulması olasılığı var. Microsoft Network'ten de dağıtım için yararlanılması planlanıyor. Ancak bu tip bir dağıtımın uygulayıcıya ek masraf getirmeyeceği görülüyor. Windows NT yeni sürümü için yeni haberler var. Büyük bir Beta testine gelecek yılın ortalarında başlanacak. Ancak Cairo'nun tam hazır olması tahminen iki yıl daha alacak.

Anaokulu'nda multimedya

"Bilgisayarla öğreniyorum"

Yaşları 3 ila 5 arasında değişen bu küçükler, bilgisayarla anaokulunda tanıştılar. Psikolog öğretmenleri Esra Teker, bilgisayarın çocukların kavramları çabuk öğrenmelerini sağladığını ve renkleri, sayıları yaşıtlarından önce kavradıklarını belirtiyor. Üstelik devam ettikleri Uçan Balon Çocukevi'nde sadece iki bilgisayar olduğu için, sıra beklemeyi, saygı göstermeyi ve başkalarının başarılarını kabullenmeyi de öğreniyorlarmış.

Rekabetin motive ettiği minik öğrenciler, oyunların sonlarında, ses ve efektle ödüllendirilmeye de bayılıyorlar.

PROFESYONEL BİR YAPI

2 yıl önce açılan Uçan Balon Çocukevi, profesyonel bir anlayışla çocuk ve ebeveynlere en iyi hizmeti vermeyi hedefliyor. Okulun kurucusu Aysan Doğaner, bilgi ve iletişim çağının vazgeçilmez unsurları olan İngilizce ve bilgisayar eğitimlerini uygun programlar aracılığı ile okulunda uygulamaya koymuş.

TÜRKÇE PROGRAM BULMA SORUNU

Çocuklara uygun Türkçe program bulamamaktan yakınan Doğaner, çareyi, dünyada çocuk eğitiminde yaygın olarak kullanılan Kid Works adlı programdan yararlanmakta bulmuş. Amaçlarının bilgisayar öğretmek değil bilgisayar aracılığı ile öğretmek olduğunu vurgulayan yuva yöneticileri daha çok İngilizce bilmeyi gerektirmeyen programları seçmeye özen gösteriyorlar. 120 megabytelık bir sabit diskin çocuk CD'leri için yeterli olduğunu belirten Aysan Doğaner, bu işi gerçekleştirmek için büyük bir yatırım gerekmediğini ve yuvalarda multimedya ortamının çocuklar açısından çok yararlı olduğunu vurguluyor.

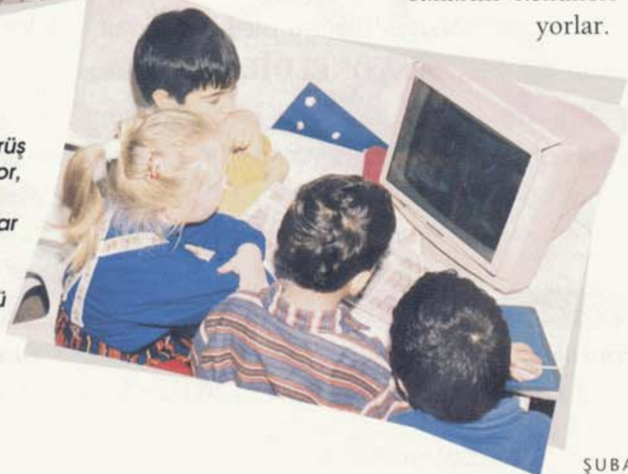
PASİF KALMAKTAN HOŞLANMIYORLAR

Haftanın 3 günü 35'er dakikalık dersler alan minik öğrenciler yöntem öğreten ancak kendilerinin müdahele edebildikleri oyunları tercih ediyorlar, yani onları pasif bırakan oyunlardan pek hoşlanmıyorlar. Gerçek hayatta göremeyecekleri vahşi hayvanları da, balık avlamayı da yine multimedya aracılığıyla öğreniyorlar. Bilgisayar başında gerekmedikçe kimse onlara müdahale etmiyor. Oyunun yüklenmesi ve açılması sırasında beklemekten çok sıkılan küçüklerin konsantrasyonu 20 dakikadan sonra bozulmaya başlıyor.

Boyama kitabı benzeri bir programla renkleri ve nasıl yerleştirileceğini öğrenip, istedikleri yerlere de eklemeler yapabiliyorlar.

Her zamanın 'Şimdiki Çocuklar"ı gibi onlar da harika, ancak onlar kendi masallarını kendileri yaratıyorlar. ◘

Başlangıçta aralarında renklendirme konusunda görüş ayrılıkları çıkıyor, üstelik hafifçe itişip kakışıyorlar ancak bir süre sonra oyunun büyüsü onları 'uslu' çocuklara dönüştürüyor.

Türkiye'deki Alman Firmalarının Gözbebeği

M.Ü. Enformatik Bölümü

Bilgisayar destekli İşletme eğitiminin verildiği okulda öğrenciler hayatlarından memnunlar. Çünkü teknik donanım açısından hiçbir sıkıntı çekmiyorlar.

1990 yılında Türk-Alman işbirliğiyle Marmara Üniversitesi bünyesinde birbiriyle bağlantılı iki ilginç bölüm kuruldu: Almanca İşletme ve Almanca İşletme Enformatiği.

Eğitimin Alman ve Türk öğretim üyelerince ortaklaşa yürütüldüğü bu yeni bölümler, işletmelerde bilgisayar kullanımının Türkiye'de de giderek yaygınlaşması nedeniyle öğrencilerden büyük ilgi görürken, öğrenciler de henüz mezun olmadan Türkiye'deki Alman firmalarının gözdesi oluverdiler. Türk Hoechst, Bosch, Mercedes, Bayer, Simko gibi büyük kuruluşlar da bölüme büyük maddi destek de sağlamakta.

İlk mezunlarını geçtiğimiz yıl veren Almanca Enformatik öğrencileri bilgi-işleme dayalı işletme eğitimi alıyorlar. İlk 2 yıl, Almanca İşletme, Enformatik eğitimini birlikte alan iki bölümün öğrencileri 3. sınıfta branşlarını seçiyorlar. Bu branşlar, Enformatik, Marketing ve Controlling.

HAYALİ ŞİRKETLER GERÇEK NOTLAR

Bilgisayarın işletme eğitimine değişik bir bakış açısıyla kaynaştırıldığı branşta 4.sınıfa gelen Marketing ve Controlling öğrencileri kendilerini 3'er kişinin oluşturduğu hayali bir şirketin ortağı olarak bulurlar. Bilgisayar desteği ile yaratılan hayali pazarlar içerisinde yine hayali olarak kendilerine tahsis edilmiş kapitalle en yüksek pazar payına sahip olmak ve en karlı firma konumuna gelebilmek için uğraş veren öğrencilerin başarıları firmalarının başarıları ile doğru orantılı.

İlk iki sene işletme ağırlıklı dersler alan Enformatik öğrencileri de son iki sene yoğun bir bilgisayar eğitimi alıyorlar ve işletmelerde bilgisayar ağları konusunda uzmanlaşıyorlar.

Bir çeviri hatası sonucu İşletme Enformatiği olan adı, Enformatik olarak kalan bölüm, işletmelerde bilgisayar kullanımıyla verimin artırılmasını hedefliyor.

TEKNİK DONANIM SIKINTISI ÇEKİLMİYOR!

Türkiye'deki bilgisayar üzerine eğitim veren fakültelerde teknik donanımın genelde yetersiz olduğu bilinen bir gerçek, ancak Marmara Üniversitesi İşletme ve Enformatik bölümlerinde her öğrencinin özgürce kullanabildiği bir bilgisayarı var. Üstelik Enformatik bölümü öğrencileri üstün niteliklere sahip bilgisayarların bulunduğu bir laboratuvara da sahipler.

Bu okulda okuyan öğrencilerse okulun çok yeni olmasına karşın eğitim kalitesinin oldukça iyi olduğunu, buradan mezun olacak gençlerin piyasada önemli bir boşluğu dolduracağına inandıklarını belirtiyorlar. Öğrenim sırasında bilgisayar ve kaynak sıkıntısının çekilmemesinin ve ezbere dayalı değil de araştırma ve geliştirmeye yönelik bir eğitime yakınlaşmanın kendileri için bir avantaj olduğunu söylüyorlar.

Dilek Yazal

"Almanca Enformatik M.Ü.'nin en yeni bölümlerinden birisi. Eğitimcilerin çoğu Alman. Eğitim kalitesinin belli bir seviyenin üzerinde olduğunu düşünüyorum. Bölümde işletme eğitimi ile desteklenmiş bilgisayar eğitimi veriliyor. Ülkemizde enformatik bölümü mezunlarının piyasada önemli bir boşluğu dolduracaklarına ve iyi mevkilere geleceklerine inanıyorum."

Hakan Azın

"Açık konuşmak gerekirse, Türkiye gibi yüksek öğrenim kalitesinin düşük olduğu bir ülkede, bu okulda okumakla biraz daha avantajlı sayılabiliriz. Eğitim imkanları gerçekten Türkiye koşullarına göre çok iyi. Bilgisayar, kaynak kitaplar gibi problemler yaşamıyoruz. Dileğim, Türkiye'deki eğitimin ezbere dayalı değil, araştırma ve geliştirmeye yönelik olarak gelişmesi."

Atilla Altınkılıç

" Bu okulda okuduğum için kendimi şanslı hissediyorum. Kaliteli bir okulda okumak için çok çalıştım ve emeğimin karşılığını alıyorum."

"Bakkala da bilgisayar mı lazım?.." demeyin...

Küçük büyük esnaf, Selçuk Çay'ın en ısrarlı müşterileri Japonlar, 1985'ten bu yana bağlantılarını hiç kesmemişler.

Kendi deyimiyle "küçük esnaf" olan Selçuk Çay, Anadolu Hisarı'nda küçük bir bakkal dükkanı işletiyor. Alıştığımız bakkallardan çok farklı olan Çay, çağı 1984'te yakalamış büyük düşünen bir küçük esnaf.

Herşey 1984'te aldığı Armstrad marka bir bilgisayarla başlamış. Bu işe girişmeden önce kazancının gerçek boyutlarını hesaplayan ve 3000 $ gibi bir parayı gözden çıkarmaya cesaret eden Çay, işi küçük dükkanından İzmit'e mal sevk edecek kadar ilerletmiş.

İşini bilgisayarla yürütmeye başlamasının başlıca nedeninin eski mahallelerde yaygın olan veresiye için defter tutmanın zorlukları olduğunu belirten Selçuk Çay, veresiyenin yalnızca parasızlıktan olmadığını belirtiyor ve "Benim veresiye alan öyle zengin müşterilerim var ki, listeyi göstersem çok şaşırırsınız" diyor.

"Sütse süt, ekmekse ekmek, bizden ne alınmışsa kasadan bilgisayara, günü ve saati ile birlikte geçer ve bilirler ki Selçuk'ta hiçbir hata olmaz, hiçbir şey kaçmaz. İstendiği an, başımızda 5 kişi daha olsun, hesabı yazıcıdan çıkarıp veririz" diyen Selçuk'un en ısrarlı müşterileriyse Japonlar. 2. Boğaz Köprüsü'nün yapımı sırasında kesişen yolları halen ayrılmamış. 1985'te bilgisayarlı dükkanı keşfeden Japonlar, Haliç Köprüsü'nü yaparken de gelip tüm alışverişlerini yine Selçuk Çay'dan yapmışlar. Durun. Daha bitmedi. Şimdi de İzmit'e köprü yapıyorlarmış ve yine alışıp güvendikleri Selçuk Çay'la bağlantı kurmuşlar. Küçük büyük esnaf Selçuk Çay şimdilerde İzmit'e mal göndermenin telaşında.

ABD'de Bilgisayarlı Adalet

Multimedyal Cinayetler!

Aralık kapının ardındaki gölgeler sinsi bir sessizlikte ilerliyor. Ardarda iki patlama karanlığı delerek gölgelerden birine ulaşıyor ve onu yere yıkıyor. Yere düşen silahlar kaçarken görülen iki kişiye ait. Ne oldu, neden oldu? Meşru müdafaa mı, yoksa serinkanlı bir cinayet mi?

Amerika Birleşik Devletleri'nde geçerli olan hukuk sistemine göre, suç ve suçluluğun saptanması ve cezalandırılması yargıçla birlikte bir halk jürisi tarafından gerçekleştirilmekte. Ve jüride çeşitli kesimlerden -hukukçu olmayan- Amerika Birleşik Devletleri vatandaşları yer almakta.

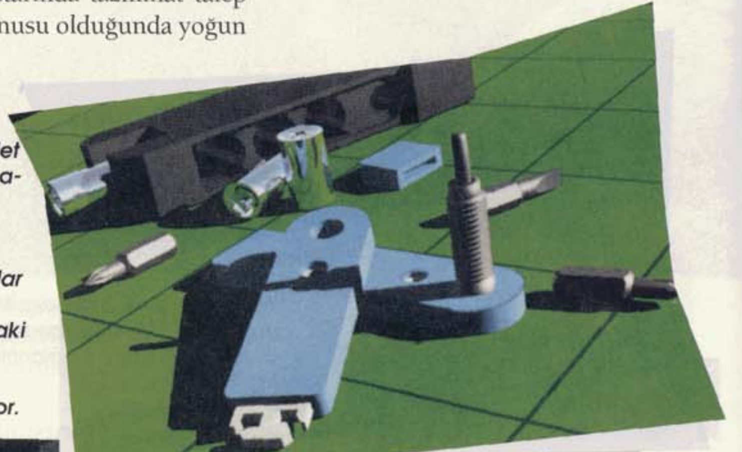
Önceleri kanıt ve tanıkların belirsizliği nedeniyle durma aşamasına gelen davalarda bilirkişi raporları devreye girmekteydi. Ancak hukuki ve teknik terimlerle hazırlanan bu raporların anlaşılıp yorumlanabilmesi oldukça zordu ve büyük sorunlara yol açmaktaydı.

Artık Amerika Birleşik Devletleri'nde kuru ve teknik bilirkişi raporlarının yerini multimedya aldı. Avukat, bilirkişi ve yargıçlar, konu ne olursa olsun savlarını kanıtlamak amacıyla bu yeni çağın tekniğinden yardım alıyor. Bilgisayarlarda oluşturulan animasyonların yanısıra bizim özel kanallardaki reality showlarda yapılan canlandırmalar benzeri filmler de çekilip, jüriye sunuluyor.

Sigorta şirketleri, sanayii tekelleri ve nakliyat şirketleri tazminat taleplerini geri çevirmek amacıyla ya da milyarlarca lira tutarında tazminat talep etmeleri sözkonusu olduğunda yoğun emek sonucu oluşturulan bilgisayar animasyonlarını kullanıyorlar.

ABD'de yepyeni bir sektörü oluşturmaya başlayan firmalar, hukukçu, mühendis, psikolog, bilgisayar ve video uzmanlarını bir çatı altında toplayarak mahkemeler için animasyon üretiyorlar.

Laptop'larda veya büyük ekranlar-

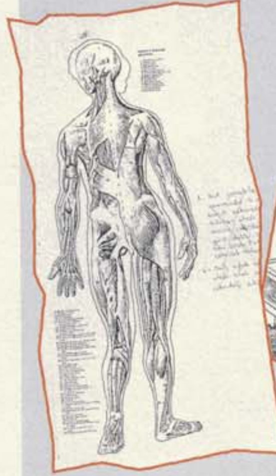
ABD'de geleceğin adalet sisteminin bilgisayar ağlarıyla donanacağına kesin gözüyle bakılıyor. Davalar için oluşturulan animasyonlardaki başrol oyuncularının yüzleri ifadesi bırakılıyor.

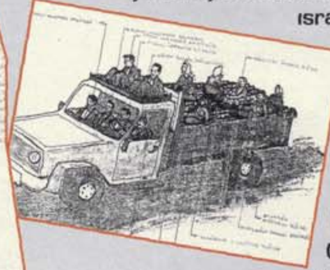

da jürilere sunulan animasyon, çizelge ve illüstrasyonlar için avukat büroları da ekiplerinde grafiker çalıştırmaya başladılar.

Yoğun bir işbirliğiyle gerçekleştirilen video animasyonları için önce hukukçu, bilirkişi ve animasyon uzmanları hangi kanıtlama stratejisini izleyeceklerini kararlaştırıyor sonra da önemli unsurları saptıyorlar. Uzman, animasyon yazılımıyla üç boyutlu modelleri konstrüksiyonuna geçiriyor ve olayın akışını saptıyor. Yüklenen verilere göre RISC- bilgisayarları ve Silicon Graphics Workstation'ları tek tek resimleri hesaplıyor ve filmi oluşturuyor.

DAVA SEYRİ DEĞİŞTİREN ÇİZİMLER...

Cinayet davalarının ünlü avukatı Kemal Kumkumoğlu, davalarında yoğun bir şekilde görsel malzeme kullanıyor. Soldaki anatomik çizim adlî tıp uzmanlarının yardımıyla oluşturulmuş. İki kez ateş ettiğini ısrarla söyleyen bir sanığın ifadesini yalanlıyor. Çünkü çizim, maktüldeki bütün tahribatın tek kurşunla meydana geldiğini açıkca ortaya koyuyor. Üstteki resimse, Giresun'da meydana gelen ve güvenlik nedeniyle Yozgat'a aktarılan bir davanın çözümünde kabartma resme dönüştürülerek büyük rol oynamış.

10 YILDIR KULLANILIYOR

ABD'de multimedya kullanımının on yıllık bir geçmişi var. İlk kez Teksas'ta yazılan bir parça elektronik hukuk tarihinin ardından ilk kez bir yargıç, bir bilgisayar simülasyonu temelinde hüküm verdi. Dallas üzerinde fırtınaya yakalanan bir yolcu uçağı düştüğünde, havayolu şirketi Delta Airlines suçun kılavuzlarda olduğunu öne sürdü. Ancak savcılık tarafından hazırlatılan inişin bilgisayarla hazırlanmış rekonstrüksiyonu, pilotların kulenin tüm uyarılarına karşın aniden rota değiştirip doğrudan fırtınanın içine girdiğini ortaya çıkardı. Dava 14 ay sürdü.

VERİLER İNANDIRICI DEĞİLSE!

Avukatlar tarafıandan hazırlatılan her animasyon mahkeme tarafından delil olarak onaylanmıyor. Veriler inandırıcı değilse ya da bilimsel olarak ele alınmamışsa, önemli olgular bir yana bırakılmışsa ya da perspektif çok öznel seçilmişse kabul görmüyor. Doğruyu bulma yolunda büyük özen gösteriliyor. Çizgi filmlerin başrol oyuncuları, duygusal hareketleri nötrolize etmek amacıyla ifadesiz kuklalar olarak yaratılıyorlar. Eğer animasyonun jüriye vakayı nasıl yorumlaması gerektiğini dikte ettiği konusunda en ufak bir kuşku doğarsa, yargıç tarafından reddediliyor. ABD'de geleceğin adalet sisteminin tümüyle bilgisayar ağlarıyla donanacağına kesin gözüyle bakılırken Türk mahkeme salonlarında bilgisayarın henüz rolü yok.

BİLGİSAYARLI ANİMASYONUMUZ YOK AMA PRATİK ZEKAMIZ YETER!

Türk Hukuk sistemi içinde henüz animasyon kullanılmıyor ancak senelerdir ceza ve cinayet davalarında olayı gereğince anlatabilmek için çizim ve kabartma resimlerle çalışan ünlü bir avukat var: **Kemal Kumkumoğlu**. Avukat Kumkumoğlu, mahkemelerde alışılmışın dışında çizim, resim ve kabartma resimler kullanarak savlarını kanıtlamayı yeğliyor. Tekniği, adli tıp uzmanlarının denetimi altında kullanmının son derece aydınlatıcı ve yardımcı olacağını vurgulayan Kumkumoğlu:" Bir ceza davasında özellikle karmaşık, ölü, yaralı sayısının birden fazla olduğu olaylarda 8 adet temel soru vardır, kim, nerede, ne zaman, kime, neyle, nasıl, nereden ve ne yaptı? Bir avukat, bir savcı, bir yargıç bir olayı bu sistematik içinde görmelidir.

Olayı tanık, sanık, herkes farklı anlatır. Avukatın, yargıç ya da yargıçlara olayı anlatabilmesi ve ikna edebilmesi için belli yöntemlere ihtiyacı vardır. Biz ressamlara tarif ederek ve adli tıp verilerini de kullanarak resim çizdirme yöntemini bulduk ve yıllardır kullanıyoruz" dedi.

Amerika Birleşik Devletleri'nde jürilerin olayı daha kolay anlayabilmesi amacıyla oluşturulan animasyonların Türkiye'de kullanılmasının büyük yarar getireceğini vurgulayan Kemal Kumkumoğlu:" Anayasa, 'sanık her türlü araçtan ve gereçten yararlanarak savunmasını yapar, buna fırsat verilir' der, yani animasyona izin verilmeli. Değerlendirme açısından çok yararlı bir yöntem" dedi.

ÇİZİM VE KABARTMA RESİMLERİ NERELERDE KULLANDI?

Ünlü avukatın çizim ve kabartma resimlerle kazandığı davalardan birinde, içi ve üstü insan yüklü bir kamyonete ateş ediliyor. Yaralılar var ve değişik kişilerin değişik yerlerden ateş açtığı hem tanıklar hem de yaralılar tarafından öne sürülüyor. Kamyon üzerinde herkesin tek tek oturduğu yeri tespit eden Kumkumoğlu, olayın geçtiği yol ve araziyi kabartma harita biçiminde yaptırıyor ve kişilerin yerine de boyanmış kurşun askerler yerleştiriyor. Giresun'da meydana gelen ve güvenlik nedeniyle Yozgat'a nakledilen davada, Kumkumoğlu bu yöntemi yöreyi bilmeyen mahkeme ve Yargıtay üyelerine anlatabilmek için kullanıyor. Ve davayı kazanıyor.

Aldığı davalar için sadece resim çizdirmekle kalmayan Kemal Kumkumoğlu'nun fotoroman şeklinde işlediği olaylar da var. Basında da geniş bir şekilde yer alan bir bıçaklama-bıçaklanma olayında sanık taşradan getirtiliyor ve maktüle vücut olarak benzeyen bir gardiyanla birlikte canlandırma yapılıyor, fotoğraflar çekiliyor ve alt yazılarla mahkemeye sunuluyor.

Serdar Turgut:
"Amerika'yı daha çok okutmaya kararlıyım"

Dergimizin ilk konuğu Hürriyet Gazetesi'nin çok popüler köşe yazarı Serdar Turgut. Fatih Altaylı ile dönüşümlü olarak paylaştığı köşesinde fırsat buldukça bilgisayarın ve Internet'in kolaylıklarını, en yeni, en cinaî bilgisayar oyunlarını okurlarına aktaran Turgut aynı zamanda (kendisi pek istemese de) yeni Dış Haberler Müdürü. Gençlerin severek okuduğu, yaşıtlarınınsa eleştirdiği, hatta nefret ettiği (ve yine de okuduğu) Turgut, değişimlere açık ve uyumlu. İronik tarzıyla, başta zenciler, Araplar ve Pakistanlılar olmak üzere, sevmediği herkesi, her şeyi (buna kendisi de dahil!) fütursuzca eleştiren Serdar Turgut, uzun yıllar yaşadığı Amerika Birleşik Devletleri'ni, pornoyu ve şarabı seviyor. Kendi deyimiyle, bu tuhaf yazarla Hürriyet'teki odasında görüştük. Bilgisayarının başında..

● *Serdar Bey, Internet'i hangi amaca yönelik kullanıyorsunuz ve hangi gereksinimlerinizi karşılıyor?*

"Ben Internet'i daha çok New York Times, Washington Post ve Los Angeles Times gibi günlük gazetelere ulaşabilmek için kullanıyorum. Herhangi bir grupla ilişkim yok. Internet'i sadece haber amaçlı kullanıyorum."

● *Bilgisayar gazeteciliği geleceğimizi nasıl etkileyecek?*

"Bizim mesleği çok etkileyecek çünkü interaktif olacak. Müşterilerimizin o anki duygularını alıp haber yazmak önemli. Hatta, diyorum ki ben, hepimiz yazdığımız haberleri bu duyumlara ve alımlara göre değiştireceğiz. Yorumları da. Bizi daha çok etkileyecek. Tüketiciyle sonuçta yüzyüze kalacağız. Ve sonuçta herşeyin daha demokratik olacağını düşünüyorum. Şu anda ürünü yapıyoruz ve yarına kadar kimse bilmeyecek."

● *Peki, Hürriyet'in bu tür bir projesi var mı?*

"Türkiye'nin bu tür gazeteciliğe geçmesine daha var. Gazeteler de ölmez tabii. Onun bir keyfi var. Sabah kahve içerken bilgisayarın karşısına geçip oturulmaz. Ama sonuçta biz de bu işe gireceğiz.. Hürriyet'in de bir takım projeleri var ama zaman belirsiz."

● *Sizce bu gelecekte size yer olacak mı?*

"Olabilir. Ancak ben daha çok yazıyı kağıtta görmek isteyen bir insanım. "

● *Türk basınından kimler olabilir?*

"Valla, daha genç, fikir olarak genç olan insanlar, dışarıyı izleyen insanlar, yabancı dil bilen insanlar olacak. Bunların sayısı da çok fazla değil. Üst düzeyde, Hürriyet'ten ben, Enis Berberoğlu, Ertuğrul Özkök, Fatih Altaylı, Sabah'tan Cengiz Çandar, Mehmet Barlas, Zaman'dan Fehmi Koru olur. Kişiye bağlı biraz. Yani diğerlerine göre daha kaliteli insanlar olur."

● *Nasıl bir program yazmak isterdiniz?*

"Beni Internet'te istediğim şeylere en çabuk ulaştırabilecek programı yapmayı isterdim, o da yapıldı zaten."

● *Bill Gates patronunuz olsun ister miydiniz?*

"Tabii, anladığım kadarıyla çok dinamik ve çalıştırdığı insanlara çok büyük imkanlar sağlıyor. Bu işin gereği özgürlük. Emir komuta ile yapılacak bir iş değil bu. Zekalara özgürlük sağlıyor."

● *En çok hangi oyunu seviyorsunuz?*

"Block bad diye birşey çıktı. Silahla herkesi öldürüyorsun ve beynini dağıtıyorsun."

● *Her şeyin bilgisayarlarla yapıldığı ve yönetildiği bir dünya olabilir mi?*

"Her şey bilgisayarlarla olamaz. Seks olamaz, fetişizm olamaz, sado mazoşist ilişkiler olamaz, olamaz bunlar. Ama bilgisayarda fotoğraflara bakmak, porno seyretmek güzel. Porno da demokratikleştirici ve eğitici birşey. Biz de onu burada (Hürriyet'te) kullanıyoruz arada bir. Fetişist şeylere bakıyoruz."

● *ABD ve Avrupa'da, Internet'te pornoyu yasaklama girişimlerine ne diyorsunuz?*

"Internet'te çocukları kullanan porno yasaklandı. Ben porno tanımımı şöyle yapıyorum; çocuk ve hayvan dışında, yetişkinlerin birbirleriyle anlaşarak yaptıkları herşey bana olur geliyor. Ama anlaşarak. Diğer tuhaf şeyler bana birşey ifade etmiyor. Tabii çocukları yasaklayacaklar. Çok iğrenç birşey. Ama pornoyu değil, çünkü porno böyle medyaların gelişmelerinin ön koşulu. Video da böyle gelişti. Kendine çekecek, bıktıracak ve daha sonra öbür şeyleri merak ettirecek."

● *Dış haberler sayfası sizin şefliğinizde değişti, biraz köşenize benzedi...*

"Evet, değişti ve böyle olmasını istiyorum. Çünkü ben Türkiye'de dış haberlerin okunduğuna inanmıyorum. Benden önceki arkadaşım da başarılıydı ama çok ciddi yapıyordu. Bu işi ciddiye alıyordu. Ben bu işi ciddiye almıyorum. Benim işim olarak da görmüyorum. Benim klasik bir formülüm var burada. Yurtdışındaki cinayet haberleri, seksüel haberler, tuhaf haberler koyup en azından bu sayfayı çevirirken biraz takılma sağlarsam olacak bu iş."

● *Haberlerin çoğu Amerika'dan...*

"Amerika yoğun, çünkü ben Amerika'yı severim, Amerikan yanlısıyım ve Amerika'nın dünyadaki en ilginç ülke olduğunu düşünüyorum. Dünyada Amerika'dan daha ilginç bir ülke de görmüyorum. Amerika zaten insanların en merak ettikleri ülkedir. Ben Çin'de ne olduğunu hergün öğrenmek istiyorum diyen insan sayısı pek fazla değildir.

Çin filmleri, Pakistan filmleri meraklısı da yoktur. Pakistanlıları herkes çok sevmeyebilir. Eğlenmemizi, bilgisayarımızı, iletişim dünyamızı, medyamızı yaşam biçimimizi belirleyen bir ülkeden haberler vermek çok doğal geliyor bana.

Eğer istemiyorlarsa beni de zaten Dış Haberler Müdürü yapmasalardı. Benim

Bilgisayarla seks olamaz

talebim yoktu.

Üstelik bana Amerikancı demek tuhaf, ben zaten söylüyorum, ben Amerikancıyım, diyorum. İleride orada yaşamayı ve orada gazetecilik yapmayı düşünüyorum. Ve Amerika'yı daha çok okutmaya kararlıyım. Orası Birleşmiş Milletler ve Beyaz Saray'dan ibaret değildir. Bu çok geniş, tuhaflıkları ve güzellikleri olan ülkeyi aktarmaya çalışıyorum. Diğer ülkelerin haberlerini açıkcası pek sevmiyorum."

● *Teşekkürler.*

BİLGİSAYAR GAZETESİ NEDİR?

Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa ve Japonya'da yayınlanan bilgisayar gazeteleri okurlarına çok çeşitli yöntemlerle ulaşıyorlar. Bazı gazeteler Internet kanalında herkese açık ve parasız yayın yaparken, kimilerine ulaşabilmek için özel bir yazılıma sahip olmak gerekiyor. Türkiye'de de Zaman gazetesi Internet üzerinden parasız elektronik gazete hizmeti veriyor. Elektronik gazetelerin bazılarına da okunan bölümler için ücret ödeniyor. Altyapı yatırımı çok cüzi bir miktar olan elektronik gazetelerin kısa bir süre içinde çoğalarak yayılacağını tahmin etmek zor değil. Amerika Birleşik Devletleri'nde yayın hayatına başlayan Salon adlı iddialı bilgisayar magazini bu işi hat kiralayarak başlatmış ve hat kirası ayda sadece 75 dolar.

Sinema & Bilgisayar Corp. İftiharla Sunar

Dijital Ev Sineması

Filmleri sinema kalitesinde kaydedebilen ilk video-CD gelecek yıl piyasaya çıkacak. Bu küçük gümüş dev belleğin müthiş bir hızla yayılıp eğlence sektörünün yıldızı olması bekleniyor.

Normal bir CD-ROM görüntüsündeki dijital video disk (DVD) geleceğin süper iletişim aracı olmak için gerekli tüm özelliklere sahip. Bu görünüşte mütevazı disk 4.7 gigabytelık belleğiyle günümüz CD-ROM'larının yedi katı veri hacmine sahip.

Filmlerin, kapsamlı oyunların zahmetsizce yerleştirilebildiği bu harika araç tüm multimedya endüstrisini de kanatlandıracak. Elektronik imalatçıları, film üreticileri ve bilgisayar firmaları devasa bir büyüme beklentisi içinde.

Uzmanların değerlendirmesine göre DVD, eğlence ve bilgisayar endüstrisini kökten değiştirecek: Multimedya, görsel ve işitsel yaşantılarının, üst düzey karmaşık oyun yazılımlarının ve bilgisayar programlarının damgasını vurduğu bir çağın başlangıcı olacak.

133 dakikalık bir filmin kaydedilebildiği DVD, ses ve görüntü kalitesi açısından bir VHS kayıt standardından katbekat üstün. Ayrıca software endüstrisi için ideal bir bellek aracı. Çünkü software endüstrisi uzun süredir yeni türde ve çok kapsamlı multi-medya uygulamaları için yüksek kapasiteli bir taşıyıcı araca gereksinim duymakta.

1996'nın sonbaharında ilk DVD oynatma aletleri piyasaya çıkacak. Bu aletlerin üç işlevi olacak: Video-recorder (kayıt), audio-player (oynatma) ve bilgisayar için CD-ROM sürücü. Yani DVD, uzun vadede günümüz video pazarını ele geçirmek için gerekli tüm ön koşullara sahip. Bu pazar için yılda 60 ila 80 milyon taşıyıcı araç üretilmekte. DVD'nin hem bu araçları hem de manyetik bant kasetlerini piyasadan silmesi bekleniyor.

Dijital ev sineması diskinin geliştirilmesi için teşvik eğlence endüstrisinden geldi. Hollywood'un film stüdyoları ve Time, Warner gibi medya tekelleri uzun bir süredir video kasetin yerini alabilecek bir taşıyıcı araç arayışı içindeydiler.

DVD İLE NELER YAPILABİLECEK?

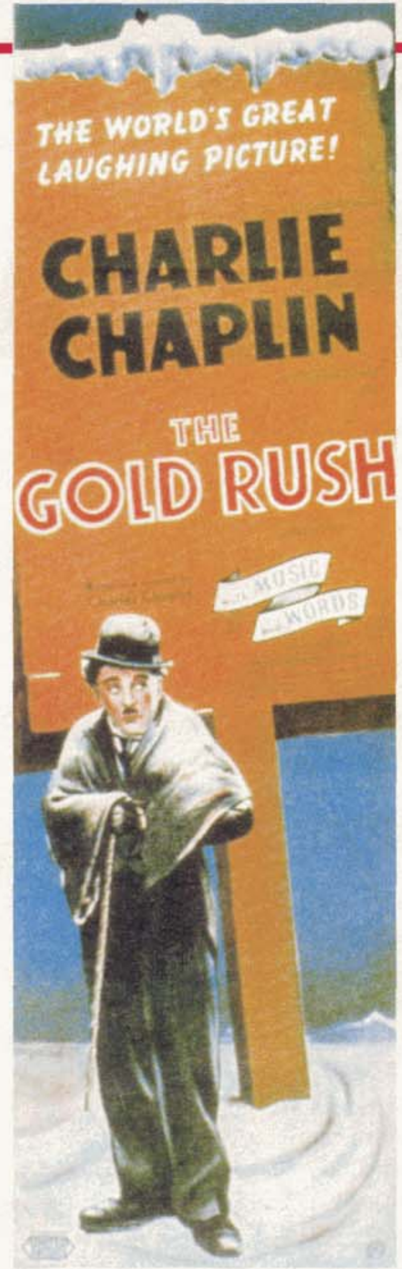
- Evde sinema seyretmeyi yeğleyenler DVD üzerinde değişik diller ve sayısız altyazılar arasında seçim yapabilecekler.
- Kameraların film verileri diske filmin orijinaliyle depolanırsa meraklıları bir sahneyi değişik açılardan seyredebilir, futbol meraklıları çeşitli poziyonları değişik açıdan seyredebilir.
- Küçük çocuklarla birlikte seyredilen bir filmden şiddet sahneleri ayıklanabilir.

Temel koşulları şuydu: Yeni araç filmleri dijital kaydetmeliydi. Bu talep günümüz CD-ROM'larını aşıyordu, 650 megabyte yüksek çözünürlü uzun ekran filmlerini depolamak için yetersizdi.

Medya veri canavarı icin başlama vuruşu, kayıt standardı için aylarca süren bir kargaşadan sonra yapıldı. İki güçlü ittifak farklı teknolojik konseptlerle karşı karşıya gelmişti: Araştırma ikilisi Sony ve Philips, Toshiba ve Matsushita'nın önderliğinde bir konsorsiyum ile rekabet ediyordu. Toshiba ve Matsushita dünyanın en büyük medya tekeli olan Time Warner ile alışılmadık bir ittifak yapmıştı. Video-disk sistemi arasındaki elektronik bir savaş korkusu iki güçlü rakibi pazarlık masasına oturttu ve anlaştılar. Oysa yakın geçmiş, bugün kullanılan VHS sistemi zafere ulaşıncaya dek yıllarca süren bir sistem savaşına tanıklık etmişti. Anlaşmanın sağlanmasında bilgisayar endüstrisinin de büyük payı oldu. Bilgisayar endüstrisi filmcilikle birlikte DVD standardı için asgari talepler öne sürmekle kalmamış, iki ayrı video-disk sistemini de hiç bir surette desteklemeyeceğini ortaya koymuştu.

Ve hikaye, Eylül'de, 6 ay sonra yeni bellek devinin tek tipte bir dünya standardında olmasının karara bağlanmasıyla mutlu sona ulaştı. Şimdilerde kapalı kapılar ardında teknik incelikler için uğraş verilmekte. Yine de DVD herhalde Toshiba tekniğine göre bir ya da iki yanlı yazılabilir olacak. Sony ise daha ileri olan video ve kayıt tekniği konusunda üstüne düşeni yapacak. Her iki işletme de önemli lisansları garanti altına almış oldu.

Böylelikle yıllardır daralmakta olan televizyon ve video recorderları kapsayan klasik eğlence elektroniği yeni ve mükemmel bir ürünle nefes alacak. Aynı zamanda televizyon dünyası ile bilgisayar dünyası arasındaki sınırlar da ortadan kalkıyor. Bu 12 cm'lik veri diski ve yeni DVD recorderların elektronik firmalarına umut ettikleri ivmeyi yeniden kazandırması bekleniyor.

YENİ VİDEO-DİSK NASIL BİRŞEY?

Dijital video diskin çapı 12 cm. kalınlığı ise 1.22 mm. Kalıp olarak normal bir CD'nin aynısı. Veri hacmi ise 4.7 gigabyte, CD hacmimin 7 katı. Henüz üzerinde çalışılmakta olan yeni ürünün teknik yönüyle ilgili olarak başkaca bir açıklama yapılmıyor. Ancak DVD'nin sandviç yöntemiyle üst üste yapıştırılarak yapılacağı tahmin ediliyor. Tek ya da çift yanlı yazılabilecek. DVD'nin maliyeti ise normal bir müzik CD'sininkini geçmeyecek. DVD üzerine üç kanal dolby sesli 133 dakikalık yüksek çözünürlü resimlerle bir film yerleştirilebilecek. Veriler MPEG-2 sıkıştırma standardında depolanacak. Yeni oynatıcılar alt versiyonlara uygun olacak.

PC ve MIDI

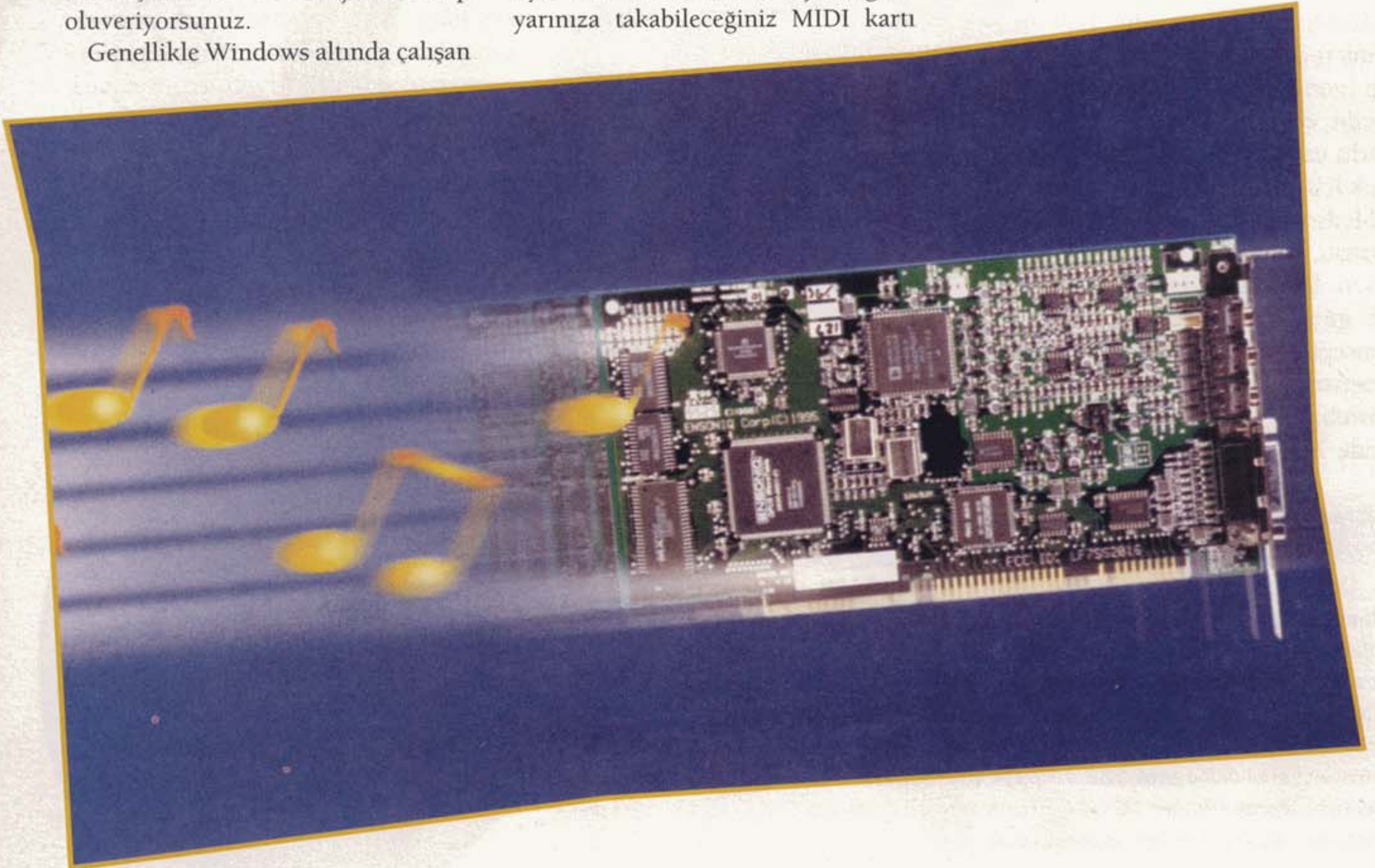
Önce synthesizer denilen müzik aletleri gelişti. Bu aletler birbirlerine bağlanamazdı. Bağlamanın bir yolu bulunsa, müzisyen bunlardan birini çalacak ancak diğerindeki sesleri de kullanmış olacaktı. Sonunda üreticiler biraraya gelip bu konuda uyuma yönelik bir standart oluşturmak için çalıştılar ve...

Bilgisayarlar ve müzik! Belki Amerika kıtasının keşfi kadar önemli olmayabilir ama şu sıralar piyasada yer alan bilgisayarlara baktığımızda, hemen tümünde şöyle veya böyle bir ses kartı görüyoruz. Uzun bir süreden beri bilgisayarların içinde yer alan minik hoparlörün biplemelerinden kurtulmuş sayılırız. Artık oyun oynarken fonda çalan sıkı bir müziğin, karakterlerin konuşmalarının, efektlerin varlığı bizleri kolayca başka gezegenlere, maceralara götürebiliyor. Kıvrak bir zeka ile hazırlanmış multimedia sunumlar, iyi bir ses desteğiyle hedefini tam onikiden vurabiliyorlar.

Tüm bunlar ses kartlarının bizlere sağladığı olanaklar, ama hepsi bu değil tabii ki... MIDI uyumlu müzik aletlerinin ses kartlarına bağlanması ile tek başınıza bir orkestraya da sahip oluveriyorsunuz.

Genellikle Windows altında çalışan bir "sequencer" programı ile kendi müziklerinizi yazıp bunları diskinizde saklayabiliyorsunuz.

Yeri gelmişken, MIDI'nin bir nesne değil, bir metod ve standart olduğunu hemen belirtmekte fayda var. Yani müzik mağazasına girip bir "MIDI" alamazsınız. Alacağınız şey MIDI uyumlu bir müzik aleti veya bilgisayarınıza takabileceğiniz MIDI kartı olabilir. Peki şu MIDI, sequencer, MIDI uyumlu cihaz gibi sık sık duyduğumuz şeyler nedir? Çoğu müzisyenin sağ kolu sayılan MIDI desteğinin ne olduğunu, bizlere ne gibi kullanım alanları sağladığını anlamak için gelin en baştan, MIDI'nin tarihine bir göz atalım...

MIDI DEVRİMİ

Önce synthesizer denen müzik aletleri gelişti. Bunlar çeşitli metodlarla sesleri üretip birleştirip, bildiğimiz müzik aletlerinin seslerini elde eden ve kısa sürede müzisyenler tarafından geniş bir kullanıma ulaşan müzik aletleri oldular.

Elde edilen seslerin mutlaka bir müzik aletinin sesine benzemesi de şart değil; rüzgar sesi gibi bir efekt de olabilir, doğada olmayan tamamiyle sentetik bir ses de olabilir. Yalnız bu aletler üreticisine bağlı olarak farklı özellikler taşırlardı ve birbirlerine bağlanamazdı.

Halbuki birden fazla synthesizerı birbirine bağlamanın bir yolu olsa, müzisyen bunlardan birini çalacak ama aynı anda diğerindeki sesleri de kullanmış olacaktı ki; bu daha etkili bir tını anlamına gelecekti. Sonunda üreticiler bir araya gelip bu konuda uyuma yönelik bir standart oluşturmak için çalıştılar ve bu standartın ilk tanıtımını 1983 yılında Los Angeles'da Kuzey Amerika Müzik Üreticileri fuarında yaptılar.

Sözkonusu standartın ismi "Musical Input Digital Interface" kelimelerinin başharflerinden oluşan MIDI kısaltması oldu.

Bilgisayar üreticileri gelişmekte olan MIDI "devrimi" karşısında daha fazla hareketsiz kalamazlardı. MIDI yöntemi ile birbirine bağlantısı yapılan müzik enstrümanlarının birbirleri ile olan haberleşmesi, bilgisayarlarda olduğu gibi yine "byte" dediğimiz sayısal bilgi paketleri ile oluyordu ve bu konuda özelliklere sahip bir bilgisayar herşeyden önce MIDI konusunda fantastik bir araç olacaktı.

Buradaki birinci problem MIDI veri hızı 31.5 kBaud düzeyinde iken, bu hız bilgisayarlarda kullanılan bir hız değildi. Böylece üreticiler bilgisayarların MIDI hızı ile "konuşabilmesini" sağlayan arayüzleri (interface) geliştirdiler.

MIDI hızı ile konuşan bilgisayarlar

Apple ve Commodore bu alandaki ilkler oldular. Birkaç yıl sonra Roland,

BİR JAM-SESSION HİKAYESİ

Jam, İngilizce'de "reçel" veya "bulamaç" anlamına gelen bir kelime. Session ise "oturum" olarak tercüme edilebilir. O zaman; "Jam-session" kelimesini de "reçel-oturumu" gibisinden çevirmek gerekiyor ama sanırım pek kabul görecek bir terim sayılmaz. Birkaç müzisyenin bir araya gelip de doğaçlamaya dayalı olarak "kafalarına göre" birşeyler çalmalarına jam-session deniyor. Tabii, jam-session sırasında ortaya çıkacak olan ezgiler, müzisyenlerin o an birbirleri ile sağladıkları uyum, ruh halleri gibi kontrol edilemez parametrelere bağlı olduğundan, sonuçta nasıl bir müziğin çıkacağı baştan belli olmuyor. Peki müzisyenler aynı zamanda bilgisayar destekli ise değişik bir anlamda jam-session yapamazlar mı? Yapabilirler ve yaptılar da. Adına da "Cyber-session" dediler.

Ülkemizde bir süredir e-mail ile Internet servisi sağlayan Doruk-BBS (siz bu yazıyı okurken belki de on-line hizmete de geçmiş olabilirler) üzerinde mevcut çeşitli forum gruplarından biri de Cubase-f. Gerçi üyeler daha yaygın bir isim olması için forumun adını PC_music-f olarak değiştirmeyi düşünüyorlar bugünlerde... Bu forumda kimi amatör, kimisi profesyonel bir takım müzisyenler, müzikseverler bulunuyorlar ve aralarında tahmin edeceğiniz gibi bilgisayar destekli müzik konulu muhabbetler yapıyorlar. Bir araya gelip jam-session yapmak istediler ama ortak boş zaman yaratamadılar. Bunun üzerine Volkan Gücer kısa bir davul partisyonu yazdı ve modemi ile bunu forumun kütüphanesine MID uzantılı dosya olarak yerleştirdi. Ardından Levent Yüksel bu dosyayı alıp üzerine bas gitar ekledi ve aynı şekilde forum kütüphanesine yerleştirdi. Daha sonra Yusuf Levi, Ömer Göksel, Selman Yarar, Volkan Olgun, Ufuk Çoban ve Erhan Önal adlı PC kullanıcısı/müzisyenler de gitar, piyano, perküsyon gibi enstrumanları ekleyerek forum kütüphanesine eserlerini yerleştirdiler. Böylece ilk kez Internet üzerinden "eş-zamansız" jam-session, daha doğrusu Cyber-session, gerçekleştirilmiş oldu.

Internet üzerinde müzisyenlerin buluştuğu, eserlerini değiş-tokuş yaptığı, albümlerin tanıtıldığı, yeni müzik programlarının duyurulduğu pek çok nokta mevcut. Fırsat buldukça bu tür "cyber" alanlardan PC ve müzik bağlantılı haberleri sizlere aktaracağız.

IBM tipi bilgisayarlar için bir arayüz (MPU 401) geliştirdi. Atari, ST serisi olarak adlandırdığı ve üzerinde kullanıma hazır MIDI iskeleleri (port) bulunan yeni bir bilgisayar ile ortaya çıktı.

Günümüzde neredeyse tüm bilgisayar sistemleri için uygun olan yığınla değişik arayüzler mevcut.

KISA SÜREDE GELİŞTİ

İki synthesizerın birbiriyle haberleşmesi, iki bilgisayarın modem ile haberleşmesine çok benzer. Buradaki haberleşme en basit anlatımıyla hangi notanın, ne süreyle ve ne zaman basıldığı bilgisidir.

Bu bilgi aynı zamanda notaya basılış hızı, ses ayarı, dalgalanma gibi çeşitli bilgileri de içerebilir. Bilgisayarlardaki MIDI uygulamaları ise bu bilgilerin kullanıcı tarafından işlenmesi ve saklanması, istendiğinde tekrar çalınabilmesi gibi amaçlara yöneliktir. Bu uygulamaların başında sequencer dediğimiz yazılımlar geliyor. Bu yazılımlar esas olarak bilgisayara bağlantısı yapılmış bir MIDI enstrumanından gelen MIDI bilgilerini kaydeden ve tekrar çalabilen programlardır. İlk sequencer programları biraz ilkel olmakla beraber kısa sürede geliştirildiler ve MTC (MIDI Time Code) ve SMPTE gibi senkron metodlarını da destekler hale geldiler.

HAZIR SES KÜTÜPHANESİ HİZMETİNİZDE

Şüphesiz kimse elindeki enstrumanın fabrikasyon seslerine bağlı kalmayı istemez. Kullanıcının aklından geçirdiği bir tınıyı elde edebilmesi için "patch editor" denen programlar ve pek çok "hazır ses kütüphanesi" müzisyen-kullanıcının hizmetine sunuldu.

Sabit diskte çok az yer tutan, kullanımı genellikle yeni başlayanlar için bile kolay sayılabilecek bu becerikli programların sayısı oldukça fazla ve fırsat buldukça sayfalarımızda tanıtımlarına yer vereceğiz. Ayrıca ses kartları, MIDI uyumlu müzik aletlerinin bilgisayarlar ile beraber kullanılmasındaki hassas detaylar, kullanıcıların görüşleri gibi çeşitli konulara da değineceğiz.

İnce detaylara da sıra gelecek...

Görüşleriniz, sorularınız için dergimiz adresine mektupla ulaşabileceğiniz gibi Internet erişimi olan okuyucularımızın olgunv@doruk.com.tr veya hades@ibm.net adresinden de e-mail göndermeleri mümkün.

Volkan Olgun

Yaralı Ruhlarımıza

Bilgisayarlı Teselli

Ruh ve sinir hastalıklarının tedavisinde yıllardır kullanılan müzik artık bilgisayar destekli. Almanya'da hastalara bilgisayar destekli tını zeminiyle yepyeni bir terapi uygulanıyor.

Genç adam huzursuzca etrafına bakınıyor. Kendisine terapistin sunduğu sandalyeye hiçbir surette oturmak istemiyor. Arkasında ya da yanında onu tehdit eden herhangi birşeyin varolmadığından bir türlü emin olamıyor. Panik içindeki hasta, önceleri kendisine hitap edildiğinde oldukça korkulu tepkiler veriyor. En nihayet tahta tını zemininde yer almaya razı oluyor. Şimdi panflütün baskın ses olarak yer aldığı sıcak, yumuşak ve nabız atışı ritminde huzurlu bir melodi dolduruyor sessizliği.

"PC'de tempoyu düşürüyorum ve hastanın nefes alıp vermesi huzurlu ve derin bir hal alıyor" diyor **Stefan Flach**. Stefan Flach Almanya'da ruh hastaları için kurulmuş olan sosyal bir köy komününde müzik terapisti. Burada hastalara bilgisayar destekli tını zeminiyle yepyeni bir terapi uyguluyorlar. Oniki metrekare büyüklüğünde, yaklaşık 21 mm. kalınlığında bir tahta yatak 150'şer watt'lık dört hoparlör üzerinde duruyor. Ses dalgaları zeminden geçip üzerinde yatan bedene aktarılıyor. Bu terapiyi ruh hastalarında kullanabilmek için müzik terapistinin 100 Megahertz'lik, en az 700 Megabyte'lık sabit diskli ve 16 Megabyte bellekli bir DX4'e ihtiyacı var. Buna ses kartı, synthesizer, 17 inch'lik bir ekran ve bir sayfa tarayıcısı da ekleniyor.

Müzik işlemek için profesyonel bir yazılım olan **Cakewalk** ile hastayla terapisti arasında dijital olarak kaydedilmiş sesler tek tek ayrıştırılabiliyor. Tını, ritm, dinamik ve biçim gibi müzik parametreleri belgeleniyor ve değerlendiriliyor. Her yeni nota malzemesi tarayıcıyla okunabiliyor, depolanabiliyor, ekranda işlenebiliyor ve amplifikatör üzerinde çalınabiliyor ya da yeni nota malzemesi olarak çıkarılabiliyor.

Ses zeminiyle yapılan müzik terapi çalışması insanların ilksel deneyimleriyle bağlantı kurmaya çalışıyor. Daha ana karnındayken bile, doğmamış olan bebek, annesinin kalp atışlarını, bedenindeki başka sesleri ve dış dünya tınılarını işitebiliyor ve bu seslere bağlı olarak cenin suyunun dalga hareketleriyle titreşimlerini hissedebiliyor. Uygulanan terapide de bundan yola çıkarak öncelikle emniyet duygusu veren bu algıları elektronik tını zemini aracılığıyla harekete geçirmeye çalışıyorlar. *"Ruha hitap ediliyor ve hastanın kişiliği güçlendiriliyor"* diye açıklıyor Stefan Flach. Synthesizer'da tanıdık bir melodi çalıyor ve parçayı hastanın havasına göre değiştiriyor. Mesela parçanın içinden piyano sesini çıkartıyor yerine panflüt sesi koyuyor ve parçayı dakikada 65 ila 70 vuruşa kadar yavaşlatıyor - ki bu hamile bir kişinin dinlenme sırasındaki nabzının ritmi. *"Bu hasta için piyano tümüyle negatif bir değer taşıyor çünkü bu hasta çocukken babası tarafından piyano dersi nedeniyle baskı altında tutulmuş"* diye açıklıyor Flach.

Terapide kullanılan tını kolajlarını Flach, PC üzerinde geliştiriyor.

Başarılı olan sekansları bilgisayarın sabit diskine depoluyor. Müzik bittiğinde hasta yavaşça gözlerini açıyor, ancak huzurlu bir biçimde tahta yatak üzerinde yatmayı sürdürüyor. Gevşiyor. *"Sanki bir derede yatıyordum, etrafımdan akan sıcak su beni okşuyordu"* derken nefesi oldukça düzenli ve huzurlu.

Terapide kullanılan tını kolajlarını Stefan Flach kendi ses stüdyosunda PC üzerinde geliştiriyor. Bilimsel bakımdan kendisine Ulm Üniversitesi Psikoterapi Bölümü ve Heidelberg'teki Müzik Terapisi Araştırma Enstitüsü eşlik ediyor. IBM ise Almanya'nın **"Özürlü İnsanlar İçin Bilgi Tekniği Danışma Merkezi"**'ne bilgisayarlar, tını zemini ve amplifikatör için 50,000 DM bağışta bulunmuş.

Ses zeminiyle yapılan müzikli terapi ile insanların ilksel deneyimleriyle ilişki kurmaya çalışılıyor.

Bir Tür Sihirli Güç

Multimedia 96 fuarına katılmadan önce Multimedia tanımları konusunda bir şeyler okumak isterseniz size bu yazıyı öneririz. Mutlaka işinize yarayacak konulara rastlayacaksınız.

Bu sene birincisi düzenlenecek olan Multimedia 96 Fuarı öncesinde konuya ilişkin temel bilgiler içeren bir yazı hazırlamayı uygun bulduk. Belki bu sayede daha önce bu konuyla ilgisi olmayan okuyucularımız da kendilerine hoş gelen bazı noktaları yakalayıp, ilgi duyabilirler. Önümüzdeki yıllarda önemi daha da artacak olan multimediaya ilişkin temel bilgileri sizin için Nüvid Özden derledi.

Multimedia, ses, metin, grafik, durağan resim ve hareketli resim gibi tüm iletişim unsurlarını bir arada bulunduran bir platformdur.

Multimedia çağı artık başladı. Üreticiler de bir tür saydamlığa erişti. Artık basit işleri yapmak için bilgisayar kurdu olmak gerekmiyor.

Bu unsurların her biri kendi iletişim yapısı ve diline sahiptir, her biri farklı türde mesajlar taşır ve farklı türde etkileşimler yaratır. Değişik kaynaklardan oluşturulabilecek bu unsurlar yine bu kaynaklar üzerinden aktarılabilir. Bir tür sihirli güç bu elementleri tek bir kaynakta birleştirmek ve farklı parçaları kaynaştırmak üzere harekete geçer ve birlikte kullanılabilir hale getirir. Temel olarak, toplam, parçaların kendi elementlerinin toplamından daha çoktur.

ETKİLEŞİMLİ MULTIMEDIA

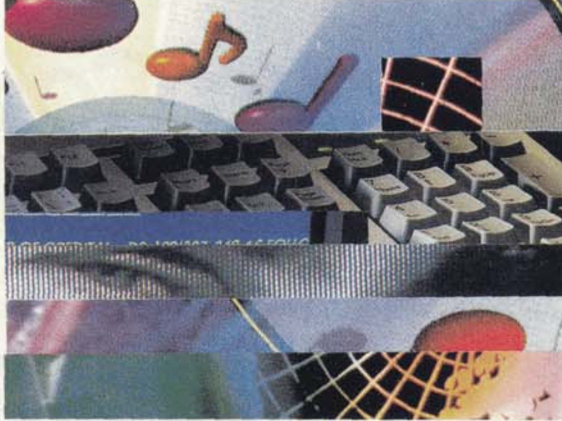
Bilgisayar, işitsel, görsel ve yazı ögelerini kontrol eder ve onların aktarılmasına aracı olur. Fakat teknoloji, üzerlerinden iletişim sağlanan araç veya aktarım sistemleri, bilgiyi en verimli, en etkin şekilde taşıyabildikleri sürece önemlidir. Ve bilgi yalnızca işlenebilir, uygulanabilir ve kullanılabilirse anlamlıdır. Etkileşim seviyesi ise kullanıcının, aktarım sistemi ve içindeki bilgi üzerinde egzersiz yaptığı kontrol seviyesidir.

Gelişkin iletişim doğrusal değildir, en azından iki yönlü görüşmeyi kapsar. Bilgisayar denetimli aktarım sistemlerinin birleştirdiği farklı ortam (media) türlerinde gerçekleşen iletişim, "multimedia" (çokortamlı) olarak adlandırılır.

Kullanıcının bir diyalogu başlatmasına, geliştirmesine, soru sormasına, araştırıp bulmasına imkan sağlayan, kullanıcı merkezli yaklaşımı destekleyen multimedia sistemleri "etkileşimli" olarak nitelendirilir.

Aslında, multimedia evrimsel bir işlemin doğal sonucudur. Üstelik multimedia, kitap, radyo, televizyon, bilgi işlem, telefon, telgraf ve faks gibi çok bilinen ortamlar üzerinden çok uzun zamandan beri aktarılan metin, ses ve resim gibi çok bilinen unsurlar kullanır.

Bilgi işlem tarihinin başlangıcında bilgisayarlar hesap makineleri olarak kullanıldı. Yazı yazma ve tasarım yapmanın ardından bilgisayarın resim depolama ve işleme yeteneği geliştirildi. Çok yakın geçmişte de hareketli resim bu yetenekli aletin içinde yer almaya başladı.

Yeni bilgisayarlar, biraz eğitimle herkesin profesyonel belgeler üretmesine olanak sağlıyorlar. Artık slaytlar ofis ortamında üretilebiliyor, eğitim malzemeleri de evlerde hazırlanabiliyor. Her tür bilgi sistemi hemen anında güncelleştirilebiliyor. Multimedia çağı artık başlamış bulunmaktadır ve üreticilerin bir tür saydamlığa eriştiklerini de söylemek yanlış olmaz. Artık, basit işleri yapabilmek için bilgisayar kurdu olmak gerekmiyor.

Karmaşık işlemleri üstlenen bilgisayarlar sayesinde artık son kullanıcılar (yani bizler), karmaşık mekanizmaları hiç düşünmeksizin rahatlarına bakıyorlar. Ancak herkesin, masaların üstündeki bilgisayarları bir arabayı sürermişcesine rahatlıkla kullanabilmesi gerekiyor. Sonuç olarak multimedia teknolojisinin, bilgi sunumu, öğrenim veya pazarlama için şekillendirilmiş bilginin aktarıldığı platformlardan oluştuğu söylenebilir.

Nüvid Özden

Kaynak: Chrysalis Interactive Services, Multimedia Notes

Multimedya'96

SEMİNER PROGRAMLARI

16 Ocak 1996
Saat : 16.00
Escort Computer
Sunan : Fatih Kamalı
Konu : Multimedia ve Movie Media

Saat : 18.00
Viztech
Sunan : Pınar Can
Konu : Pop Clip

27 Ocak 1996
Saat : 12.00
İmago Yazılım
Sunan : Halil Özmen
Konu : Eğlenceli Eğitim Programları

Saat : 13.00
Sistem Yayıncılık A.Ş.
Sunan : T. Deniz Sarıhan
Konu : Internete Nasıl Bağlanılır

Saat : 14.00
Bilkom Bilgisayar
Sunan : Tolga Eşiz
Konu : Quicktime VR/3D ve Multimedia Apple Teknolojileri

Saat : 15.00
Uluslararası ARC Bilg.
Sunan : Ömer Karakaş
Konu : Bilgisayarda Multimedia Uygulamaları

Saat 16.00
Boğaziçi Bilgisayar
Sunan : Hakan Nebioğlu
Konu : Multimedia Yeni Ürünler - Gösteri

Saat : 17.00
Escort Computer
Sunan : Fatih Kamalı
Konu : Multimedia ve Movie Media

Saat : 18.00
3P Bilgisayar Ltd.
Sunan : Mustafa Tanyeri
Konu : Kuran-ı Kerim CD'sinin Tanıtımı

Saat : 19.00
3P Bilgisayar Ltd.
Sunan : Ali Şahin
Konu : Dijital Video

28 Ocak 1996
Saat : 13.00
Sistem Yayıncılık A.Ş.
Sunan : T. Deniz Sarıhan
Konu : İş Hayatında Internet Kullanımı

Saat : 14.00
Ulukom Bilgisayar Ltd. Şti.
Sunan : Yalçın Gerek
Konu : Multimedia Uygulamaları

Saat : 15.00
Becom Bilgisayar
Sunan : Aytaç Biter
Konu : Taşınabilir Bilgisayarda Multimedia Devrimi

Saat : 18.00
Escort Bilgisayar
Sunan : Fatih Kamalı
Konu : Multimedia ve Movie Media

Gelecek Bizi Daha Çok Şaşırtacak!

İnsan hayatı beş duyu üzerine kurulu. Teknoloji, duyu organlarına ulaşarak, mümkün olduğunca etkilemek ve bu etki sonucunda en zevklisinden en tehlikelisine kadar tüm uğraşılarda avantajlar yaratmakta kararlı. Virtual reality ya da Türkçe'ye yerleşmeye aday tanımıyla sanal gerçeklik, gerçekte olmayan veya hissedilemeyecek kadar uzakta olan olayları, kullanıcıya "sandırarak" en doğru refleks ya da tepkileri almayı amaçlıyor.

Bilgisayarlar üzerinde yapılan her yenilik, insanlık için ve "insan" örnek alınarak yapıldı, zira insanlık yeryüzü dışındaki mekanizmalardan pek haberdar değil ve en iyi tanıdığı ve saygı duyduğu yaratık yine insan. Tüm insanların anatomileri birbirlerine denk olduğu halde, biri bale yapabilirken, diğeri taşı sıksa suyunu çıkarabilmektedir.

Bilgisayarların belli bir konuda uzmanlaşabilmeleri için, yazılımlar ve yazılımların gerektirdiği donanımlar gerekir. Aynı işlemciyi taşıyan iki denk bilgisayar özelleştirilerek biri kantarı diğeri hava trafiğini kontrol edebilir.

Bütünleşik medya (multimedia) kavramına yeni ısındığımız şu günlerde yeni bir kavramla karşı karşıyayız. Bütünleşik medya insan duyularından göz ve kulağa ulaşabilen ve bunu uzaktan yapabilen bir çalışma alanı. Bilgisayar kullanırken, eski tarzımızı değiştirmedik. Eskisi gibi bilgisayarın başında oturup işimizi yapıyor fakat daha kaliteli görüntüler ve seslerle daha renkli bir çalışma yaratıyor ya da yaşatıyoruz.

Sanal gerçeklikte ise bilgisayarın içine girip çalışan yazılımın içinde işlerimizi hissederek yapıyor ya da yaptırıyoruz. Sanal gerçekliğin özü budur.

Oda içinde dağcılık

Dağcılık, heyecan verici, insan vücudunun sınırlarını zorlayan bir spor ve bir o kadar da tehlikeli. Bu spora gönül verenler o heyecanı yaşamak, sınırları zorlamak ve tehlikelerle savaşmak için dağlara tırmanır. Sanal gerçeklik makineleri ile birkaç metrekarelik bir oda içersinde dağcılık yapmak mümkün.

KISA BİR SENARYO

Sanal gerçeklik terminaline girip sizin için önceden hazırlanmış malzeme çantasını alır diğer ekip arkadaşlarınızla buluşursunuz. Eğer kullandığınız terminal diğer terminallerle entegre çalışıyorsa bir "sanal dünya" yaratılmış olur ve ekip arkadaşlarınız

da dünyanın herhangi bir yerinden sizin gibi başka amatörler olabilir. Öğretmeniniz, sizi önce mütevazı bir dağa götürüp hangi aletin ne işe yaradığını ve hangi durumda ne yapmanız gerektiğini anlatır. Tüm yaşananlar gerçektir! Tüm aletlere dokunulur. Diğer insanlarla konuşur ve cevap alırsınız. Gördüğünüz ya da dokunduğunuz hiçbir şey sahte değildir.

Gerçeklik, bağlandığınız sanal gerçeklik sisteminin becerileriyle ve alıcıların sayısı ile ilgilidir. Her senaryo, belli eklem ve kaslarla etkileşerek çalışır.

Ön eğitim bittiğinde uçağa biner Tibet'e inersiniz. Eşeklerle, Everest eteklerindeki ilk kamp yerine ulaşırsınız ve tırmanış başlar. Düşerseniz ölmezsiniz ama sizin için tırmanış bitmiştir. Üzülürsünüz... Her yenilik gibi sanal gerçekliğin de zamana ihtiyacı var. Şu an ilk gençlik döneminde ve üretim çok az. Bu nedenle her ürün kendi başına çok pahalı.

Mimarideki sorunların çözümü

ŞU ANKİ DURUM

Sanal gerçekliğin en büyük kullanıcı grubu, her türden tasarımcılar. Ör-

neğin: Bir havaalanı, inşaatı başlamadan tüm mimari bilgiler yüksek hızla bilgisayarlara giriliyor ve alan önce bilgisayar içinde inşa ediliyor. Sanal gerçeklik aparatları bağlandıktan sonra bir kontrol ekibi, bilgisayar içindeki havaalanına "ışınlanıyor". Bilet gişelerinden tuvaletlerin yerlerine dek mimari kullanışlılığı sınanıyor. Uçaklar inip kalkmaya başlıyor, güvenlik tatbikatları yapılıyor. Yapay depremler yaratılarak direnç hesapları yapılıyor. Personel sayısı hakkında kesin kararlara varılıyor. Kısaca tuğla bile kıpırdamadan tüm olası sorunlar makine üzerinde çözümleniyor.

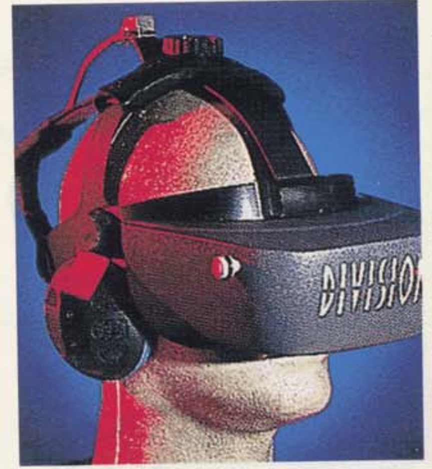
Kullanımda olan bir uygulama şekli de TeleKomuta (TelePresence) yöntemi. Bu uygulamada bir robota komuta ederek kullanımı söz konusu. Örneğin, zehirli hava, radyasyon, büyük yangınlar, okyanus dibi araştırmaları gibi insanlar için çok tehlikeli ve başedilmesi zor ortamlara hassas kontrollü robotlar yollanarak onlar çalıştırılmaktadır. Sanal kontrol elbisesini giyen kullanıcı robotun başındaki kameradan ve mikrofonlardan faydalanıp olayı yaşar ama tehlikenin içinde olan robottur.

SANAL GERÇEKLİK MAKİNELERİ

Sistemin lokomotifi çok hızlı ve üstün grafik yeteneği olan bir bilgisayar ya da bilgisayarlardır. Günümüz mikrobilgisayarları bu tip uygulamalar için çok yavaştır. Bilgisayara ek olarak "his" olgusunu yaratmak için geliştirilmiş elektronik başlıklar, eldivenler veya komple vücut elbiseleri kullanılır. Bu cihazlar, insan hareketleri ile yazılım arasında etkileşimi sağlar. Bu etkileşim o kadar hızlıdır ki yapılan her hareket doğal algılama süreci içinde cevaplanır. Sanal gerçeklik kasklarına BOOM (Binocular Omni-Orientational Monitor) adı verilmiş. Kasklar, normal monitör görevi gördüğü gibi başın hareketlerini de hissedip bilgisayara aktarabilir.

Sanal gerçeklik kullanım alanlarının, gelecekte çok daha artacağı tahmin edilmekte. Aslında bu, tamamen hayal gücünün gücü ile sınırlı zira SG yazılımları o kadar esnek hazırlanıyor ki evler için hazırlanan terminallerin kullanması düşünülen yazılımlar, kullanıcının rahatça programlayabileceği seviyelere ulaştırılmaya çalışılıyor.

Özellikle eğlence sektörü bu konuyla aşırı ilgili durumda. Amerika, Avrupa ve Japonya'da sanal gerçeklik oyun salonları kurulmuş ve büyük ilgi topluyorlar.

Gündelik kullanıma 10 var

Karmaşık senaryolar için daha erken zira SG, tasarım aşamasını bitirmiş durumda değil. Gündelik kullanıma geçmesi ve bütünleşik medya kadar hesaplı düzeylere inmesi için yaklaşık on yıla ihtiyaç var. Şu an sanal gerçeklik için en büyük yatırımı -her teknolojiye olduğu gibi- Japonlar yapmakta.

Konunun gelişmesine yardımcı olmak ve hızlı bilgi aktarımını sağlamak amacıyla üç ayda bir güncelleştirilen bir kitap yayınlanıyor. Adı, Virtual Reality Source Book.

Amerika ve Japonya, teknoloji adına dünyayı sarsacak pek çok projeyle uğraşıyor. Gelecek bizi, ana-babalarımızı hatta dede ve nenelerimizi şaşırttığından daha fazla şaşırtabilir. Şaşkınlığımızı en aza indirebilmek için hem birey hem ülke olarak, teknoloji trenini hangi durakta yakalayacağımıza bir an önce karar vermemiz gerekiyor.

Erkan Cerit

Sırt Çantalı Yazıcı

Brother HL-1260

Brother firması, yeni ürünü lazer yazıcısı HL 1260'ı "sırt çantasıyla" satışa sundu. Duplex birimi kağıdın her iki tarafına da baskı yapılması imkanını beraberinde getiriyor. Bu ünitenin takılması da oldukça kolay.

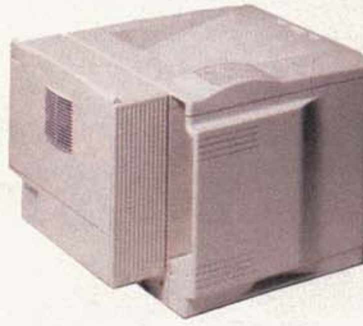
Ofisinizde hızlı ve kaliteli çıktı almanın ucuz yolu.

Dairenin merkezine kadar temiz ve keskin çizgiler.

HL 1260, hem 600 dpi'lık yüksek bir çözünürlüğe sahip, hem de ofisteki yoğun kullanıma cevap verecek şekilde tasarlanmıştır. Üreticiye göre dakikada 12 sayfa basan yazıcı, testlerimizde Windows altında 5 mektup için 41 saniye, resimli bir textin basımı için ise 97 saniye harcadı. CHIP dergisinin standart test sayfasını ise 28 saniye gibi kısa bir sürede elimize alabildik. Yandaki test çıktısından da anlaşılabileceği gibi, HL 1260, keskin hatlara sahip.

500 yapraklık bir kağıt besleme kasetine sahip olan HL 1260' in kapasitesi Duplex ünitesi ile biraz düşmekte. Dakikada 12 sayfa basan bir **Yazıcıserver**'ı için ikinci bir 500 yapraklık kaset şart. Paralel ve seri bağlantılarının yanı sıra, Network kartları için **MIO-slotuna** da sahip olması, onun asıl yazıcı server olarak tasarlandığını gösteriyor. Türkiye'de henüz satışa sunulmayan yazıcıyı beğendiyseniz Altındağı aramalısınız!

Arkası sağlam: Duplex ünitesi sayesinde kağıdın her iki tarafına baskı olanağı.

ÜRÜN BİLGİLERİ
Brother HL- 1260
Baskı tekniği: Laser
Çözünürlük: 600 X 600 dpi
Bağlantı: Centronics, seri, MIO
Boyutlar (GxYxD): 40 X 34 X 50 cm
Kağıt beslemesi: 500 yapraklık kaset, ikinci kaset isteğe bağlı
Opsiyonları: Flash- Memory ve sabit disk kartları
Üretici: Brother International
Temsilci: Altındağ

Ekonomik Bir Çözüm...

HP Deskjet 600

Dış görünüm olarak Deskjet 600'ün Deskjet 660C'den bir farkı yok. Yeni yazıcının Deskjet 660C'ye göre neden daha ucuz olduğunu anlamak için baskı kafasına bir göz atmak yeterli olacaktır: 660C' ye hem renkli hem siyah beyaz kartuş takılabilirken, Deskjet 600'de sadece 1 kartuşa yer var. Buna rağmen fiyatı 330 $ olan HP 600, renksizliğe mahkum değil: 60 $' lık renk kiti (renkli kartuş ve muhafaza kutusu) ile renkli çıktı almak mümkün.

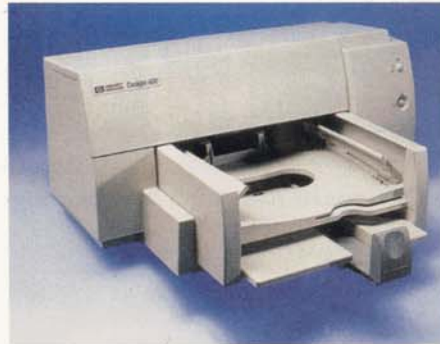
HP Deskjet 600 ile normal ve özel parlak kağıt kullanarak yüksek kalitede çıktı almak mümkün. Eğer siyahtaki renk kaymasını fazla önemsemezseniz oldukça ucuza kaliteli bir mürekkep püskürtme yazıcısı alabilirsiniz.

Renk opsiyonunda siyah griye kaymış durumda.

Baskı çözünürlüğü olarak iki yazıcının birbirinden farkı yok: Siyah beyaz baskıda 600 X 600 dpi' lık çözünürlük, renkli baskılarda (özel kağıt kullanmak şartıyla) 600 X 300 dpi. Aynı şeyi hız için söylemek ne yazık ki mümkün değil: Deskjet 600, Deskjet 660C' ye göre biraz daha yavaş.

Üretici bilgilerine göre normal kağıda dakikada 4 sayfa metin basması gereken yazıcı, testimizde kısa kartuş temizlemeleriyle beraber ancak 2.2 sayfa/dakika hızına erişebildi. Özel kağıt kullandığınızda renk işlemi, çözünürlüğün 300 X 300 dpi'dan 600 X 300 dpi'a yükselmesinden dolayı iki kat fazla zaman alıyor.

Kağıdın yanı sıra zarf basma imkanı da sunuyor.

Baskıdan önce kullanıcı siyah beyaz mı, renkli mi basacağına karar vermeli, çünkü yazıcıda bu kartuşlardan ancak birine yer var.

Eğer yazınızda renkli bir şekil ya da logo varsa, durum kötü demektir: Ya yazının tamamını renkli kartuşla basacaksınız ki, bu sayfa başı maliyetinizi oldukça arttıracaktır, ya da kayma riskini göze alarak, yazıyı siyah kartuşla, logoyu ise renkli kartuşla ikinci bir baskıda gerçekleştireceksiniz, seçim sizin.

Deskjet 660C'nin renkli çıktısı, 600'e göre daha kaliteli, çünkü Deskjet 660C, renkli baskılarda ihtiyacı olan siyahı siyah kartuşundan alırken, Deskjet 600, bunun için üç mürekkebi karıştırmak zorunda kalıyor.

Ama bu işlem ne yazık ki teoride kalıyor: çünkü

Tek Bilgisayarda Sinema, Video, Televizyon

Escort Movie Media

Escort Computer, Movie Media adını verdiği yeni ürün serisinde TV, video ve MPEG teknolojilerini bir arada kullanıcılarına sunuyor...

Multimedia kavram olmaktan çıkıp bir sistemin adı olmaya başladı. Multimedia sistemleri, standartları kesin hatlarla çizilmiş, gelişmeye ve geliştirilmeye açık, olgunluk dönemine yaklaşmış bir yapıya ulaştı. Multimedia temelli bir bilgisayardan çıkan ürün, her tip bilgisayar sisteminde kullanılır hale geldi. Mac, PC ya da başka sistemler arasında hiç bir ayrım kalmadı.

Bilgisayarları ses işlemci olarak kullanıp sesler üzerinde değişiklik yapmak, CD, radyo, DAT temelli sesleri dinlemek, MIDI enstrümanlarıyla müzik yapmak ürünleri kasede ya da DAT'a kaydetmek standart uğraşlar haline geldi. Görsel kanatta da hızlı gelişmeler yaşanıyor.

PROBLEM VE ÇÖZÜM

Tek bilgisayara hem TV hem MPEG kartını ayrı ayrı takıp kullanmak çok zor. Bu problemi aşmak için mikro elektroniği ve kartları çok iyi tanıyan bir profesyonel olmak gerek.

Tek makinede hem TV hem MPEG çalıştırabilmek için özel tasarlanmış kart ikilisine ya da iki özelliği üzerinde barındıran tek bir karta ihtiyaç var. Çözüm ne olursa olsun bu tip kart ya da kartların makineye uyarlanması organ nakli kadar karmaşık, zira birbirine çok yakın pek çok işi üstlendiklerinden anakart ve işlemciyle haberleşmeleri sırasında kullanılacak adreslerin titizlikle seçilmesi gerekiyor.

MOVIE MEDIA

Ülkenin en büyük bilgisayar üreticisi konumunda olan Escort Computer, yeni modeli olan Movie Media serisini duyurarak bir anlamda büyük dünya markalarına meydan okumuş oldu, zira küçük büyük hiç bir üreticinin görsel yetenekleri bu denli gelişmiş olan bir ürünü yok. Movie Media'lar, klasik multimedia modellerinin yetenekleri üzerine TV ve MPEG kökenli film CD'lerini kullanabiliyorlar. Multimedia kasa üzerine hazırlanmış makinelerin kasa üzerinde 10 Watt anfi ve güce sahip hoparlörleri, mikrofon girişi, ses, bas, tiz, denge ayar düğmeleri bulunuyor.

UZAKTAN KUMANDA

Movie Media'ların en çekici yanlarından biri çok geliştirilmiş uzaktan kumandası. Kumandanın bir marifeti ise mouse görevi yapması. Kumanda üzerindeki tuşlarla mouse da kumanda edilebiliyor. Monitörden tam ekran TV, video ya da MPEG izlerken beğenilen karelerin fotoğrafı çekilebiliyor.

Escort, özellikle Anadolu'daki kullanıcılarının film ihtiyacını karşılayabilmek için tüm bayileri kanalıyla MPEG kökenli filmlerin satışını da yapacak. Movie Media'lar minimum 486 DX4/100 işlemci, 8 Mb. RAM bellek, 720 Mb. sabit disk ve 15 inç monitör ile satışa sunulacak.

İthalatçı firma: Escort
Fiyatı: 170-220 milyon TL
Tel: (212) 212 07 50

---

siyahların normal kağıt baskılarında maviye kaçan bir gri, özel kağıt baskılarında ise kahverengi olarak karşınıza geldiğini görebilirsiniz.

ÜRÜN BİLGİLERİ

HP Deskjet 600

Baskı tekniği:
Bubblejet, mürekkep püskürtme

Çözünürlük:
S/B: 600x600 dpi,
Renkli: 600x300 dpi

Bağlantı:
Centronics

Boyutlar (GxYxD):
44 x 41 x 20 cm

Kağıt beslemesi:
100 kağıtlık hazne, tek Kağıt beslemesi

Opsiyonları:
Flash- Memory ve sabit disk kartları

Üretici:
Hewlett Packard

Fiyat:
S/B 330 $, Renkli kitiyle 390 $

Multimedia'nın Görsel Kanadı

RealVision RV 107

RealVision RV107, hızlı grafik, TV, video, MPEG becerilerini üzerinde taşıyor. RealVision RV107, iyi bir bilgisayar kullanıcısının ihtiyaç duyabileceği tüm görsel yetenekleri içinde barındıran bir kart. Öncelikle, çok hızlı bir grafik kartı. Taşıdığı özel grafik işlemcisi sayesinde görüntü işlemlerini diğer grafik kartlarına oranla çok hızlı yerine getiriyor. Windows ortamında ve yüksek çözünürlükte sürekli yaşanan grafik işlemlerin yavaş yerine getirilmesi sorunu ortadan kalkıyor.

Tuner devre kutusunu da üzerinde barındıran RV107 ile hem DOS hem Windows ortamında TV ve Video izlemek mümkün. İzlemenin ötesinde, bu kartla hareketli görüntü kaydı yapmak da mümkün. Kart grafik ve video için iki ayrı modda çalışıyor. Video modunda çalışırken izlenen TV ve video görüntüleri doğrudan sabit diske sesli kaydedilebiliyor. Ses yeteneği de tatmin edici boyutta olan kartın tüm çalışmaları ses destekli ve ses kartı taşımayan bir bilgisayarda ses kartının yokluğunu aratmıyor. Laser Disk, harici Video-CD gösterim cihazı gibi aletlerin bilgisayara bağlanabilmesi için S-Video girişi de bulunuyor.

Grafik kartı olarak çok yüksek süratte çalışması MPEG ve türevlerinin makinede gösterilebilmesi için özel kart ihtiyacını ortadan kaldırmış. Kart ile birlikte gelen Xing yazılımı, MPEG dosyaları ve CD-I temelli CD'lerin ekstra kart ihtiyacı olmadan izlenmesini sağlıyor. Standart olarak 1 MB RAM bellek taşıyan kart, istenirse 2 MB belleğe arttırılabiliyor.

İthalatçı firma: Boğaziçi Bilgisayar
Fiyatı: 1 Mb-344 $, 2 Mb-406 $, Uzaktan kumanda cihazı-31$
Tel: (0.212) 2889292

Küçük Deyip Geçmeyin...

DEC HiNote Ultra CS450

Hafifliği ve inceliği ile dikkat çekiyor.

Küçüklerin işi gerçekten zor: hem giderek küçülmeleri, hem de artan talebi karşılayarak yeni yazılımlara cevap vermeleri isteniyor. Bu yüzden Notebook üreticileri sınırları zorlar duruma geldiler.

CHIP YORUM

Kullanım sürelerinin yetersiz olduğu söylenebilir. Katlanabilir Klavye lüksüne sahip olmasa da hafifliği ve inceliği dikkati çekiyor.

İşlemcilerin ürettiği ısının atılması, akülerin ağırlık ve kapasiteleri ve klavye kullanımındaki elverişsiz durum üreticilerin mühendisleri tarafından çözülmeye çalışılan sorunlar arasında.

Bu küçük devlerden biri DEC HiNote Ultra CS450 her türlü ihtiyaca cevap verecek şekilde iki kilo ağırlığında ve ince bir dizayn ile tasarlanmış.

Eşdeğerlerinin bazılarında sunulan katlanabilir klavye olanağına sahip olmayan DEC notebook'unda özel bir baskı tekniği kullanılmış, ancak bazı tuşlara birden fazla işaret yüklenmesi, kullanım hızında bir yavaşlamaya yol açıyor.

Oldukça ince bir yapıya sahip olan DEC notebook'unda disket sürücüsü ve akü kolayca çıkarılabiliyor. Bunun yanısıra DEC HiNote Ultra CS450 kablosuz veri transferi gerçekleştirebilen, yazıcı kullanımında ve bilgisayardan bilgisayara veri aktarımında da kullanılan infra red bağlantılarına sahip. Infra red bağlantıları için geliştirilen yeni IRDA standartına uyum da bir başka avantaj. Normal kullanımda DEC'in aküsü 155 dakika dayanabilirken, sürekli kullanımda 82 dakika dayanabiliyor. DEC HiNote Ultra'da ses kartı ve PCMCIA Tip II bağlantı soketleri de mevcut. Modemi notebook içine entegre ediyorsanız DEC'in amerikan versiyonunu tercih etmelisiniz.

Windows 95 ve OS/2 kullanımları için yetersiz olan 4 MB anabelleklik standart donanımı arttırmak elinizde. DEC HiNote Ultra CS 450, CT450'lerde kullanılan pahalı ve kaliteli gösterim birimi TFT yerine, enerji tasarufu sağlayan, ancak buna karşın arka ışığı homojen dağıtamayan DSTN sistemiyle çalışıyor.

DEC HiNote Ultra CS450 DOS ve Windows 3.1 yazılımlarıyla birlikte sunuluyor.

ÜRÜN BİLGİLERİ

DEC HiNote Ultra CS 450

İşlemci:
486 DX2-50

Gösterim Birimi:
9,5 inch DSIN 256 renk
640 x 480 çözünürlük

Sabit Disk:
340 MB

Ses Sistemi:
Windows Soundsystem uyumlu 16-Bit ses kartı

Ağırlık:
Disket sürücüsüyle 2,2 kg
Disket sürücüsüz 1,9 kg

Üretici:
Digital Equipment

Fiyat:
3233 $

DX33 Bilgisayarın yavaşlığı bıktırdıysa...

Pentium 83 Overdrive

Ev ve ofislerimizde performansına alıştığımız 486 bilgisayarlar, yeni yazılımlar için ne yazık ki yetersiz duruma geldi. Eskiden tıkır tıkır çalışırken, artan veri ve grafik ortamına uyum sağlayamaz oldu. Yoksa, yeni bir bilgisayar alma zamanı mı geldi?

Kendi fanıyla P83 daima serinkanlı.

Intel yavaş çalışan bilgisayarınız için alternativ bir çözüm sunuyor: 33 MHz'lik ve 66 MHz'lik ana karta sahip 486'lar için kalbi 83 MHz'de (saniyede 83 Milyon) atan bir Overdrive işlemci. Almaya karar vermeden önce ana kartınızda Overdrive soketi olup olmadığını kontrol etmekte fayda var. Ayrıca P83'ü bilgisayarınızın yeni kalbi haline getirmek için gerekli olan jumper ayarlarını, anakartınızın kullanıcı kılavuzundaki P24T kaydı altındaki değerlere göre yapmalısınız.

CHIP, 3.3 voltla çalışan Pentium 83 Overdrive'ını iki sistem üzerinde test etti: Bunlardan ilki VESA Lokal Bus ve bileşenleriyle çalışan iki yıllık bir 486'ydı. Word kelime işlemcisi ve Excel elektronik tablolama programı gibi standart Windows kullanımlarında Overdrive, bilgisayarın hızını iki katına çıkardı. Sabit diski kullanan veritabanı programlarında artı bir erişim hızından söz etmek ne yazık ki mümkün değil.

33 MHz'de çalışan bir bilgisayarınıza harcama yapmak üzereyseniz ya yüzde 70 daha süratli olan ve fiyatı yaklaşık 160 $ olan 66 MHz işlemcisini, ya da yüzde 100 verim artışı sağlayan bir P83 işlemcisine yapılacak yaklaşık 320 $'lık harcamayı düşünmelisiniz.

Test cihazlarından ikincisi 33 ya da 66 MHz hızında çalışan bir PCI sistemiydi. Hızlı bir grafik kartıyla Overdrive gerçek yüzünü gösterdi: Pentium 75'in hızını zaman zaman aşan bir performans! Windows kullanımlarında 486 DX 33'e göre üç katlık sürat artışıyla P83 göz doldurdu.

ÜRÜN BİLGİLERİ

Pentium 83 Overdrive

Üretici:
Intel

Türkiye Temsilcisi:
Empa

Fiyat:
Yaklaşık 300 $

Sabit Diskler Hakkında

Bilmek İstediğiniz Herşey

Müthiş bir hızla değişen sabit disk pazarına en profesyonel piyasa takipçileri dahi ayak uyduramıyorlar. 1994'ün ilk aylarında ortalama bir sabit diskin 170 Megabyte üzerinde kapasitesi varken sadece birkaç ay sonra 210 Megabyte'lıklar piyasaya hakim oldu. Senenin sonlarına doğru ise 420 Megabyte geçerli standart olmuştu. Şimdiyse üreticilere cazip gelmeyen 420 Megabyte'lık ve daha düşük kapasiteli disklerin üretimi neredeyse hiç yapılmamakta.

Bugün işe yarar bir sabit disk en azından 540 Megabyte'lık veri ve program depolamanıza olanak sağlamaktadır. Ama çok kısa bir süre sonra yeni bir PC almak istediğinizde 850 Megabyte'dan düşük kapasiteli diske sahip olanını bulmakta güçlük çekeceksiniz. Yani şu anda ileri model sayılan 850 Megabyte'lık hatta 1 Gigabyte'lık sabit diskli PC'ler kısa zamanda standart hale gelecek.

Bu gelişimi izleyen bir sonuç olarak da fiyatlar giderek düşmektedir. Şu anda 420 Megabyte'lık bir diskle 850 Megabyte'lık disk arasında fiyat farkı yok gibi. Belki de pek yakında

Hızla değişen sabit disk pazarında son gelişmeler 500 Megabyte üzerindeki diskler etrafında dönüyor. Günümüzde alıcılar Gigabyte'lık disklerden bile sözedebiliyor. CHIP sizin için 23 çeşit sabit diski test etti.

satıcılar sabit disklerine meyve-sebze fiyatı gibi günlük fiyat biçmeye başlayacaklar. Bu gelişmeler doğrultusunda CHIP, güncelliğini sürdüren 500 Megabyte kapasiteli disklerden 1.3 Gigabyte'lık disklere kadar 23 değişik diski sizin için test etti, teknolojilerini inceledi ve genel bir görüş ortaya çıktı.

Seçiminizin sağlıklı olabilmesi için okumanızı öneriyoruz. Chipuçları ve öneriler sorunlarınızın çözümüne yardımcı olacaktır.

SABİT DİSK SEÇİMİ

Kimin neye ihtiyacı var? Acaba IDE mi, EIDE mi yoksa SCSI mi seçmeli? Bu standartların piyasadaki rekabetleri farklı transfer oranlarına dayanıyor. Senelerdir kullanılan PC arabirimi IDE (Integrated Drive Electronics) saniyede 2-3 Megabyte arasında bir veri transferi sağlayabiliyor. SCSI-2 (Small Computer System Interface) artık 5 Megabyte ve bir sonraki versiyon olan Fast-SCSI-2 saniyede 10 Megabyte transfer ediyor.

Yeni EIDE-sürücüleriyse (Enhanced IDE) saniyede 11 ila 13 Megabyte arasında hareket edebiliyor. Transfer verilerine göre şimdiye dek kullanılan Fast-SCSI-2 diskleri ile EIDE bağlantısı olan modern diskler arasında performans açısından pek fark yok.

SCSI bağlantısı olmayan bir bilgisayara sahipseniz ve diğer bir SCSI bağlantılı aygıtın takılmasını da istemiyorsanız EIDE diskini seçmelisiniz. Kurulması ve ayrıca gereken denetleyicisi de hayli pahalı olan SCSI'nin kullanımı ancak tüm sabit disk kapasitelerinin 8 Gigabyte'dan fazla olması veya 4'den fazla diskin aynı anda çalışması halinde gerekir.

Ancak eski bilgisayar sahiplerinin kullanım alanları oldukça dar, çünkü eski bilgisayarların içinde sadece 1 IDE-Interface bulunmaktaydı. Bu durumda 540 Megabyte'dan daha büyük diskler kullanabilmek için yeni bir BIOS'a, bir BIOS genişletmesine ve özel sürücüsü olan bir sabit diske veya SCSI bağlantısına ve ayrıca eğer yoksa bir SCSI denetleyicisine gereksinim duyacaklardır. Ancak herhangi ek bir masraf olmaksızın eski bilgisayar kullanıcıları IDE-Interface'e modern EIDE sürücüleri de bağlayabilirler, elbette o zaman bu diskin standardında daha yavaş işleyeceğini gözönünde bulundurmalılar.

DOS

DOS işletim sistemi ve buna bağlı olarak DOS kullanım programlarıyla çalışan bir kullanıcı 100-200 Megabyte'lık küçük bir sabit disk ile de (tabii, eğer bulabilirse) mutlu olabilir. Yoksa piyasada bulunan en küçük diske sarılması gerekir ve bazı şartlarda bu küçük diskler 420 Megabytlıkları bile cebinden çıkarabilir.

Bu disklere ait 15 milisaniyelik bir erişim zamanı bugünlerde yavaş olarak değerlendirilse de, belli çalışma kapasiteleri için kesinlikle yeterlidir.

WINDOWS

420 veya 540 Megabyte'lık diskler, Windows'un altında kullanılacak bir kelime işlem veya elektronik tablolama yazılımlarının çalışması için yeterlidir. Bu durumda veri saklama için 200-300 Megabyte'lık bir yer kalacaktır. Bundan büyük bir veri bankası, kendine uygun büyüklükte bir kapasiteye ihtiyaç duyacaktır. Windows disk kapasitesini çok yüksek oranlarda kullansa bile, bir kelime işlem çalışmasında ortalama 12 milisaniyelik erişim zamanı yeterli olmaktadır. Ancak büyük veri bankalarıyla çalışırken hızlı bir sabit diske ihtiyaç duyulacağı açıktır.

Eğer büyük bir veri bankası işlemdeyse ve sabit diskin kafası da arama sırasında bir oraya bir buraya atlamalar yapıyorsa, yani veriler diskde bölük pörçük yerleşmisse, birkaç milisaniyelik hız farkı bile hemen kendini hissettirir.

GRAFİK, RESİMLER, VİDEO

Grafik, resim ve video programları kesinlikle hızlı bir sabit diske ihtiyaç duyarlar. 500 Megabyte kapasiteli bir diskteki 10 milisaniyelik bir erişme zamanı, grafik veya taslak oluşturma programları için hala yeterlidir. Fakat resim çalışması veya masaüstü yayıncılık (Desk Top Publishing) için kimi zaman 1 Gigabyte'lık hızlı

TEST EDİLEN ÜRÜNLER
EIDE/SCSI

500 MB'lık Sabit Diskler
Conner CFA 540 S
Conner CFS 540 A
Fujitsu M2684 SAM
Fujitsu M2684 TAM
IBM DALA-3540
IBM DSAS-3540
Quantum 30540 MVA
Quantum Maverick 540 S
Seagate ST 3660 A
WD AC 2540
730/850 MB'lık Sabit Diskler
Conner CFA 850 A
Quantum Lightning 730 AT
Quantum Lightning 730 S
Seagate ST 5850 A
WD AC 2850
1 ve 1,3 GB'lık Sabit Diskler
Conner CFA 1275 A
IBM DFHS-31080
IBM DPES-31080
Maxtor 71260 A
Seagate ST 31220 A
Seagate ST 31230 N
WD AC 31000
WDAC 31200

BU BÖLÜMDE

	ÜRÜNÜN ADI	Firma	Arabirim	SCSI sonlandırma	DOS altında kapasite	Kalınlık (mm)
500 MB'lık Sabit Diskler	Conner CFA 540 S	Karma	Fast-SCSI-2	Pasif	515 MB	25,4
	Conner CFS 540 A	Karma	EIDE		516 MB	25,4
	Fujitsu M2684 SAM	Ufotek	Fast-SCSI-2	Pasif	507 MB	25,4
	Fujitsu M2684 TAM	Ufotek	EIDE		503 MB	25,4
	IBM DALA-3540	IBM-Türk	ATA-2		515 MB	25,4
	IBM DSAS-3540	IBM-Türk	Fast-SCSI-2	Pasif	522 MB	25,4
	Quantum 30540 MVA	Karma	EIDE	Pasif	514 MB	25,4
	Quantum Maverick 540 S	Karma	Fast-SCSI-2	Pasif	516 MB	25,4
	Seagate ST 3660 A	Gate	EIDE		519 MB	25,4
	WD AC 2540	Karma	EIDE		515 MB	25,4
730/850 MB'ık Sabit Diskler	Conner CFA 850 A	Karma	EIDE		812 MB	25,4
	Quantum Lightning 730 AT	Karma	EIDE		696 MB	25,4
	Quantum Lightning 730 S	Karma	Fast-SCSI-2	Pasif	696 MB	25,4
	Seagate ST 5850 A	Gate	Fast-ATA-2		814 MB	19
	WD AC 2850	Karma	EIDE		813 MB	25,4
1 ve 1.3 GB'ık Sabit Diskler	Seagate ST 31220 A	Gate	Fast-ATA-2		1030 MB	25,4
	Seagate ST 31230 N	Gate	Fast-SCSI-2	Aktif	1010 MB	25,4
	WD AC 31000	Karma	EIDE		1032 MB	25,4
	WD AC 31200	Karma	EIDE		1220 MB	25,4
	Conner CFA 1275 A	Karma	EIDE		1216 MB	25,4
	IBM DFHS-31080	IBM-Türk	Fast-SCSI-2	Aktif	1067 MB	24,4
	IBM DPES-31080	IBM-Türk	Fast-SCSI-2	Pasif	1028 MB	25,4
	Maxtor 71260 A	Karma	EIDE		1203 MB	25,4

bir sabit disk kapasitesi bile yeterli olmayabilir.

Örneğin 300 dpi çözünürlükte bir tarayıcı ile A4 boyutunda renkli bir resim taraması, yaklaşık 25 Megabyte büyüklükte bir yer tutacaktır. Eğer çözünürlük 600 dpi olursa bu büyüklük 100 Megabyte'a kadar ulaşacaktır.

32-BIT-İŞLETİM SİSTEMLERİ

Çok yakın geçmişte OS/2-Unix veya Windows-NT kullanıcıları IDE veya SCSI sürücüleri arasında kendi açılarından en uygun olanında karar kıldılar. Tercihleri SCSI sürücüsüydü. IDE altında sadece 512 Megabyte'lık sabit disklerin işleyebilmesi, daha büyükler için özel sürücülere gerek duyulması IDE'nin elenmesi için yeterli bir nedendi. EIDE için böyle bir sorun olmadığı halde SCSI'den yapılan veri transferinin çok kolay ve hızlı olması SCSI'nin tercih edilmesinin temel nedeniydi. Böyle hızlı bir sabit disk içinse en az 500 Megabyte'lık kapasite mutlaka gerekmektedir.

OYUNLAR

Herhalde yeryüzünde içinde tek bir oyun bile bulunmayan bilgisayar hemen hemen yoktur. Ancak bilgisayar sadece oyun oynamak için kullanılacaksa, ihtiyaçlar da buna göre değişmektedir.

Sabit disk arşiv olarak kullanılmadığı sürece, 540 Megabyte'lık sabit disk yeterlidir. Basit oyunlar için birkaç Megabyte yeterli olur. Daha kapsamlı olan oyunları ise zaten doğrudan CD üzerinden çalıştırmakta yarar vardır.

Silindir adedi	Kafa Adedi	İz başına sektör adedi	Dönüş/dakika	Ortalamaerişim süres (ms)i	Veri transfer oranı	Cache (in KB)	MTBF (saat)
	4	72 - 114	4500	12	3,3 - 5,8 MB/s	256	300 000
	4	80 - 120	3600	15	2,4 - 3,2 MB/s	64	250 000
2379	6	54 - 90	4500	12	2,79-4,68 MB/s	256	250 000
2379	6	54 - 90	4500	12	2,78-4,65 MB/s	256	250 000
4892	2	84 - 128	4500	12	32,2-48,7 MBit/s	128	350 000
3875	3	80 - 108	4500	12	32,5 - 44,5 MBit/s	192	300 000
2856	4	58 - 118	3600	14	36 MBit/s	128	300 000
2856	4	58 - 118	3600	14	18,7-36,1 MBit/s	128	300 000
	4		3811	14	20 - 35,8 MBit/s	128	300 000
1048	16	63	4500	11 - 13		128	250 000
	4	80 - 152	4500	12	3,9 - 7,5 MB/s	256	300 000
3658	4	61 - 128	4500	11	47,2 MBit/s	128	300 000
3673	4	64 - 128	4500	11	47,2 MBit/s	128	300 000
4085	4		5400	11	32 - 61 MBit/s	256	300 000
1654	16	63	4500	10 - 12,5		64	300 000
3876	6		4500	12	28 - 47 MBit/s	256	300 000
3892	5		5411	9/10,5	32 - 58 MBit/s	512	800 000
2100	16	63	4495	10 - 12		128	250 000
2484	16	63	4500	10 - 12,5		64	
	6	80 - 152	4500	12	3,9 - 7,5 MB/s	256	300 000
4385	4	100 - 135	7200	6,9/9,0	12,07-12,58 MB/s	512	1 000 000
4896	4	90 - 122	5400	10,5	39,8-55,1 MBit/s	512	500 000
3882	6	77 - 124	4500	12	3,97-6,19 MB/s	256	300 000

YEREL AĞLAR

Büyük bir yerel ağ serverı olarak günümüzde SCSI sürücüleri önerilmektedir. Burada denetleyici başına 7 sürücü bağlanabilir. Ancak EIDE'de bilgisayar başına 4 adet sürücü bağlanabilir. Fakat daha yeni ve verimli arabirimler ufukta gözüküyor. (Bkz. Teknoloji)

Küçük yerel ağların serverları içinse büyük bir EIDE diski yeterlidir. Ve bir işistasyonu için de normal bir masaüstü donanımı yeterlidir, çünkü birçok program serverdan işletilmekte veya veriler servera yüklenmektedir.

SABİT DİSK TESTİ

CHIP'in test ettiği sabit diskler üç kategoride toplanmaktadır. Tasarruf etmek isteyen veya çok az ek kapasiteye ihtiyaç duyan bir kullanıcı kendine uygun olan sabit diski 540 Megabyte kategorisinde bulabilir. CHIP'in 540 Megabyte'lık kategoride test ettiği on sürücüden beşi EIDE arabirimi ile, geri kalanı da FAST-SCSI-2 arabirimi ile çalışan sabit disklerdir.

Bu sınıfın üzerindeki 730 ve 850 Megabyte'lık sürücüler bir diğer test kategorisini oluşturmaktadır. Bu kategoride üreticiler EIDE arabirimini tercih etmişler. Seçtiğimiz beş sabitdiskten yalnızca bir tanesi SCSI arabirimi ile çalışmaktadır.

1 ve 1.3 Gigabyte'lık dev disk kategorisinde ise gene 8 modelden 4'ünün EIDE olması nedeniyle bu arabirimin baskın çıktığı söylenebilir.

Tüm sabit diskler 64 Kilobyte ila 512 Kilobyte'lık hızlı bir önbellekle

Genel Değerlendirme

500 MB'lık Sabit Diskler

Üretici/Satıcı	Veri Transferi (KB/s)				Uygulamalar (s)	
	Büyük Dosyalar	Küçük Dosyalar	Ortalama Değerler	Erişim süresi (ms)	DOS dBase	OS/2 DB2/2 HPFS
Conner CFA 540 S	707	889	792	20,16	219	537
Conner CFS 540 A	833	914	872	28,18	300	570
Fujitsu M2684 SAM	891	819	854	24,36	247	547
Fujitsu M2684 TAM	916	776	843	24,93	265	557
IBM DALA-3540	1384	921	1129	22,62	237	436
IBM DSAS-3540	1314	1056	1178	22,93	224	481
Quantum 30540 MVA	1195	924	1051	25,51	259	549
Quantum Maverick 540 S	1060	924	990	26,28	270	552
Seagate ST 3660 A	1120	681	874	27,35	279	509
WD AC 2540	1331	877	1081	21,67	218	465

730/850 MB'lık Sabit Diskler

Üretici/Satıcı	Veri Transferi (KB/s)				Uygulamalar (s)	
	Büyük Dosyalar	Küçük Dosyalar	Ortalama Değerler	Erişim süresi (ms)	DOS dBase	OS/2 DB2/2 HPFS
Conner CFA 850 A	1200	1238	1219	19,30	208	386
Quantum Lightning 730 AT	1269	1081	1171	22,21	222	428
Quantum Lightning 730 S	1278	975	1116	22,21	224	437
Seagate ST 5850 A	2112	1329	1675	19,67	199	368
WD AC 2850	1290	831	1035	21,74	221	452

1 ve 1,3 GB'lık Sabit Diskler

Üretici/Satıcı	Veri Transferi (KB/s)				Uygulamalar (s)	
	Büyük Dosyalar	Küçük Dosyalar	Ortalama Değerler	Erişim süresi (ms)	DOS dBase	OS/2 DB2/2 HPFS
Conner CFA 1275 A	1375	937	1135	20,17	210	396
IBM DFHS-31080	1499	1499	1499	16,51	191	275
IBM DPES-31080	1149	913	1024	20,11	197	393
Maxtor 71260 A	2356	753	1332	27,91	268	547
Seagate ST 31220 A	1292	911	1085	21,65	213	399
Seagate ST 31230 N	1799	1315	1538	16,99	162	359
WD AC 31000	1282	849	1043	23,13	212	436
WD AC 31200	1324	830	1048	20,51	208	445

(Cache Memory) donatıldı. Ancak görüldü ki bu önbellek büyüklüğü test sonuçları üzerinde büyük bir etki yaratmadı.

Büyük ve küçük dosyalarda veri transfer oranları, ortalama erişim zamanı ve DOS ve OS/2 işletim sistemleri altındaki uygulamalar çerçevesinde ölçüldü. Değerlerdirmeler puana dönüştürüldü. Toplam 100 nottan yukarıda belirtilen dört kriter için 25'er puan üzerinden değerlendirme yapıldı.

540 MEGABYTE

Bir sabit diskin performansının büyük bölümü dönme hızına bağlıdır. Okuma-yazma kafası altından geçen verilerin hızının artışı kalitesinin göstergesidir.

Conner'ın iki sürücüsünün hiç şansı olmadı çünkü Seagate ve Quantum 30540 MVA dakikada 4000'den az dönüş yapıyordu. Diğerleri dakikada 4500 yapma başarısını gösterdiler. Genel klasmanda WD 2540, 69 puanla birinciliğe oturdu. dBase de en iyi zamanı ortaya koydu ve OS/2'nin altında ikinci iyi oldu. Hemen ardından IBM'in EIDE (DALA 3540) ve SCSI versiyonu (DSAS 3540) geldi. Conner CFA 540 S dBase testinde WD diskiyle başabaştı hatta ortalama erişim zamanında onu geçti. Ancak OS/2 işletim sistemi altında Conner diskinin perfor-

500 MB'lık Sabit Diskler*

Üretici/Satıcı	Veri Transferi	Erişim	DOS	OS/2	Toplam Puan
Conner CFA 540 S	12	20	18	13	63
Conner CFS 540 A	13	15	14	12	54
Fujitsu M2684 SAM	13	17	16	13	59
Fujitsu M2684 TAM	13	17	15	12	57
IBM DALA-3540	17	18	17	16	68
IBM DSAS-3540	18	18	18	14	68
Quantum 30540 MVA	16	16	16	13	61
Quantum Maverick 540 S	15	16	15	12	58
Seagate ST 3660 A	13	15	15	14	57
WD AC 2540	16	19	19	15	69

730/850 MB'lık Sabit Diskler*

Üretici/Satıcı	Veri Transferi	Erişim	DOS	OS/2	Toplam Puan
Conner CFA 850 A	18	21	19	18	76
Quantum Lightning 730 AT	17	19	18	16	70
Quantum Lightning 730 S	17	19	18	16	70
Seagate ST 5850 A	25	21	20	19	85
WD AC 2850	15	19	18	15	67

1 ve 1,3 GB'lık Sabit Diskler*

Üretici/Satıcı	Veri Transferi	Erişim	DOS	OS/2	Toplam Puan
Conner CFA 1275 A	17	20	19	17	73
IBM DFHS-31080	22	25	21	25	93
IBM DPES-31080	15	21	21	17	74
Maxtor 71260 A	20	15	15	13	63
Seagate ST 31220 A	16	19	19	17	71
Seagate ST 31230 N	23	24	25	19	91
WD AC 31000	16	18	19	16	69
WD AC 31200	16	20	19	15	70

* Değerlendirme puanları

mansı yetmedi.

800 MEGABYTE

730 ve 850 Megabyte'lık sürücü grubunda dakikada en yüksek dönüş sayısı gerçekleştirebilenler öne çıktı. Bu grupta birinciliği 85 puanla Seagate'in ST 5850 A'sı aldı. İkincilik ise 76 puanla Conner CFA 850 A'nın oldu. O da birçokları gibi dakikada 4500 dönüş yapabildi.

Ancak Conner kafanın ne kadar çabuk işlediği ve verilerin ne kadar hızlı yazılabildiğini gösteren ortalama erişim süresinde en iyi değeri alabildi. Yapılan diğer testlerde en iyi performansı Seagate gösterdi.

GİGABYTE

Birinci gelen disk 93 puan topladı. Dakikada 7200 dönüş sayısı ile IBM'in DFHS'i birinciliği kaptı. SCSI testinin tüm alanlarında iyi ile çok iyi arasında not aldı. Seagate ST 31230 N de hemen hemen aynı başarıyı gösterdi. Toplamda 2 puan geride kaldı fakat dBase'in altında 162 saniye ile rekor kırdı.

EIDE sürücüleri sadece 4500 dönüşle işletildi. Dakikada 7200 dönüş yapabilen SCSI sürücüsüne rakip dayanmadı. Ancak bunun yanında EIDE diskleri daha ucuz. Conner CFA 1275 A toplam 73 puan ve Seagate'in ST 31220 A'sı da 71 puan aldı.

CHIP LABORATUVARINDAKİ TEST YÖNTEMİ

Bu testte ana hedef sabit sürücülerin verimlerinin ölçülmesiydi. Sabit diskle birlikte verilen hizmet ve dokümantasyon kalitesi ile ilgili herhangi bir karşılaştırmaya bu test içinde yer verilmedi.

Test platformu olarak CHIP Test Laboratuvarı Pentium-75 işlemcili bir bilgisayarı seçti. Bilgisayar Intel-PCI-ana kart, 16 Megabyte ana bellekle ve bir ATI-Mach-64 grafik kartı ile oldukça iyi donatılmış bir ürün. Çünkü Intel-PCI ana kartına entegre edilmiş EIDE denetleyicisi veya PCI-SCSI denetleyicisi sabit diskin performanslarından en yüksek oranda yararlanabiliyor.

Erişim zamanı ve veri transferi, bilgisayarların karşılaştırma testinde kullanılan bir test programı ile ölçüldü. Çoğu DOS konfigürasyonunda yaygın olarak kullanılan ve yarattığı bir tampon bellekle diske erişimi hızlandıran önbellek programı Smartdrive da kullanıldı. Bu nedenle CHIP laboratuvarında elde edilen ölçüm değerleri sabit disk üreticilerinin belirlediği sayıları pek tutmuyor. Ancak CHIP'in elde ettiği sonuçlar, pratikte geçerli olan önemli performans değerlerini yansıtıyor.

Sabit disk karşılaştırmalarını yapmak için ticari bir uygulamaya ait büyük bir veri bankasından yararlanıldı. DOS ve OS/2 işletim sistemleri sabit disk üzerinde farklı yapılanmalara sahip oldukları ve farklı erişim metodları kullandıkları için, veritabanı yazılımı olarak her ikisinde de farklı ürünler kullanıldı. DOS altında veritabanı yazılımı olarak dBase seçildi. Ticari uygulamaya ait 10 Megabyte büyüklüğündeki bir veritabanında veriye erişim ve veri kayıt işlemlerinin hızı ölçüldü.

OS/2 için CHIP laboratuvarı sabit diskleri HPFS sisteminde formatladı. Sabit disklerin OS/2 Warp altında en son sürücülerle çalışıp çalışmadığının da araştırılması gerekiyordu. IBM'in SQL veritabanı yazılımı olan DB/2, 70 Megabyte büyüklükte bir veri bankasını işletti ve yine veriye erişim ve kayıt hızı ölçümleri yapıldı.

Her ölçüm kategorisinde sabit diskler 25'er puan üzerinden değerlendirildi ve her kategoride 25 üzerinden alınan notların toplamı diske ait son notu oluşturdu.

DÖNÜŞ SAYISI

Birçok SCSI veya EIDE sürücüsü dakikada 4500 kez dönüş yapabilmektedir. Ancak bazı SCSI diskler Yüksek Düzeyli Çıkış (High end) alanında yer alır. Nitekim IBM'in DFHS'i dakikada 7200 dönüş yaparken Seagate'in ST 31230 N'i dakikada 5400 dönüşlük hıza sahiptir.

Bu dönüş sayısı sonucu dikkate değer ölçüde etkiledi. Her iki sürücü de testlerde 90 puanın üzerine çıkarak çok iyi sonuçlar elde ettiler. Seagate DOS'un altında 162 saniyede dönüşünü tamamladı. Bunu 191 saniye ile IBM izledi. OS/2'nin altında IBM 275 saniye hız yaparken, Seagate 359 saniyeyle ikinci geldi.

Test edilen kategorilerde yani 540 Megabyte ile 1.3 Gigabyte arasında en yüksek performanslı diski seçmek istiyorsanız yüksek kapasiteli bir SCSI sabit diski tercih etmelisiniz. Ancak unutmamanız gereken bir konu bu tür disklerin diğerlerinin nerdeyse iki katı bir fiyata sahip olduğudur.

730 ve 850 Megabyte kapasiteli disklerin fiyatları oldukça uygun. Bu kategoriden 850 Megabyte kapasiteli Seagate'in sabit diski dakikada 5400 kez dönerek çok iyi bir performans gösterdi. Ancak fiyat açısından Gigabyte'lık disklere yakın.

Sabit Diskin PC'ye yerleştirilmesi

Biraz el becerisiyle satın aldığınız yeni sabit sürücünüzü kendiniz bilgisayarınıza monte edebilirsiniz. CHIP bu işlemin aşamalarını anlattı.

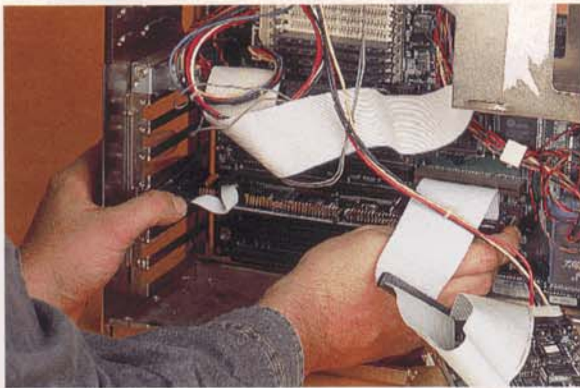

Günümüzde disklerin büyüklüğü 3.5 inç ile 5.25 inç, yüksekliği de 1 inçtir. Kasa içinde monte edeceğiniz yere bağlı olarak 3.5 inçlik disklerde ayrıca bir kızağa da ihtiyaç duyabilirsiniz.

Sabit sürücüyü kasaya yerleştirirken çok fazla bir seçeneğiniz olmasa da eğer olanaklıysa fana yakın bir yer seçmeye dikkat etmelisiniz. Çünkü işletim sırasında sürücü az ya da çok ısı üretmektedir. Kasanın içinde sürücünüzü yerleştireceğiniz bu iş için ayrılmış yerler göreceksiniz.

Sabit sürücünün kasa içindeki yerleşimi de -dikey, yatay veya baş aşağı monte edilmeleri- dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan biridir. Satın aldığınız sürücünün dökümanlarında mutlaka sürücünün nasıl ve hangi konumda monte edilmesi ya da edilmemesi gerektiği yazılıdır. Bu uyarıyı kesinlikle dikkate almalısınız. Aksi takdirde dakikada 3600-7200 arasında bir sayıda dönen disklerde yanlış bir yerleşim arızaya neden olabilmektedir. Kullanılan en yaygın yöntem disk yuvası yukarıya, elektronik kısım ise aşağı bakacak şekilde yatay olarak monte edilmesidir.

Duruş pozisyonu ve yerleşimi belirlendikten sonra, sıra sürücünün fiziksel olarak monte edilmesine geliyor. Kasada disk için ayrılmış yerlere diskinizi monte ederken bazı yuvalara diskin tamamen oturduğunu bazılarına ise oturamadığını göreceksiniz. Eğer tamamen oturuyorsa diskinizi doğrudan buraya vidalamaya başlayın. Ancak oturmuyorsa diskinizle birlikte gelmesi gereken kızakları kullanmanız gerekecektir. Bu durumda diski önce kızağa vidalayın daha sonra da kızakla birlikte yerine monte edin. Gerekli vidalar sürücüyle birlikte geldiyse, büyük bir sorunla karşılaşmayacaksınız demektir. Değişik yerleşimleri olanaklı kılmak için sürücülerde birçok vida deliği bulunur. Vidalar deliğe girmiyorsa zorlamamakta fayda var aksi takdirde sabit sürücünün kutusu zarar görebilir. Ayrıca bazı vida deliklerine de sadece belirli uzunluktaki vidalar takılabileceğini gözönünde bulundurursanız, eğer zorlanıyorsa muhtemelen yanlış boyutta vida kullanıyorsunuzdur. Dolayısıyla ya başka bir vida deliğini ya da başka tür vidaları denemeniz gereklidir.

Kablolama: Kontrol kartıyla eski sürücünüz arasındaki kabloda ikinci sürücüyü destekleyen bir bağlantı yuvası daha olmalıdır.

Diskin kasaya yerleştirilmesinden sonra sıra kablo bağlantılarına gelir. Burada iki kabloyu bağlamanız gerekecektir. Bunlar elektrik bağlantısını ve veri transferini sağlayan kablolardır.Bu kabloları bağlarken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta veri transfer kablosunu diske bağlarken doğru yönde takılmasıdır. Diskin arkasındaki geniş yuvaya veri transfer kablosunu bağlayacaksınız. Ancak bağlarken kablo üzerindeki işaretli kısmın elektrik bağlantısı tarafına gelmesine dikkat etmelisiniz.Bu aşamada mutlaka diskin kitapçığına da bakın. Veri transfer kablosunu yanlış bağladıysanız korkmayın diskinize hiç bir zarar gelmez, yalnızca diski çalıştıramazsınız.

Peki bu veri transfer kablosunu nereden bulacaksınız? Eğer taktığınız disk bilgisayarın ilk diskiyse kasa içinde bulunan veri transfer kablosunu kullanacaksınız. Kablonun bir bağlantısını diske bağladıktan sonra diğer uçtaki bağlantısını da anakart üzerindeki kontrol kartına bağlamanız gerekli. Kontrol kartındaki yuvaya kabloyu bağlarken işaretli kısmın "1" yazılı yere denk gelmesine dikkat edin. Eğer bilgisayarınıza ikinci bir disk takıyorsanız ilk diskin kontrol kutusuna bağlandığı kablodaki ikinci bir bağlantıyı diskinize bağlayacaksınız. Eğer mevcut kablo ikinci bir bağlantıyı barındırmıyorsa kabloyu değiştirmeniz ve üzerinde en az üç bağlantı yeri bulunan bir kabloyu almanız gerekecek. Bu kabloyu diskinizi aldığınız yerden edinebilirsiniz.

Veri transfer kablosu bağlama işle-

Büyük diskler için CHIP ipuçları

Diskin Bölmelere Ayrılması (Partitioning)

200 Megabyte'dan büyük diskleri bölümlere ayırmakta yarar vardır. Bu büyüklükteki diskler DOS işletim sistemi için hiç kullanışlı değillerdir, bu nedenle bölmelere (partition) ayrılması önerilmektedir. Bir sabit diskte normal olarak dört bölme tanımlanabilir. Ancak bu genişletilmiş bölmeler kendi içinde mantıksal sürücüler (logical drive) tanımlamayı da olanaklı kılmaktadır, dolayısıyla bölme sayısı yalnızca dört bölmeyle sınırlı kalmamaktadır. Bu arada diski 256 Megabyte'dan büyük bölmelere ayırmaktan kaçınmak gereklidir.

Diski Bölmelere Ayırmak Yer ve Zamandan Tasarruf Sağlar

DOS işletim sistemi ile çalışabilen tek veri sistemi FAT'dır (File Allocation Table). FAT aslında sadece disketler için düşünülmüştü. Bu nedenle en fazla 2^{16}'lık bir depolama alanını idare edebilmektedir. Diskte sektör başına 512 byte olmak üzere belli sayıdaki sektörler "cluster" adı verilen bir bütün içinde birarada tutulurlar.Ancak bu sayede büyük diskler kolayca idare edilebilir.

Buradan bölmelerin büyüklüğü ile sektör sayısının doğru orantılı olduğu sonucu çıkıyor. Bir veri 2 byte bile olsa, bir cluster'ı işgal edebilir. Bu da disk kapasitesini olumsuz yönde etkiler. Hatta 256 Megabyte'dan büyük bölmelerde neredeyse 8191 byte kullanılmadan harcanır. DOS'un bundan haberi olmadığı için, bu kullanılmayan byte'lar da okunur bu da gereksiz yere bekleme zamanını uzatır.

Bölme Büyüklüklerinin Belirlenmesi

Diskin yerleştirilmesi ve tanımlanmasından sonra kullanılacak veri ve programların yerleşimi için plan yapmak gerekir. Burada önemli olan nokta bir bölmede tutulacak verilerin veya programların çeşididir. Bölme büyüklükleri kullanılacak veri ya da programların çeşidine ve hacimlerine uygun olarak tasarlanabilir. Örneğin büyük hacimli video verileri için büyük alanlı bölmeler, küçük programlardan ya da verilerden oluşmuş bir ortam için de küçük bölmeler kullanılabilir.

Bölme işlemi Fdisk ile yapılır

Diskin bölmelere ayrılma işlemi bir DOS programı olan FDISK kullanılarak gerçekleştirilir. FDISK'in yardımıyla diskin hangi alanının hangi bölme tipine, bir bölmenin nasıl alt bölümlere ayrılacağı belirlenir. Bölmelere ve içinde barındırdığı alt bölümlere ait bütün bilgiler bölme tablosunda tutulur.

Bootmanager'in işlevi

DOS işletim sistemi bilgisayarı yalnızca ilk bölmeden açabilir. OS/2, Windows 95, Unix gibi modern işletim sistemleri ise mantıksal sürücülerden de açabilirler. İstenen bölmeden bilgisayarı açabilme işlemi birçok bölmeyi idare edebilen programlar tarafından yapılır. OS/2'nun Bootmanager'ı ve Linox'un Lilo'su bu programlara örnek olarak verilebilir. Bootmanager bilgisayarda başlatılması istenen bölmeye kontrolü geçirir ve o bölmedeki sistem yüklenilmeye başlanır

Sürücülere erişim

Unix dışındaki bütün sistemler sürücüleri bölme tablosunda yazıldığı gibi numaralandırır. Eğer sistem bir sürücüye ulaşamıyorsa (DOS'un bir HPFS sürücüsüne ulaşamadığı gibi) numaralanma da dikkate alınmaz. OS/2 ve Windows NT buna karşı bir alternatif getiriyorlar. Bu sistemler FAT'dan uzak durup, HPFS (High Performance File System) veya NTFS (New Technology File System) kullanıyorlar. Sözedilen veri sistemlerinin ikisi de FAT'dan çok farklı tasarlanmış. HPFS'de hız avantajından başka birde çok yararlı olan uzun dosya ismi kullanma olanağını da sağlamaktadır.

DOS VE OS/2 AYNI PC'DE

İki sistemi aynı FAT bölmesine yerleştirmeyi olanaklı kılan Dual-Boot'dan başka OS/2'de bir de Bootmanager bulunur. OS/2 ve DOS işletim sistemlerinin aynı sabit diskde bulunması isteniyorsa, 1 MB olan Bootmanager'a ilk bölme ayrılmalıdır. Bundan sonra DOS için FAT'de birincil bir bölme hazırlanmalı ve bunun içine de OS/2'nun yer alacağı en az bir tane mantıksal sürücü tanımlanmalıdır. Bu durumda DOS'da bir tane C: sürücüsü bulunur, OS/2 altında ise içinde DOS bulunan bir C: sürücüsü ve bir de OS/2'nin yerleştiği bir D: sürücüsü bulunur.

Bunların dışında herhangi bir başka bölme varsa bu sürücü DOS'da D: ve OS/2'de E: olarak adlandırılır. DOS'un HPFS'yi görebilmesini sağlayan Amos gibi paylaşılır programlar (shareware) da mevcuttur.

Disk Üzerinde Alçak Uçuş

Başarılı ve kazasız bir alçak uçuş için okuma-yazma kafasının disk üzerinde beş mikrometre irtifada bulunması gerekiyor. CHIP, diskin hızı ve Controller için önemli olan diğer teknik noktaları da açıklıyor.

Her bilgisayarın derinliklerinde bitler arasında bir koşuşturmadır gider. Zaman zaman duyulan değişik tonlardaki sesler içeride hararetli birşeylerin olduğunu gösteriyor. İnsanlar da hergün önemli verilerini bu hararetli ortama teslim ediyorlar ve genelde şöyle düşünüyorlar: Canım, bir şekilde çalışıyor işte...

Fakat satın almak için seçim yapmak gerektiğinde ya da bir arıza ile karşılaşıldığında iş değişiyor. O zaman, yatırım yapılan bu kapalı kutunun nasıl çalıştığı, akıbetinin ne olacağı merak konusu oluyor.

Sabit diskler söz konusu olduğunda iki önemli nokta üzerinde durmak gerekir: Diskin, verilerin yazılmasını mümkün kılan yapısı ve diğer fiziksel ortamlarla yapılan veri transferi. Bu iki alandaki gelişme tüm mikroelektronik alanında olduğu gibi heyecan verici.

Yapısal alanda, verilerin manyetik olarak yazılması (mıknatıslama) ön plana çıkıyor. Bu noktada disklerin kapasiteleri, yani depolanabilecek veri miktarı da oldukça önemli. Bu amaçla, ürün geliştirme laboratuvarlarında sürekli olarak disk üzerine daha fazla veri yazabilmenin yolları aranıyor. Günümüzde alüminyum alaşım üzerine yerleştirilmiş birkaç mikrometre kalınlığında bir film tabakasından oluşan diskler, genelde sabit disk içindeki bir eksen etrafında üst üste bulunuyorlar. Çift tarafı okunabilen bu disklerin eksen etrafındaki dönüş hızları özel bir motor sayesinde dakikada 7200 devire ulaşıyor.

Gelecekte ise, sabit disklerdeki taşıyıcı disklerin yapımında cam kullanılması sözkonusu. Bunun nedeni camın sarsıntı sırasında oluşabilecek hatalara izin vermemesi.

SABİT DİSKLERDE ÖZEL OKUMA-YAZMA KAFALARI

Bu nokta özellikle taşınabilir bilgisayarlar için çok önemli, çünkü kullanılan malzeme sertleştikçe diskin çizilme riski de azalıyor.

Her diskin üzerinde, mikrometrelerle ölçülen yükseklikte bir okuma-yazma kafası bulunur. Özel bir tertibat tarafından kumanda edilen hareket kolu, üzerine monte edilen okuma-yazma kafasının disk üzerindeki pozisyonunu belirler.

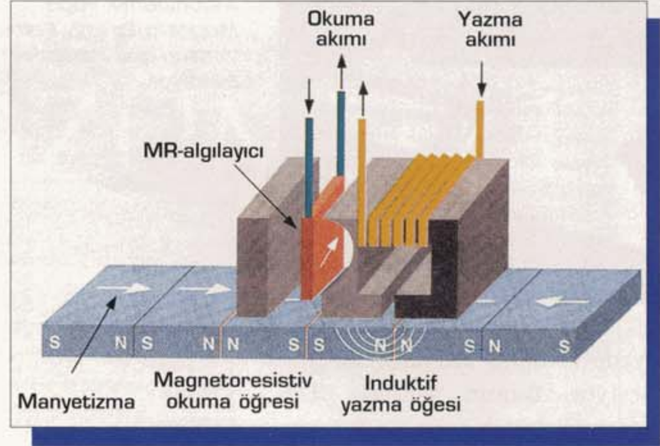
Hareket kolunu düz bir yaya benzetebiliriz. Modern sabit disklerde, diskin dönüşü sırasında yayın elastikiyeti ve kaldırma kuvveti arasındaki dengenin sonucu olarak kafa beş mikrometre yükseklikte bulunur. Okuma-yazma kafasının harekete başlama ve bitirme evrelerinde verilere bir zarar gelmemesi için, kapanma esnasında hareket kolunun disk üzerinde otomatik olarak gittiği özel bölgeler vardır.

Günümüzde sabit disklerde verilerin yazılıp, okunması için Magneto-

Resistiv (MR) kafalar kullanılıyor. Eskiden yaygın olarak kullanılan tek makaralı kafalara karşın MR-Kafa iki ayrı elementten oluşuyor. İlki bir kabin içinde bulunan yazma makarası, ikincisi ise bunun önünde duran, verilerin okunması için yerleştirilmiş kısım. Bu kısım verilerin yazılı olduğu alanlardaki direnç değişikliklerini ölçer ve bunları kuvvetlendirerek sinyal değerlendirme kısmına gönderir.

Bu tekniğin avantajı MR parçalarının küçük boyutlu olmaları ve bu sayede disk üzerinde en doğru pozisyonu alabilmeleri. Bunun sonucu olarak komşu bölgelerdeki verilerin alınan sinyalleri etkilemesi engelleniyor. Bu teknoloji ile IBM kısa bir süre önce bir santimetrekareye 500 MB sığdırmayı başardı.

Sabit disklerin kapasitelerinin arttırılması yolundaki bir başka gelişme de verilerin okunmasında Partial Response Maximum Likelihood (PRML) metodunun kullanılması. Bu metod sayesinde, diskten okunan analog sinyaller sayısal bir sinyal işlemcisinin yardımıyla filtre ediliyor ve böylece daha yoğun veri akışı sağlanıyor.

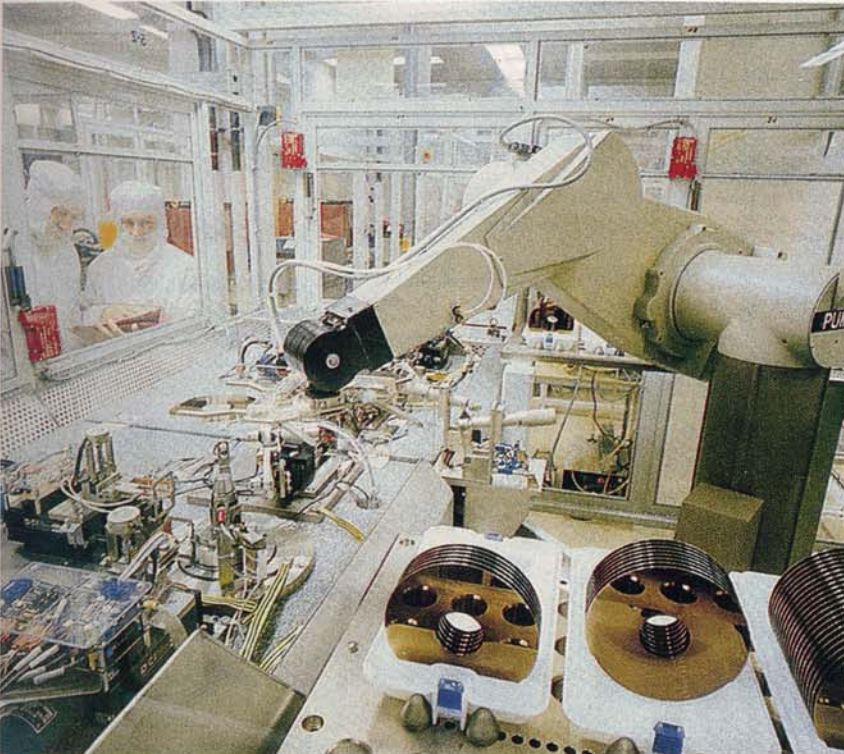
MR-Kafa teknolojisi disk üzerinde daha fazla kayıt alanı sağlıyor. Küçültülen okuma kısmı (kırmızı kısım) sayesinde daha doğru pozisyon alınıyor.

Sabit diskler hakkında üzerinde durulması gereken diğer bir önemli nokta da veri güvenliğinin yükseltilmesi.

KAZADAN ÖNCEKİ SON YARDIM ÇAĞRISI

Bu konuda IBM, hataların oluşmadan önce belirlenebileceği bir sistemin duyurusunu yaptı. Buna göre disk hata oluşumundan önce bir sinyal gönderiyor.

Sabit disk teknolojisinde gelinen nokta bazı çalışmaların sadece robotlar tarafından yapılmasını gerektiriyor. Bu istasyonda sabit diski oluşturan parçalar üzerinde çalışılıp, testleri yapılıyor.

Güvenli ya da güvensiz, verilerin sabit diskten alınıp sistem tarafından kullanılması gerekiyor. Bu bağlantı için şu anda piyasada iki önemli ara birim standartı bulunuyor: IDE ve SCSI. Farklı performanslara sahip olan bu standartlar sabit disklerin bağlanma ve transfer olanaklarını belirliyorlar.

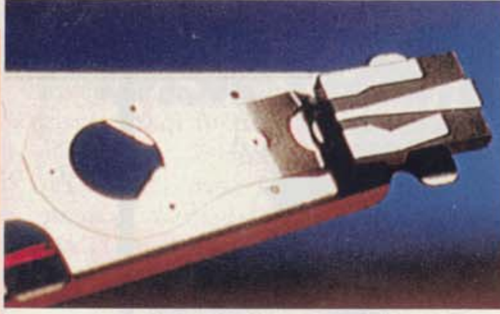
İyi bir performans için mümkün olduğu kadar hızlı veri transferinin yanında, işlemciye bindirilen yük ve aynı anda taşınan veri büyüklüğü de önem taşıyor.

Günümüzde birçok bilgisayar IDE standartlarına göre çalışıyor. 1987'de geliştirilen teknoloji, Sabit Disk-Controller fonksiyonlarının sabit disk tarafından yürütülmesini sağlıyor. Bu sayede, kullanılan diskin sisteme uygunluğu garanti altına alınıyor.

IDE standartının bazı dezavantajları da var. Öncelikle sabit disk kapasitesi 528 MB'la sınırlı. Ayrıca veri transfer hızı da oldukça düşük. Bunun yanında IDE sisteme aynı anda sadece iki sabit disk bağlanmasına izin veriyor.

Enhanced IDE (EIDE), IDE teknolojisinin geliştirilmiş biçimi. EIDE dört sabit diskin iki grup halinde sisteme bağlanmasına olanak sağlıyor. Ayrıca IDE standartında 528 MB'la sınırlı olan sabit disk kapasitesi EIDE ile 8.4 GB'a kadar yükseltilebiliyor. EIDE hız konusunda da üstünlüklere sahip.

Bu teknoloji ile veri transfer hızı

Aerodinamik yapı: Magneto-Resistiv kafaların özel yapıları disk üzerindeki hareketlerini belirliyor.

IDE ve EIDE'nin hız karşılaştırması		
Mode, Burst Transfer	IDE	EIDE
PIO Mode 0	3.33 MB/s	3.33 MB/s
PIO Mode 1	5.22 MB/s	5.22 MB/s
PIO Mode 2	8.33 MB/s	8.33 MB/s
PIO Mode 3	-	11.1 MB/s
PIO Mode 4	-	16.6 MB/s
DMA Mode 0	2.08 MB/s	2.08 MB/s
DMA Mode 1	4.17 MB/s	4.17 MB/s
DMA Mode 2	8.33 MB/s	8.33 MB/s
Multiword DMA Mode 0	4.17 MB/s	4.17 MB/s
Multiword DMA Mode 1	-	13.3 MB/s
Multiword DMA Mode 2	-	16.6 MB/s

saniyede 11 ile 13 MB arasında gerçekleşiyor. Bunun yanında IDE standartını destekleyen ve bu nedenle düşük veri transfer hızına sahip CD-ROM'lar için özel bir kanal ayrılmış.

SCSI'NİN FARKI

SCSI teknolojisi 1979 yılından itibaren geliştirilerek şimdiki halini aldı. Günümüzde popüler olan standart SCSI-2, fakat SCSI-3 gibi yeni standartların bunun yerini alması çok sürmeyecek.

IDE ve SCSI Karşılaştırması			
Özellik	IDE	EIDE	SCSI
Bağlanabilen aygıt sayısı	2	4	7
Veri transfer hızı MB/s	3-8	13-16	10,20,40
Kablo uzunluğu (m)	0.6'ya kadar	0.6'ya kadar	6'ya kadar
Diğer aygıtlar	yok	CD-ROM	Çeşitli

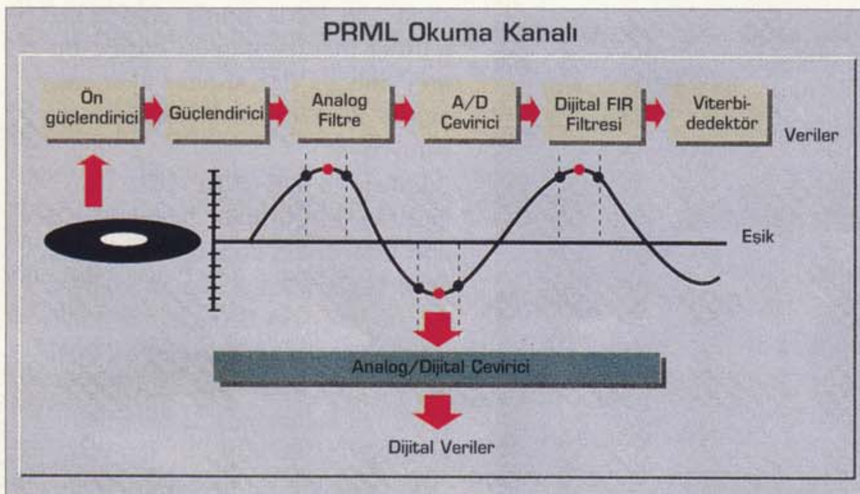
SCSI bir uyarlayıcı tarafından yönetilen yedi aygıtın sisteme bağlanmasına izin veriyor. Bunların arasında sabit disklerin yanında tarayıcılar, yazıcılar ve diğer çevresel aygıtlar da var.

Veri transfer hızı, 16 hat kullanan SCSI ile saniyede 20 MB'a ulaşıyor. Bunun yanında sabit disk kapasitesi 8.4 GB'la sınırlı.

Elektronik okuma: PRML kanalı okunan sinyallerin kesin olarak değerlendirilmesini mümkün kılıyor.

BIOS (Basıc Input Output System) gelişmiş standartlara sahip sabit disklerin tanıtılması sırasında önemli bir rol oynuyor. Eski sistemler genelde EIDE'nin özelliklerinden faydalanamıyorlar.

Bunlar, ek programlar sayesinde sadece bu standartlara uygun hale getiriliyorlar. Bu sayede sistem yüksek kapasiteli bir sabit diske sahip oluyor, fakat EIDE'nin yüksek hızından faydalanmak mümkün olmuyor.

HP OmniGo 100

Değişik Bir Tarz

Bilindiği gibi piyasadaki cep tipi bilgisayarlar genel olarak dört gruba ayrılıyor.

1. Palmtop PC'ler olarak tanınan, DOS işletim sistemi ve PC'lerle uyumlu avuçiçi bilgisayarlar,

2. PDA (Professional Digital Assistant) veya Organizer olarak bilinen el yazısı tanıyabilen bilgisayarlar,

3. Bilimsel veya finansal hesap makineleri,

4. DataBank olarak bilinen ve yukarıda bahsedilen bilgisayarların bazı özelliklerine çok sınırlı kapasitelerle sahip olup çok ucuz fiyatlara satın alınabilen makineler.

Yıllardır palmtop PC ve hesap makineleri piyasalarındaki liderliğini açık farkla sürdürmekte olan HP sonunda organizer dünyasına iyi bir başlangıç yapmış oluyor. Palmtop PC'lerin işletim sistemi olan DOS yerine OmniGo'larda GEOS işletim sistemi kullanılıyor. Bu sayede klavye yerine bir kalem kullanarak resim veya bilgi girmek mümkün hale geliyor. Notlarınızı kendi el yazınızla almanız ve isterseniz bunları Graffiti el yazısı tanımlama programıyla bilgisayar yazısına dönüştürmek mümkün.

OmniGo 100 özellikle küçük kapasiteli bilgisayarları kullanıp büyüyen ihtiyaçlarına daha fazla cevap verecek bir cep bilgisayarı arayanlar veya ilk defa cebinde bir bilgisayar taşımak isteyenler için iyi bir çözüm olarak görünüyor. Bilgisayar hiç kullanmayan birisi iseniz bile, tuşları kullanmadan sadece kalem kullanarak bu dünyaya adım atmanız da mümkün. Bu bir anlamda PC'lere mouse (fare) ile gelen rahatlığı da aşan bir kolaylık. OmniGo 100 ile hem kişisel bilgileriniz düzene giriyor hem de bir hesap makinesine olan ihtiyaç çözülüyor. Kişisel bilgisayarlarla kuracağınız bağ da bir başka avantaj.

FİZİKSEL ÖZELLİKLER

360 gr ağırlığında 15.3 x 9.5 x 2.6 cm ölçülerinde. Kullanıcıya açık 1 MB hafıza ile geliyor. İçindeki programlar 3 MB kapasiteye sahip ve ROM içinde korunuyor. Dolayısıyla içindeki programlar yüklenmiş ve kullanmaya hazır durumda. Ayrıca yüklemeye gerek yok.

Klavye yerine kalem kullanarak resim veya bilgi girmek mümkün.

RAM KARTI TAKIN, KAPASİTEYİ ARTIRIN

Bilgi alışverişi için endüstri standardı PCMCIA Type II kart girişi var. Bu girişe RAM kartlar takılarak bilgisayar kapasitesi ve dolayısıyla kullanılabilecek program sayısı arttırılabiliyor. Ayrıca, OmniGo içindeki bilgileri kartlara kopyalayarak başka bir OmniGo'ya veya Type II kart girişi olan bir bilgisayara bilgi transferi yapmak mümkün. Bunun dışında 1 adet RS232C seri bağlantı çıkışı mevcut. Bu çıkışla standard bilgisayarlara kablo ile bağlanmak mümkün oluyor.

İŞLEMCİ

Işlemci 80186 tipi. 16 Mhz hız sağlıyor. Bu rakam PC'lerle kıyaslanınca düşük gibi görünebilir ancak, cebinizde taşıdığınız performansı yüksek bir bilgisayar için iyi bir hız. Zaten bu boyuttaki bilgisayarlar arasında daha yüksek bir hıza ulaşan bir marka da yok.

OmniGo'larda DOS yerine GEOS işletim sistemi kullanılıyor.

İki adet 1.5 Voltluk AA tipi kalem pille çalışıyor ve hafızasındaki bilgileri saklamak için ayrıca CR2032 tip 3 Voltluk bir pili daha var.

MONİTÖRÜ TERS ÇEVİRİN

240 x 240 pixel görüntü sağlayan FSTN LCD tip bir monitöre sahip. En önemli özelliklerden biri ise OmniGo'yu ister düz isterse yan tutarak kullanabilmeniz. Rotate fonksiyonu görüntüyü anında 90 derece çevirebiliyor. Bildiğimiz cep bilgisayarları en fazla 170-180 derece açılma kabiliyetine sahipken OmniGo 100'ün monitörü 360 derece hareket kabiliyetine sahip. Bunun anlamı monitörü ters çevirip tek parça bir cihaz gibi kullanmak mümkün olabiliyor.

OmniGo'nun içinde hazır olarak gelen birçok program var. Bunlara şöyle bir göz atalım.

Appointment Book ile zamana bağlı bütün olaylar takip edilebiliyor. Artık ajanda kullanmaya gerek kalmıyor. Phone Book ile adres, tel, fax ve diğer bilgiler girilebiliyor. Telefon rehberini de bir kenara atabiliyorsunuz.

NotePad ile yazılarınızı yazıp notlarınızı alabiliyorsunuz. DataBase ile düzenli bilgilerinizi kontrol altında tutabiliyorsunuz. WorldTime ile dünya saatleri elinizin altında. Spreadsheet ile hesap tabloları hazırlamak mümkün.

Hesaplar için ise artık hesap dünyasında bir standard olarak kabul edilen HP 12C hesap makinesinin fonksiyonları kullanıma hazır durumda. Paranın zamana göre değer hesapları, basit ve bileşik faiz, nakit akış takip, yüzde hesapları, istatistik hesaplar, çeşitli birimler arasında çevirmeler, gün hesapları ve diğer hesaplar başlıca sayılabilecek özellikler arasında.

En önemli programlardan biri tabi

HP OmniGo 100: Cepte taşımak için uygun boyutta

ki kalemle bilgi giriş programı. Ayrıca, Graffiti el yazısı tanımlama programı. Ve Jotter olarak bilinen önce yaz sonra organize et programı.

BİLGİYİ GÜNCELLEMEK İÇİN İYİ BİR YÖNTEM

Connectivity Pack ile bu bilgileri PC'lere transfer etmek de mümkün.Eğer bir PC'niz varsa OmniGo'daki Appointment Book, Phone Book ve NotePad dosyalarınızı PC'nize yükleyebiliyorsunuz. Programdaki senkronizasyon özelliği ile ister PC'de ister OmniGo 100'de çalışın hangi cihazdaki bilgi daha yeniyse diğerine kopyalanıyor ve her iki cihazdaki dosyalarınız güncelleşmiş oluyor. Hem yedeklemek hem de bilgi güncelleştirmesi için iyi bir yöntem.

PC kullanıcısı iseniz OmniGo 100 den PC'nizdeki Windows uygulamalarına copy / cut / paste (kopyala / kes / yapıştır) ile bilgi aktarabiliyorsunuz.

OmniGo ile ilgili çok şey konuşulacak. Biz sadece bir başlangıç yapmış olduk. Görünen o ki HP bu piyasaya geç girdi ama iyi bir başlangıç yaptı. *Ahmet Özışık*

ÖNEMLİ DUYURU

HP Palmtop PC'lerle ilgili sorun ve gelişmeleri tartışmak isteyen ve Internet bağı olanlar için Doruk BBS bünyesinde, Ahmet Özışık'ın yönetmenliğini yaptığı bir elektronik forum açıldı.

Sorularınız, düşünceleriniz ve önerileriniz için
E.Mail- HPPALM-F@doruk.com.tr
Acil sorunlarınız içinse
E.Mail- ozisika@doruk.com.tr

KULLANICILARIN AMATÖR DANIŞMANI

AHMET ÖZIŞIK

İnşaat mühendisi olan Ahmet Özışık'ın bilgisayara ilgisi 20 yıl önce programlanabilir hesap makinelerini kullanmasıyla başladı. Erişebildiği bütün markaları denedi (Hewlett-Packard, Texas Instruments, Citizen, Casio, Sharp, Omron...) Ve avuçiçi (palmtop) bilgisayarlarda, bu alanda en iyisi olduğunu söylediği HP'de karar kıldı. Avuçiçi bilgisayarlarla olan yakın ilişkisi giderek hastalığa dönüşen (!) Ahmet Özışık, benzerlerine ulaşabilmek için, özellikle ABD'de yaygın olan kullanıcı klüplerinin (user clubs) bir örneğini Türkiye'de oluşturmaya karar verdi. Klüp için bugüne dek en büyük desteği, gözdesi Hewlett-Packard firmasından alan Özışık, ilki Ağustos'ta ikincisi Aralık'ta olmak üzere Palmtop PC kullanıcıları ile iki toplantı gerçekleştirdi. 26 Aralık'ta yapılan ikinci toplantıda HP 95/100/200 LX palmtop PC'lerle ilgili ihtiyaç ve istekler tartışıldı ve yeni bir bilgisayar olan OmniGo 100'ün geniş bir tanıtımı yapıldı. Amacının kullanıcıların yalnızlığına son vermek olduğunu belirten *Herkesin Amatör Danışmanı Ahmet Özışık* bundan böyle her ay bu sayfalarda, özellikle uzmanı olduğu HP Palmtop PC'lerle ilgili sorularınızı yanıtlayacak.

Palmtop PC kullanıcı toplantısının 2'ncisi 26 Aralıkta yapıldı

Klik & Play

Hayal gücünüzü konuşturun

Yeni bir bilgisayar oyunu satın aldığımızda genelde hepimiz bazı eksikliklerden yakınırız. Oyun ne kadar güzel olursa olsun, mutlaka bir eksiği vardır. Herkes, zevkleri ve hayal gücü doğrultusunda bazı fikirler üretir ve bunlar eklendiğinde oyunun mükemmel olacağına inanır. Europress Software Ltd. tarafından sunulan Klik & Play bu fikirlerin gerçeğe dönüşmesini sağlıyor.

Klik & Play bir oyun üretim programı. Fakat öyle üç beş objenin, birkaç efektin bulunduğu sınırlı programlardan değil; Gerçekten profesyonelce hazırlanmış. Neredeyse sınırsız sayıda kombinasyon içeren program, mekanları, objeleri, müzik ve efektleriyle kullanıcıya sadece fareyi kullanarak maksimum yaratıcılık imkanı veriyor. Ayrıca program dışından obje ve fotoğraf kullanmak da mümkün.

Klik & Play hoş bir intro ile başlıyor.

Kahraman şerif iş başında.

Windows altında çalışan Klik & Play, 386 ve üstü bir PC ile minimum 4 MB belleğe ihtiyaç duyuyor. Kurulumu oldukça kolay; sabit diskten ya da CD-ROM'dan çalıştırılabiliyor. Bunun yanında program iyi bir öğreticiye sahip. Burada basit bir oyunun hazırlanışı uygulamalı olarak anlatılıyor. Bunu izlemenizi özellikle tavsiye ederiz.

Klik & Play'e çabuk uyum sağlamak için, başlangıçta fazla ayrıntıya girmeden basit oyunlar yapılmalı. Oyunların kapsamlarını yavaş yavaş genişleterek, programa tam anlamıyla hakim olmak mümkün. Artık bundan sonrası kullanıcının hayal gücüne kalmış: Belki kasabasını kurtaran kahraman bir şerif, belki de ünlü bir futbol yıldızı, ya da enflasyon canavarına karşı savaşan bir vatandaş...

Klik&Play Europress Software Ltd
AÇI İç ve Dış Tic.Ltd.Şti.
Fiyat: 68 $
Tel: (232) 445 15 40 - 445 19 18
Fax: (232) 445 19 26

HRM İnsan Kaynakları Yönetimi

Müdür Kim Olacak?

İnsan kaynakları departmanı, çok nüfuslu şirketlerin detaylı personel takibini yapar ve bilgisayarlardan faydalanır. Aktif Danışmanlık firmasının hazırladığı HRM yazılımı, büyük şirketlerin personel departmanlarının ihtiyaçlarının karşılanması için üretilmiş güçlü bir yazılım paketi. HRM, olayı altı ana başlıkta çözüyor: *İlan ve başvuruların takip edilmesi, personel sistemi, bordro hazırlanması, bütçe hazırlanması, yönetim ve eğitim planlaması.*

İlan ve başvuru takibi: Diğer departmanlardan gelen eleman isteklerine göre önce mevcut personel taranarak uygun kişiye ulaşılmaya çalışılıyor. Eğer aranan vasıfta bir kişi personel içinde yok ise ilan veya diğer kanallarla personel arayışına giriliyor. İlanlar üzerine yapılan başvurular, görüşmeler ve yapılan sınavlar takip edilip değerlendiriliyor. İşe alınmamış kişiler hakkında toplanan bilgiler de saklanıyor. Burada amaç ileride ihtiyaç duyulduğunda ilan vermeden doğru kişiye ulaşabilmek.

Personel sistemi: Klasik personel takibi yazılımlarının gelişkin bir versiyonu gibi düşünülebilir. Personel hakkında gerekli olan tüm bilgiler depolanıyor. Eski işi ve çalıştığı yerler, ücret değişiklikleri, firma içinde ya da önceden aldığı eğitimler, ödül ve uyarılar vb.

Bordro: Yasaların belirlediği standartlar ışığında çalışan modül mümkün olan her türlü yoldan bordro hazırlanabilmesine olanak veriyor.

Personel bütçesi: İstenen zaman dilimi içerisinde personel hakkında her türlü maddi planlamaya olanak veren modül, ilgili diğer modüllerle bağlantılı çalışarak kullanıcıya uzun vadeli hesaplar için imkan sağlıyor.

Yönetim: Bu modülde tüm personelin bir anlamda geleceği planlanır. Modül sayesinde beş yıl sonraki satış müdürünün kim olacağı ya da beş ay sonra doğum nedeniyle işten ayrılacak olan kalite kontrol şefinin yerine kimin görev alacağına karar verilir. Ayrıca, çalışanların performansları takip edilerek kimin ne kadar zam alacağı ya da işten çıkarılacağı belirlenir. Eğitim alacak personelin seçimi de bu bölümde yapılır.

Eğitim planlaması: Personelden ya da yönetimden gelen eğitim talepleri bu modülde toplanır. Eğitimci, eğitim programı, eğitim yeri organizasyonu yapılır, sınıflar oluşturulur ve çağrı mektupları hazırlanır, çalışmanın maliyeti hazırlanarak bütçeden düşülür.

Tüm kapsamlı yazılımlar gibi HRM'de biriken bilgileri işleyerek gerekli olan her tip istatistiki analizi yapıyor ve grafiklendiriyor. Elektronik ajanda, alarm sistemi, hesap hakinesi, kullanıcı tanımlı rapor ve mektuplar yazılımı kullanan her kullanıcı için ayrı ayrı şekillenerek özelleşebiliyor.

Aktif Danışmanlık
Fiyatı : Konfigürasyona göre 4.000 ila 20.000 $ arasında değişmektedir.
Tel : (212) 272 39 42

MediaBlitz 2.0

Pratik Gösteri Çözümleri

Ses ve görüntüyü yan yana kullanarak gösteri çözümleri üreten MediaBlitz, tüm bilgisayar kullanıcılarının kullanabileceği kolaylıkta.

MediaBlitz, dia gösterileri için hazırlanmış çok gelişmiş bir yazılım. Temel olarak fotoğraf/ resim/ illüstrasyon vs... dosyalarının belli bir sıra içinde görüntülenmesini içeriyor. Bu yeteneğin üzerine sayısal video görüntülerini de kullanabiliyor olması kullanıcıya çalışmalarında büyük bir esneklik kazandırıyor. Görsel malzemelerin düzen içinde yerleştirilmesi ardından seslendirme geliyor. Seslendirme işleminin görüntülerle senkronize bir şekilde oturmasını sağlayabilmek için, yazılım bir tür montaj masası oluşturmuş. Tek yazılım üzerinde çalışmanın tüm adımları izlenebiliyor.

Dia gösterisinin ötesinde video görüntüleri için klip hazırlamak mümkün hale getirilmiş. Örneğin tatilde çekilmiş filmler bilgisayara aktarıldıktan sonra MediaBlitz altında seslendirilerek gerçek bir video klip hazırlamak mümkün oluyor. Örnekleri çoğaltmak mümkün zira yaratıcılık sınırları içinde multimedia adına hemen her türlü gösteri hazırlamak mümkün.

MediaBlitz'in profesyoneller için de çok önemli bir çözümü var. Normal şartlar altında satış ve pazarlamaya yönelik gösteri amaçlı çalışmalar hem zaman alır, hem de kapsamlı bir ön çalışma ister. Oysa MediaBlitz ile pratik tanıtım klipleri hazırlamak mümkün. Potansiyel Müşteri Grubuna ürünlerinizin film ya da fotoğraflarını, teknik bilgilerini, kullanım alanlarını, tavsiyelerinizi, fiyat ve satın alma bilgilerini kolayca ulaştırabilir, fona yerleştireceğiniz spiker ya da müzik ile etkiyi arttırabilirsiniz. MediaBlitz'in otoma-tik çalışması ve player dosyanın küçük olması ciddi bir tanıtım gösterisinin bir iki diskete sığmasını sağlamakta.

Asymetrix firmasının ürünü olan yazılım türünün ilk ve neredeyse rakipsiz örneklerinden biri.

Temsilci firma: Infinity Experts
Fiyatı: 200 $
Tel:(212) 252 64 82

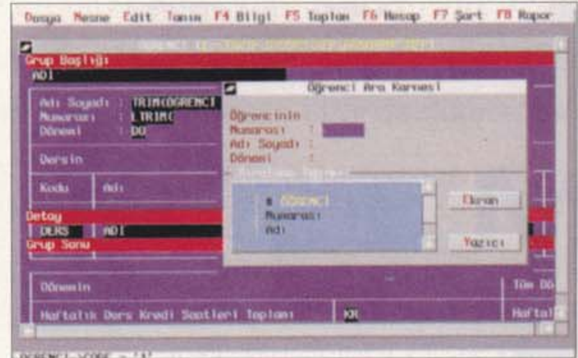
Okullardaki Karmaşaya Son

Takip'95 Okul Yönetim Paketi

Artık her alanda bir zorunluluk haline gelen bilgisayar, eğitim ve öğretim kurumlarına da yerleşmeye başladı. EPA Ltd. tarafından sunulan Takip95, bu kurumların ihtiyaçlarını en iyi biçimde karşılamak üzere hazırlanmış. İdari işlemlerin hızlı ve hatasız yürütülmesini sağlayan program, bir okul ile ilgili (öğretmen, ders, öğrenci, genel alt bilgileri) tüm kayıtları işleyen ve bu bilgileri kullanarak T.C. Milli Eğitim Bakanlığının istediği tüm belge, liste, dosya, ve analizleri hazırlayan bir okul yönetim paketi. Paket dört yazılımdan oluşuyor: **Takip95** OkulYönetim Yazılımı, **Rapor95** Rapor Tasarım Yazılımı, **Disket95** Öğretmen Not Disketi Yazılımı, **Alo95** Sesli Bilgi Yazılımı.

Takip 95 Okul Yönetim Paketi

Üretici	: EPA Ltd.
Tel	: (0212) 288 07 41
Faks	: (0212) 288 52 26
E-mail	: epa-f@servis2.net.tr
Fiyat	: Takip 95 - 27.500.000 - 36.250.000.- TL (Network sürümünde % 50 artırılır) Rapor 95-18.500.000 - TL Disket 95 - 6.500.000 - TL Alo 95 - 10.500.000 - TL

Rapor Tasarım Ekranı ve bir ön sorgu penceresi

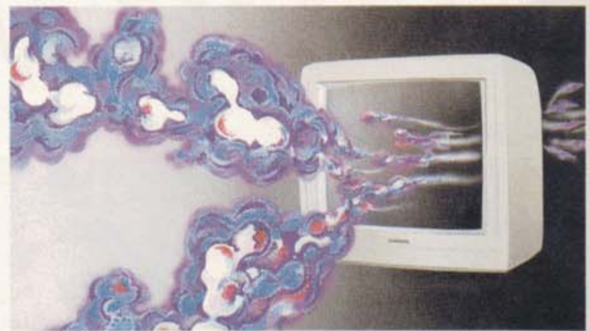
Tek kullanıcılı ve çok kullanıcılı ortamlar ile 32-bit erişim hızını destekleyen TAKİP95 sınıf geçme, ders geçme ve ilköğretim sistemleri ile ilgili işlemleri içeren üç ayrı modüle sahip. Her modülde birden fazla okulun işlemleri yürütülebiliyor.

Kısa tuş kombinasyonları, kopyalama ve bırakma özellikleri, üst menülü veya toplu menülü kullanım yapısı sayesinde kolay ve hızlı bir şekilde bilgi girişi yapmak mümkün. Bunun yanında fare kullanımı da desteklenmiş.

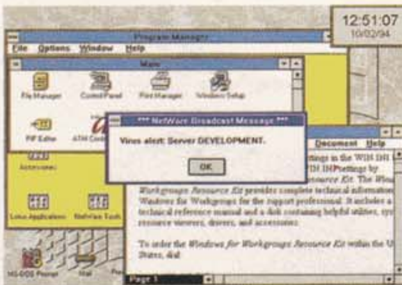
Ayrıca Network sistemlerinde öğretmenlere herhangi bir terminalden not giriş imkanı veren Öğretmen95 ve EPA ile bağlantı kurmanızı sağlayan Modem95 yazılımları Takip95 Okul Yönetim Yazılımı ile ücretsiz olarak sunluyor.

Virüslerin Yeni Düşmanı

Sweep Anti-Virüs

İngiliz Sophos Plc firmasının ürettiği Sweep Anti-Virus Logic Ltd. tarafından Türkiye pazarına sunuldu. Geniş kapsamlı olmasına karşın kullanımı oldukça kolay olan Sweep Anti-Virus her ay güncelleştirilen geniş bir virüs listesine sahip. Programı fare ya da klavye kullanarak yönetmek mümkün. Sweep Anti-Virüs kullanıcıya yüksek hızlı normal tarama ve daha uzun süren extra güvenli tarama imkanlarını sunuyor. Programın DOS, Windows95, Windows NT, OS/2 ve Novell NetWare sürümleri bulunuyor. Ayrıca, anabelleğe yerleşik olarak çalışan ve virüslere karşı kullanıcıyı uyaran D-FENCE adlı programı da edinmek mümkün.

Sweep Anti-Virüs bir tehlike anında sizi hemen uyarıyor.

Sweep Anti-Virus

Üretici	: Sophos Plc.
Türkiye Temsilcisi	: Logic Ltd.
Tel	: (0212) 212 36 64
Faks	: (0212) 212 36 69
Fiyat	: Konfigürasyona göre değişiyor.

İstanbul Belediyesi GIS'in dikenli yollarında

Son yıllarda GIS'e olan ilgi ve ihtiyaç giderek artmakta. Bu işi kıyısından köşesinden duyup da balıklama atlayanlar bir süre sonra ne kadar zor bir işe kalkıştıklarını farkediyorlar ve pek çok başedilmesi gereken sorunla karşı karşıya kalıyorlar. Onların geçtiği yoldan daha önce geçenler var ama kimsenin birbirinden haberi yok.

Bu sayıdan başlayarak bu sayfalarda GIS'e ilişkin pek çok konu yer alacak. Amaç GIS'e önceden başlamış ve şu ana kadar pek çok sorunla karşılaşıp, bir kısmını çözebilmiş kişi, kurum ya da kuruluşların deneyimlerinden yeni başlamış ve pek çok sorunla karşı karşıya gelmiş olanların yararlanmalarını sağlamak.

GIS'e ilişkin temel bilgilerden, GIS konusunda çalışan kişilerin görüşlerine, yapılmış başarılı ya da başarısız GIS uygulamalarından, GIS üzerine çalışan firmalara ve yazılım donanıma kadar her şey yer alacak. İşlerini GIS yöntemini kullanarak kolaylaştırmak ve çağdaşlaştırmak isteyen kurum ve kuruluşların "Acaba kime gitsek, kimden yardım alsak, hangi donanım-yazılımı kullansak, bize en uygun yol hangisidir?" araştırmalarına yol göstermek, kararsızların "GIS nedir? Gerçekten işimize yarayacak mı?" sorularına yanıt vermek isteyen herkese de açık bu sayfalar.

GIS sayfalarının ilk konuğu İstanbul Büyük Şehir Belediyesi oldu. Bu kurumun seçilme nedeni hem bu işe ilk girenlerden olması hem de bu yolda düşe kalka hayli ilerlemesi ve epey tecrübe kazanmasıydı. İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Bilgi İşlem Koordinasyon Müdürü Bülent Koçak'la Belediye'deki GIS çalışmaları konusunda görüştük.

Koçak'tan alınan bilgilere göre İstanbul Büyük Şehir Belediyesi bilgisayar ortamında harita ve kente ilişkin bilgi sistemi oluşturma çalışmalarına 1987 yılında başlamış. Çalışmalar için INTERGRAPH firmasının sistemleri seçilmiş. 1987 yılı için gerçekten çok büyük bir yatırım yapılmış. Yazılımlar üzerine çok sayıda personel eğitim almış ve GIS'in doğası gereği ilk olarak İstanbul kentinin haritalarının bilgisayar ortamında üretimine başlanmış. 1989 yılında seçimler sonunda belediye yönetimi değişince çalışmalar sekteye uğramış. Yalnızca haritaların kontrol işlemleri devam etmiş. Yönetime geldiklerinde projeye ılımlı bakmayan yönetim, 1991 yılında projenin önemini kavramış ve projeyi canlandırmak için çeşitli girişimlerde bulunmuş. Bu tarihte kurulan bir proje ekibi projenin adını Kent Bilgi Sistemi olarak belirlemiş ve bütün belediye birim ve kuruluşlarının katılacağı bir bilgi sistemi kurma çalışmalarına başlamış. Bu çerçevede belediye birimlerinden ilgili olanları hakkında analizler yapılmış ve sisteme dahil olmaları konusunda sistem tasarımları yapılmış. Bu çalışmalar sonrasında proje ekibi görevi bugün hala bu işi üstlenen Bilgi İşlem Koordinasyon Müdürlüğü'ne bırakmış. 1993 yılına kadar kullanılan Intergraph sisteminin güncelliğini yitirdiği ve Kent Bilgi Sistemine yeterli olamayacağına karar verilmiş ve bu tarihte KBS için yeterli olacak yeni yazılım ve donanım için araştırmalara başlanmış. Bazı çalışmalar sonucunda yalnızca 1.5 yıllık bir geçmişi olan Software AG'nin katıldığı ihale-

18 iş istasyonu ve üç boyutlu harita üretim cihazlarından oluşan bu büyük sistemin akıbeti belirsiz.

de Adabas ve Natural Geographic ikilisi ihale şartnamesinde belirlenen koşullara uydukları gerekçesiyle KBS'ye yetebilecek nitelikte bulunmuşlar. Ve 1993 Mart'ında ihale onlarda kalmış. Bu sistem üzerinde 1.5 yıl uğraşılmış ancak yeterli olmadığı ortaya çıkmış ve sonucunda ihale iptal edilmiş. Sonuçta şu anda belediyede aktif olarak çalışan bir GIS yazılım ve donanımı hala yok.

İşte Büyük Şehir Belediyesindeki GIS çalışmalarının günümüze kadar olan tarihçesi.

Koçak'la bundan sonra olacaklar üzerine konuştuk.

● ***Peki şu anda ne yapılıyor? Bundan sonraki planlar ne?***

Artık hata olmamalı. Şu anda tek bir firmaya bağlanmadan bir pilot bölge üzerinden yapılacak çalışmalar sonucunda karar vereceğiz. Sarıyer ilçesini pilot bölge seçtik. Harita, kadastro, tapu-sicil, planlama, ulaşım ve altyapı konularında bir pilot proje hazırlanmasını istedik. Bu pilot projede güçlü PC'ler üzerinde Intergraph'ın MGE'siyle ESRI'nin Arc/Info'su deneniyor. İkisi birbirlerine alternatif olacaklar. Pilot proje sonucunda hangi alanda hangi yazılım ve firma üstünlük göstermiş ona bakılacak ve o konuyla ilgili başarılı olan firmayla çalışılacak. Tek bir firmayla çalışmak gibi niyetimiz yok. Firmalara bağımlı olmak istemiyoruz. Niyetimiz istediğimiz konularda başarılı olanlarla çalışmak. Yani sonuçta örneğin ulaşım ve altyapı konusunda Arc/Info, planlama konusunda MGE ile çalışılabilir. Bunu zaman ve pilot proje sonuçları gösterecek. Kararlar verildikten sonra da KBS'ye ilk adım atılacak. Konulara göre seçilen yazılımın eğitimleri alınacak, çalışmalar tüm İstanbul'a yayılacak.

● ***Bunca senedir elde somut olarak ne var?***

Şu ana kadar yalnızca temel verilerin toplanması ve toplanan bu verilen güncelleştirilmesi için çalışıldı. İstanbul gibi büyük ve hızlı gelişen bir kentte verileri ve güncelliği yakalamak çok güç. Bu nedenle çalışmaların da aksaması sonucu sadece bilgisayar ortamında harita üretilmesi ve güncelleme çalışmaları, kadastral haritaların üretilmesi çalışmaları yapılabildi. Daha planların bilgisayar ortamına aktarılması bile bitirilemedi.

● ***Bu kadar büyük ve kontrolü güç bir kentte bu çalışmaları yine merkezi çerçevede mi yürüteceksiniz?***

Büyük bir birim olarak merkezi bir sistemde çalışılmayacak. Her kuruluş ve birim kendi çalışmalarını kendi bünyesinde yapacak. Merkezi bir bilgisayar sistemi düşünülmüyor. Server'lar üzerinde dağınık bir yapıyla her birimin ihtiyacını karşılayacak performansta donanım yapısı oluşturulacak. Bizim görevimizse bütün bu çalışmaların koordinasyonu olacak.

● ***Kullanılmayan Intergraph sistemi ve diğerleri ne olacak?***

Artık teknolojik ömürlerini doldurdular. 18 adet iş istasyonu içeren sistemde yalnızca 8 Gbyte gibi İstanbul kentine yetmeyecek kadar düşük disk kapasitesi ve hızı var. Ama belki yönetim karar verirse daha küçük belediyelere ya da kurumlara verilebilir.

● ***Yeni sistemde ilk olarak hangi somut çalışmalar yapılacak? Çevre konusunda çalışmalarınız olacak mı?***

Birinci olarak belediye gelirlerini artırıcı çalışmalar devreye sokulabilir. İkinci önemli konu belediyenin kendi iç işleyişini düzenleyecek uygulamalar. Ondan sonra doğrudan vatandaşa yönelik beklemeyi azaltan sistemde çalışmalar yer alabilir. Çevreye yönelik çalışmalar ise şu anda planda yok. Bunlar daha ileride düşünülecek çalışmalar.

Eskiden vızır vızır işleyen çiziciler şu anda kullanılmayı bekliyorlar.

● ***Sistemdeki verilerin güvenliği nasıl sağlanacak?***

Bu sistemlerde security çok önemli. Her bilginin güvenlik tanımlamasının çok dikkatli ve ayrıntılı yapılması gerekli. En azından 2-3 seviyede güvenlik tanımlaması yapılmalı. Sistemi kullanan kullanıcıların hangisinin hangi veriyi okuyup yazacağı, hangisinin sadece okuyabileceği ya da bir bilgiyi kimlerin görebileceği tanımlamaları bu sistemler için önemli ve dikkat edilmesi gereken konular.

Bilgiişlem Koordinasyon Müdürü Bülent Koçak yeni çalışmalarından ümitli.

● ***Yeni başlayacaklar için önerileriniz neler?***

Önce yazılım ve donanım olarak ortaya koymamalı. Önce proje ortaya çıkarılmalı. Ön etüd çalışmalarıyla proje tanımlanmalı. Birimler, eleman, yapılacak uygulamalar, daha sonra yazılım-donanım, iş akışı ve maliyet çalışmaları yapılmalı. Eldeki bilgilerin ışığında projeye talip olacak bir kaç firmayla birlikte çalışıp, firmaların birbirine alternatif olmaları sağlanmalıdır.

Tek firmayla çalışmak ve işe başlamak sakıncalı. GIS'in kurulacağı birim analiz çalışmalarını kendi yapıp, gerekli ihtiyaçları saptadıktan sonra bir değil birden fazla firmayla çalışmalı ve pilot proje sonucunda karar verilmeli. Daha sonra devreye girecek uygulamaların öncelik sıralamaları yapılmalı.

Bu önceliğe göre uygulamalar devreye girecekken donanım parkı giderek artırılmalı. Daha en az üç sene sonra devreye girecek uygulamalar için bugünden yatırım yapılması teknolojik ilerlemeleri takip etmeyi engelleyecek ve boşa yatırım olabilecektir.

Aylin Tarhan

Bugüne ve geleceğe hazır

OS/2 gerçek anlamda ve tam olarak 32-Bit'lik bir çok görevlilik sunuyor. Aynı anda veya paralel olarak birçok işi yapabiliyor. OS/2 altında hazırlanmakta olan bir rapor bir taraftan yazılırken, diğer taraftan rapor için fakslar çekilebilir ve aynı anda raporun bir kısmı da yazıcıya yollanabilir.

Artık açık bir şekilde görülüyor ki DOS miyadını doldurdu. PC'lerin ilk çıkışında ve sonrasındaki uzunca bir dönem için belki oldukça iyi bir işletim sistemiydi, ne de olsa adları PC'ydi (Personal Computer/Kişisel Bilgisayar) ve DOS bu kişisellik için yeterliydi. Özellikle son 4-5 yıldır yetersizlikler, eksiklikler görülmeye başlanmıştı ve çözüm aranıyordu.

PC'lerin her alanda önlenemez ve inanılmaz yükselişi, çok kısa zamanda hayatın birçok alanına girivermeleri doğal olarak sistemlerin yükünü ve beklentileri arttırdı. İlk anda DOS'un karakter tabanlı 25x80'lik ekranı ve bir şeyler yaptırabilmek için sürekli klavyeden bir takım komutların girilmesi zorunluluğu bir süre sonra kullanıcıları yormaya başlamıştı bile. Daha da önemlisi sistemin birden fazla işi aynı anda yürütememesi, bir akış periyodunda ancak tek bir işi yapabilmesi ve ancak onu bitirdikten sonra bir diğerini yapmaya başlayabilmesiydi.

OS/2 başlangıçta IBM'le Microsoft'un ortaklaşa çalıştığı bir projeydi. IBM'le Microsoft'un ortaklaşa yürüttükleri birçok projede olduğu gibi ayrılmalarından sonra OS/2 IBM'de kaldı ve geliştirilmeye devam edildi. Yola çıkış mantığı, isminden de anlaşılacağı gibi ikinci kuşak yepyeni bir işletim sistemi yazmaktı. Eski DOS'un versiyon atlamaları ile isteklerin altından kalkamayacağı çok açıktı, baştan köklü bir yola çıkışla Operation System/2 (OS/2) yazılmaya başlandı. Temel amaçlar, kullanıcıya grafik bir arayüz sunmak, gerçek anlamda çok görevli ve bağlanabilirliği olabildiğince yüksek bir sistem yaratmaktı. Çıkan ilk versiyonlar hedeflenenlerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan sistem gereksinimlerinin yüksek olması nedeniyle, oldukça çok şey isteyen pahalı bir işletim sistemi olarak görüldü. Minimum 386SX tabanlı bir işlemci, 4 MB RAM, 20 MB civarı sabit disk alanı ve de VGA ekran kartından oluşan bir konfigürasyondu gerekli olan. 8086'ların bolca bulunduğu, 80286'ların piyasaya oturduğu, 80386'ların satılmaya başlandığı ancak fiyatlarının yüksek olduğu ve 80486'nın duyurulduğu bir ortamda, OS/2 sanki biraz büyük gelen bir elbise gibiydi.

Ama artık o günler çok gerilerde kaldı. Tarihi detayları bir kenara bırakarak bugüne dönüldüğünde OS/2'nin çok iyi bir şekilde bugüne ve de geleceğe hazır olduğu görülür. En son çıkan versiyon olan OS/2 v3 ya da kod adı ile söylenecek olursa OS/2 WARP, 1994'ün son çeyreğinde piyasaya sunuldu. Minimum sistem gereksinimleri yine aynı, ancak gerekli olan sabit disk alanı doğal olarak artmış durumda, en az 30 MB gerekiyor. Yukarıda söylenenlerin yanında, 486DX2-66 CPU, 8 MB RAM ve 50 MB sabit disk alanı ile gerçekten güzel bir çalışma ortamı yaratılabilir. OS/2, DOS'un bırakılması ve yeni bir işletim sistemi seçilmesinin düşünüldüğü durumlarda gözönüne alınması gereken oldukça iyi bir ürün.

SİSTEM NELERİ İÇERİYOR?

HPFS (High Performance File System) DOS'un FAT (File Allocation Table) yapısına karşı köklü ve güçlü bir alternatif sunuyor. Diskteki dosyalara daha hızlı erişim, disk alanının daha verimli kullanımı ve dosya isimlendirmede 8+3 karakter kıskacından kurtuluş HPFS ile formatlanmış diskle mümkün olmaktadır. Ancak şunu da unutmamak gerekir, OS/2'nin en büyük problemi olan destek yazılımları yetersizliği kullanıcıyı burada da rahat bırakmıyacaktır. DOS'un FAT yapısında bir problem olduğunda yardıma koşan meşhur Norton Disk Doctor, OS/2'nin HPFS yapısında bir prob-

lem olduğunda yardımcı olmaz. Çünkü o henüz HPFS'i tanıyamıyor. Yine de GammaTech firması HPFS yapısı için benzer programlar üretiyor. Tabii ki OS/2 eski FAT yapısı üzerine de kurulabilir ve bu durumda OS/2'nin yüklendiği FAT yapısı üzerinde NDD (Norton Disk Doctor) yine yardıma koşar.

OS/2'nin bir başka güzel özelliği de, BootManager'dır. OS/2; mevcut diskin iki parçaya ayrılıp bunlardan birisinde FAT yapısında DOS'un bulunmasına, diğerinde ise HPFS yapısında OS/2'nin olmasına ve sistemin ilk açılış anında bir menü içinde bunları sunarak bunlardan birinin seçilmesine izin veriyor, daha sonra ise kontrol bu seçilmiş olan işletim sistemine geçiyor ve bilgisayara o sistem yükleniyor. Bu yapı ile sistemde birden fazla disk ve bu birden fazla diskte DOS'un dışında başka sistemler olsa dahi, BootManager ile bunlar bir menü halinde düzenlenebiliyor ancak bu menüden belli bir süre içinde seçim yapılması isteniyor, eğer bu süre içinde bir seçim yapılmaz ise BootManager otomatik olarak en son kullanılmış olan sisteme kontrolü geçiriyor ve onun yüklenmesi başlıyor.

Görsel düzlem ise tamamen kullanıcının kontrolüne bırakılmış durumda. WPS (Work Place Shell) sistemin üzerine oturtulmuş bir kabuk ve konfigürasyona açık yapısı ile çalışma ortamının istenilen şekilde düzenlenebilmesine izin veriyor. Masanın üstündeki başlatma panosu (LaunchPad) ulaşmak istenilen uygulamalara hızlı bir şekilde erişimi sağlıyor ve istenilen uygulamalar buraya kolayca eklenebiliyor ve farenin sağ ve sol düğmeleri efektif bir şekilde kullanılabiliyor.

TAM VE EKSİKSİZ ÇALIŞMA

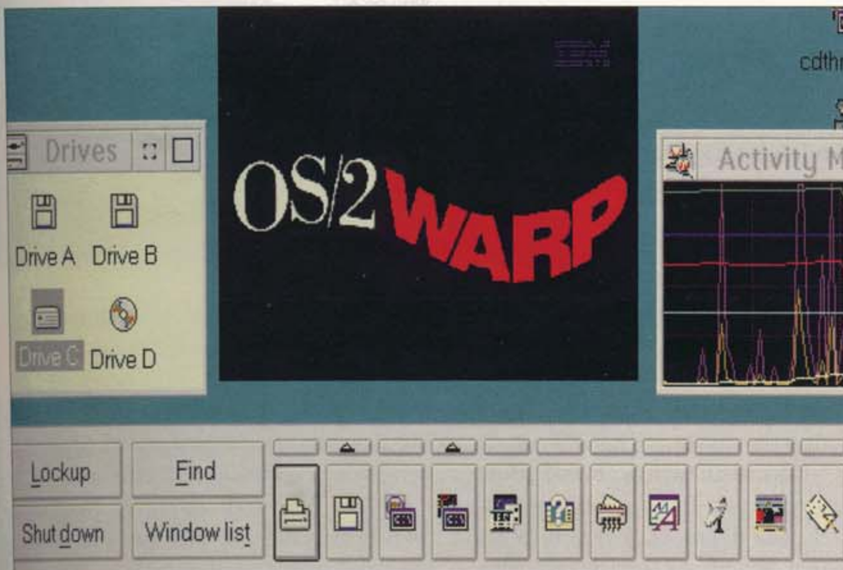
OS/2 gerçek anlamda ve tam olarak 32-Bit'lik bir çok görevlilik sunuyor. Aynı anda veya paralel olarak birçok işi yapabiliyor. Hazırlanmakta olan bir rapor bir taraftan yazılırken, diğer taraftan rapor için bir yere faks çekilebilir ve aynı anda raporun bir kısmı da yazıcıya yollanabilir. Bununla beraber sistemde her uygulamanın kendi adres alanı içinde kalması sağlanmış ve uygulamalardaki herhangi bir problemin tüm sistemi etkilemesi engellenmiş, böylece sistemin herhangi bir nedenle çökmesinin önüne geçilmiş. Mevcut DOS ve Windows yazılımlarıyla tam ve eksiksiz bir uyumluluk var, artı bunlara 32-Bit'lik bir çalışma platformu desteği gelmiş. Temel olarak belleğe bağlı olarak bir sürü sanal DOS ortamı yaratılabilir. Sanal olarak sunulan DOS ortamlarının her biri çok ince parametrelerine kadar konfigüre edilebiliyor.

Örneğin her ortam için ayrı bir AUTOEXEC.BAT ve CONFIG.SYS yaratılabilir. Eğer alınan OS/2 paketi WIN-OS/2 ise içinde Windows 3.1'i aynen bulunur ve mevcut tüm Windows 3.1 yazılımlarının hepsi kullanılabilir. Ayrıca OS/2 WARP'tan bir süre sonra piyasaya çıkan OS/2 WARP CONNECT ise OS/2'nin ağ ve bağlantı olanaklarının oldukça güçlendirildiği bir paket. Kolay kurulumlu ağ özellikleri nedeniyle Amerika'daki bir çok orta ve küçük işletme tarafından tercih ediliyor ve yaygın bir şekilde kullanılıyor.

Sadece bir yazı içinde sistemin tüm detaylarına değinmek tabii ki mümkün değil. Zaman içerisinde çeşitli bölümler dergimizde daha detaylı olarak yeralacak. Son olarak BonusPak. OS/2, işletim sistemi dünyasına artık oturmuş güçlü bir sistem ancak beraberinde getirdiği köklü değişiklikler, sunulan yepyeni platform uygulamalarla beslenilmeyi, desteklenmeyi bekliyor. Her ne kadar mevcut tüm uygulamaları çalıştırabiliyor olsa da doğrudan OS/2'nin alt yapı modüllerinin avantajları kullanılarak üretilmiş programlar henüz yeterince yok. <xxxxx> for Windows benzeri <yyyyy> for OS/2 gibi programların bir an önce artması ve tüm OS/2 kullanıcılarının kolaylıkla erişebilmeleri için IBM ilk adımı kendisi atıyor ve OS/2 ile birlikte bir hediye paketi veriyor, işte o da BonusPak.

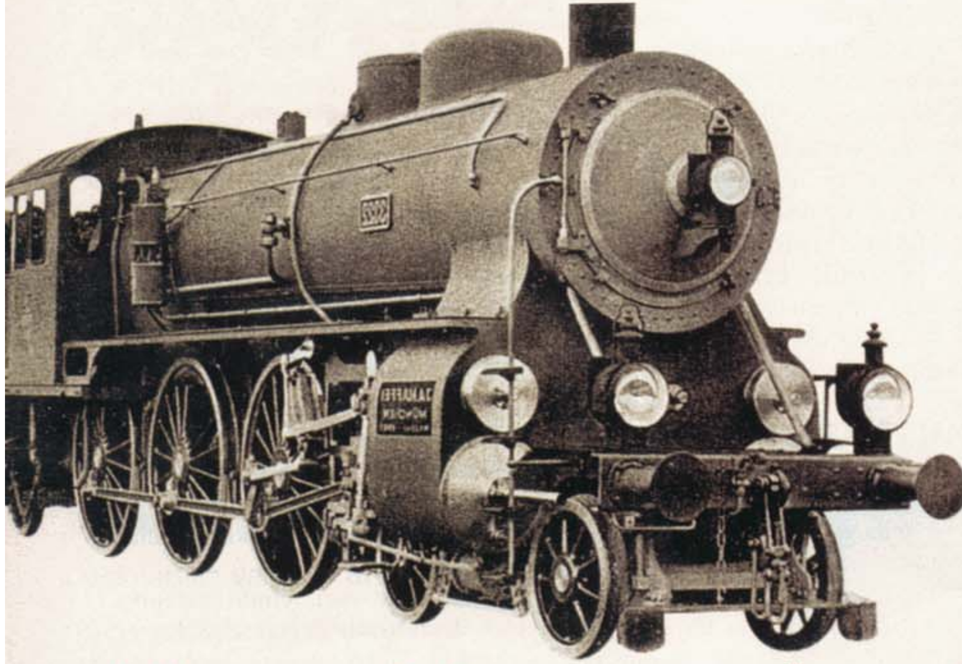
IBM'in INTERNET bağlantısından yararlanmak için kullanabileceğiniz IAK (Internet Access Kit), genel amaçlı bir terminal programı olan HyperAccess Lite, faks kullanımı için FaxWorks/2, CompuServe bağlantısı için CompuServe Information Manager ve de Editor, Database, Spreedsheet, Notepad v.s gibisinden çok genel amaçlı bir grup uygulamayı içeren IBM Works isimli çok iyi bir paketi içeriyor.

Bülent Şahin

Görsel düzlem konfigürasyonu ve uygulamalara hızlı erişim için OS/2 size geniş olanaklar sunuyor.

Birçok PC kullanıcısının kafası yeni Windows'a geçip geçmemek konusunda şu an karışık. CHIP, Windows 95'in DOS ve Windows 3.11 kombinasyonuna karşı avantajlarını araştırdı:

Karar Vermeden Önce

15 dakikadan bu yana PC'sinin karşısına oturmuş dudaklarını çiğniyor, paketin arkasındaki küçük yazıları defalarca okuyordu. Buna gerçekten cesaret etmeli miydi, yani gerçekten makinesine yeni Windows'u yüklemeli miydi? Sabit diskine hiç bilinmeyen bir sistemi bulaştırsa mıydı? Yoksa ilk kez bilgisayarının yeteneklerinden sonuna kadar yararlanacak mıydı?

KULLANICI ARABİRİMİ

Kullanıcı arabirimi bir sistemin en önemli parçası olmamakla beraber bir sistemin vitrinini oluşturur. Onun aracılığıyla insanlar ve makineler birbirleriyle iletişim kurarlar.Dolayısıyla rahat ve kullanışlı bir arabirim büyük bir avantajdır.

DOS için yapılan en önemli eleştirilerden biri de bu arabirimin kısır oluşu yönündeydi. Windows 3.x'de de beğenilmeyen yönler vardı. Windows 95 ise getirdiği masaüstü kavramıyla oldukça iyi bir başlangıç yaptı. Masaüstünde programların simgelerini ve belgeleri bulmak mümkün. Bu sayede bütün acilen çalışılması gereken program ve dosyalar elinizin altında bulunabiliyor.

Bağlantılandırma Microsoft'un Windows 95'de nihayet gündeme getirdiği bir mekanizmanın adı. Apple'ın Macintosh'unun "Alias" (arma) diye tanımladığı ya da IBM'in OS/2 Warp'ında "Shadow" olarak geçen kavram Windows 95'de de kullanılır hale geldi ve çalışmalara büyük ölçüde kolaylık getirdi. Artık bir simge bir dosyayı temsil etmiyor yalnızca "çağrıştırıyor". Dosya hangi dizinde olursa olsun ister masaüstünden, ister başka bir dizinden bir bağlantılandırmayla kolaylıkla açılabiliyor.

Windows 3.x'in Program Yöneticisi de benzer şekilde çalışıyor.Orada da istendiğinde bir program grubu alınıp başka bir grubun içine konabiliyor. Örneğin MS-DOS kutusu simgesi hem Uygulama grubunda hem de Anagrup'da yeralabiliyor.

Ancak bu tasarıyı Windows 95 daha ileriye götürmüş. Kullanıcı küçük bağlantılarla disket, CD-ROM ya da sabit disk sürücülerini masaüstüne yerleştirebiliyor. Daha sonra ise sabit diskteki ana dizini (C:) ekrana getirmek için bir çift tıklama yeterli oluyor. Daha sonraki çift tıklamalarda ise alt dizinlere kolaylıkla inmek mümkün. Artık hiçbir şekilde bir dosyayı kopyalamak için Dosya Yöneticisi'ni çağırmak gerekmiyor - ama isteğe göre o da mümkün. Sadece kopyalanacak dosyanın ve kopyalanacağı yerin penceresini açmak yeterli oluyor.

Sürükle ve bırak (Drag & Drop) tekniği aracılığıyla dosyayı fare ile kopyalanacak dizinin penceresi ya da simgesi üzerine götürüp bırakıyorsunuz. Kullanıcı arabirimi Dosya ve

Program Yöneticilerinin görevlerini üzerine almış. Ama bunun bir dezavantajı olarak Symantec yeni Norton-Desktop sürümü Navigator için yeni görev alanları aramak zorunda kalmış.

Microsoft faresinin herzaman iki tuşu vardı, ama işlev sadece soldakine kazandırılmıştı. Bu özellik Windows 95 ile eskide kaldı. Çünkü sağ düğmeye sadece tek bir kez tıkladığınızda arabirimin tüm elemanları için bir menü getirebiliyor ve istediğiniz herşeyi değiştirebiliyorsunuz. Arka fona yapılan bir sağ tıklamayla bir başka menüyü ekrana getirmek suretiyle yeni dosya ya da klasör yaratıp, ekran düzenlemelerinizi yapabilirsiniz.

Ekran çözünürlüğünü ayarlamak artık daha rahat bir hale gelmiş. Kontrol Panel'inin altındaki Display'den istediğiniz değerleri seçiyor ve onaylıyorsunuz. Bu işlemden sonra eskisi gibi sistemi yeniden başlatmıyorsunuz çünkü Windows 95 buna gerek duymadan da bu değişikliği yapabiliyor.

Windows 3.11' de varolan Görev Listesi ise artık ortadan kalkıyor ve yerini Windows 95' te dört ekran kenarından birini kaplayan bir "çubuğa" bırakıyor. Bu çubuk bütün aktif programları bir tuş formunda kaydediyor. İstenilen uygulamanın tüm ekranı kaplaması için bir tıklama yeterli oluyor. Öyle ki bu çubuk daha az yer kaplaması için incecik, hatta görünmeyecek kadar ince bir çizgi halinde bile ayarlanabiliyor. Ve fare bu çizginin üstüne geldiğinde Görev Çubuğu ortaya çıkıyor.

Görev Çubuğu'nda iki önemli eleman bulunuyor: Start düğmesi ve saati, bağlanmış modemleri, elektronik postayı v.b. gösteren bir panel. Simgelerin üzerine yapılan her çift tıklama ya ilgili iletişim kutusunu açıyor ya da bir programı çalıştırıyor.

Yeni sistemle ilk temas zorunlu olarak "Start" düğmesiyle gerçekleşiyor. Bu düğmeye yüklenmiş olan menü ise ise Dosya Yöneticisi'nin takipçisi olan "Explorer"a ve yüklenmiş çeşitli programlara erişimi sağlıyor.

64 KARAKTERLİK DOSYA İSİMLERİ

Örneğin eski Paintbrush'ın takipçisi olan Paint'e girmek istediğinizde,"Start" menüsünden "Program"a oradan "Accessories"e girip "Paint" satırını çift tıklıyorsunuz. Eğer Paint'e sürekli ihtiyaç duyuyorsanız, bu uzun yolu kullanmaktansa Paint'i

masa üzerine yerleştirebilirsiniz.Ya da başlangıç menüsünü istediğiniz şekilde ayarlayabilirsiniz. Ancak Windows 95, Microsoft'un da belirttiği gibi belgeye yönelik bir program. Yani onu üreten program değil metin ya da resim ön planda. O zaman doğru hareket şu: Masaüstüne sağ tıklamayla çıkacak menüden Yeni seçilir, ortaya çıkan bir diğer menüden Bitmap resmi seçilir. Bunun üzerine Windows 95 yeni bir Paint resmi oluşturur ve simgesini Masaüzeri'ne koyar. Yeni oluşturulan dosyaya hemen bir isim verilebilir.

İsim deyince önemli bir özellik akla geliyor. İnsanların dosyalara 8 karaktere sığması gereken mantıklı isimler vermek için kafa patlattığı zamanlar Windows 95' le birlikte geride kaldı. 8+3 kombinasyonu artık yerini 64 karaktere kadar yazılabilen yeni dosya isimlendirme şekline bıraktı. Ne de olsa bu okuduğunuz belgeye verilebilecek olan "CHIP Şubat sayısı sf. 84" ismi "CH2SF84" ifadesinden çok şey söylüyor.

WINDOWS 95'TEN KORKUNUZ OLMASIN

Kararsızlar bu sistemi sonradan sabit diskten yine silecek şekilde kurabilirler. Bunun için Setup sırasında dizin adını eski Windows'unuzla aynı vermemeniz yeterli. Eğer Windows'95 hoşunuza gitmezse ya da beklenmeyen sorunlar çıkartırsa basit birşekilde bu dizini silin ve bilgisayarınızı bir DOS disketiyle yeniden başlatın. SYS C: komutuyla DOS'un sistem dosyalarını yeniden sabit diske yazın. Şimdi bilgisayarınız disket yardımı olmaksızın yeniden start alacak.

AMA, SİZ YİNE DE 8 HARFİ AŞMAYIN

Ama sabit diskteki dosyalama sistemi DOS' a göre çok fazla değişmedi. FAT (File Allocation Table) yerini Virtual FAT'e bıraktı. Ama yine de eski DOS programları Windows 95 altında çalışabiliyor, ancak tek bir şartla: Bu programların kullandığı belge ya da resimlere isim verirken 8+3 kuralına uyulmalı. Bu tür programlar uzun isimleri çeşitli farklı karakterler yardımıyla 8 karaktere kısaltıyorlar. Ancak bu durumda belgelerin görülememesi sorunu ortaya çıkıyor. Aynı şekilde Windows 95 olan bir bilgisayarda üretilmiş uzun isimli belgeler DOS ve Windows 3.x olan bir bilgisayarda kullanılacaklarsa da uzun isimlerin okunamaması mümkün. Bu durumlarda dosya isimlerinde yine 8 harf kuralına uymak gerekli.

Windows 95'in belgeye yönelik özelliğinden yararlanarak Masaüstü'nde oluşturulmuş yeni resmi açabilmek ya da çeşitli özelliklerini değiştirebilmek için simgenin üzerine sağ fare düğmesiyle tıklandığında ortaya çıkan menü kullanılır. Örneğin Open seçildiğinde Paint programı başlatılmış ve yeni oluşturulan resim açılmış olur. Aynı işlem simge üzerine çift tıklamayla da mümkün olabilmektedir. Eğer simge Masaüstü'nden başka bir dizine götürülecekse Sürükle ve Bırak yöntemi kullanılabilir. Aynı şekilde silmek içinse yine aynı yöntemle Masaüstü'nde bulunan çöp kutusuna çekilip bırakılır. Ama çöpe atılan bir nesne kaybolmuş sayılmaz, çünkü "Recycle Bin"e bir çift tıklamayla girilip yanlışlıkla silinmiş bir dosya Sürükle ve Bırak ile yine eski yerine konabilir.

"Start" menüsünde yeralan "Shut down" tuşu, sistemin daha güvenli kapanmasını sağlayacağından ve değişiklikleri sabit diske kaydedeceğinden kapatma işlemi buradan gerçekleştirilmelidir.

MUHTEMEL UYUMSUZLUKLAR

Windows 95'in en çok eleştirildiği nokta ise uygulama programlarının eksik oluşu olsa da altında Microsoft imzası bulunan eski, yeni her program Windows 95'e uyum gösterir. Ama program ne kadar eski olursa muhtemel uyumsuzluklar da o kadar artacaktır. Windows'un yararlandığı yeni 32- Bit temelli çalışan programlar bir an önce çıksa bile kim yeni bir sisteme geçtikten sonra tüm programlarını değiştirmek ister ki?

Paint, Wordpad ve Editor Notepad sistemin küçük ama önemli yardımcılarıdır. Ne zaman bir metnin veya bir resmin değiştirilmesi gerekse, eski sürümleri kullanıcılar tarafından bilinen programlar her zaman el altındadırlar.

Küçük ama ince yenilikler de bu yeni sürümlerde hemen göze çarpıyor: Artık çizim programı Paint'e büyük resimler Clipboard yardımıyla konabiliyor. Ne kesilmeleri ne de kullanıcı tarafından küçültülmeleri gerekiyor. Yardımcı olarak şu gelişme kendini gösteriyor: Eğer bir ekran resmi almak gerekiyorsa, sadece "Print Screen" düğmesine basmak yeterli oluyor ve Clipboard'dan resmin eklenmesi sağlanıyor.

File menüsü 2 ek nokta içeriyor: Windows 95, daha önceden yüklenmiş resmi alıp arka fonda kullanabilmesinin yanısıra Bitmap resminde kullanılan yazıları da daha iyileştirmiş. Paint texti kullanıcının büyüklüğünü değiştirebileceği ve başka bir yere kaydırabileceği şekilde düzenlemiş.

Aynı şekilde eski Write yeni Wordpad'de göze çarpan yenilikler ise güncel yazılım moduna uyumlu dış görünümün birtakım sembol çubuklarıyla ifade edilebilmeleri ve 3 boyutlu görünüm içermeleri. Ayrıca bir başka özellik ise Wordpad'in Word 6.0 dosyalarını okuyup yazabilmesi ve sayfayı önceden izleyebilme özelliğinin de eklenmesi.

Windows 3.x' ten tanımadığımız bazı yardımcı programlar da yeni sürüme eklenmiş. Bir modül sürekli sabit diski hata olup olmadığı konusunda araştırıyor, yeni defragmenter rutin bir şekilde sabit diski düzenliyor. Bilgi emniyetiyle yeni bir Backup yazılımı ilgileniyor.

Geliştirilmiş yeni 32-Bit terminal

programı olan Hyperterm ve bilgi alışverişinde kullanılan bir program da Windows 95'le beraber teslim ediliyor. Eskiden bu programlar ayrıca satın alınırdı.

VERİMLİLİK BELİRTİLERİ

Bir işletim sisteminde bütün önemli işlemler derinlerde gerçekleşir. Burada konu olan anabellekte çalışan programlar için mikroişlemcinin ne kadar zaman harcadığıdır. Windows 3.x'in tutumu bu konuda uygulamaların "iyi niyetli" olup olmamasına bağımlıydı. Windows 95 ise buna karşın her an, anabellekte bulunan programları gelişmiş Multitasking özelliği ile kontrol edebilmektedir.

Kullanıcı için önemli olan sistemin, herhangi bir işlemi başlattıktan sonra bir başka işle uğraşılabilir olmasıdır. Böylece arka planda bir resim programı bir çizimle uğraşırken, ön planda bir metin yazılabilir.

Windows nesilleri arasındaki bir başka fark ise bellek yönetimidir. Çok bellek gerektiren bir program Windows 95' te sabit diske daha az bilgi yüklediğinden daha hızlı çalışmaktadır.

Bir başka nesil farkını ise boş zaman uygulamalarında görmek mümkün. Örneğin oyunlarda: Window 3.x' te çok az DOS oyunu oynanabilirken hatta bunların da çoğunda problemlerle karşılaşılırken, Windows 95' te geleceğin oyun platformunu elde etmek mümkün hem de simgenin üstüne yapılan basit bir çift tıklamayla. Oyun programının Expanded Memory ya da Extended Memory gerektirmesine göre Windows 95 programı ihtiyaç duyulan bellek türüne göre kullanır. Ancak çok ihtiyaç duyulan durumlarda kullanıcı bellek düzenlemesini elle yapabilir ve bu programları DOS modunda çalıştırabilir.

Windows 95 için özel tasarlanmış programların sayısı ileride çığ gibi büyüyecektir, çünkü yeni Windows 95 programcılara oyunlarında grafiklere ve üç boyutlu karakterlere yer verebilmeleri konusunda fazlasıyla olanak sağlamaktadır.

AĞ YETENEĞİ

Tek bir PC'nin bir ağa bağlanması en azından işletmelerde gittikçe daha fazla önem kazanıyor. Elektronik posta (E-Mail), daha basit veri alışverişi ve çalışma gruplarının birlikte çalışması ağların yaygınlaşmasını sağlıyor. Windows for Workgroups 3.11 basit bir peer ağı kurmak için gerekli işlevselliği zaten sunuyordu. Ek modüller yalnızca Server'sız bir ağı olanaklı kılmakla kalmaz, aksine örneğin bir Novell ağına da bağlanmayı olanaklı kılar.

Windows 95'in bu alanda sunduğu iyileştirme öncelikle 32-Bit'lik ağ yazılımlarıyla ilgilidir. Bunlar sistemde az bellek işgal ederler. Şimdi TCP/IP protokolü üzerinden bir Unix ağına bağlanmak daha kolay hale geldi.

Notebook sahipleri için seri ya da paralel bir kablo üzerinden doğrudan PC'ye bağlanabilmek ilginç bir gelişme. Bu bağlantıyı uygun bir yazılım sağlıyor. Bir modem üzerinden yerel bilgisayara olduğu gibi uzak bir bilgisayara da kolayca erişilebiliyor.

Özellikle seyahat edenler Notebook'larının düzenlemeleriyle uğraşmak zorunda kalırlar. Faks-modem gibi modüller değişiklik sonrasında bazı zahmetli işlemler gerektirirler. Her seferinde sistem başka bir biçimde ayarlanmak zorundadır. Bu tip sorunlara Windows 95'in yanıtı Tak ve Çalıştır (Plug & Play). Bu özelliği olan bir Notebook takılı bir PCMCIA modemini otomatik olarak tanır ve düzenlemelerini yapar. Windows 95 çalıştığı sırada bile kullanıcı bu biçimde modülleri değiştirebilir. Böylece örneğin modem yerini hızlı bir karta bırakabilir. İşletim sistemi herşeyin uyum içinde olmasını sağlar ve gerektiğinde ihtiyaç duyulan yazılımları yükler.

İşte Windows 95'in getirdikleri. Götürdükleri yok mu? Elbette vardır. Muhakkak etrafınızda kullananlardan çeşitli şikayetler alıyorsunuzdur. Yeni bir programda hata olması kuvvetle muhtemel. Ama eğer sağlam bir temel ve vazgeçilmez özellikler görüyorsanız seçiminiz Windows 95'den yana olabilir. Hatalar ve eksiklikler bir ölçüde kullanıcıların diretmesine bağlı olarak da çözümlenebilir.

OS/2 ve Windows 95
Kıyasıya Mücadele ediyorlar

İki 32-Bit'lik sistem: Hangisi daha iyi? Windows 95 iyi tasarlanmış kullanıcı arabirimi ile çekicilik kazanırken OS/2 Bonus Pack' teki çok sayıdaki programıyla parlıyor. CHIP her iki sistemin karşılıklı avantaj ve dezavantajlarını bu yazıda tartıştı.

Bir tarafta uzun bir araştırma-geliştirme dönemi geçirmiş OS/2 Warp, diğer tarafta tamamen yenilenmiş bir Windows. Aslında OS/2 Warp mı yoksa Windows 95 mi diye uzun uzun tartışmaya gerek yok, çünkü bir taraftan biri ağır basarken, diğeri de başka noktalarda üstünlük sağlıyor.

KULLANICI ARABİRİMİ

Amerikalıların burgerden, baseball-dan ve sarışınlardan hoşlandıkları ne kadar kesinse OS/2 Warp'tan hoşlanmadıkları da o kadar kesin. OS/2 Warp ve Windows 95 arasındaki tartışma daha çok Avrupa'da ortam bulurken Amerika'da OS/2 söz konusu dahi olamadı.

Avrupa'daki tartışmalarda ise OS/2' nin kullanıcı arabirimi biraz demode bulunurken, Windows 95' in masaüstünün ise gelecek yıllar için mükemmel bir temel olduğu kanısına varıldı. Küçük animasyonlarla Win 95 kullanıcıya hoş görsel malzemeler sunuyor. Örneğin dosyanın kopya edilmesi sırasında görüntülenen malzeme kullanıcıya bir oyun gibi geliyor. Ancak bu animasyonlar için gerekli olan yer ise anabelleği kısıtlıyor.

İşlevsel olarak ise bazı değişiklikler ve benzerlikler söz konusu. OS/2 Warp olarak anılan 3. sürümde tıklanabilir başlama çubuğu varken Windows 95 kullanıcıya görev çubuğu sunmuş. Tıklanabilir başlama çubuğu genelde gerekli olan uygulamalarla (DOS ve OS/2 Box) bilgisayarın sürücülerine doğrudan erişimini sağlıyor. Kullanıcı ise bu çubuğa program ekleyip çıkarmak suretiyle kendine göre düzenleyebiliyor. Windows 95' in görev çubuğunda ise değişik bir işlev söz konusu. Kullanıcı bu çubukta uygulamaların tıklanabilir simgelerini bulabilir. Bu simgelere yapılan basit bir tıklama uygulamayı ön plana getirmek için yeterli oluyor. Çok gereken programlar ise "Start" menüsünün altına yerleştirilebilir. Start menüsü aslında görev çubuğunun bir parçası ve bu çubuktaki "Start" düğmesiyle çalıştırılıyor. Programların görev çubuğuna doğrudan yerleştirilmesi ise öngörülmemiş. Her iki sistemde de -Windows 3.11' den farklı olarak- simgeler kullanıcı arabirimi üzerine yerleştirilebiliyor. Simge üzerine yapılan bir çift tıklama simgenin ait olduğu uygulama veya programı harekete geçiriyor. Farklılıklar aslında sadece pratikte ortaya çıkıyor, Örneğin Win 95' te soldaki fare düğmesi aynı zamanda bir simgeyi kaydırma görevini de üstlendiğinden, programı

başlatayım derken yanlışlıkla da olsa kaydırabilirsiniz, ancak bir program simgesini kaydırma işlemi OS/2 Warp' ta yalnızca farenin sağ düğmesiyle yapılmakta.

Her iki sistemde söz konusu olan armaları (alias) tanıyor, tek fark ise tanımlamalar. Win 95 altında bunlar "bağlantılar", OS/2 Warp' ta ise "referanslar" olarak tanımlanmış. Bir dosya normalde bir simgeye bağlanmıştır. Eğer kullanıcı simgeyi bir dizinden kullanıcı arabirimi üzerine getirirse, sistem dosyayı da otomatik olarak başka bir yere kopyalar.

Eğer program aynı dizindeki Dynamic Link Libraries (DLL) gibi öteki modüllere bağımlı olsaydı, kaydırıldıktan sonra bir daha çalışamazdı. Burada bir arma bize yardımcı oluyor: Eğer simge çift tıklama yoluyla seçilirse, işletim sistemi bu armaya bağlı programı başlatıyor. Sistem içindeki bir dosyadan istenildiği kadar arma üretilebildiği gibi aynı zamanda sistem içindeki birçok yere de getirilebilir.

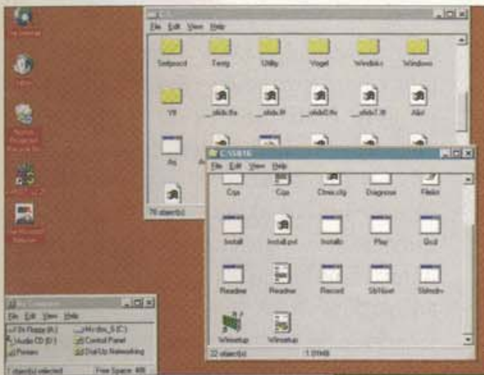
YAZILIM

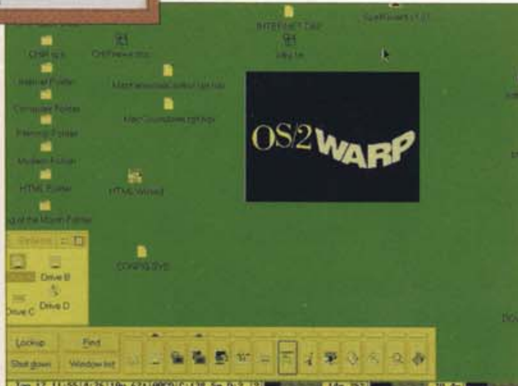
Olaya OS/2 bazında bakıldığı zaman yazılımların yetersiz olduğu iddia edilse ve buna karşılık Win 95' in programları sayılsa da bu programları sayarken esasında Windows 3.11' e ait olup da Windows 95' in altında çalışabilenleri elemek gerekir, çünkü bu programlar OS/2' nin altında bulunan Win-OS/2 seçeneği altında da çalışabilmektedirler.

"Bir işletim sistemi bir bilgisayar için ne kadar gerekli olursa olsun eğer yeterli miktarda yazılımı, program ve uygulamaları yoksa o kadar yersiz ve boş bir işletim sistemidir." Bu OS/2 için uzun süreden beri yapılan bir nitelemeydi. DOS ve Windows'a yönelik yüzlerce uygulama varken ve hergün bunlara yenileri eklenmekteyken, OS/2' nin bu konuda ilerlediği pek söylenemez.

IBM bu eksikliği ek bir fonksiyonla eşitlemeye çalıştı. Bu sayede Win-OS/2'nin altında Windows programlarının hepsi çalışabilmektedir. Normal OS/2 sahipleri de sistemlerini Win-OS/2 ile donatabilmektedirler. Yalnızca bir Windows 3.1 disket setiyle OS/2 Warp'larını Windows gibi konuşturabiliyorlar.

Bu arada OS/2'ye yönelik programların arzında artış olduğu da bir gerçek. Büyük program şirketleri (Lotus ve Stardivision gibi) OS/2 platformuna program üretmeye başladılar. OS/2 sahipleri de piyasa liderlerine ait olmasa da giderek OS/2 orijinli programları elde etmeye başladılar. Örneğin piyasa lideri Adobe'nin resim işleme programı olan Photoshop bu platformu desteklemiyor. Ancak rakibinin tüm olanaklarını sunamasa da yine aynı işlevi gören Impos, OS/2 platformuna uygun. Ama yine de Photoshop'tan vazgeçmek istemeyenler Win- OS/2 altından da bu programı çalıştırabilirler. Ayrıca Sürüm 3.0' da 32-Bit tabanlı Windows programları da başınıza çok karmaşık işler açmıyor.

Kullanıcı arabirimi görünüşleri: Kullanım oldukça kolaylaşıyor. Benzerlikler oldukça fazla. Ama ikisinin de Apple Macintosh masaüstüne benzediği söylenebilir.

Esasında Windows 95 işin başında birçok firma tarafından desteklenmişti. Bütün Windows programlarının Windows 95 altında çalışması gerekiyordu. Yine de birçok firma uzun süredir programlarını 32-Bit moduna dönüştürmeye çalışıyor ve dış görünümlerini ve işlevlerini Windows 95'e uydurmayı deniyorlar.

Yazılım firmalarının ifadelerine göre Microsoft, Windows 95' i X gününde piyasaya çıkardıktan 30 ila 60 gün içinde eğer kendileri de programlarını yenilenmiş olarak piyasaya çıkartamazlarsa bu onlar için piyasanın sonu demekti. Symantec Norton Utilities ve Navigator ile, Micrografx yeni resim işleme ve grafik programıyla, Corel ise Corel Draw 6.0 ile bu kervana katılan firmalardan.

Birçok firma geleceğin Win 95' e ait olduğu görüşünde. Tek sorun: Kullanıcı buna nasıl tepki gösterecek? Oldukça yeni ve iyi olduğu henüz kanıtlanmamış bir sisteme güncelleme için kullanıcının fazladan para vermesi ne kadar gerçekçiydi? Dahası Windows 95' in tüm nimetlerinden tamamen yararlanabilmek için alınması gereken 32-Bit' lik uygulamalar kullanıcı için paranın suyunu çekmesi demekti.

Bundan sonra PC alacak olanların zaten düşünmelerine pek gerek yok. Çünkü zaten alacakları bilgisayarda Windows 95 ya da OS/2 üretici tarafından yüklenmiş durumda olacak. Bu nedenle bilgisayar almak isteyenler uygun fiyatlarla iyi yazılımlara da sahip olmak istiyorlarsa beklemeyi tercih edebilirler.

MULTİMEDİA

Sesli ve görüntülü multimedia çalışmaları konusunda Macintosh üstünlüğü ile bilinir. OS/2 ilk çıktığında multimedia desteğinden yoksundu fakat OS/2 Warp sürüm 3.0 ile beraber bir dizi multimedia uygulaması da paketin içinde veriliyor. OS/2 Warp sürüm 3.0 artık birçok şeye olanak tanıyor: İster müzik dinleyin, ister bir melodi kaydedin ya da bir filmi kesin biçin. IBM multimedia için gerekli olan gelişmeleri çok sık kullanılan kartlar ve Sony ve Nec' in ses kartları ve sürücüleriyle destekliyor. Bu konuda teslim edilenlerin listesi gayet sınırlı.

Multimedia Windows 95'i yaratanlar için kilit noktayı oluşturuyordu. Ekibin bir bölümü sadece içinde bilgisayar bulunan bir odayı sinemaya, müzik stüdyosuna ya da hi- fi konser salonuna dönüştüren modüllerle uğraşıyordu.

Autoplay üzerine yapılan çalışmalarla sisteme bir CD takılır takılmaz bu CD' nin tanınması sağlanmaya çalışıldı, yani bu CD bir müzik CD'si mi, CD- ROM mu yoksa bir video CD'si mi sürücüye konduğu anda anlaşılması isteniyordu.

OS/2 Warp'ta olduğu gibi Windows 95'te de sesi kontrol eden, görev çubuğunda bulunan ve bir hoparlörle simgelenmiş her an erişilebilen bir düğme mevcut. Daha detaylı ayarlar için simgenin üzerine yapılan bir çift tıklama yeterli.

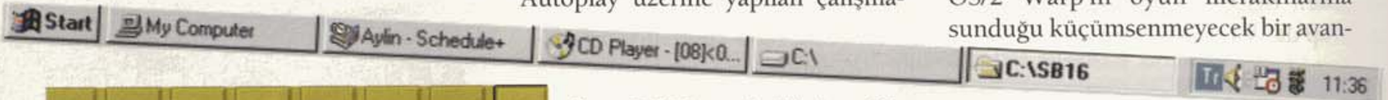

OYUNLAR

Microsoft yeni sisteminde oyunlar konusunda hiçbir şeyden kaçınmamış, çünkü bilindiği gibi oyuna meraklı olanlar önemli hedef kitleleridir. Bu yüzden Windows 95 bu konuda en az DOS'un yapabileceği şeyleri yapabilecek şekilde tasarlanmış. Bu sektörde çoktan yerleşmiş sistemlere karşı başarı sağlayabilmek için Microsoft yeni sisteminde bazı şeyleri de unutmamalıydı. Öncelikle programcılar şu noktaya dikkat etmeliydiler: Grafik yüzeyleri için tasarlanmış elde olan DOS oyunları çöpe atılmak zorunda bırakılmamalıydı, mesela X-Wing ve Doom gibi.

Ancak hem Windows 95'in hem de OS/2 Warp'ın oyun meraklılarına sunduğu küçümsenmeyecek bir avantaj var. Kullanıcı DOS altında çalıştırdığı oyunların bellek gereksinimlerine göre (extended ya da expanded) bilgisayarını düzenlemek zorunda değil. Oyunu başlatmak için simgenin üzerine bir çift tıklama yetiyor. Birçok durumda bu sistemler yazılımların hangi konfigürasyonu gerektirdiğini anlıyorlar.

Gelecekte çıkması beklenen oyun-eğlence programlarının geliştiricilerini Microsoft, Windows 95 saflarına çekmeyi denedi: Düz bir 32-Bitlik bellek modeli ve 3 boyutlu görüntüler için fonksiyon kütüphanesi Windows 95'te yer aldı. Bunların haricinde Amerikan devi kendine büyük bir know-how satın aldı: Softimage firması Silicon Grafics'in High-End makinaları için 3 Boyutlu yazılımları üretti. İlerisi için olası olan bazı teknolojiler PC sahiplerini mutlu edecektir.

Hem OS/2 hem de Windows 95 programlara hızlı bir erişim sağlıyor.

HER İKİ DÜNYADA DA GEZMEK İSTEYENLER İÇİN

Hiç kimse kendini ille de bir işletim sistemiyle kısıtlamak zorunda değildir. Her 3 sistemi de yani DOS-Windows 3.11, Windows 95 ve OS/2'yi aynı sabit diskte tutmak mümkün. Sistemi bu şekilde kurmak zor olsa bile uzun süreçler gerektirmemektedir. Bunun için öncelikle OS/2 Warp 3.0 ve Bootmanager yüklenir. OS/2'nin problemsiz çalışıp çalışmadığı kontrol edildikten sonra makina Bootmanager üzerinden DOS'ta başlatılır ve Windows 95 yüklenir. Microsoft sisteminin Kurma programı bilgisayarı yeniden başlatabilmek için Bootmanager'ı devreden çıkartır, daha sonra bilgisayar OS/2 Warp disketleri tarafından yeniden başlatılır, (F3) ile komut satırı değiştirilir ve FDISK.EXE çalıştırılır. Eğer istenirse Bootmanager-Partition yeniden devreye sokulabilir. Daha sonraki yapılan yeniden başlama sırasında ise 2 başlama menüsü içinden istenilen işletim sistemi seçilir. Bootmanager ilk öncelikle OS/2'yi belirtir. Eğer bu durumda DOS-Partition seçilirse, seçimden hemen sonra karşınıza bir başlangıç listesi gelir, ve bu listeden DOS veya Windows 95 sistem olarak seçilir.

AĞ

OS/2 Warp'ın standart sürümünde bir networke bağlanmak bazı ek modüllerin satın alınmasını gerektiriyor. Ağ sistemlerinin üreticileri, Novell gibi, zaten uzun süredir bu modülleri piyasaya sürmüş durumdalar. Ama OS/2'nin Connect özel sürümünde bu ihtiyaç son bulmuş. Bu paketin içinde bir "networkçü" nün ihtiyacı olan herşey mevcut. Bir Netware-net'e veya Windows for Workgroups grubuna ya da bir Unix-Server' a bağlanmak "Connect" için hiçbir problem oluşturmuyor. Eğer herhangi bir yerle bağlantı kurmak istiyorsanız, normal OS/2 yerine bir Connect alın.

Windows 95' te ise ağ için gerekli olan bütün modüller mevcut. *Banyan Vines, Netware* veya Sun'ın *PC- NFS'* inin sadece kurulmaları gerekir. Ayrıca sistem, çalışma gruplarının yönetimi görevini de üstlenmiş. Ayrıca her iki sistemde de Server'sız *"peer to peer"* ağ kurabilmek mümkün.

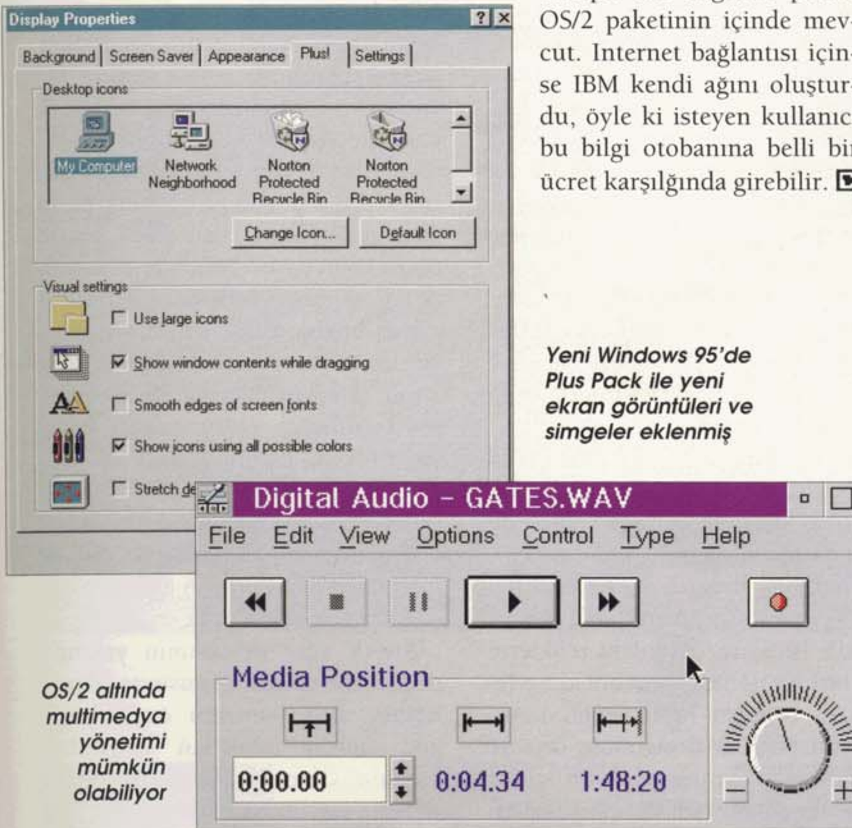
BAĞLANMA ÖZELLİKLERİ (CONNECTIVITY)

Artık baskın multitasking özelliği ile faksları arka plandan yollamak ve gelen faksı kabul etmek mümkün. Halbuki bu durum Windows 3.11'de ortak çalışan multitasking'den ötürü ancak çok hassas ayarlamalardan sonra mümkün olabiliyordu.

Windows 95 ve OS/2 Warp'ta ise bu zor zamanlar artık gerilerde kaldı. Her ikisi de 32-Bit veri tabanıyla çalışan *Hyperterm*'i beraberlerinde taşıyor. Her ikisi de bir *Btx*-dekoderinin *Light* versiyonunu aldılar. *Opalis*'in bir programı OS/2 Warp'ın paketinin içinde yeralırken, kullanıcı Windows 95'te Plus Pack'in içindeki Amaris'in Btx-modülünü elde edebilmek için bir miktar parayı daha gözden çıkarmak zorunda. Plus Pack'te ayrıca Internet'e bağlanmak için gerekli olan programların yanısıra oyunlar ve yardımcı programlar da mevcut.

Mail alış verişini ise Microsoft şimdi Windows 95' in bir parçası olan *Exchange*' de toplamış. Compuserve'i devralma işi yatınca Microsoft düşük bir ücret karşılığında bir MS-Network yapmak zorunda kaldı.

Her iki sistem de modem üzerinden gelen E-mail'leri kabul eden programlar içeriyor. OS/2 CIM (Compuserve için) ve Internet için komple bir bağlantı paketi OS/2 paketinin içinde mevcut. Internet bağlantısı içinse IBM kendi ağını oluşturdu, öyle ki isteyen kullanıcı bu bilgi otobanına belli bir ücret karşılığında girebilir.

Yeni Windows 95'de Plus Pack ile yeni ekran görüntüleri ve simgeler eklenmiş

OS/2 altında multimedya yönetimi mümkün olabiliyor

Hangisi Daha İyi?

Bilgisayarlar arasında ne kadar fark varsa sahipleri arasında ve bilgisayarlarına yönelik talepleri arasında da o kadar fark vardır. İşte bu yüzden "doğru" sistemi seçmek o kadar da kolay değildir. CHIP size yardımcı olmak amacıyla geniş bir karar diyagramı hazırladı.

Windows, Windows 95, OS/2 Warp veya Windows NT?. Kullanıcılar ve profesyoneller, bugüne dek hiç bu kadar zorlanmadılar, çünkü hiçbir zaman bu denli yoğun bir sistem istilasına uğramadılar ve onlar için karar vermek hiç bu denli zor olmadı. Bu son derece karmaşık olan sistem yapılarının her biri kendine özgü iyi veya zayıf yönleriyle ortaya çıktılar. Elbette bu sistemlerin zayıf ve güçlü yanlarının yanı sıra en azından mevcut donanıma ve uygulamalara uyum sağlamaları ve ayrıca kişilerin zevklerine uygunluğu da gözardı edilmemeli.

Sistemin karakterini, diğerine oranla avantaj ya da dezavantajını bir dizi etken belirler. Bu etkenlerin incelenmesi ve değerlendirilmesinin oldukça güç olduğu söylenebilir. Bu değerlendirme için en zahmetli ve masraflı olan yöntem bu sistemlerin her birini bilgisayara yüklemek ve hepsini kullanarak karşılaştırmak ve değerlendirmektir. Bu yöntem kullanıcıya hem pahalıya mal olabilecek hem de sabır ve zaman gerektirecektir. Oysa kullanıcı doğru kararı kağıt üzerinde verebilmelidir. CHIP sizin için bir "karar diyagramı" geliştirdi. Diyagramda kullanıcıların kişisel olarak ileri sürdükleri şartlardan oluşan çıkarımlar bulunuyor. Bu renkli çalışma her ne kadar ilk bakışta karmaşık gözükse de aslında çok basit bir diyagram. Sadece basit bir hesap makinesi dahi size doğru sistemi bulmanız yolunda yardımcı olacaktır.

DİYAGRAMDAKİ TERİMLER VE KABULLER

Tak ve Çalıştır (Plug & Play):
Donanıma ait ek parçaların -ses kartı gibi- kendiliğinden ve sorunsuz olarak konfigüre edilebilmesi.

OLE 2.0:
Bilgi ve programların ilişkilendirilerek bir dökümanda birleştirilmesini sağlayan nesne yönelimli bağlantı tekniği.

Win 16- Programları:
16 Bit tabanlı Windows uyumlu programlardır. Donanım- önşartı : "Karar diyagramı" nda öngörülen IBM uyumlu ve en az 386 mikro işlemcili bir bilgisayardır.

SONUÇ

Karışık görünse de kullanımı hiç de zor olmayan bu diyagramda çeşitli kullanıcı ihtiyaçlarını ve değerlendirmelerini içeren Yazılım Olanakları'yla, kullanıcının bilgisayar özelliklerini tanımlayan Donanım Özellikleri bölümleri bulunmakta. Yazılım olanakları kendi içinde ikiye bölünmekte. İlk bölümde işletim sistemlerinde bulunan temel ve destek özelliklerine ilişkin kriterler, ikinci bölümde ise işletim sistemlerinin kullanımına ilişkin kriterler yer almakta. Donanım ise üç bölümde ele alındı. İlk kriter bilgisayarın bellek büyüklüğü, ikinci kriter sabit disk büyüklüğü, üçüncü kriter ise bilgisayarın tipine bağlı özellikleri yansıtmaktadır.

Her bölümde kutular içinde çeşitli değerlendirme kriterleri bulunmakta. Her kutunun altında incelenen dört işletim sisteminin CHIP tarafından verilmiş değerlendirme puanları küçük renkli kutucuklarda yeralmakta. Bu kutucuklardaki renklerin her biri bir işletim sistemini simgelemekte. Örneğin mavi renkli kutucuktaki puanlar diyagramın orta ve alt tarafında aynı renkli kutu içinde yer alan Windows 3.11 için belirlenmiş puanları içermekte.

İlk bölüm olan Yazılım Olanakları'ndaki her kutunun yanındaki beyaz kutular ise kullanıcının bu kritere ne kadar önem verdiğinin puanlanması için boş bırakıldı. Kullanıcı kriterlere verdiği önem değerini 1 ve 4 arasındaki puanlarla değerlendirebilir. Burada da en yüksek puan olan "4" en yüksek önem değerini temsil etmektedir. Yalnız her alt bölümdeki 8 kutuya puanları homojen dağıtmak gerekiyor. Yani 1 ve 4 arasındaki puanların her birinden ikişer adet vermelidir.

Her kriter için kullanıcı verdiği önem puanını işletim sistemlerine ait değerlendirme puanlarıyla çarpacaktır. Her kutu için bunu yaptıktan sonra her işletim sistemi için elde edilmiş önem değerlendirme puanlarını toplayarak işletim sisteminin aldığı toplam puanı ilgili kutuya yazacaktır. Şimdi sıra ikinci temel özelliğin değerlendirmesinde. Burada da sistem yine aynı. Kullanıcı sahip olduğu donanımı bularak buna ait değerlendirme puanlarını toplayacaktır. Burada üç bölümde donanım değerlendirmesi yapıldı. Kullanıcı ilk olarak bilgisayarının bellek kapasitesine denk düşen işletim sistemi puanlarını, ikinci olarak sabit disk kapasitesi puanlarını, üçüncü olarak bilgisayar tipi puanlarını bularak her işletim sistemi için toplayacak. Sonuç puan Yazılım Olanakları için belirlenmiş toplam puanla Donanım Özellikleri için bulunan toplam paun çarpılarak elde edilecek.

Ancak eğer donanımın yakında değiştirilmesi söz konusuysa, ikinci bölüm olan donanım özelliklerini göz önüne almadan doğrudan Yazılım Olanakları toplam puanı sonuç puan olarak ele alınabilir. ◘

Destek

	Windows 3.11	Windows 95	OS/2 Warp	Windows NT 3.5	Ağırlık
Sistemin yardım olanakları	2	5	4	2	1-4 ×
Sürücü ve donanım desteği	5	4	2	1	1-4 ×
Tak ve çalıştır	1	3	2	1	1-4 ×
DOS ve Windows'a uyumluluk	5	4	4	2	1-4 ×
Çeşitli destek yazılımlarının ücretsiz elde edilmesi	1	2	5	1	1-4 ×
Ağ bağlantı olanakları	2	5	3	4	1-4 ×
OLE 2.0	3	5	3	5	1-4 ×
Internet Bağlantı Olanakları	2	3	5	2	1-4 ×

4 4 3 3 2 2 1 1

Kullanım

	Windows 3.11	Windows 95	OS/2 Warp	Windows NT 3.5	Ağırlık
Arma (Alias) ile çalışma olanakları	1	5	5	1	1-4 ×
Arka planda DOS oturumu	2	4	5	4	1-4 ×
Kullanışlı kullanıcı arabirimi	1	5	4	1	1-4 ×
DOS ve Win 16 programlarının kullanımı	3	4	5	2	1-4 ×
DOS oyunlarının pencereden işleyebilmesi	1	4	4	1	1-4 ×
Çökmeye karşı güvenlik	1	4	5	5	1-4 ×
Yeni Win 32 yazılımlarının kullanımı	1	5	3	5	1-4 ×
Sağlam güvenlik yapısı	0	3	3	5	1-4 ×

4 4 3 3 2 2 1 1

Destek

Kullanım

Windows 3.11 puanları | Windows 95 puanları | OS/2 Warp puanları | Windows NT 3.5 puanları

Donanım Özellikleri

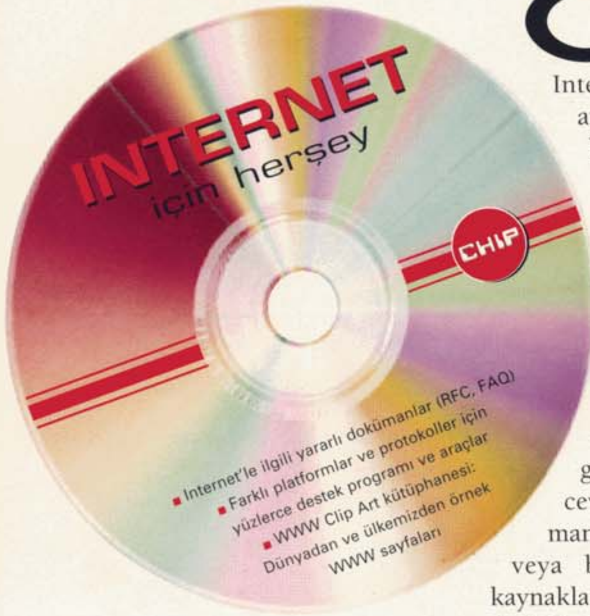
		Windows 3.11	Windows 95	OS/2 Warp	Windows NT 3.5
RAM	4 MB ya da daha az anabellek	6	1	2	0
RAM	8 MB anabellek	3	4	4	0
RAM	16 MB anabellek	3	5	5	4
RAM	16 MB'den fazla anabellek	1	5	5	5
Sabit Disk	100 MB altında sabit disk	6	2	2	0
Sabit Disk	100-300 MB sabit disk	5	5	5	1
Sabit Disk	300 MB'den fazla sabit disk	3	5	5	5
Tip	Notebook	4	3	3	1
Tip	Normal bilgisayar	3	5	5	2
Tip	Server olarak kullanım	1	3	4	6

Windows 3.11 puanları | Windows 95 puanları

OS/2 Warp puanları | Windows NT 3.5 puanları

Bu CD'de hayat var

Internet sokaklarında gezinirken pek çok araca ihtiyaç var. Sokaklardaki kapıları açan, farklı formatlardaki dilleri konuşmaya yarayan anahtarlar gerekli. Chip Internet'teki kapıları açmanızı sağlayacak çok değerli anahtarları ve belgeleri tek bir CD-ROM'da sunuyor. İçinde aradığınız herşeye erişeceksiniz. Nasıl ve nerede erişeceğiniz ise bu yazıda anlatılıyor.

CD'yi hazırlarken sloganımız "Internet için herşey"di. Komple bir Internet seti hazırlayabilmek amacıyla yola çıktık. Ulaşabildiğimiz her türlü bilgiyi, belgeyi, dokümanı ve programı derledik ve sunduk. Bu yazı Internet CD'sini keşfederken kaybolmamanız için hazırlandı.

Internet-CD yüzlerce hatta binlerce doküman içeriyor; bunlar aklınıza gelebilecek her türlü soruya cevap bulabileceğiniz dokümanlar. Internet ile doğrudan veya bağlantılı ulaşabileceğiniz kaynaklarla ilgili onlarca yardımcı ve destekleyici programı içeren CD'de, Internet'te şu anda en çok kullanılan sunum biçimi olan WWW sayfalarından örnekler de yer almakta.

İlk karşınıza çıkacak olan veya öncelikle bakmanızı tavsiye edece-ğimiz dokümanlar DOC dizininde. Dokümanların çok büyük bir kısmı ASCII text formatında ve hemen her editörle okunabilecek durumdalar. Bir kaçının sonunun PS ekli olduğunu göreceksiniz. Bunlar için de \VIEWER\GHOST dizini içindeki Ghostview for Windows sizlere yardımcı olacaktır.

Internet'in temel yapı taşlarından olan ve birçok teknik detayı belirleyen RFC'lerin (Request for Comments) yürürlükte olan binden fazlası \DOC\RFC'nin altında yeralmakta. INTERNET'in teknik alt yapısını merak eden, hatta çeşitli protokollerin nasıl çalıştığını öğrenmek isteyenlere de bu dokümanlar tavsiye olunur. Aynı dizin altında iletilen iki indeks aradığınız bilginin hangi RFC'de olduğunu bulmanıza yardımcı olacaktır. FAQ (Frequently Asked Questions) ya da dilimize çevrilen haliyle CSS'lerin (Çokca Sorulan Sorular) yaklaşık 60 tanesini \DOC\FAQS dizini altında bulabilirsiniz. Doğrudan \DOC'un altında INET-TR.CSS ismiyle Internet'le ilgili Türkçe olarak hazırlanmış geniş bir Çokça Sorulan Sorular dokümanı da var. Tamamı Türkçe olan bu doküman birçok sorunuzu yanıtlamaya yarayacak.

Ayrıca yine \DOC'un altında çok genel amaçlı bir sürü doküman da sizi bekliyor. EMAIL, FTP, GOPHER, HTML, WWW, USENET, LISTSERV, WINSOCK doküman ve kaynak bulabileceklerinizden sadece birkaçı. EMAIL ve FTP ile kapsamlı bilgiler, EMAIL'i kullanarak FTP yapmak gibi, EMAIL ve FTP için detaylı FAQ'lar, hepsi bu dizinlerde.

Internet'in en güzel yönlerinden biri binlerce değişik konudaki tartışma, konuşma, paylaşma forumları veya alanları; USENET veya bir başka deyişle NETNEWS. Çok sistematik ve hiyerarşik bir yapı ile oluşturulan onlarca ana grup ve bunların altındaki binlerce alt grupda insanların tartışmadığı hemen hiç birşey yok. Aklınıza gelebilecek her konuda bir USENET alanı mutlaka var. USENET ve STATISTI dizini altında bu tartışma alanlarının listesini, alanlarla ilgili açıklamaları ve çok ilginç istatistiki bilgileri bulabilirsiniz. Yine çok benzer bir mantıkla çalışan ve sadece E-mail kullanarak erişebileceğiniz ve katılabileceğiniz LISTSERV'lerle ilgili alt dizinde de dünyadaki hemen hemen tüm LISTSERV'lerin listesini, temel konu başlıklarını ve bunlara nasıl erişebileceğinize ilişkin bilgileri bulabilirsiniz.

HTML DOKÜMANLARI

WWW'leri (World Wide Web) ve buradaki sayfaların nasıl yapıldıklarını merak ediyorsanız, WWW dizinine ve altındaki HTML (HyperText Markup Language)'e bir bakın, hatta HTML'in altında HTML version 3.0'ın da detaylı bir dokümanı bulunmakta. Bu arada en dışta yer alan WWWPAGES altında da HTML-G ve HTMLINFO dizinlerinde yine HTML'le hazır-

lanmış güzel HTML dokümanları bulacaksınız. Şimdiden WWW Browser veya Navigator'ınızı hazırlayın. Hemen yine kısa bir ipucu, şu anda Internet üzerinde en çok kullanılan browser/navigator olan NETSCAPE'in yeni versiyonu 2.0'ın en son betası olan 4 de CD'miz içinde.

SMILEY'leri de unutmadık. Nedir bu Smiley'ler veya bakıyorum bakıyorum birşey anlamıyorum diyenler için ek bilgi: İnsanoğlu INTERNET üzerinde temel olarak düz metinler yazarak anlaşmaya çalışır. Doğal olarak günlük yaşantımızda bile herşeyimizi yazışarak, konuşarak anlatamayız; zaman zaman çok çeşitli jestler, mimikler yapar yani güler, ağlar, sevinir, kızar ve üzülürüz. İşte bu duyguları düz metne sokarak anlatmak istenmesi sonunda SMILEY'ler doğdu. İncelediğinizde göreceksiniz ki artık hemen her durum için bir SMILEY var.

Tüm VBRUNxxx.DLL'ler, "Microsoft Win32s Upgrade", "Microsoft Video for Windows" gibi Windows destek programları da sizlere yardımcı olacak.

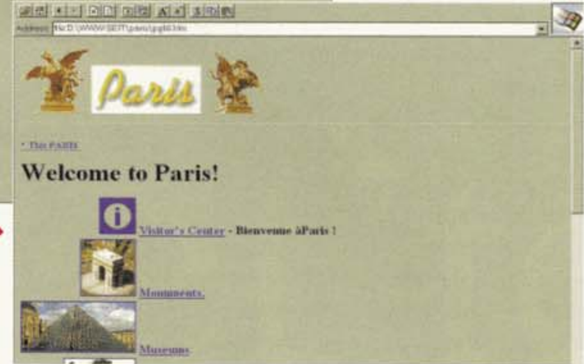
UTILITY PAZARI

INTERNET ve ilişkili olduğu çok çeşitli konularla ilgili onlarca yardımcı yazılım sizleri bekliyor. INTERNET'i bütün yönleriyle kullanabilmeniz için gerekli olan temel araçların yanında, farklı platformlar için çok farklı protokolleri de içeren terminal ya da iletişim yazılımları, oldukça geniş bir paketleme veya arşiv yazılımları ailesi ve de daha niceleri. COMM altında 20 civarında iletişim programı var. TELIX, MICROLINK, POWERCOMM, SOFTERM bunlardan birkaçı. Ayrıca oldukça eski bir protokol olmasına karşın halen bazı yerlerde kullanımda olan KERMIT'in hem DOS hem de Windows versiyonları da CD'de yer almakta.

"FaxMail for Windows" ise faks konusunda yardımcı olacak bir başka program. Daha sonra TCP/IP temelli uygulamalar gelmekte. Bunlardan önce UTILITY dizini altındaki WINSOCK içindeki Windows Socket paketlerinden birini konfigüre etmeniz gerekiyor. "NCSA Sockets for Microsoft Windows" ve "TRUMPET WINSOCK" bunlardan sadece ikisi, her ikisine de ilişkin detaylı açıklamalar var.

HTML diliyle yazılmış detaylı HTML dokümanlarından bir örnek.

Paris'i görmek için Paris'e gitmenize gerek yok. WWW Server'ları Paris'i ayağınıza getiriyor.

UTILITY altındaki diğer dizinlerde; FTP, GOPHER, IRC, MAIL, NEWS gibi çeşitli Internet araçlarına ilişkin çok çeşitli uygulamalar mevcut. FTP (File Transfer Protocol)'nin altında "Windows Sockets FTP Client"in hem 16-Bit hem de 32-Bit'lik versiyonlarını bulabilirsiniz. Hatta "FTP server for MS-Windows"un verşiyonu 1.1 de sizleri bekliyor. MAIL'ın altında da "Eudora for MS Windows", "WinNET Mail", "Cinetic Mail Manager", "Atismail for Windows" gibi birçok uygulama da sizlere mail konusunda yardımcı olacak. Eğer hızlı bir bağlantınız olursa ve dünyanın herhangi bir yerinden birileriyle konuşmak isterseniz IRC'yi tavsiye ederiz, gerekli olan değişik yazılımlarıysa IRC dizini altında bulabilirsiniz.

Gelelim WWW'ye, şu anda Internet üzerinde en çok kullanılan araçlardan biri olan WWW'ler CD'mizde özel bir yere sahip. Bunun ilk örneklerini UTILITY altındaki WWW içinde görebiliriz. Burada birçok Server uygulamasını bulmanız mümkün. Özellikle şu anda en çok kullanılan WWW Server'lardan olan NCSA'nın (National Computer Security Association) "httpd V1.3pre for Windows" un komple bir setini bulabilirsiniz. Ayrıca WWW'nin içindeki HTML altında ise, çeşitli HTML editörleri "HTMLed", "HTML WRITER", "HTML Assistant for Windows", "WEBEDIT" v.s.

Bunların dışında WORD veya WordPerfect gibi editörlerle hazırlamış olduğunuz dokümanları HTML formatına dönüştüren programlar da mevcut. "WORDIA" WORD için bir uygulama, "WPTOHTML" WordPerfect için bir makro. Direkt HTML dizini altında yer alan Windows HLP formatıyla hazırlanmış olan HTML dokümanı da HTML 2.0 için güzel bir kaynak niteliğinde. Yine bu dizin altında UNIXTOOL'un içinde UNIX'le uğraşanların kullanabilecekleri HTML'ye yönelik uygulamalar var.

CESITLI dizini altında ise yine birçok farklı konuda birçok uygulama bulacaksınız. "Microsoft TCP/IP-32 for Windows for WORKGROUPS" bunlardan biri. Workgroups ile yaratmış olduğunuz lokal bir network ortamında size bir TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol) katmanı sağlıyor ve bir çok TCP/IP tabanlı uygulamayı kullanabilmenize olanak tanıyor. "The Beginner's Guide to the Internet" bilgisayar destekli bir eğitim uygulaması. Buna ait tüm detayları CESITLI'nin altındaki BGI20 içinde bulabilirsiniz. Büyük çoğunluğun NSLOOKUP (Name Server Lookup) diye bildiği ve de DNS Server'lar üzerinden giderek Internet adresinden IP numarasına çevirim yapmak için kullanılan bu programın Windows 3.1, 95 ve NT versiyonlarını bulmak mümkün.

HYTELNET ise Internet üzerinde

neyin nerede olduğunu içeren çok büyük bir indeks programı ve veriler içeriyor. Şu anda üzerinde var olan verilerle çok büyük bir "ne? nerede?" bilgisine sahip oluyorsunuz. Ve eğer isterseniz yeni edindiğiniz bilgileri bu veribankasına ekleyebiliyorsunuz.

Tüm bunlarla beraber PACKER altında ise en çok kullanılan paketleme/sıkıştırma yardımcı programlarının farklı ortamlar için olan hemen hemen bütün versiyonları var. ARC ve UUENCODE ile başlayan bu aile içinde, ZIP ve Unix temelli TAR'ın Windows ve GNU versiyonlarını görebilirsiniz. PAK, ARJ, ZOO, LHA ve son zamanlarda çok popüler olan RAR da mevcut. Ayrıca ZZAP gibi farklı formatları birbirine çeviren bir program ve hatta ZIP'in C dilinde yazılmış kaynak kodunu da bulabilirsiniz.

MSU'nun Mediaccess projesinin başlangıç sayfası

TR-NET ile ilgili öğrenmek istediğiniz herşey bu sayfadan başlıyor.

VIEWER'A BAKIŞ

Bu dizin Internet üzerinden edinebileceğiniz çok farklı türdeki verileri size görülebilir, okunabilir, izlenebilir ve hatta duyulabilir hale getirmeye yarayan uygulamalarla dolu. Ve EXAMPLES altında da ilginç ve güzel örnekler bulabilirsiniz. İlk etapta herkesin bildiği CSHOW ve QPEG var. Özellikle QPEG yardımıyla GIF87, GIF89, BMP, PCX, JPG (JPEG), TGA (Targa) formatındaki dosyaları görebiliyorsunuz. Bunlardan sonra karşınıza çıkan MPEG uygulamaları var. Win32 için "MPEGPLAY V1.61", "VMPEG V1.6 Lite" bunlardan sadece ikisi.

AAPLAY "Autodesk Animation Player" Autodesk Animator, Autodesk 3D Studio ile yaratılmış dosyaları görebilmenizi sağlıyor. "AVI-PRO Version 2.01 for Windows" AVI ekli dosyaları izleyebilmenize yardımcı oluyor. Hareketli görüntüler içeren DL, FLI, FLC ekli dosyalar için de "DL-VIEWER", " FLISee version 2.0" size yardımcı olacaktır. "GoldWave" ve "Makin' Waves" WAV ekli dosyaları dinlemek için kullanılır. Ve bunların üzerine VIEWER altındaki PLYIT203.INS dizini altındaki "PlayIt" çok fazla değişik formatı destekliyor.

Ayrıca EXAMPLES dizini altında da bir çoğu Internet üzerinden toplanmış örnek dosyaları buradaki programları kullanarak açabilirsiniz. SIMPSONS ve GENERATIONS dizinlerine dikkat.

WWW BROWSER/NAVIGATOR

Bu dizin altında WWW Server'lara erişebilmek ve HTML dokümanları okuyabilmek için gerekli olan yazılımlar bulunuyor. "WinWeb", "Cello", "AirMosaic", "I-Comm" ve "Netscape" bunlardan bazıları. Özellikle Netscape bunların en popüler olarak kullanılanı ve NETSCAPE dizini altında hem 16 Bit hem de 32 Bit'lik ortamda çalışacak versiyonları mevcut.

Hızlı bir şekilde sürekli yenilenen NETSCAPE'in son gelen kopyalarından biri de N32E20B4 dizini altında bulunuyor. Belkide CD üzerinde dolaşmaya çıkmadan yapacağınız ilk şeylerden biri buradaki N32E20B4. EXE'yi sisteminize kurmak olmalı. Bu dizin altındaki BENI.OKU isimli dosyada bir problem olduğunu göreceksiniz. Master CD üretimi sırasındaki bir problemden dolayı oluşan bozulma dosyayı okunamaz hale getirmiş. BENI.OKU aslında N32E20B4'nin 15 Şubat 1996'dan itibaren birtakım fonksiyonlarını yitireceğini iletmek için konulan bir dosyaydı. Okuyamazsanız da üzülmeyin...

Birçok Internet uygulaması ve genel olarak Browser'lar çalışabilmek için TCP/IP katmanı veya SLIP (Serial Line Interface Protocol) ister. "SlipKnot" ise SLIP istemeyen bir Browser. OS2 dizini altında ise OS/2'de kullanabileceğiniz "WebExplorer"a ve NCSA'nın HTTPD'sinin OS/2 versiyonuna kavuşacaksınız. Ayrıca CLIPART ve TINYPICS altında ise hazırlamak istediğiniz HTML sayfalarında kullanabile-ceğiniz hemen her konuyu kapsayan binin üzerinde GIF ve JPG dosyası bulabilirsiniz.

WWWPAGES ÖRNEKLERİ

Geldik CD'nin sonuna. Bu bölüm Internet üzerinden sizler için topladığımız örnek WWW sayfalarını içeriyor. Ülkemizden de örnekler koymaya çalıştık. TR-NET'in sayfaları sizlere TR-NET'le ilgili öğrenmek istediğiniz herşeyi iletecek. TR-NET'in tarihçesini ve şu anda uygulanan tarifeleri de bulabilirsiniz. Mimar Sinan Üniversitesi'nde yürütülen Mediaccess projesinden de birkaç örnek var. Hawaii ve Paris'i belki de hiç görmediniz ama CD'de göreceğiniz sayfalar sizlere her iki yer için de birçok bilgi ve fotoğraf iletiyor. HTML-G ve HTMLINFO dizinleri de yine HTML kullanılarak yazılmış detaylı HTML bilgileri içeriyor.

Buradaki örnek sayfaları derlememiz konusunda bize yardımcı olan herkese binlerce teşekkürler.

Bülent Şahin

SuperCHIPman okuyucuların emrinde...

Tüketici olarak sorunlarınız mı var? Hemen SuperCHIPMan'i arayın. Kullandığınız yazılım ve donanımla ilgili sorularınız, geceleri rüyalarınıza giren sorunlarınız mı var? Hemen SuperCHIPMan'i arayın.
SuperCHIPMan tüketici sorunlarınızın takipçisi olacak. Çözemediğiniz soruların yanıtlarını her türlü kaynağı kullanarak sizin için araştıracak.

Haklılığınız gün gibi ortada ve derdinize kimseler derman olamadı, biz O'nu bugünler için yetiştirdik SuperCHIPMan emrinizde!

Tüketiciler! Haklarınızı Bilin!

! Bilmeden (elbette) kusurlu bir ürün aldınız, ürünü, size teslim edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde değiştirin.

! Satıcı ürünü değiştirmeye yanaşmazsa onu büyüklerine şikayet edin **(üretici veya ithalatçı firmaya başvurun).**

! Ürünün kusuru hile ile gizlenmişse, elinizdeki bozuk malı iade etmeniz için 2 yıl gibi bir süre içinde iade hakkınız doğar. **(Görür gününü)**

! Malınızın özürlülüğü ispat edildiğinde üzerine ÖZÜRLÜDÜR etiketi konulacak ve size verilen tüm belgelerde bu gösterilecek. **(Takipçisi olun)**

! Taksitle bir ürün aldınız, borçlandığınız toplam miktarı önceden ödeme hakkınız var (piyangodan para çıktı, patronunuz durduk yerde size zam yaptı, hiç tanımadığınız zengin bir akrabanız bu dünyadan göç ederken herşeyini size bıraktı). Bu durumda satıcı ödenen miktara göre faiz indirimini yapmak zorunda.

! Bir kampanyaya katıldınız, malınız önceden açıklanan sürede size teslim edilmedi. Bu durumda karşı saflardaki herkesten hesap sorabilirsiniz. **(Satıcı, bayii, acenta, temsilci, üretici, ithalatçı)**

! Satıcı veya üreticiyle hiçbir şeyi çözemediniz, delirmeden önce üç şansınız daha var. İlki:Tüketici Sorunları Hakem Heyeti. Bu heyette, Belediyeden, Baro'dan, Ticaret ve Sanayi Odaları'ndan, Esnaf ve Sanatkarlar Birliği'nden ve tüketici örgütlerinden birer temsilci yer almakta.

! Sorununuz bu heyetle de çözülmedi, üzülmeyin hayat devam ediyor, siz de gidin Tüketci Mahkemeleri'ne başvurun. **(Bu işin mahkemede biteceği zaten belliydi)**

Ancak uyuşmazlık konusu mal veya hizmetin bedeli 1 milyon lirayı aşmıyorsa, mutlaka Tüketici Sorunları Hakem Heyeti'nin kararını mahkemeye teslim etmelisiniz.

Bu davalar, her türlü resim ve harçtan muaf. Bu muafiyet mahkeme masraflarında önemli bir indirimi de beraberinde getiriyor.

! Sizi aldatan, yanıltan ve bilgi noksanlığınızı istismar eden reklam veren firmaları da 20.000.000 TL ceza ödemek zorunda bırakabilirsiniz **(Yaşasın ADALET!)**

Sizlerin de, binbir emekle yaşamlarımızı kolaylaştıran üretenlerin hakla rına sahip çıkıp, telif haklarına gereken önemi vermenizi diliyoruz. Korsan firma ve kişilerle birlikte savaşalım...

Başkalarının Hakları!

Eğer tüketici olarak hak arıyorsanız, üreticilerin de hakkını vermelisiniz. Önümüzdeki sayıda da Telif Haklarıyla ilgili yasadan parçalar sunacağız.

Dertlerinize Derman!

SuperCHIPman sorunlarınızla olduğu kadar sorularınızı yanıtlamak için de yoğun çaba harcayacak.
Çalıştığınız yazılım veya donanımlarla ilgili, içinden çıkamadığınız, çözemediğiniz tüm noktaları SuperCHIPMan'e bildirin. Bunun için şu anda dergi adresini ve faksını kullanabilirsiniz. Çok yakın bir zaman içinde oluşturulacak BBS ve INTERNET Server üzerinden de erişebileceksiniz. Sorularınızın yanıtları yetiştiği sayıda (bu sizin hızınıza bağlı) yer alacaktır.

Çözümleyemediğiniz sorunlarınız, yanıtlanmayan sorularınız için:

Adresimiz: CHIP Dergisi, Sülün Sk.
No: 22 80620 Levent-İstanbul
Faksımız: (0.212) 2834254

İletişimde Erişilen Son Nokta

Duman ve güvercinlerle başlayan yolculuk,telgraf, telefon, elektrik/elektronikteki hızlı gelişmelerle birlikte radyolar ve televizyonlarla sürdü. Ve 20. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan mikro elektronik devrimiyle birlikte bilgisayar dünyasındaki başdöndürücü gelişme ve büyüme hızı, ilk önce yerel bilgisayar ağlarını hemen sonrasında da makro ölçekteki geniş alan bilgisayar ağlarını doğurdu. Günümüzde INTERNET makro ölçekteki bu geniş alan ağlarının en büyüğü.

Bundan 27 yıl önce Amerikan Federal Hükümeti Savunma Bakanlığı'nın araştırma ve geliştirme kurumu olan DARPA (Defence Advanced Research Project Agency)'nın başlattığı bir projenin bugünkü eriştiği düzeye gelebileceğini kimse tahmin etmiyordu. İlk başlarda sadece çeşitli eyaletlere yayılmış olan bilgisayar birimleri ile askeri araştırma birimleri arasındaki iletişimi sağlamak, projeleri desteklemek düşünülmüştü, ilk ismi ARPANET ve ilk host sayısı da 5-15 arasında idi. İlk kullanıcı sayısıysa bilinmiyor.

Şu anda herkes onu INTERNET diye biliyor, bağlı host sayısının 5 milyonun üzerinde ve kullanıcı sayısının ise kesin olarak tahmin edilemese de 20 milyonun üzerinde olduğu söyleniyor. Ve kısaca "host" derken kastedilenin ağa bağlı her bir makine olduğunu belirtmek gerekiyor.

BİRLİKTE ÜRETELİM...

Sistemin temelindeki anahtar sözcükler Communication ve Community ya da İletişim ve Toplum. İnsanoğlu toplumsallaşma sürecine girdikten, birlikte çalışma ve üretmenin bilincine vardıktan sonra karşısına çıkan en büyük engellerden biri iletişim veya haberleşme oldu. Ve bu engelin aşılabilmesi için çok çeşitli yol ve yöntemler denendi; kızılderililerin "duman" işaretleri ve posta "güvercin"leri gibi. Daha iyinin, daha güzelin üretilmesi için paylaşmanın gerektiğinin farkına varan insanoğlu paylaşmanın yol ve yöntemlerini aradı.

GEZELİM, ÖĞRENELİM, EĞLENELİM

Dumanla ve güvercinlerle başlayan bu yolculuk günümüze doğru telgraf, telefon, elektrikteki/elektronikteki hızlı gelişmelerle birlikte radyolar, televizyonlarla sürdü. Ve 20. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan mikro elektronik devrimiyle birlikte bilgisayar dünyasındaki başdöndürücü gelişme ve büyüme hızı, ilk önce yerel bilgisayar ağlarını hemen sonrasında da makro ölçekteki geniş alan bilgisayar ağlarını doğurdu.

Günümüzde Internet makro ölçekteki bu geniş alan ağlarının en büyüğü. Ancak Internet tek bir bütün veya tek parça bir ağ değil. Konulan standartlar, geliştirilen protokoller ve farklı platformlar için üretilen programlar nedeniyle birçok farklı sistemi, makineyi ve yerel bilgisayar ağlarını bünyesinde barındırabilen ve de bunların birbirleriyle iletişim içinde olmasını sağlayabilen ağlar üstü bir sanal ağ diye de nitelendirilebilir.

Örneğin şu anda Internet'in 100'ün üzerinde ülkeye yayıldığı ve yaklaşık 5000 civarında ağı bünyesinde barındırdığı kaydedilmekte. Yani herkes işyerindeki veya evindeki makineyi gerekli yazılımları yükledikten sonra Internet'e bağlı bir sistem haline getirebilir.

Tabii ki bu bağlantıyı iki şekilde ve iki yönlü düşünmek gerekir. Birincisi ve en çok kullanılanı daha çok "netsurfing" diye de bilinen, birtakım Internet araçlarını kullanarak yapılan bu bağlantı biçimi Internet üzerinde kelimenin tam anlamıyla elini kolunu sallayarak dolaşmayı içeriyor. Ve şu anda Internet'de bulunanların % 75'i, hatta daha fazlası bunu yapıyor.

İkinci bağlantı yöntemi ise kullanıcının Internet'de bir servis veya hizmet sunabilmesini içeriyor. Akla "Ne sunabilirim?" gibi bir soru geldiğinde verilecek yanıt çok açık "-akla gelen herşey sunulabilir..." Örnek mi; en iyi, en son veya en yeni laz fıkralarının olduğu bir sistem neden olmasın.

Internet'e olan ilgi artan bir hızla büyümekte. Yoğun bir kullanıcıya olduğu kadar, programlar geliştiren bir programcıya da, ya da bunların tamamen dışında; akşam ne yemek pişireceğini düşünen bir ev hanımı, öğretmeninin verdiği yıllık ödev için kitap karıştırmak zorunda olan bir öğrenci veya evdeki kedi/köpek, bahçedeki çiçeklerle uğraşmaktan bıkmış yeni arkadaşlar arayan tonton bir ihtiyara, Internet'te herkese yer var.

Varolanları tüketmek kadar kolay olmasa bile üretilen şeylerin de pay-

Bilgi paylaşımını özendiren bir ortam

laşılabileceği bir ortam Internet. Artık herşey çağın harika oyuncağı bilgisayarlarla üretiliyor. Şu anda bu satırlar bilgisayarda yazılıyor, en hızlı uçacak ya da en çok bomba atacak uçaklar da bilgisayar kullanarak üretiliyor ve çocukların bayıldıkları çizgi filmler de.

TEKNİK OLARAK INTERNET

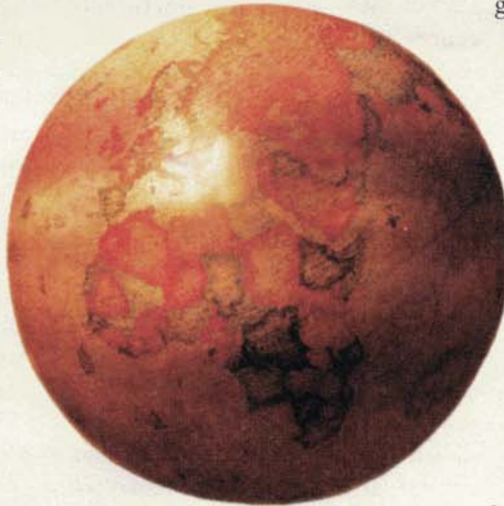
Temel olarak sistemi bir telefon şebekesine veya çok daha küçük boyutlarda düşünülürse işyerlerindeki dahili telefon santraline de benzer. Yani, sistem çok kabaca 5 milyon küsur adet telefonu olan ve bunları istedikleri zaman birbirine bağlayan bir santral olarak da düşünülebilir ve de tabil ki bu telefonları kullanan birçok kişi.

Sisteme bağlı her makinenin aynen telefonlarda olduğu gibi bir numarası var, bunlara IP (Internet Protocol) numarası denir. Örneğin, 144.122.199.20 gibi. Bu numaralar gibi binlercesinin akılda tutulması tabii ki çok zor, ayrıca sınıflama, gruplama veya aynı yerde, aynı konuda çalışan sistemleri belirli bir düzen içersinde gösterebilmekten kaynaklanan nedenlerle DNS (Domain Name System) denilen bir isimlendirme sistemi kullanılır. Mesela, yukarıda verilen numara aslında ODTÜ'de (Orta Doğu Teknik Üniversitesi) bir bilgisayardır ve oldukça da önemli görevler üstlenir. Yukarıdaki numaranın DNS'deki ismi ise "knidos.cc.metu.edu.tr"dir.

ŞİMDİ, DETAYLAR

Bu isimleri sondan başa doğru veya sağdan sola doğru incelemek veya anlamlandırmak gerekir. En sondaki iki karakterlik bilgi bu ismin veya adresin hangi ülkeye ait olduğunu gösterir. Örneğin yukarıdaki örnekdeki "tr" Türkiye'yi ifade eder; "de" Almanya, "fr" Fransa, "jp" de Japonya'yı. Ancak her ülke için bu tür bir kısaltma veya ek kullanılmıyor, mesela Amerika; yani Amerika'da bulunan adreslerin ve isimlerin sonunda böyle iki karakterlik bir ülke bilgisi yok.

Ülke bilgisinden sonra sistemin içinde bulunduğu çalışma grubu veya çalışma alanıyla ilgili genelde üç karakterden oluşan önemli bir başka bilgi geliyor. Yukarıdaki örnekte bu bilgi "edu" şeklinde, "edu" ingilizce 'education' = 'eğitim' kelimesinden geliyor ve bu sistemin eğitimle iligili bir yerde olduğunu, eğitimle ilgili bir yerde çalıştığını anlatıyor. Yine 'edu'-nun dışında, "gov" hükümet kuruluşlarını, "mil" askeri kuruluşları, "org" ticari olmayan kar amacı gütmeyen kuruluşları, "com" ticari kuruluşları, "net" ağ servis sunucularını ifade ediyor. Bundan sonra gelen bilgi ise genel olarak sistemin bulunduğu yerin adını belirtiyor ve doğal

olarak çok çok değişik şekillerde olabiliyor. Mesela buradaki "metu" Middle East Technical University (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)'ni anlatıyor. Daha sonra gelen bilgiler ise çok daha farklılaşarak ve genel bir karakteristik göstermeksizin ama ilgili sistemi veya birimi yine de en iyi şekilde anlatacak kısaltmalar seçilerek oluşturuluyorlar. Kısaca ODTÜ örneğine bakılırsa, "metu"dan sonra gelen "cc" bu sistemin Computer Center'da olduğunu gösteriyor ve "knidos" ise doğrudan bilgisayarın ismi.

Bu konuyla ilgili çok basit başka bir örnek ise; "oak.oakland.edu", görülüyor ki burada ülke bilgisi yok, bu durumda bunun Amerika'da bir adres olduğu ve "edu" dan da bunun bir eğitim kurumu olduğu anlaşılıyor, "oakland" bu sistemin Amerika'da Oakland Üniversitesi'nde olduğunu belirliyor, en sondaki "oak" ise bilgisayarın veya sistemin ismi.

Talep giderek artıyor

TÜRKİYE AĞIN NERESİNDE?

1980'lerin ortalarında başlayan Türkiye içi bir geniş alan ağ oluşturma çabaları TUVAKA (Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumu Ağları) organizasyonu ile hız kazanmış ve Kasım 1986'da Ege Üniversitesi İzmir ile Fransa arasında ilk bağlantı gerçekleştirilmişti Ancak bu BITNET'e yapılan bir bağlantı idi, yani gerçek anlamda bir Internet bağlantısı değildi. Türkiye'nin Internet'e bağlanması ODTÜ ve TÜBİTAK'ın ortaklaşa yürüttükleri bir proje (TR-NET) sonucunda Ekim 1992'de Amerika üzerinden 64 Kbit/saniye hızında bir hatla sağlandı. Hızlı bir şekilde yürütülen çalışmalar sonucunda da 12 Nisan 1993 tarihinden itibaren resmen kullanıma alındı ve kullanmak isteyen herkese açıldı. ODTÜ ve TÜBİTAK'ın tanıtma ve yayma çabaları, TR-NET Grubunun yoğun çalışmaları sonunda hemen hemen tüm kesimler tarafından günden güne artan bir taleple karşılandı. 1995 ortalarına gelindiğinde TR-NET'in yaklaşık 50 000 kişilik bir kitleye hizmet vermeye çalıştığı açıklandı. Bu arada 1994 yılı başında Ege Üniversitesi de Almanya üzerinden 64 Kbit/saniye hızında bir başka hatla Internet'e bağlandı.

İki yıl gibi kısa bir sürede çok hızlı şekilde yayılan ve artan kullanma taleplerine 1995 başlarında TR-NET ve bağlantı hat hızları cevap veremez hale gelmişti. Özellikle TR-NET hattı nerdeyse günün 24 saati % 97-98 yoğunlukla çalışıyor, günün bazı saatlerinde ise 2-3 byte/saniye gibisinden hızlarla karşılaşılabiliyordu. Bu yoğun talep karşısında bazı özel firma ve girişimciler de çeşitli şekillerde Internet bağlantısı sağlama yoluna girdiler.

Dünyadaki en büyük ağa katılın

Tüm gazete ve dergiler Internet'den yeni bir buluşmuş gibi bahsediyorlar ama Internet hiç de sanıldığı gibi yeni değil. Teknik bir deney olarak 1968'de başladı ve şu anda 20 milyondan fazla kullanıcısı ile dünyanın en büyük ağı. Internet son derece popüler ve kullanıcıları arasına her iki dakikada bir yenisi eklenerek, patlama şeklinde büyümekte. CHIP, Internet'e bağlanmak için gereksindiğiniz herşeyi açıklıyor.

PC DEVRİMİ

Aşağı yukarı 12 yıl önce, kişisel bilgisayarların yaygınlaşması bir devrimin başlangıcı oldu. Birkaç yıl içerisinde herkesin evinde ya da ofisinde bir bilgisayarı oldu. Bunu olanaklı kılan fiyatlardaki hızlı düşüşlerdi. Aynı dönemde bir başka devrim daha gündemdeydi. Belki de PC devriminden daha önemlisi: Bilgisayar ağları.

PC'ler esaslı makineler ama bilgisayarlar birbirlerine bağlandıkları zaman ortaya çıkanlar çok daha özel. Belki de çalıştığınız yerde bir ağ görmüşsünüzdür. Ofisinizde iken bir diğer katta bulunan bir bilgisayara bağlanabilirsiniz ama evinizde otururken dünyanın diğer ucundaki bir bilgisayara bağlanmak olağan-üstü değil mi? Internet'e bağlanın.

INTERNET: DÜNYANIN EN BÜYÜK VERİ BANKASI

Internet'e bağlandığınızda, müthiş bir bilgi yığını ellerinizin altındadır. Ve üstelik bunun için para ödemeniz gerekmemektedir! **Ücretsiz bilgi!** Fakat Internet'de o kadar çok serbest bilgi mevcut ki; aradığınızı bulmanız zaman alabilir. Ancak istediğinizi bulmayı kolaylaştırmak için, size yardımcı olacak bazı yardımcılar da mevcut. Bu araçlara "Internet search engineers" (Internet araştırma cihazı) veya robotlar denmektedir.

Bir görev verdiğinizde sizin için çalışırlar. Örneğin, Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili daha fazla bilgiye ihtiyaç duyuyorsunuz. Atatürk hakkındaki bilgiyi bulmak için, "Atatürk" kelimesini arayacak WEBCRAWLER gibi bir araştırma cihazını (Internet üzerinde bir program) çalıştırabiliriz...

Atatürk hakkında bilgi bulmak için, WEBCRAWLER'ın kullanımının küçük bir örneği.

Yanda WEBCRAWLER'ın ilk sayfasını görüyorsunuz. Önce araştırma penceresine Atatürk yazıyoruz.

Mouse ile SEARCH düğmesine tıklayınca, robot Internet üzerindeki

içinde Atatürk kelimesi geçen tüm dokümanları bulur. Robot size, Internet üzerindeki Atatürk bilgisinin bulunduğu birkaç, 20 veya daha fazla da olabilir, yerleşimi verir. Her satır bir yerleşimdir. Bundan sonra yapmanız gereken tek şey, Atatürk hakkında en çok ilginizi çekeceğini düşündüğünüz satırı mouse ile tıklamak. Burada sonuçta ekranda neler olduğu gözüküyor:

Focus on Turkey yazılı kısmı seçelim ve içerdiği bilgiyi görelim.

Yukarıda gördüğünüz gibi, burası Internet'de hoş bir yerleşim. Atatürk hakkında kapsamlı bilgileri içeriyor. Gereksinimini duyduğunuz bilgi ne olursa olsun, WEBCRAWLER'ı herhangi bir konudaki bilgiyi bulmak için kullanabilirsiniz.

Dahası, Internet üzerindeki bilgi sürekli güncellenip değişmektedir, yani alabileceğiniz en iyi ansiklopedidir.

ELEKTRONİK POSTANE

Internet'in bir diğer ilginç yönü elektronik posta özelliğidir. Internet'e bağlanan herkes E-MAIL adresi olarak adlandırılan kişisel bir koda sahip olur. E-MAIL kelimesi, Elektronik Mektup (Electronic Mail) kelimelerinin kısaltılması ile oluşturulmuştur. E-MAIL, bilgisayar ağı ile kişiden kişiye mesajların gönderilmesi için oluşturulmuş bir sistemdir.

Internet erişimine sahip olmak size birdenbire INTERNET üzerindeki 20 milyon kullanıcı ile mesaj ve yazılım değiş-tokuşu imkanı verir.

Düşünün; normal PTT postasını kullanarak yurt dışında bulunan bir arkadaşınıza mektup yazmak istiyorsunuz:

Bir kağıda mektubunuzu yazarsınız. Mektubunuzu zarfa koyarsınız. Zarfın üzerine adresi yazarsınız. Bir pul yapıştırıp postaneye verirsiniz.

Elektronik posta ise çok daha kolay ve hızlıdır:

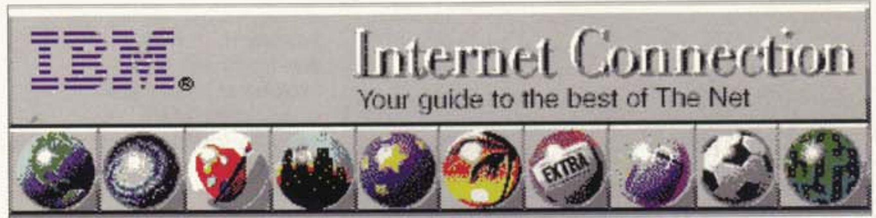
Mesajınızı bilgisayarınızda yazarsınız, mesajı elektronik bir zarfa koyarsınız, mesajınızı göndermek istediğiniz kişinin (e-mail) adresini yazarsınız ve gönderme düğmesini tıklarsınız. Bir dakika içerisinde mesajınız elektronik bir postaneye, oradan da alıcının elektronik posta kutusuna gönderiliverir.

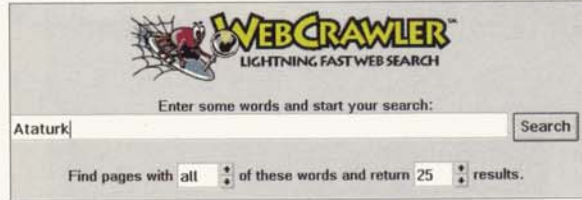
Tüm işlemler birkaç dakikadan daha az bir zaman tutar, evinizden dışarı çıkmak zorunda kalmazsınız hatta pul bile almamış olursunuz.

INTERNET: ULUSLARARASI KONFERANS SALONU

Peki, bir sorunuz varsa ve Internet üzerinde size yardımcı olabilecek insanları bulmak istiyorsanız ne olacak? Hiç problem değil. Internet'in NEWSGROUPS (Haber Grupları) denen bölümleri de var. Şu anda neredeyse 12.000 adet 'Newsgroup' bulunmakta ve bu sayı her geçen gün artıyor. Bir Newsgroup elektronik bir konferanstır. Bir konferansta insanlar aynı mekanda otururlar ve konuyla ilgili tartışmalar yaparlar. Bir NEWSGROUP'da ise dünyanın her tarafından sınırsız sayıda insanlar herhangi bir konuyu tartışırken evinizde bilgisayarınızın ardında oturabilirsiniz. Internet'deki Newsgrouplar'dan birinin adı da şu şekilde: soc.culture.turkish

Adından da tahmin edebileceğiniz gibi, buradaki tartışma konusu Türk

Önce araştırma penceresine Atatürk yazıyorsunuz, Mouse ile 'Search' düğmesine tıkladığınızda robot Internet üzerinde, içinde ATATÜRK kelimesi geçen tüm dökümanları bulacak.

WEBCRAWLER'ı herhangi bir konudaki bilgiyi bulmak için kullanabilirsiniz.

WebCrawler Search Results

The query "Ataturk" found 20 documents and returned 17:

100 Georgia Tech College Republicans Have Moved!!!!
064 Osman Moral
053 Internet,Dimensiondoctor,Turkey
048 Osman E. Moral Home Page
035 FOCUS on TURKEY
032 FOCUS on CIVILIZATIONS
029 HTML document for the World Wide Web
029 http://www.metu.edu.tr/%7Emelih/turkey/marmara/istanbul/istanbul.html

MUSTAFA KEMAL ATATURK

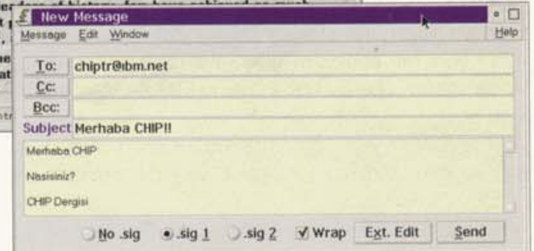
(1881-.....)

Saygiyla aniyoruz

Osman Moral

Efe@msn.com

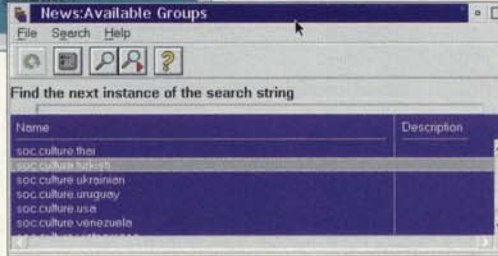
Atatürk hakkında en çok öğrenmek istediğiniz satıra mouse ile tıklayın.

INTERNET erişimine sahip olmak için size birdenbire INTERNET üzerindeki 20 milyon kullanıcı ile yazılım değiş-tokuşu imkanı verir.

Mesajınızı bilgisayarınızda yazarsınız, mesajı elektronik bir zarfa koyarsınız, mesajınızı göndermek istediğiniz kişinin adresini yazarsınız ve gönderme düğmesini tıklatırsınız.

Bir Newsgroup'da dünyanın her tarafından sınırsız sayıda insan herhangi bir konuyu tartışırken, bu tartışmaya evinizde bilgisayarınızın başında siz de katılabilirsiniz.

Kültürü. Burada Türk Kültürü hakkında fikir alışverişinde bulunan bir grup insan bulacaksınız. Birşey söylemek istiyorsanız veya bir konu hakkında görüş belirtmek istiyorsanız bunu burada yapabilirsiniz. Eğer çok ağır veya aptalca bir şey söylerseniz, dünyanın her tarafından size gönderilecek bir sürü e-mail mesajlarına hazırlıklı olun. Bir önceki sayfada soc.culture.turkish bölümündeki mesajların başlıklarını gösteren bir pencere görüyorsunuz. Gördüğünüz gibi bazı mesajlar İngilizce, bazıları Türkçe.

AIDS'den zombilere kadar her konuda 12.000'den fazla newsgroup bulunmakta. Yalnızca bir gruba bir mesaj yazın ve bir saat sonra veya daha kısa sürede tanımadığınız ama size yardım edebilecek ve bunu yapmak isteyen bir kişiden mesaj alırsanız şaşırmayın! Bu belki de Internet'in en hoş özelliği. Artık yalnız değilsiniz. İnsanlarla seyahat etmeden tanışabilirsiniz. Çoğu zaman Internet üzerinde dostluklar kurabilirsiniz. Hatta bazıları Internet'de doğru kişiye rastladılar ve evlendiler.

SÖRF YAPMAK ZOR MU?

Pek çok kişi Internet üzerinde sörf yapmanın zor olduğunu düşünüyor. Aslında, genç veya yaşlı herkesin yapabileceği kadar kolay! Telefon hatlarında, veri iletiminde veya ağ protokollerinde uzman olmanıza hiç gerek yok. Sadece basit bir aracın nasıl kullanılacağını öğrenmeye ve onu kullanmaya başlamaya ihtiyacınız var. Hepsi bu! Internet'in bu denli popüler olmasının temel sebebi, araçlarının kolayca kullanılabilir olmasıdır. Eğer halihazırda Windows kullanıyorsanız, NETSCAPE veya MOSAIC gibi yardımcılar size çok da değişik gelmeyecektir. Bu yeni programların nasıl kullanılabileceğini kısa sürede öğrenebilirsiniz.

NEREDEN BAŞLAMALI?

Belki de tüm bu ilginç şeyleri okuduktan sonra Internet'e bağlanmak için dayanılmaz bir arzu duymaktasınız.

Internet'e bağlanmak için bir bilgisayar ve modeme ihtiyacınız var. Eğer bu donanımlara zaten sahipseniz ihtiyacınız olan tek şey Internet Servis Sağlayıcısı'na (Internet Service Provider - ISP) başvurmak. Türkiye'de IBM, TÜBİTAK ve SUPER-ONLINE gibi birkaç ISP mevcut.

Bir ISP'de hesap açtırmak ve bir e-mail adresi almak, telefon masrafı hariç, ayda yaklaşık 30 dolara mal olacaktır. Şüphesiz, hatta ne kadar uzun süre kalırsanız ay sonunda ödemeniz gereken miktar da o oranda artacaktır.

Eğer bilgisayarınız yoksa, Internet'i denemeniz için bilgisayar fuarları oldukça elverişli yerler olacaktır. Üstelik bunun size masrafı da olmayacak ve standlardaki insanlar size yardımcı olup, sorularınızı yanıtlayacaklardır. Internet'de görüşmek üzere..

Robbert van Herksen

BÜYÜYEN WEB ALANLARININ VERİ YÖNETİMİ SORUNUNU ÇÖZME GİRİŞİMLERİ...

Bugünlerde Internet'in gelişmesini yönlendiren tüm güçler arasında belki de en acil ve kuşkusuz en az anlaşılmış olanı, güçlü ve ölçeklenebilir veri yönetimi yeteneğine olan gereksinim. Internet teknoloji ve hizmetleri sağlayan birçok öncü kuruluş, hızla genişleyen teknoloji pazarında veritabanıyla güçlendirilmiş Web çözümleri sağlamak amacıyla birleşti. Oracle Corporation'ın öncülüğünde kurulan birliğin kurucu üyeleri arasında, Silicon Graphics Inc., Hewlett-Packard Company, Unisys Corp., Attachmate Corp., FTP Software Inc., Internet Profiles Inc., Group Cortex Inc., Premenos Corp., Ulysses Multimedia, Raptor Systems gibi şirketler bulunuyor.

Web ortamından faydalanmak isteyenlerin karşılaştıkları sorunları gözönüne alan Oracle, mevcut Web-tabanlı uygulamaları yeni bir etkileşim düzeyine çıkarmak amacıyla tasarlanmış yazılım ürünleri grubu olan Oracle WebSystem'ı pazara sundu.

Kullanabilirlik aşamasına gelen ilk ürün olan WebSystem, WebServer, WebServer Option ve PowerBrowser'dan oluşmakta.

Veri tabanı konusunda uzman olan Oracle'ın, WebSystem ürünü ile Internet dinamikleştiriliyor. Web, şirketlere mevcut sistemleri ve iş uygulamalarını genişleterek ayrı bir Internet alt yapısı yaratma gereği olmadan, müşterilerine ulaşma olanağı sağlanıyor.

Oracle WebSystem neler sağlıyor?

- Veritabanıyla güçlendirimiş uygulama platformu ve kuruluşların veritabanlarından bilgi alma olanağı,
- Her kullanıcı için dinamik biçimde üretilen kişisel Web sayfaları
- Dünyanın en zengin veri kaynaklarından güncel bilgilere erişim olanağı,
- Tüm bilgi türlerinin sunulmasına ve yönetimine tam destek,
- WebServer Option ile çalışma grubu uygulamalarında veri paylaşımı ve etkileşim,
- Açık bir client/server uygulama platformu,
- Geleceğin programlama ortamına erişim olanağı.

Oracle ile yapılan lisans anlaşması, PowerBrowser kullanıcılarına Java Applet'larından yararlanma olanağını da sağlıyor.

Maliyeti Artıran Sürprizler

Yerel ağları öncelikle teknik açıdan değerlendiren işletmeler daha sonra getirdiği mali yükün ağırlığı altında ezilirler. CHIP bu konuda dikkat edilmesi gereken konuları araştırdı.

İşletmelerde sıkça görülmeye başlanan bilgisayar ağlarının maliyet-fayda hesaplamalarında ayrıca bilgi-işlem bilgisi de gerekir. Büyük işletmelerde bu görevi çoğunlukla Bilgi-İşlem bölümünde çalışan Bilgisayar Mühendisleri üstlenmektedir. Bu tür yerel ağların kurulması sırasında teknik bakış açısının yanı sıra iyi bir mali değerlendirme de gereklidir.

LAN (LocalArea Network) artı maliyetlerinin büyük bir bölümü planlama safhasındaki hatalardan kaynaklanır. Buna sistem satıcısıyla yapılan kötü bir anlaşma, kullanıcıların sistemi verimsiz bir yöntemle değerlendirmeleri ve yetersiz eğitimleri de eklenir. Bir çok işletmede, bütün maliyetleri gözönünde bulunduran, incelikle irdelenmiş bir ağ işletim taslağı hazırlanmaz. Bu taslak hazırlanırken dolaylı ve öngörülmeyen maliyetleri belirlemekte ayrıca sorun yaratır. Fakat kullanıcı başına yaklaşık bir rakam çıkarmak da mümkündür. Bunun için öncelikle ağ ile ulaşılmak istenen hedefleri saptamak gerekir. Ağın teknolojisinin, gerekli cihazların, veri yollarının, veri korumasının, çalışma kontrolünün şeklinin, ağ konfigürasyon idaresinin, kullanıcı idaresinin, kullanıcı yardımının, ağın verimli çalıştırılmasının nasıl sağlanacağını önceden saptanmalıdır.

Ayrıca ağın yeniden planlanması ya da değiştirilmesi gerektiğinde oluşacak ek maliyetlerin de öngörülmesi gerekir. Çünkü satın alma sırasında oluşan harcamalar toplam maliyeti hesaplamak için yeterli olmaz. Oluşabilecek ek maliyetlerin planlama sırasında saptanması maliyeti olumlu yönde etkileyecektir.

ANLAŞMA ÖNEMLİDİR

Harcamaların kontrol altında tutulmasında sistem satıcısıyla yapılan anlaşma önemli bir rol oynar. Sorunsuz bir işletim sistemi için satıcıya da maliyetler için sorumlu-

luk yükleyen kapsamlı bir anlaşma belirleyici olur. Özenle hazırlanmış bir anlaşma ile gereksiz ayrıntıların satın alınması önlenmiş olur.

Maliyet kontrolü için en etkili yollardan biri de standartlaşmadır. Yapılacak özellik belirlemeleriyle destek için oluşacak harcamaların miktarı azalır, uygun alışveriş ortamı sağlanır ve arızalar kolay giderilir. Standardlaşma kullanıcı sayısını, server, yazılım, arabirim ve protokolleri kapsamalıdır.

Yerel ağların etraflıca düşünülmeden, yaygın ağlar (WAN-Wide Area Network) olarak düzenlenmesi maliyetleri artıran bir diğer etkendir. Ekonomik çözümler için veri transferinin taban ve tavan oranlarını temel olarak almak gerekir.

Taban miktardaki veriler telefon hattıyla nakil edilebilir. Telefon hattı tavan oranlarında yetersiz kalırsa kiralık bir data hattı (ISDN) ile kapasite artırılır. Bu birliktelik harcamaları düşük tutmak için yararlı olacaktır.

DOKÜMANTASYON SİSTEMLERİ İYİ BİR YARDIMCI ARAÇTIR

Maliyetleri ekranda görmek için iyi bir dokümantasyon sistemi yardımcı araç olarak kullanılabilir. Bu sistemlerde pasif birleşenlere (kablo, fiş ve benzerleri) ve aktif ağ aletlerine (Router, Bridge, Hub) ait bütün bilgiler bulunur.

Kablo özellikleri, yolları veya seri numaraları gibi kayıtlı bilgiler de yer almaktadır. Bu sayede hataların bulunması, ağın bakımı ve genişletilmesi daha çabuk ve verimli hale getirilebilir. Bunun dışında dokümantasyon sistemleri, envanter idaresi ve sipariş sırasında yardımcı olur.

Birçok işletmede ağın sorumluluğu kullanıcı bölümlerinin idaresindedir. Genelde oluşan maliyetler sistematik bir şekilde ele alınmaz ve bu nedenle merkezdeki pozisyonlar yeterince şeffaf olmaz. Maliyetlerin kontrolü ve idaresi için merkezi bir tescil çok önemli bir ön şarttır.

MALİYETLER BAŞTAN SAPTAMALARLA DÜŞÜRÜLEBİLİR

Maliyetleri düşürmenin en kolay yolu, önlenebilecek harcamaların başlangıçta saptanmasıdır. Birçok işletme henüz planlama aşamasında yeni net maliyetlere zemin hazırlar. Yerel ağ maliyetlerini etkileyebilme olasılığı projenin ilk aşamalarında en yüksek seviyede bulunur. Kompleks bir ağ gereksiz maliyetlere neden olur.

İşletme içerisinde gerçekleştirilecek bir standardlaşmayla da tasarruf sağlanabilir. Eğitim ve destek alanlarında da harcamalardan önemli kesintilere gidilebilir. Ancak altyapıda kesintiye gitmek hatalı bir uygulama olur.

Telefon ve veriler için yetkilerin mümkün olduğunca tek yerde toplanması yararlıdır. Lisans ve "Release" kontrollerinin de gizli maliyetleri bulunur. Yeni donanım ve yazılım sistemlerinin kurulmasındaki değişikliklerin kısa zamanda yapılması gerekir.

Veri emniyeti için de bir taslak hazırlanması tavsiye edilir.

Sonuç olarak yerel ağın oluşturulması için, ağ sorumlusunun sistemin gerektirdiklerini ve kullanıcıların isteklerini dikkate alması gerekir. Yalnızca teknik taslak hazırlamak yetmez. Personel maliyetlerinin de hesaplanması ağın ek maliyetlerinin aza indirgenmesi açısından önemlidir.

Mete Turgal

Bilgisayarla yeni tanışanlar

Etrafınızda, ailenizde yaşı ne olursa olsun, bilgisayara ilgi duyan ama henüz başlamamış kişiler var mı? İşte bu yazı onlar için... Elinizdeki CHIP'ten yakınınızdaki kişilerin de yararlanmasını sağlayabilirsiniz.

Saat 17.30 sularında Alican okuldan geldi. Annesi evde bilgisayarının başına oturmuş, bir derginin sayfalarını diziyordu. Bilgisayar ekranında gördüğü renkli resimler, düzgün yazılar Alican'ın çok hoşuna gidiyordu. Televizyon ekranına benzeyen bir ekran, üzerinde harflerin bulunduğu bir klavye, fareye benzer bir nesne, bir de kapalı bir kutu.
Bu kutunun içinde ne vardı ki bütün bu işleri yapabiliyordu? Alican bütün merakıyla annesini soru yağmuruna tutmaya başladı. Çok acil bir iş yetiştirmesi gereken anne en sonunda dayanamadı ve CHIP dergisini Alican'ın eline tutuşturdu.

PC nedir ne iş yapar?

PC (Personal Computer- Kişisel Bilgisayar) genelde bir kişinin kullanımına yetecek kapasitede ve uygun fiyatlardaki bilgisayarlardır. Çoğunlukla bir masanın üzerine sığacak boyutlardadır ve çok farklı amaçlar için kullanılır.

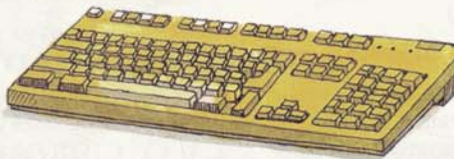
Bilgisayar temelde bilgi işler. Kullanıcı çeşitli bilgi ve emirleri bir yandan verir, bilgisayar bir şekilde bunları işler ve diğer yandan sonuçları verir. Bu nedenle bilgisayar giriş- bilgi işleme - çıkış olarak üç işlevsel bölümde tanımlanır.

Bu üç kavram da aslında günlük hayatımızda hep karşı karşıya olduğumuz kavramlardır. Ama hiçbirimiz bunlar üzerine kafa yormamışızdır. Örneğin bir çamaşır makinesinde bile bu üç kavram yer alır. Kirli çamaşırlar, deterjan ve su sistemin girdileridir. Makine bir şekilde yıkama işini yapar ve çıktıysa sıkılmış ve temiz çamaşırlardır.

Aynı mantık bilgisayarlarda da geçerlidir. Bilgisayara örneğin isimler ve adresler girilir. Bilgisayar bu bilgileri işler ve sonuçta bize düzenli ve sıralı olarak belli formlarda listeleri verir.

Bu üç kavrama daha ayrıntılı olarak bakıldığında bilgisayarın bu üç işlevi yerine getiren çeşitli araç gereçleri tanımlanabilir.

Girdi

Bilgi girişi için en temel araç klavyedir. Harfleri yazmak ve ekrandaki bazı hareketleri kontrol etmek için kullanılır. Ekrandaki hareketlerin kontrolü en kolay fare (mouse) veya joystick yardımıyla yapılır. Bu giriş araçlarının yanısıra masaüstü yayıncılık ve bilgisayar destekli çizim sistemlerinde kullanılan daha gelişkin araçlar da vardır.

Klavye bilgisayarın ana birimine bir kabloyla bağlıdır. Bunun dışında aynı daktilo işlevini görür. Tek fark basılan harflerin bilgisayara bir kablo aracılığıyla iletilmesidir. Daktilodan farklı olarak üzerinde fazladan pek çok tuş bulunur. Bu tuşlar genelde bilgisayara çeşitli komutları vermek için kullanılır. Klavyelerde iki tip standart sistem geçerlidir. Biri Q-Klavye denen Avrupa ve Amerika'da kullanılan tuş sistemidir. Diğeri ise Türkiye'de daktilolarda kullanılan F-Klavye sistemidir. Ancak Türkiye'de de bilgisayarlarda artık çoğunlukla Q-Klavye sistemi kullanılmaktadır.

Fare avcunuzun içine sığacak büyüklükte ve yuvarlaklıkta tasarlanmış yine bilgisayara kablo aracılığla bağlanmış plastik bir nesnedir. Altındaki bilyesi yardımıyla yüzey üzerinde kayar ve hareket ettikçe ekranda bir oku da aynı yönde ve şekilde hareket ettirir.

Farenin bir ucunda, fareyi avucunuzun içine yerleştirdiğinizde parmaklarınıza denk gelen yerde en az bir, genellikle iki ya da üç düğme bulunur. Bu düğmelerin ekrandaki okun işaret ettiği yerlere göre basılması halinde bilgisayar bir işlem gerçekleştirir.

Klavyede ve farede yaptığınız bir iş bilgisayarda kullanılan programa göre bir sonuç doğurur.

Bilgisayarın işleme işlevini geçekleştiren bütün birimleri sistem kutusu olarak adlandırılabilen bir kutu içinde bulunur. Bu sistem kutusu içinde-

ki en önemli birim CPU (Central Processing Unit-Merkezi İşlem Birimi)'dur. CPU bilgisayarın kalbidir ve bu birimin değişik tipleri sistemin gücünü belirlemektedir.

Bilgisayarın diğer temel birimleri grafik denetleyici, bellek (RAM), harici ya da dahili sabit disklerdir.

Grafik denetleyici ekranı kontrol eden bir parçadır. Grafik denetleyicinin özellikleri ekrandaki nesnelerin kaç renkli hangi sıklıkta noktalarla görüleceğini belirlemektedir.

Normal bir çalışma zamanında bilgiler sistem kutusunda bellek denen bölümde tutulur ve işlenir. Ama bilgisayar kapatıldığında bilgilerin saklanabileceği bir yer gereklidir. Bu yer sabit disktir. Sabit diski bilgisayarın verileri depoladığı yerdir. Sabit disk denmesinin nedeni bu birimin her zaman sistem kutusu içinde olması, herhangi bir başka yere taşınmamasıdır. Sabit diskin yanısıra bilgilerin taşınabildiği depolama birimleri de vardır. Bunlara disket denir. Disketlerin bilgisayar tarafından görülüp, okunmasını sağlayan birim ise disket sürücüdür. CD-ROM'larda bilgi taşıma amaçlı kullanılır. Ama disketlerin de bir farkı vardır. Disketler üzerine istenildiği kadar çok kopyalama yapılır. Ancak CD-ROM'lar üzerine yalnız bir kere kayıt yapılır ve her zaman bu bilgiler kullanılır. Ancak çok yakında teknolojik ilerlemeler sonucunda kayıt edilebilir CD'ler ortaya çıkabilir.

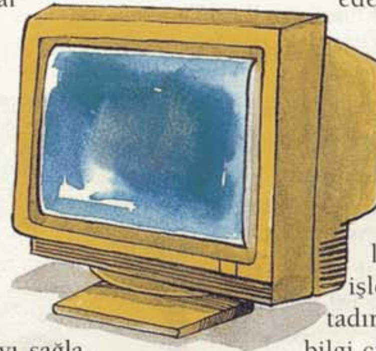
Yeni bir yazılım alındığında, ya da bir bilgisayardan bir diğerine bilgi ya da program taşınmak istediğinde bu ortamlar kullanılır.

Bu depolama birimlerinde CD-ROM ve disket dışında daha başka ortamlar da bulunmaktadır. Bu sabit olmayan kayıt ortamları bilgisayardaki bilgilerin ve programların yedeğini almak için de kullanılır. Yedek- lemek yapılan çalışmaların boşa gitmemesi için çok gerekli bir iştir. Herhangi bir durumda bilgisayarda arıza olduğunda elde yedekler varsa hiçbir bilgi kaybı olmayacaktır.

Bilgisayar çıktıları pek çok formda olabilmektedir. En basitinden ekrandaki görüntüler bilgisayarın çıktı işlevinin sonuçlarıdır. Ekransız bir bilgisayarın kullanımı neredeyse imkansızdır, çünkü yapılan işlerin görülmesi için yegane araçtır.

Bilgisayarda yapılan pek çok iş daha sonra kağıda dökülür. Bilgisayardan alınan bu kağıtlar da bilgisayarın çıktılarıdır.

Bir diğer çıktı sestir. İster yapay sesler ister doğadaki seslerin taklidi olsun, bilgisayar içindeki bir küçük araç sayesinde bilgisayar ses de çıkarmaktadır.

Girdi ve çıktı işlerine yarayan bilgisayarın temel parçaları yani sistem kutusu, ekran, klavye, fare dışında başka birimler de vardır. Bunlara çevre birimleri denir. Örneğin bilgisayar çıktılarını kağıt üzerinde almayı sağlayan çevre birimine Yazıcı denir. Büyük çizimleri almak için daha gelişmiş çevre birimlerine ise çizici denir.

Bilgisayar Dili

Bütün bu işlevler yerine getirilirken kullanılan ve buraya kadar tanıtılan birimlerin toplamına donanım adı verilir. Yani bellek, sabit disk, ekran, fare, klavye, çevre birimler hepsi birer donanım parçalarıdır.

Bilgisayarın sistem kutusu içinde bütün işlemlerin yapılmasını sağlayan merkezi işlem birimi, bellek, sabit disk ve bütün bunları biribiriyle konuşturan, üzerinde pek çok elektronik devre olan bir anakart vardır. Bilgisayar bu işleri yaparken içerdiği birimler kendi aralarında kendi dillerinde konuşurlar.

Bilgisayara bazı işler yapmasını biz kendi konuştuğumuz dile yakın bir dilde söyleriz. İşte bizim isteklerimizi bilgisayar diline çeviren kavrama İşletim Sistemi denebilir. Bu işletim sistemi bizim en temel istek ve emirlerimizi anlamaktadır. Yani bir bilgiyi kopyala, taşı ya da sil türünden bilgisayar parçalarına ve temelde bilgilere yönelik isteklerimiz için yeterli bir dildir. Ama bilgisayarda çizim yapmak ya da yazı yazmak istediğimizde daha ileri düzeyde diller kullanırız. Bunlara yazılım ya da uygulama programları denir. Bu dillerse bilgisayardan istenen daha uzmanlaşmış istekleri bilgisayar diline çevirirler.

Bilgisayarın iki temel parçası olan yazılım ve donanım birbirleriyle etkileşimli çalışırlar. Yazılımlar bir şekilde donanım parçalarını kontrol ederek bilgisayardan istenen işlerin gerçekleştirilmesini sağlarlar. Donanım parçalarıysa yazılımlardan gelen emirlerle gerekli işleri yaparlar. Sonuçta yapılan işler üç temel başlıktadır: Veri girişi, işleme, bilgi çıkışı. Her amaç için girilen veriler, yapılan işlem ve elde edilen çıktılar farklı olmaktadır. Bu işlemler için de her amaç için farklı donanım birimleri ve yazılımlar kullanılmaktadır. İleriki sayılarımızda bilgisayar donanım birimleri ve çeşitli amaçlar için kullanılan yazılımlar daha ayrıntılı incelenecektir.

Alican yazıyı okuyunca merakı biraz dinmişti. Artık biliyordu ki bilgisayarın içinde tüm bu işleri yapan bir insan değil, birbirleriyle bir şekilde konuşarak iş yapan birimler ve araçlar vardı. Şimdi rahatça derslerine dönebilirdi.

Sihirli Formülle

Bozulan CD-ROM'lara Hayat Öpücüğü

Çizilmiş ve okunamaz durumdaki CD-ROM'lar PC kullanıcıları için her zaman kabus olmuşlardır. CHIP zarar görmüş CD'lerinizi hayata döndürebilecek pek de pahalı olmayan bir tamir setini test etti.

Ali Bozok, kütüphanenin karşısına geçer ve kapsamlı bir yazılım paketini eline alır. PC'ye kurulmuş olan CAD kullanımını yeni program modülleriyle genişletmeyi düşünmektedir. CD-ROM'u sürücüsüne yerleştirir. Mutludur, çünkü yükleme işlemi çok kısa sürecektir. Yükleme sürecinin % 80'ine kadar herşey yolunda gider ama o an beklenmedik birşey olur: CD-ROM sürücüsünden kendine özgü bazı sesler gelir. Monitörde bir pencere açılır ve bir uyarı gelir: Veri taşıyıcıda hata, dosya okunamıyor. Ali Bozok sinirli bir şekilde CD-ROM'u PC'den çıkarır. Bir bakışta donanımın karşı koyuşunun nedeni anlaşılır: Suçun failleri bulunmuştur, CD-ROM üzerindeki çizikler. Peki şimdi ne olacak, pahalı CAD programı çöpe mi gidecek?

Elbette hayır, bu çizik ve pislikleri kendiniz ortadan kaldırabilirsiniz. Bunun için, piyasada pek çok markanın CD-ROM tamir setleri bulunmakta. Bu setlerin kiminde zımpara amaçlı özel bir sünger, özel bir krem ve bir solüsyon, kiminde ise yalnızca özel bir bez ve solüsyon içeriliyor. Bu setlerin kullanımında atılması gereken üç adım var. Önce çizik bölgelerin üzerinden özel bir zımpara kağıdı ya da özel süngeriyle geçin. Sonra bu zımparalanmış mat CD-ROM bölgelerini yine özel bir krem ve bezle parlatın. Ve son olarak da losyonla silin. Bütün çizikler yokoldu ve CD-ROM'unuz artık yeni gibi.. Eğer setinizde krem bulunmuyorsa ikinci adımı atlayıp, doğrudan losyonu kullanabilirsiniz. Ancak yine de her setin kullanım talimatlarını dikkate almanızda yarar var.

Tamir setinin nasıl işlediğini anlamak için CD-ROM'un yapısını bilmek gerekiyor. Kesitte CD-ROM'un birkaç tabakadan oluştuğunu görebiliyoruz. Saydam tabaka üzerinde ince bir tabaka halinde aluminyum bulunur. Bu metal tabakaya üretim sırasında dijital bilgiler işlenir. Kalın bir koruma tabakası yüksek duyarlı aluminyum tabakayı saydam tabakaya mühürler. CD-ROM'un en üst tabakasındaysa etiket baskısı bulunur. Buraya renkli, renksiz bir çok yazı ve çizim işlenebilir.

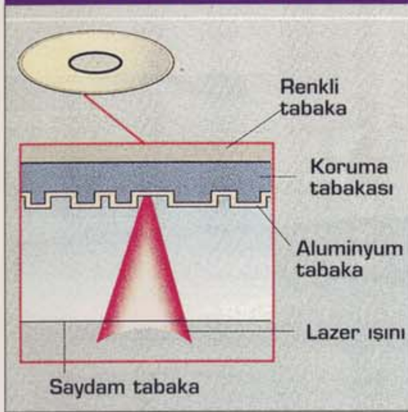
Her CD-ROM'un bir dayanıklı bir de hassas yüzü vardır. Lazer ışınlarının yarıp geçtiği kalın saydam tabaka saklanmış bilgileri çizik ve kir gibi dış etkilerden korur. Bu tabakadaki çizikler ve pislikler lazer ışınlarının bu tabakadan geçmesine mani olur ve bilgilere ulaşmasını engeller. Lazer ışın-

Zımparalama :* *Çizikler zımparalanıyor. Birkaç damla su bu işlemi kolaylaştırıyor.

Son olarak :* *Krem ve losyon ile CD-ROM yeni gibi oluyor.. Artık lazer, saklı bilgileri kolayca okuyabilir.

Bir CD-ROM'un birkaç tabakası vardır. Ama sadece saydam tabakadaki çizikler zımpara ile yok edilebilir.

Dairesel izlerin enine olan çizikler diğerlerine göre daha az tehlikelidir, bu yüzden de zımparalama ve parlatma bu yönde olmalıdır.

ları yolunu şaşırır ve aluminyum tabakada saklanan bilgileri gerektiği gibi algılayamaz. Okuma yanlışları ve dosya kayıpları ortaya çıkar.

Diğer iki tabaka, koruma tabakası ve renkli tabaka saydam tabaka kadar dirençli değildir. Yumuşak renkli tabakadaki derin bir çizik çoğunlukla aluminyum tabakada saklı bilgilerin zarar görmesine sebep olacaktır.

Test edilen tamir seti ile sadece saydam tabakadaki çizikler ortadan kaldırılabilmektedir. Renkli tabakadaki derin çizgileri yok etme, zararsız hale getirme denemeleri sonuç vermez. Zira aluminyum tabakadaki bilgiler zarar görmüş durumdadır. Saydam tabakadaki bir çiziğin saklı bilgilere etkisi çiziğin büyük ya da küçük, derin ya da geniş olmasından çok yönüyle de ilgilidir. CD-ROM üzerinde bilgilerin dairesel izler halinde saklandığını düşünürsek, bu daireleri enine kesen çizikler bilgisayar tarafından otomatik olarak düzeltilirler. Bu yüzden bu tür küçük çizikler pek zararlı olmazlar. Buna karşın daireleri izleyen çizikler saklı bilgilerinize büyük ölçüde zarar verirler. Birçok dijital bilginin üstü kapanır, örtülür ve lazer ışınları tarafından görülmez. Sonuç olarak PC sözkonusu dosyayı yükleyemez. Kirli bir CD-ROM hiçbir zaman dairesel hareketlerle silinmemelidir. Üzerinde kendiliğinden oluşacak dairesel çizikler lazer ışınlarının görevini tam yapamamasına neden olacaktır.

Çiziklerin ve kirlerin nasıl yok edilmesi ve silinmesi gerektiği tamir seti kullanım kitapçığında açık olarak anlatılmamış olabilir. Açıkladığımız yöntemle işlemleri uyguladığınız takdirde bir kerede CD-ROM üzerindeki tahribatı yok edebilirsiniz. Ayrıca CD-ROM bu yolla daha verimli ve kolay bir şekilde yeni gibi olur. Daha derin çizikler için kullanım kitapçığında ikinci bir yöntem anlatılıyor.

İZLER

Bazı CD-ROM'lar için tamir setlerinde dört farklı zımpara kağıdı bulunur. X işaretli zımpara kağıdı kaba ve derin çizikler için yapılmıştır. Çoğu tamir işlemlerinde 1 (orta), 2 (narin), 3 (çok narin) numaralı zımpara kağıtları kullanılır. Zımpara kağıdı kullanmadan evvel CD-ROM'un çizik bölgesini ve zımpara yüzeyi birkaç damla suyla ıslatmalısınız. Çok derin, tırnakla bile hissedilebilen çiziklerde ise X, 1, 2, 3 numaralı zımpara kağıtları sırasıyla o bölgeye uygulanmalıdır. Daha az derin çiziklerde ise 1, 2, 3 numaralı zımpara kağıtlarının sırasıyla uygulanması yeterli olacaktır. Sabit kirler ve hafif çizikler için ise 2, 3 numaralı zımpara kağıtları kullanılmalıdır.

Dairesel izler üzerinde şunlara dikkat etmelisiniz: X, 1, 2 numaralı zımparalarla sadece dairelerin enine hareketlerle işlem yapılabilir. Kullanım kitapçığına göre çok nazik olan 3 numaralı zımpara kağıdı ile dairelere 45 derecelik açı ile çalışılabilir. En iyi sonuç ise 3 numaralı zımpara kağıdı ile dik bir açı ile (15 - 30°) izler üzerinde iki ayrı yöne doğru enlemesine hareketlerle sağlanır. Bu işlem bir dakika kadar sürmelidir. Suyla yapılan bu işlemden sonra CD-ROM özel kremi veya losyonu ile pırıl pırıl olur.

PARLATMA VE SON

Şimdi özel parlatma kremi de dairesel izlerin üzerini kaplayacak şekilde sürülür ve içeriden dışarıya düz hareketler ile yüzey silinir. Sarı parlatma bezi CD-ROM yüzeyinde zımpara izleri yok oluncaya kadar gezdirilir.

Son olarak sarı bezin temiz bir bölümü az miktar bir suyla ıslatılır ve yüzeye sürülerek son artıklar da temizlenir. Parlamış CD-ROM artık yenisi gibidir. Özel bez ve özel losyon ile yüzey bir kez daha silinir.

CD-ROM kısa bir süre ılık su altına tutulur ve losyon artıkları süzülür ve yumuşak bir bez ile kurulanır.

Ve şimdi en heyecanlı an. Acaba tamir edilen CD-ROM sürücüye konulduğunda bilgisayar istenilen dosyalara erişebilecek mi? İnşallah...

Bunlar ince ayarlar...

PC'lerin temel konfigürasyonu bütün istekleri karşılamaz. Ancak BIOS'ta yapılacak ayarlarla, herhangi bir ek para harcamaksızın sistem performansı artırılabilir.

PC'niz boot edemezse, araçlar çalışmamaya başlarsa, yeni kartların monte edilmesi gerekirse BIOS'dan kaçmanız olanaksızdır. Ancak herhangi bir zorunluluk ya da kaza hali olmadan da bu ayarlamaları gözden geçirmekte yarar var. Çünkü aldığınızda, PC'inizin fabrikasyon ayarları her zaman en verimli şartlarda çalışmayı sağlayan ayarlar olmayabilir. Bu durumda BIOS ayarlarında yapılacak ufak tefek oynamalarla sistemin performansı hayli artırılabilir.

Bu ayarlamalar sırasında çok ama çok dikkatli olmak gerekir. Zira BIOS ayarlamalarının bazen ne kadar zorlayıcı olabileceğini Windows 95 kurulumu kanıtlayabilir. Kurma işlemi her seferinde kilitleniyorsa sebebi başka yerlerde aramak biraz boşa çaba harcamak olur. İçine eklenen aygıtların tanınmaması ya da Tak ve Çalıştır'ın (Plug and Play) işlevlerini yerine getiremiyor olması çoğunlukla bu durumda akla gelen ve aslında doğruya yakın tahminlerdir. Ancak sorunun asıl kaynağı gerçekte BIOS-Setup'taki aktive edilmiş olan virüs koruyucu olabilir.

BIOS, açılımından da anlaşılacağı gibi (Basic Input/Output System), PC'nin çalışması için gerekli olan temel işlevleri bulundurur. BIOS'un içinde bulunan küçük bir program olan BIOS-Setup'la sistem düzenlemeleri yapılır. Bu şekilde PC'ye hangi sabit sürücülerin sistemde bulunduğu, ne kadar belleğe sahip olunduğu ve içinde bulunan kartların nasıl bağlı oldukları tanıtılır. Ayrıca tarih, saat ve hangi sürücülerin kullanımda olduğu da burada kayıtlıdır.

Burada anlatılan bütün ayar olanakları her PC'de aynı olmayabilir. Bunun sebebi anakart üreticilerinin değişik BIOS çeşitlerini kullanıyor olmalarıdır. Bazı ayarlarsa yalnızca PCI veya VLB anakartlarında veya enerji tasarrufu olan bilgisayarlarda mümkün olabilmektedir.

Yaygın olarak American Megatrend (AMI), Award veya Phoenix tarafından üretilmiş BIOS-Setup programları kullanılmaktadır. Her boot işlemi sırasında program kısa bir süre için ekranda belirir. Bu esnada üretici ismi de ekranda görülebilir.

STANDART CMOS AYARLARI

Bütün versiyonlarda varolan bu menüde, tarih, saat, sürücülerin tipi ve

bunlara ait bilgiler bulunur. Menülere nasıl girileceği ve değişikliklerin nasıl yapılacağı ekranın alt kısmında yer alır. Anabelleğin (RAM) konfigürasyonu genelde hiçbir sorun çıkartmaz. Anabellek artırıldığında tüm anakartlar bunu farkeder ve değerleri değiştirirler.

Sabit sürücüye ait bilgilerde ise ne yazık ki aynı kolaylık söz konusu değildir. Burada sabit sürücü tipi ve denetleyicisi tanımlanmalıdır. IDE veya EIDE sabit sürücülerinde, silindir ve kafa sayısı, kafaların iniş bölgesi ve sektörlerin sayısına ait bilgiler bulunur. Ancak SCSI adaptörünün BIOS'unun üzerinden idare edilen SCSI sürücüleri istisnadır. EIDE ve bazı IDE sürücüleri üstteki bilgilere gerek duymaksızın otomatik olarak tanınırlar.

Sistemin başlatılması (Boot) sırasında Setup'a girdikten sonra "IDE HDD Auto Detection" fonksiyonunu seçin ve Return'e basın. Kısa bir süre sonra karşınıza birçok seçenek çıkacaktır. Seçenekler arasında, takılan sabit diske ait bilgi yoksa bilgileri kullanıcının girmesi gerekir. Tanımlama işleminden sonra sabit diskin Mode seçimi için genellikle üç seçenek bulunur: Normal-LBA-Large. Diskin büyüklüğü 504 MB'ı geçiyorsa ve idaresi BIOS'un üzerinden yapılacaksa bu seçim önem kazanır.

Doğru seçim kullanılacak işletim sistemine bağlıdır. MS-DOS tercih edilecekse, 1024'den büyük silindirli diskleri tanıyamayan FDISK'i unutmamak gerekir. 504 MB'dan büyük disklerde Large veya LBA (Large Block Access) seçilmeli ki DOS sabit diski idare edebilsin. Bu seçimi yaparken "Autodetect"in otomatik olarak yaptığı silindir sayımından faydalanılır. 1024 rakamı aşıldığında ise LBA'in seçilmesi gerekir.

İKİNCİ SABİT DİSKİN SETUP'TA TANITILMASI

Yeni PCI-PC'lerinin BIOS-setupları iki sabit sürücüyü, birincil ve ikincil olarak ayırırlar. Bu ayırım EIDE denetleyicisinin özelliklerinden kaynaklanır. Bu denetleyiciye iki tane kablo genişleticisi takılır. Bu da 4 sabit disk kullanabilmeyi sağlar. Birinci genişleticiye bağlı olan sabit disk "Primary HDD" diğerine bağlı olansa "Secondary HDD" olarak adlandırılır.

IDE HDD Auto Detection'ın menüsünde sistemin başlatıldığı sabit disk "Master" olarak tanımlanmalıdır. İkinci sürücüyü konfigüre ederken hangi kablo genişleticisinin kullanıldığı önem kazanır. Eğer aynı genişletici kabloya bağlanılacaksa sistemin başlatıldığı sürücüye 'Slave' olarak tanımlanmış bir komşunun varlığı bildirilmelidir. Bu ayarlamaların hangi bacakların (jumper) kullanılmasıyla yapılacağı sürücünün teknik dokümanları arasında bulunmalıdır.

CACHE HER ZAMAN AKTİF OLMALI

Bu hızlı önbellekler (Cache Memory), sistemin hızını önemli ölçüde artırır. Çünkü burada işlemcinin sık kullandığı veri ve küçük program rutinleri bulunur.

Altın Kural: Bu değerler her zaman "enable" olarak belirlenmeli.

Gerekli fonksiyon AMI-BIOS'da "Main Boot Options"dan "System Cache"de bulunur. Award Setup'ta ise bu parametreler "Chipset Features Setup"ta değiştirilir. Burada "L1 Cache Update Mode" ve "L2 Cache Update Mode" ayarları değiştirilebilir. L2'de "Second Level Cache" olarak adlandırılan, L1'de ise işlemcinin içindeki önbellek kullanıma girer.

Burada iki değişik önbellek stratejisini birbirinden ayırmak gerekir. Biri sadece okunacak olan verilerin diğeriyse sabit sürücüye kayıt edilecek olanların barındırılmasıdır.

Award BIOS bunun için iki ayar olanağı tanır. Birinci strateji "Write

```
ROM PCI/ISA BIOS (2A5IAE12)
STANDARD CMOS SETUP
AWARD SOFTWARE, INC.

Date (mm:dd:yy) : Tue, Aug  8 1995
Time (hh:mm:ss) : 16 : 38 : 12

Primary HDDs                CYLS.  HEADS  PRECOMP  LANDZONE  SECTORS  MODE
 Master : User ( 853Mb)     1654    16    65535     1653       63    NORMAL
 Slave  : None (   0Mb)        0     0        0        0        0    ------
Secondary HDDs
 Master : None (   0Mb)        0     0        0        0        0    ------
 Slave  : None (   0Mb)        0     0        0        0        0    ------

Drive A : 1.44M, 3.5 in.                      Base Memory:   640K
Drive B : None                            Extended Memory:  7168K
                                             Other Memory:   384K
Video   : EGA/VGA                         ----------------------
                                             Total Memoru:  8192K
Halt On : All Errors

ESC : Quit
F1  : Help
```

Standart CMOS'ta kullanılan donanım hakkında temel bilgiler bulunur

```
ROM PCI/ISA BIOS (2A5IAE12)
CMOS SETUP UTILITY
AWARD SOFTWARE, INC.

Primary HDDs                CYLS.  HEADS  PRECOMP  LANDZONE  SECTORS  MODE
 Master :      ( 853Mb)     1654    16    65535     1653       63    NORMAL
 Slave  :      (    Mb)
Secondary HDDs
 Master :      (    Mb)
 Slave  :      (    Mb)

            Select Drive  Option (N=Skip) :
OPTIONS   SIZE    CYLS.  HEADS  PRECOMP  LANDZONE  SECTORS  MODE
 1(Y)       0        0      0        0         0        0  NORMAL

ESC : Skip
```

Autodetect bir sabit diskin tüm parametrelerini otomatik olarak ortaya çıkarır ve böylelikle kurulumu bir hayli kolaylaştırır.

```
                  ROM PCI/ISA BIOS (ZA5IAE12)
                     BIOS FEATURES SETUP
                     AWARD SOFTWARE, INC.

Virus Warning              : Disabled | Video  BIOS Shadow  : Enabled
CPU Internal Cache         : Enabled  | C8000-CBFFF Shadow  : Disabled
External Cache             : Enabled  | CC000-CFFFF Shadow  : Disabled
Quick Power On Self Test   : Disabled | D0000-D3FFF Shadow  : Disabled
Boot Sequence              : A,C      | D4000-D7FFF Shadow  : Disabled
Swap Floppy Drive          : Disabled | D8000-DBFFF Shadow  : Disabled
Boot Up Floppy Seek        : Enabled  | DC000-DFFFF Shadow  : Disabled
Boot Up NumLock Status     : On       |
Boot Up System Speed       : High     |
Gate A20 Option            : Fast     |
Typematic Rate Setting     : Disabled |
Typematic Rate (Chars/Sec) : 6        |
Typematic Delay (Msec)     : 250      |
Security Option            : Setup    |
                                      | ESC : Quit        ↑↓→← : Select Item
                                      | F1  : Help        PU/PD/+/- : Modify
                                      | F5  : Old Values  (Shift)F2 : Color
                                      | F6  : Load BIOS Defaults
                                      | F7  : Load Setup Defaults
```

▲ *Tek tek önbellek alanlarını etkin hale getirin ve yavaş BIOS-ROM'ları ana belleğe yansıtın.*

Through"da veriler anında, diğeri "Write Back"te ise veriler sistem daha az çalıştığında kayıt edilir.

SHADOW-ROM

Bütün bilgisayarlarda en az iki salt okunur bellek (ROM-Read Only Memory) bulunur. Biri sistemin çalışmaya başlaması için gerekli kodları ve temel I/O fonksiyonlarını barındıran BIOS sistemi, diğeriyse bir Video-BIOS'dur. Yeni PCI-PC'lerinde SCSI denetleyicisinin BIOS'uyla ROM'ların sayısı üçe de çıkabilir. ROM'ların dezavantajı ise anabelleklerden neredeyse 10 kat yavaş olmalarıdır. Ancak ROM'daki bilgileri anabelleğe aktararak (Shadow işlemi) bu yavaş süreci hızlı kılmak mümkündür.

Bu işlem "Video BIOS Shadow" "enable" edilerek yapılır. SCSI denetleyicisinin ROM'u içinse önce denetleyicinin adresi bulunur ve bu alan aktif hale getirilir. Adres başlatma işlemi esnasında ekranda görünür. Bütün yeni anakartlarda güncellenebilen bir BIOS bulunur ve istenilen ölçüde değiştirilebilir. Buradaki ayarlamalarla diskler eskisinden hızlı dönmeye başlar.

TAK VE ÇALIŞTIR (PLUG AND PLAY)

PCI kavramının öne çıkan özelliklerinden biri Tak ve Çalıştır (Pug and Play) desteğidir. Genişletme kartları bilgisayar tarafından otomatik olarak tanınmak üzere sisteme takılabilir. Tek tek PCI takma yerlerinin konfigürasyonunu PCI Setup menü seçeneğinde yapabilirsiniz. Burada özellikle Interrupt'ların dağılımına dikkat etmelisiniz. Bir kart üzerinde çoğunlukla jumper vasıtasıyla istenen Interrupt'ların verilmek zorunda olduğu geleneksel ISA-Bus'dan farklı olarak, bir PCI kartı hangi Interrupt'ı yerleştirdiğini bilmez. Daha ziyade her bir takılacak karta ancak sistem başlangıcı sırasında BIOS'dan serbest bir Interrrupt yollanır.

PCI kartı bunun için çoğunlukla INT-A nitelemesiyle belirli bir sinyal hattı kullanır. (Bu PCI-Bus üzerinde bir Pin'dir.) Yalnızca eğer takılacak bir kart birçok Interrupt kullanıyorsa başka kartlar verilir, yani INT-B'-den INT-D'ye dek. Buna tekabül eden ayarlar Setup'ta da bulunur. Çoğunlukla AUTO ayarı optimal olacaktır. O zaman Setup PCI kartıyla işbirliği içinde en iyi değişkeni seçer. ISA kartları tarafından yerleştirilmemiş Interruptlar, yani serbest olanlar, 1st Available IRQ gibi adları olan ayarlar üzerinden kaydedilir. ISA ses kartını Interrupt 5 kulllanıyorsa Interrupt kesinlikle bu köşede kaydedilmemelidir.

Bazı BIOS Setupları işlerini başka türlü görürler. Burada geleneksel ISA kartları tarafından yerleştirilmiş Interruptlar kaydedilmek zorundadır.

GÜÇ YÖNETİMİ (POWER MANAGEMENT)

Açıkçası eski bilgisayarlar için tek bir yol vardır: Her zaman tam gaz. Bu durumda kullanıcının ödediği bedel daha yüksek enerji kullanımı ve donanımın ömrünün kısalığıdır. Bunlar yeni bilgisayarların hafifletmeye çalıştığı dezavantajlardır. Gerektiğinde sabit diski devreden çıkarır, merkezi işlem biriminin (CPU) çalışma devrini düşürür ve ekranı kış uykusuna yatırabilirsiniz. Tabii genelde bu sayılanların tümüne biranda gereksinim duyulmamaktadır. Faaliyet dışı kalmanın derecesi tam olarak belirlenebilir.

Mesela ekranda ilk basamakta görüntü kaybolur ama tüp devrede kalır. İkinci basamakta görüntü yoktur ve tüp devre dışıdır. Tabii o zaman ekranda yeniden bir resim görülebilmesi için gerekli süre dört saniyeye dek çıkabilir. Farklı basamaklar birçok PCI-Setup'ta tam olarak ayarlanabilir. Bunun için **Powermanagement** menüsü kullanılır. Burada farklı enerji tasarruf türleri olarak *Doze, Standby mode* ya da *Suspend mode* bulunmaktadır.

Bunun ötesinde birçok BIOS-Setup'ta güç yönetimine ilişkin düzenlemeler de yapılabilir. Etkin olmayan sabit disk, ekran ya da merkezi işlem biriminin ne zaman yeniden tam olarak kendine gelmesi gerektiğini belirlersiniz. Tabii ki kullanıcı hangi kartların, aletlerin ve Interruptların denetleneceğini tam olarak belirlemek zorundadır. Mesela bir faks-modemi olan ve günün her saatinde otomatik olarak faks almak isteyen bir kişi bu ayarlamaları yalnızca seri arabirim (serial port) üzerinde bir hareket olduğunda uyanacak şekilde yapmalıdır.

Bu yüzden BIOS-Setup'a modemin bağlandığı seri arabiriminin IRQ'sunun denetleneceğini bildirmelidir. (COM 2'de bu normal olarak Interrupt 3'dür) Sonra da güç yöneticisinde *PM Events* köşesinde uygun IRQ etkin hale getirilmelidir.

PM'İN APM İLE KONTROLÜ

APM (Advanced Power Management) kullanıcı açısından konfigürasyonu kolaylaştırmak ve eline daha iyi enerji tasarruf mekanizmaları vermek üzere geliştirildi. APM, Windows ve Win 95'in arabirimdir.

Yapılacak bir iş olmadığını veya işlemcinin yavaşlatılabileceğini en iyi Windows'un kendisi bilir.

APM'nin performansı çok yüksektir. Bir metni yazarken bile, işlemcinin çalışma devri düşürülür. Çünkü tek tek vuruşlar arasında kalan o çok kısa aralık bile her Pentium için sonsuzluk kadar bir zamandır. Her zaman "**enabled**" olarak kullanılması gereken bu işlev öncellikle Notebook kullananlar için önemlidir. Bunun ötesinde birçok BIOS-Setup tek tek tasarruf türlerine kesin değerler verilmesini olanaklı kılar. Örneğin işlemcinin çalışma devrinin yüzde kaç aşağı çekileceği gibi. Bu talimatlar *DOZE Speed* ya da *stbby* gibi kısaltmalarda saklıdır.

Ancak bazen tasarruf isteyenlerin kısa bir süre için enerji tasarrufu mekanizmalarını devre dışı bırakmaları gerekir. Çünkü kimi zaman bazı işletim sistemleri kurulumu enerji tasarruf işlevleri çalışırken başarısız olarak sonuçlanmaktadır.

Donanımını korumak ve enerji tasarrufunda bulunmak isteyen, Powermanagement işlevlerini etkin hale getirmelidir.

```
ROM PCI/ISA BIOS (2A5IAE12)
CMOS SETUP UTILITY
POWER MANAGEMENT SETUP

Power Management    : Disable            VGA Activity          : Disable
PM Control by APM   : Yes                IRQ3  (COM 2)         : Enable
Video Off Option    : Suspend -> Off     IRQ4  (COM 1)         : Enable
Video Off Method    : V/H SYNC+Blank     IRQ5  (LPT 2)         : Enable
Suspend Switch      : Enable             IRQ6  (Floppy Disk):    Enable
Doze Speed (div by): 2                   IRQ7  (LPT 1)         : Enable
Stdby Speed(div by): 3                   IRQ8  (RTC Alarm)     : Disable
                                         IRQ9  (IRQ2 Redir)    : Enable
     ** PM Timers **                     IRQ10 (Reserved)      : Enable
HDD Power Down      : Disable            IRQ11 (Reserved)      : Enable
Doze Mode           : Disable            IRQ12 (PS/2 Mouse)    : Enable
Standby Mode        : Disable            IRQ13 (Coprocessor):    Enable
Suspend Mode        : Disable            IRQ14 (Hard Disk)     : Enable
                                         IRQ15 (Reserved)      : Enable
     ** PM Events **
COM Ports Activity : Enable              ESC : Quit        ↑↓→← : Select Item
LPT Ports Activity : Enable              F1  : Help        PU/PD/+/- : Modify
                                              Values       (Shift)F2 : Color
                                              d BIOS Defaults
                                              d Setup Defaults
```

```
≡ BIOS  CMOS  Setup  Optionen  Hilfe
                        Setup
87/ Option                          Register Bits    Aktuelle Einstellung
ROM
    Video   ROM Shadow C000,32K      35  00000100    00000000  Disabled
    Adaptor ROM Shadow C800,32K      34  00100000    00000000  Disabled
    Adaptor ROM Shadow D000,32K      34  00001000    00000000  Disabled
    Adaptor ROM Shadow D800,32K      34  00000010    00000000  Disabled
    Adaptor ROM Shadow E000,32K      35  10000000    00000000  Disabled
    Adaptor ROM Shadow E800,32K      35  00100000    00000000  Disabled
  • Shadow option                    35  00001000    00001000  Enabled
  • TURBO_Cache_Function            36  01000000    00000000  Disabled
  • 384K Shadow RAM Display          36  00100000    00000000  Disabled
  • Fast A20  Enable Display         36  10000000    00000000  Disabled
  • AUTO Config Function             36  00010000    00010000  Enabled
    Bypass AUTO_BUS Function         36  00001000    00000000  Disabled
  • DRAM Speed Option                40  11000000    10000000  Faster
  • DRAM Write CAS Plus Width        40  00100000    00100000  1T
  • Cache Write Back Option          41  01000000    00000000  W/TROUGH
  • Cache Write Cycle Option         41  00000010    00000010  2T
  • Cache Read Cycle Option          41  00000001    00000000  1T
30
F1 Hilfe | Erweiterte und Chipsatz-Einstellungen verändern
```

Ami-setup BIOS'un tüm işlevlerine erişimi olanaklı kılıyor.

SIRLARI OLMAYAN BIOS

Eğer bilgisayarınızda bir **Flash-Eprom** yoksa, yine de birşey kaybedilmiş sayılmaz. Bilgisayardan daha fazla performans elde etmek için bir başka olanak daha var.

Bilgisayarınız bir AMI-BIOS ile çalışıyor ancak Setup programı hiç bir ayar olanağı sunmuyorsa, hedefe dolambaçlı bir yoldan varılır. AMI-Setup programı yardımıyla gizli hazinelere yine de erişirsiniz. Bununla BIOS'un tüm parametreleri, Setup desteklemese dahi değiştirilebilir.

Ancak bu yöntemde donanıma çok yakın müdahalelere izin verildiğinden, bu değerlerin bazılarını değiştirirken çok dikkatli olunmalıdır. Bu yöntemin bir diğer yararlı yanı da Setup'a girmek için gerekli olan şifresini unutanların, AMI-Setup ile bu şifreyi bulup hemen değiştirebilmeleridir. Bu paylaşılır yazılım birçok online hizmetinden edinilebilir.

YENİ SÜPÜRGE DAHA İYİ SÜPÜRÜR

Çoğu yeni anakart güncellenebilen bir BIOS ile donatılmıştır. Bu özel bir **Flash-Eprom**'da depolanmıştır. Bu yapı taşları istenildiği gibi silinebilir ve yeniden programlanabilir.

Asus, Elitegroup ya da Lutel'in anakartları bilgisayarın BIOS'u için bu özel Eprom'ları kullanır. Bunun sonucunda önceden varolan BIOS'un yerine görece az bir zahmetle daha güncel bir versiyon geçirilebilir. Ancak tabii ki yeni BIOS'tan büyük performans sıçramaları beklememek gerekir. Ama eğer anakart Tak ve Çalıştır öğeleri gibi genişletme kartlarını tanımayı redddederse, o zaman bu hata belki de yeni bir BIOS sürümü tarafından ortadan kaldırılabilir.

BIOS'u belleğe yazmak için özel bir programa ihtiyaç vardır. Bu program üreticinin birlikte verdiği disket üzerinde bulunur ve **FLASH.EXE** adındadır. Güncellemeler ve Asus-anakartları için program Asus-Mailbox'da hazır bulunmaktadır. Intel anakartının güncellemesini yapmak isteyenler eğer Compuserve'e giriş olanağı bulabiliyorlarsa güncellemeleri Intel'in Developers Forum'undan (GO INTEL) yükleyebilirler.

Mete Turgal

```
ROM PCI/ISA BIOS (2A5IAE12)
CHIPSET FEATURES SETUP
AWARD SOFTWARE, INC.

Auto Configuration         : Enabled    Latency from ADS# status: 2T
Read CAS Pulse Width       : 4T         Refresh When CPU Hold   : Disabled
DRAM Write CAS Width       : 2T         Post Write CAS Active   : 1T
L1 Cache Update Mode       : WB         CPU/PCI Post Write Delay: 1T
L2 Cache Update Mode       : WB         PCI Clock Frequency     : CPUCLK/2
SRAM Speed Option          : Faster     Max. Burstable Range    : 0.5Kb
SRAM Burst R/W Cycle       : 2T         CPU/PCI Burst Mem. Write: Disabled
Refresh RAS Active Time    : 5T         CPU/PCI Post  Mem. Write: Disabled
DRAM RAS To CAS Delay      : 3T         ISA Bus Clock Frequency : PCICLK/4
DRAM RAS Precharge Time    : 5T         Non-Cacheable Block 1   : Disabled
Gate A20 Emulation         : Enabled      Block 1 Start Address : 0500000H
Fast Reset Emulation       : Enabled      Block 1 Size          : 64KB
Slow Refresh (1:4)         : Disabled
System BIOS Cacheable      : Disabled
Turbo/Deturbo Switch       : Enabled    ESC : Quit        ↑↓→← : Select Item
                                        F1  : Help        PU/PD/+/- : Modify
                                        F5  : Old Values  (Shift)F2 : Color
                                        F6  : Load BIOS Defaults
                                        F7  : Load Setup Defaults
```

Bilgisayarını ayarlamak isteyenler, Setup'taki Cache seçeneklerini "enabled" olarak korumalıdır.

Şu Virüs Denen Baş Belası

Bilgisayar virüsleri verileriniz ve programlarınız için en büyük tehlikelerden biri. CHIP bu yazıda, MS-DOS ile birlikte gelen virüs programını, iki paylaşılır ve bir ticari yazılımı inceledi. Bu programlar sayesinde, virüslere karşı tecrübeli bir savaşçı olabilirsiniz.

Eğer PC'nizde MS-DOS 6.x kurulu ise virüslere karşı bir programınız var demektir. MS-Antivirus MS-DOS 6.x ile birlikte gelir ve Windows altında çalışır.

İkinci virüs avcısı bilgisayar dünyasının tanınmış anti-virüs programı McAfee Virusscan. Shareware olarak dağıtılan programı Internet üzerinde <ftp.dot.McAfee.com> adresinde bulabilirsiniz.

Üçüncü program Dr. Solomon's Anti-Virus Toolkit. Bu program da McAfee gibi, virüslerin tanınması ve temizlenmesi konusunda iyi bir üne sahip.

Ve son olarak F-Prot. Oldukça yaygın olarak kullanılan program, kullanım kolaylığı ve performansı ile virüslerin en büyük düşmanlarından biri. Bu programı da Internet üzerinde bulmanız mümkün. Adresi: ftp.metu.edu.tr

1 VSAFE KULLANIMI

MS-Anti-Virüs iki bölümden oluşuyor: DOS için VSAFE.COM ve Windows için Anti-Virus. Vsafe PC'nize virüslerin buluşmasını engeller, Anti-Virus ise sürücülerde virüs taraması ve temizlenmesi için kullanılır.

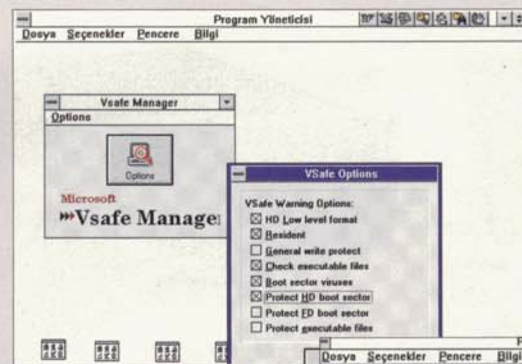
Vsafe programını her açılışta otomatik olarak çağırabilirsiniz. Bunun için AUTOEXEC.BAT dosyanıza C:\DOS\VSAFE.COM satırını eklemelisiniz. PC kapatılana kadar anabellekte aktif durumda bulunan (TSR) Vsafe, sürücülerden çağrılan programlarda sürekli virüs kontrolü yapar. Bunun yanında, EXE ve COM dosyalarının uzunluklarındaki değişmeleri ve tipik virüs özellikleri taşıyan programları da bildirir.

Vsafe'i DOS ortamında aktif duruma getirdikten sonra, Windows altında **MWAVTSR.EXE**'yi çalıştırın. Bu program Vsafe'in çalışma biçimini belirlemenizi sağlar. Burada Options üzerine tıkladıktan sonra, çıkan listede *HD Low level format, Resident, Boot sector viruses, Protect HD boot sector* ve *Check Executable Files* seçeneklerini yanlarındaki kutucukları işaretleyerek aktif duruma getirin. Artık Vsafe her açılışta sabit diskin Boot-Sector'ünü ve belleğin ilk 1024 KB'ını kontrol edecek.

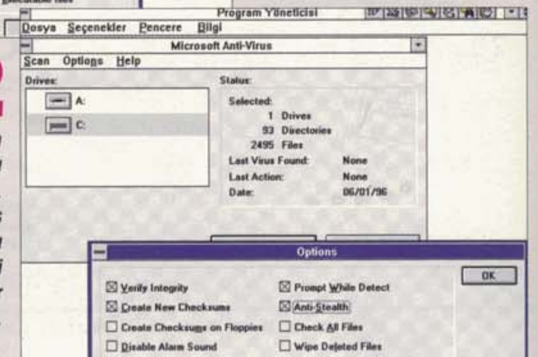
Şimdi Windows'u kapatarak PC'nizi yeniden başlatın. Eğer AUTOEXEC.BAT dosyasına gerekli satırı eklediyseniz, Vsafe yeni düzenlemesiyle çalışmaya başlayacaktır.

2 MS-ANTİ VİRÜS İLE VİRÜS TARAMASI

Vsafe PC'nize bulaşmak isteyen virüsleri keşfederken, Anti-Virus sisteminize yerleşmiş olan virüsleri bulmanızı sağlar. Bu programla, sürücülerin Boot-Sector'lerini, ana belleği ve isteğe bağlı olarak bir sürücüdeki bütün dosyaları tarayabilir, bulunan virüsleri temizleyebilirsiniz.

1 *MS-Anti-Virüs iki bölümden oluşuyor. Anabelleğe yerleşik olarak çalışan Vsafe bir DOS programı. Microsoft, Windows altında çalışan bir program ile Vsafe'in ayarlarını yapmanızı sağlıyor. Bunlara sahip olmak için bilgisayarınıza DOS 6.x kurmanız yeterli.*

2 *İkinci kısım olan Anti-Virüs bir Windows uygulaması. Program sistemi tarıyor ve bulduğu virüsleri temizliyor. Anti-Virüs zengin bir virüs listesine sahip, fakat bu listenin güncellenmemesi kullanıcı için bir dezavantaj.*

Windows altında **MWAV** programını çalıştırın ve *Options* menüsünden *Set Options*'ı seçin. Burada *Verify Integrity*, *Create New Checksums*, *Pro-mpt While Detect* ve *Anti-Stealth* kutucuklarını işaretleyin. Daha sonra *OK*'e tıklayın ve tarama yapılacak sürücüyü belirleyin. Son olarak *Detect and Clean* seçeneği ile programı başlatın.

Şimdi Anti-Virus bütün dizinlerdeki EXE ve COM uzantılı dosyaları tarayacak ve sonunda dizinlerin içine bu dosyaların adlarını, uzunluklarını ve diğer özelliklerini kapsayan **CHKLIST.MS** adlı dosyayı yerleştirecek. Bunun nedeni virüslerin genelde dosya uzunluklarını ve bazı durumlarda da diğer özelliklerini değiştirmeleri.

Bir dahaki tarama sırasında Anti-Virus dosya uzunluklarını **CHKLIST.MS** ile karşılaştırır, bir değişiklik durumunda bunu bildirir. Ayrıca Vsafe aktif durumdayken bu değişikliklerden anında haberdar olabilirsiniz.

Eğer *Options* kısmında *Check All Files* seçeneğini işaretlerseniz, Anti-Virus sadece EXE ve COM uzantılı dosyaları değil, sürücüdeki bütün dosyaları kontrol eder, bu da bütün dosyaların uzunluklarının ve özelliklerinin **CHKLIST.MS** dosyasına kaydedilmesini sağlar. İlk bakışta bu yöntem güvenliği arttırması açısından yararlı görünüyor, fakat Vsafe'in dosyalardaki her değişikliği haber vermesi tutuk bir çalışmaya neden oluyor. Örneğin bir metin dosyasında yapılan değişiklik sonrası Vsafe sizi gereksiz yere uyarıyor.

3 VIRUSSCAN'IN AYARLARI

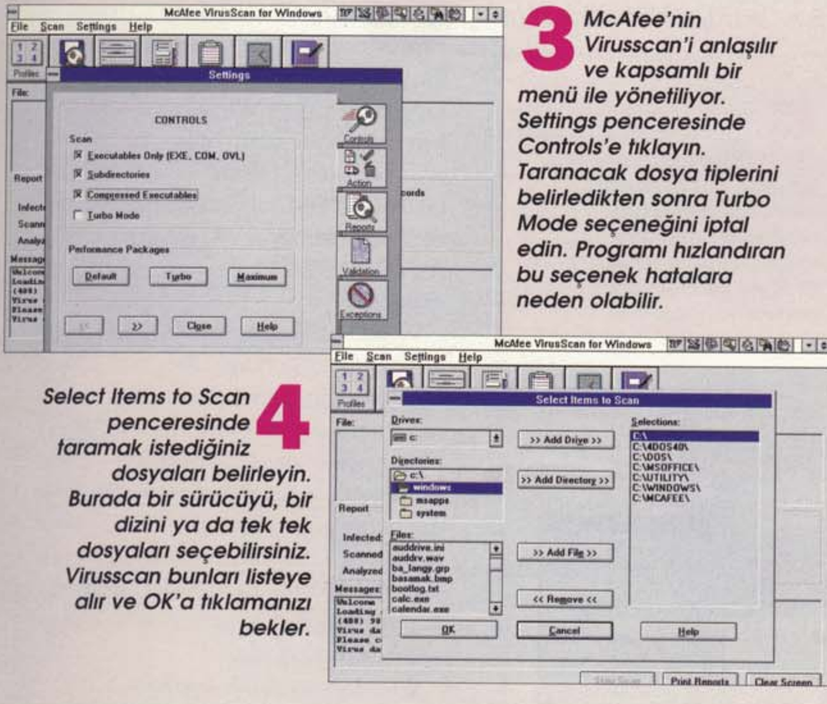
McAfee'nin Virusscan'i MS-Anti-Virus'ün yapısına oldukça yakın. Program aynı virüs listesine sahip DOS ve Windows sürümlerinden oluşuyor. Scan, anabellekte yerleşik olarak çalışan Vshield adlı bir koruma programına ve bir tarama programına sahip.

Vshield kurulum sırasında **AUTOEXEC.BAT** dosyasına ekleniyor ve açılış sırasında, virüslere karşı sizi uyarmak üzere otomatik olarak anabelleğe yerleşiyor.

Windows ortamında **[Alt] +[Tab]** tuşlarıyla Vshield penceresini açabilir ve burada program özelliklerini belirleyebilirsiniz.

Vshield açılış sırasında anabelleği, sabit diskin Boot-Sector'ünü, **COMMAND.COM**'u ve kendi EXE dosyasını kontrol eder. Ayrıca, virüs habercisi olabilecek dosya uzunluklarındaki değişmeler de Vshield tarafından izlenir.

Virüsleri temizlemek için Virus-

3 *McAfee'nin Virusscan'i anlaşılır ve kapsamlı bir menü ile yönetiliyor. Settings penceresinde Controls'e tıklayın. Taranacak dosya tiplerini belirledikten sonra Turbo Mode seçeneğini iptal edin. Programı hızlandıran bu seçenek hatalara neden olabilir.*

4 *Select Items to Scan penceresinde taramak istediğiniz dosyaları belirleyin. Burada bir sürücüyü, bir dizini ya da tek tek dosyaları seçebilirsiniz. Virusscan bunları listeye alır ve OK'a tıklamanızı bekler.*

scan'i kullanabilirsiniz. Bu program Anti-Virus'e göre daha çok seçenek sunuyor ve virüs listesi düzenli olarak yenileniyor. Programın tam sürümünü satın alırsanız, güncellemelere ücretsiz olarak sahip olabilirsiniz.

Şimdi programın kullanımına geçelim. Programı çalıştırın ve *Settings*'e tıklayın, çıkan menüden virüs taraması için ayarları yapabilirsiniz. *Controls* altında *Executables, Only Subdirectories* ve *Compressed Executables* kutucuklarını işaretleyin. Daha sonra sağ taraftaki seçenek üzerine tıklayarak *Actions* penceresine geçin ve burada *Clean Infection*'ı seçerek bulunan virüslerin aynı zamanda temizlenmesini de sağlayın. Eğer bir virüs temizlenemiyorsa, virüslü dosyanın başka bir dizine kaydırılmasını sağlayabilirsiniz. Bunun için *Move Infected File To Directory*'yi işaretleyin ve dosyanın kaydırılacağı dizinin adını yazın. Bu noktada geçici dosyalarınız için bir dizin yaratmak ve virüslü dosyayı buraya kaydırmak iyi bir çözüm olacaktır.

Reports penceresinde Virusscan'in aktiviteleri hakkında bilgi alabilirsiniz. Burada bütün kutucukları işaretleyin ve rapor dosyasının kaydedileceği dizinin adını dosya ismiyle beraber yazın.

Validations kısmında, Virusscan'in bütün EXE, COM ve OVL dosyalarını kontrol ederek bilgileri depolamasını sağlayabilirsiniz. Ayrıca kontrol sonuçlarının nereye kaydedileceğini de belirlemeniz mümkün. Bu konuda Virusscan size iki seçenek sunuyor: Ya kontrol edilen her dosyanın bilgileri dosyanın kendisine eklenir (98 Byte), ya da bunlar için bir veri bankası oluşturulur. Dosyaların orjinal uzunluklarında kalmaları nedeniyle ikinci yöntem daha kullanışlı. Uzunlukları değişen dosyalar diğer virüs programlarının hatalı mesajlar vermelerine neden olabilir.

İkinci yöntem için *Use Codes in External File*'ı işaretleyin ve bilgileri içeren dosyanın kaydedileceği yerle, ismini belirleyin. Kayıt için herhangi bir dizin seçebilirsiniz, fakat dosyanın silinme ihtimalinin olmadığı bir dizin seçmeye dikkat edin.

İlk tarama sırasında *Add Codes*'u seçin. Bu sayede Virusscan dosya bilgilerini depolar. Sonraki taramalarda, depolanmış bilgilerle o anki dosya bilgilerinin karşılaştırılması için *Check Codes* seçeneğini kullanın. Programı yeni dosyaların bilgilerini depolaması için düzenli olarak *Add Codes* seçeneği ile çalıştırın.

Son kısım olan *Validation Exceptions*, dosyalar için özel durumlar tanımlamak istediğinizde önem kazanıyor. Burada, Virusscan'in hangi dosyaları kontrol dışı bırakacağını ve bu dosyaların bilgilerinin nerede tutulacağını belirleyebilirsiniz. Buna karşılık, kontrol sonuçlarını bir dosyada topladıysanız, bütün dosyaları tarama işlemine dahil etmelisiniz.

Program ayarlarını yaptıktan sonra bunları kaydetmelisiniz. Bu işlem için *File - Save Settings*'i seçin. Bu sayede ayarlar WSCAN dizinindeki WSCAN.INI dosyasına kaydedilir.

4 VIRUSSCAN İŞ BAŞINDA...

Şimdi *Select* üzerinden, virüs taraması yapılacak sürücüyü, dizini ve dosyaları belirleyin. Burada sabit diskin yanında ağ sürücülerini, disket sürücülerini ya da CD-ROM sürücüsünü de seçebilirsiniz. Son olarak tarama işlemini başlatmak için *Scan*'e tıklayın.

Tek tek sürücüleri belirtmek yerine, *Profiles*'a tıklayarak bu işlemi kısa yoldan yapabilirsiniz.

Çıkan pencerede sabit diski ya da disket sürücülerini seçmeniz mümkün. Burada iki seçenek sizin tanımlamanız için boş bırakılmış. Bu seçenekleri diğer sürücülerle bağlamak için önce sürücü adını bir metin programında yazın ve kaydedin. Bunun örneğini Virusscan'in PRF dosyalarını Not Defteri ile açtığınızda görebilirsiniz. Daha sonra bu dosyanın ismini ve bulunduğu dizini WSCAN.INI dosyasında [Profile3] ya da [Profile4] bölümlerine yazın.

5 Dr. SOLOMON'S ANTİ VİRÜS TOOLKİT

Anti-Virus Toolkit Virusscan'de olduğu gibi çok sayıda seçenek sunuyor. Program DOS ve Windows altında çalışan iki bölümden oluşuyor. Ayrıca ana bellekte yerleşik olarak çalışan GUARD.COM bilgisayarınızı virüslere karşı koruyor. GUARD.COM'u AUTOEXEC.BAT dosyanızda çalıştırmalısınız.

Windows altında WTOOLKIT.EXE dosyasını çalıştırın. Program önce kendini, daha sonra anabelleği kontrol eder. Şimdi *Scan* menüsünden *Find Known Viruses*'e tıklayın. Burada *Advanced*'i seçin. *What to check* altında *Executable Files, Boot Sectors* ve *Partitions* kutucuklarını işaretleyerek *Report* kısmına FINDVIRU.REP yazın, bu sayede programın aktivitelerini gözleyebilirsiniz.

Bu ayarlamalarla Toolkit, EXE ve COM uzantılı dosyalarda, Boot-Sec-

5 Dr. Solomons Anti-Virus Toolkit McAfee'ye göre daha fazla seçenek sunuyor. İyi hazırlanmış arayüzler sayesinde programın yönetimi kolaylaşıyor. Advanced Options penceresinde ince ayarlar yapabilirsiniz.

6 Repair Drive fonksiyonu, virüs nedeniyle zarar gören dosyayı yeniden oluşturmaya çalışır. Bu işlem sonrasında sonuçları bir dosyaya kaydedebilir ya da bastırabilirsiniz.

tor'de ve Partitions'da virus kontrolü yapar, bir virüse rastladığında sinyal vererek sizi uyarır.

Şimdi sıra geldi virüsleri aramaya. İlk önce *Back*'e tıklayın, daha sonra tarama yapılacak sürücü ya da sürücüleri belirleyin ve başlamak için *Find*'i seçin.

İşlem bittikten sonra *Scan* menüsünden *Check for changes*'i seçin. Burada *Report to File* ve *Create File List* seçeneklerini işaretledikten sonra *Advanced*'i seçin. *What to Check* altında *Boot Sectors*'ü ve *Partitions*'ı aktif duruma getirin ve *Check list, Exclude list, Fingerprints* dosyalarını tanımlayın.

Output Options kısmında *Beep on change*'i işaretleyin ve bir *Report* dosyası oluşturun.

Algorithm kısmında *Checksum*'ı işaretleyerek, *Turbo mode*'u pasif duruma getirin.

Şimdi tekrar *Check for changes* penceresine geri dönün. Burada, dosya uzunlukları kontrol altında tutulacak sürücüyü belirleyerek *Create File List*'e tıklayın. İşlem bitince *Compute Fingerprints*'i seçin, sağ üst köşedeki seçeneğin *Compute* olarak değiştiğini göreceksiniz. Sekiz karakterden oluşan bir anahtar kelime (keyword) yazarak bu seçenek üzerine tıklayın, bu sayede dosya uzunlukları kaydedilir.

Uzunlukları kontrol etmek için, *Verify Fingerprints*'i seçmeli ve anahtar kelimeyi yazarak sağ üstte beliren *Verify* üzerine tıklamalısınız. Burada özellikle EXE ve COM uzantılı dosyalardaki değişikliklere dikkat edin. Bütün dosyalarınız değişikliğe uğramışsa sakın paniğe kapılmayın, büyük ihtimalle anahtar kelimeyi yanlış yazdınız.

6 VİRÜSLERDEN KURTULUN...

Bulunan virüsleri temizlemek için *Repair*'den *Repair drive*'ı seçin. Burada *Report to File* ve *Rename Infected Files* seçeneklerini işaretleyin. Böylece, Toolkit tarafından temizlenmesi mümkün olmayan bir virüse sahip dosyanın otomatik olarak silinmesini engellemiş olursunuz. Bu durumda şansınızı diğer virüs programlarıyla deneyin. Sürücüleri belirledikten sonra *Repair*'e tıklayarak temizleme işlemini başlatabilirsiniz.

Program ayrıca bir *Schedule* içeriyor. *Schedule* sayesinde tarama işlemini belirleyeceğiniz bir zamanda otomatik olarak yaptırabilirsiniz. Bunun için *Advanced - Schedule*'ı seçin, virüs taraması ya da uzunluk kontrolünü seçtikten sonra, yapılacak işlemleri ve zamanı belirterek *Launch* üzerine tıklayın. Eğer *Run Minimized* seçeneğini işaretlerseniz virüs tarama işlemi istenilen zamanda arka planda gerçekleşir.

7 F-PROT'LA KOLAYCA...

Diğer bir paylaşılır anti-virüs programı olan F-Prot ilk bakışta kullanım kolaylığı ile göze çarpıyor. Yaygın olarak kullanılan programın virüs listesi oldukça geniş ve düzenli olarak yenileniyor. Diğer virüs programlarında olduğu gibi F-Prot'ta anabelleğe yerleşik olarak çalışan bir koruma programına sahip. Virstop adlı program sürücülerde bir virüs bulduğunda hemen sizi uyarıyor. **AUTOEXEC.BAT** dosyanıza ekleyeceğiniz **C:\F-PROT\VIRSTOP** satırı ile otomatik olarak çalıştırabileceğiniz Virstop, ekleyeceğiniz parametrelerle değişik fonksiyonlar sunuyor. Bu parametreler içinde en önemlilerinden biri, virüs bulunduğunda acemi kullanıcılara karşı bilgisayarı kilitleyen **/FREEZE**. Bir diğeri ise **/WARM**.

Bu parametre bilgisayarın başlaması sırasında **A:** sürücüsünün kontrol edilmesini sağlıyor. Böylece, açılış sırasında Virstop henüz aktif değilken, A: sürücüsünde unutulmuş bir disketten bulaşabilecek virüs önceden tespit edilebiliyor. Diğer parametreleri öğrenmek için F-PROT dizininde **<Virstop ?>** yazıp, **Enter**'e basmanız yeterli.

F-PROT'un kullanımı oldukça kolay. Scan menüsünde ayarları yapın ve tarama işlemine başlayın. 7

ANTİ-VİRÜS PROGRAMLARI

MS-Anti-Virüs
MS-DOS 6.x sürümleri
Üretici : Microsoft

McAfee Virusscan
Internet
Adresi : ftp.dot.McAfee.com

Dr. Solomon's Anti-Virüs Toolkit
Fiyat : 329 $
(Win95 kampanya fiyatı : 260 $
Üretici : S & S International
Türkiye Temsilcisi : Logosoft A.Ş.
Tel : (0216) 348 13 99

8 AVA GİDEN AVLAR...

F-PROT.EXE ile çalışan program beş seçenekli bir ana menüden oluşuyor: *Scan, Configure, Viruses, Program* ve *Quit*. Program seçeneği ile çıkan alt menüden, F-Prot hakkında bilgi alabiliyorsunuz. *Viruses* kısmındaki *Information* seçeneği ile F-Prot'un virüs listesini ve virüsler hakkındaki ayrıntılı bilgileri görmeniz mümkün. Buradaki *New search strings* seçeneği ise yeni virüs kodları girmenizi sağlıyor. İkinci sıradaki *Configure* ile virüs listesinin sıralanma biçimini belirleyebilirsiniz.

Şimdi tarama işlemine geçelim. *Scan* üzerine gelip **Enter**'e basın. Karşınıza *Method, Search, Action, Targets* ve *Files* seçeneklerinden oluşan bir menü çıkacak. Tarama yöntemini belirlemek için *Method* üzerine gelin ve **Enter**'e basın. Burada iki seçeneğiniz var; *Secure Scan* listede bulunan virüslere göre tarama yapar, buna ek olarak **Heuristics** virüs benzerliği taşıyan programları da dikkate alır, fakat bu seçenek zaman zaman yanlış uyarılara yol açıyor. *Search* seçeneği ile tarama yapacağınız sürücüyü ya da dizini belirleyebilirsiniz. *Actions* kısmında, virüs bulunduğunda yapılacak işlemi seçiyorsunuz, burada *Disinfect/Query* işlemini seçin. *Targets* kısmında ise tarama işlemine dahil edilecek virüs tipleri seçiliyor. Son olarak *Files* menüsünü açın, hangi dosyaların taranacağını belirledikten sonra *Begin Scan* ile virüs avına başlayabilirsiniz.

Gökhun Sungurtekin

Kurnaz ve Daha Hızlı

Diskinizdeki Windows ve uygulamalarını fazlalıklardan kurtarırsanız daha hızlı çalışabilirsiniz. Şimdi size sunacağımız hızlı çalışma reçeteleriyle daha verimli ve hızlı olabileceksiniz. (Tabii, bu sizin yeteneğinize de bağlı).

Bilgisayarınız, sürekli lüzumsuz bir yükün ağırlığı altında ezilmekte ve bu durum onun hızını kesmekte. Eğer hal böyleyse, ilk olarak programlarda itinayla kamufle edilmiş olan yararsız kodlardan kurtulmalısınız.

ATAN KURTULUR

- Asla çağırmadığınız ve çağırmayacağınız yazı tipleri, bitmap'ler, sözlükler ve araç-gereçlerden
- Diski ve çalışma belleğini neredeyse çivileyen manasız arka plan resimleri, duvar kağıtları ve ekran koruyuculardan
- Küçük işlere birkaç numara büyük gelen uygulamalardan (Örneğin mektup yazmak için Winword 6.0 yerine Write uygulamasını) kurtulun.

Windows ve uygulamalarında bir yığın pratik yollar bulunur ancak kalın tabakalar ardına gizlenmiş olarak. Birçok komutun daha basit seçenekleri vardır.

- Basit bir tuş kombinasyonu ile işinizi görmeyi tercih ederseniz çeşitli menülerden de kurtulmuş olursunuz.
- Dosya ve listelerinizi fare yardımıyla ve sürükle-bırak yöntemini kullanarak taşıdığınızda birçok zahmetli komuttan da kurtulacaksınız.
- OLE'nin (NBK- Nesne Bağlama ve Katıştırma) neredeyse her bilgisayarın durmasına neden olan bellek yiyen canavar bir özelliği var. Belleğinizi tüketen bu canavardan da kurtulabilirsiniz.

NE YAPMALI, NASIL YAPMALI?

Öncelikle Windows üzerinde el becerilerinizi ve fare tıklamalarınızı geliştirin. İkinci olarak kullandığınız yazılımın envanterini düzenleyin, sürekli ve gerçekten kullandığınız program işlevlerini saptayın. Diskinizin yükü hafiflerken program başlangıcında da daha fazla serbest çalışma belleğine kavuşacaksınız.

Üçüncü adım geleceğe yönelik. PC'nizin gelecekte hangi isteklerinizi karşılamasını istediğinizi düşünün. Akıllı yazılım yüklemesi mekanik bir güncellemeden ibaret değildir. Hepsinde ısmarlama çözümler mevcuttur. CHIP şimdi size bu çözümleri sunuyor...

BU BÖLÜMDE...

WINDOWS

Windows tüm uygulamaların kullandığı temeldir. Onu bir motora benzetebiliriz, her motor gibi gerekli bakımı gördüğünde tam kapasiteyle çalışır. Organizasyona bu düzlemde başlayın.

YÜKSEK KAYNAK TÜKETİMİ WINDOWS'U DURDURUR

Programlar yer kaplamakla kalmaz kaynak da tüketirler. Bir uygulamayı başlattığınızda yeteri kadar belleğin serbest olmadığı bildirimini karşınızda görebilirsiniz. PC'nizin belleği yeterli olsa bile sistem kaynakları fazlasıyla tüketilmişse, Windows size bellek eksikliğini bildirir. Bu sorunu aynı anda çok fazla uygulama açmayarak engelleyin. İlerideki 'Kara Liste' tablosunda kaynakları oburca kullanan oniki program bulacaksınız. Adı geçen değerler hemen Windows startından ve ardından gelen uygulamanın çağrılmasından sonra ortaya çıkar. Eğer birçok program açtıysanız, bazıları büyük olasılıkla aynı kaynağı kullanıyordur. Burada ölçüm sonuçları tablodakinden sapacaktır.

KISAYOL TUŞLARIYLA DAHA VERİMLİ ÇALIŞMAK

Fare yaşamınızı kolaylaştırır. Yine de kısayol tuşlarıyla yerine göre daha

verimli çalışabilirsiniz. Yani;

1. Yazım sırasında elleriniz klavye üzerinde kalır.

2. Fareyle menüleri tıklarsınız, ama kısayol tuşlarıyla hedefe hemen ulaşırsınız. Yararlı tuş kısaltmalarını "Kısayollarla Daha Hızlı " tablosunda bulabilirsiniz.

SÜRÜKLE-BIRAK'LA DAHA HIZLI

Kısayol tuşlarının yanısıra Windows size işinizi kolaylaştıran ve zaman kazandıran bir yol daha sunar: Sürükle-Bırak. Bu işlev uygulamaları ya da dosyaları bir program penceresine almak için anlamlıdır. Örneğin belirli belgelerin Program Yöneticisi içinde de emrinize amade olmasını istiyorsanız:

- Program Yöneticisi, ***Dosya-Yeni*** ile yeni bir grup yerleştirin, iletişim kutusunda Program Grubunu seçin ve Tamam ile tasdik edin.
- Bir sonraki pencerede ***Tanım*** altında 30 karakter uzunluğunda olabilen bir isim verin, ***Maliyeye Mektuplar***, gibi. Bu isim daha sonra başlık çubuğunda görünür.
- ***Grup Dosyası*** altında yine yalnızca sekiz karakter uzunluğunda olan bir dosya adı verin, mesela MALİMEK. Grup uzantısını Windows otomatik olarak verir.
- Şimdi tüm belgeleri tek tek menüden seçeceğiniz komutların ardından gelecek iletişim kutularını kullanarak yeni gruba devretmek yerine daha kolay olan yolu seçin.
- Program Yöneticisi'ne ek olarak Dosya Yöneticisi'ni de açın. Eğer biraz daha toplu bakış istiyorsanız tüm diğer uygulamaları simge durumuna küçültün.
- (Ctrl)+(Esc) tuşlarıyla Görev Listesi'ni açın ve orada ***Döşe*** üzerine tıklayın. Böylece açık olan bütün yazılımlar ve Program Yöneticisi pencereleri ekrana yanyana döşenecektir.
- Dosya Yöneticisi penceresinde taşımak istediğiniz dosyayı içeren sürücüye ve/veya alt dizine geçin. İstenen belgenin adı üzerine tıklayın. Fare tuşunu basılı tutarak, nesneyi ***Maliyeye Mektuplar*** Program Yöneticisi penceresine sürükleyin ve fare tuşunu bırakın. Dosya, ilişkili olduğu uygulamanın simgesiyle pencereye bırakılır. Örneğin Winword'de ise bir wizard dosyası olarak.
- Tabii ki simgeyi sonradan değiştirebilirsiniz. Bunun için ***Dosya*** menüsünden ***Özellikler*** satırını seçin ve karşınıza çıkacak iletişim kutusunda ***Simge Değiştir*** düğmesini tıklayın. Karşınıza çıkacak olan seçim listesinden istediğiniz simgeyi tıklayın ve onaylayın. Diğer simgelere ***Gözat*** ile ulaşabilirsiniz. Windows size çalışma dizininde ek bir sembol kütüphanesi sunar: MOREICON.DLL içinden istediğiniz simgeyi seçebilirsiniz.

Sürükle-Bırak'la Program Yöneticisi içinde simgeleri taşıyabilirsiniz, aynı anda (Ctrl) tuşuna basarsanız onları kopyalamış da olursunuz.

Dosya Yöneticisi'nde dosyaları tıklayarak, sol fare tuşunu basılı tutarak, bir sürücü sembolü üzerine kaydırarak ve orada fare tuşunu bırakmak suretiyle kopyalayabilir ve taşıyabilirsiniz.

Bir sürücü içerisinde dosyaları aynı şekilde kopyalar ve taşırsınız. Sürücüden sürücüye Sürükle-Bırak'ta standart seçeneğin kopyalama oldu-

KISAYOLLAR DAHA HIZLI

Genel Olarak Windows

Kısayol	İşlev
(Ctrl)+(Esc)	Görev listesini başlatır
(Ctrl)+(F4)	Dosya kapatır
(Alt)+(F4)	Program yöneticisindeyseniz ve hiçbir program açılmamışsa Windows'u, açık bir program varsa programı bitirir.
(Alt)+(Tab)	Bir pencerede size sırasıyla açılmış uygulamaları gösterir, tuşları bıraktığınızda küçük pencerede simgesi görüntülenen programa geçersiniz.
(Shft)+(Alt)+(Tab)	(Alt)+(Tab)'daki gibi bir işlemdir, ancak ters sırayla
(Alt)+(Esc)	Doğrudan açılmış uygulamalar ve pencereler arasında geçiş yaparsınız. Mümkün olduğu kadar çabuk diğer pencerelere bakmayı bırakıp bulunduğunuz programa geri dönersiniz.

Program Yöneticisi

Kısayol	İşlev
(Alt)+(Return)	Seçilmiş bir simgenin özellikleriyle ilgili iletişim kutusunu açar.

Dosya Yöneticisi

Kısayol	İşlev
(Ctrl)+(sürücü harfi)	Dosya Yöneticisinde güncel sürücüyü değiştirir
(Alt)+(Return)	Windows altında çalışan bir DOS programında tüm ekranla pencere gösterimi arasında değişimi sağlar.

Program Yöneticisi ve Dosya Yöneticisi

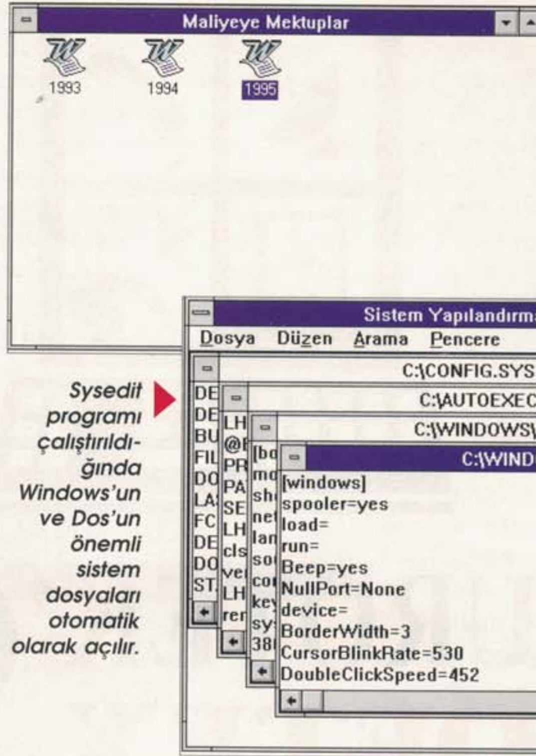
Kısayol	İşlev
(Shft)+(F5)	Pencereleri üstüste düzenler (Basamakla)
(Shft)+(F4)	Pencereleri yanyana düzenler (Döşe)
(Shft)+(Alt)+(F4)	Güncel ayarı saklar.

ÖNCE GÜVENLİK

Bir INI dosyasını, bir programın kuruluşundan önce emniyet altına almak zorundasınız. Bu sayede eski durumun yeniden oluşturulması küçük bir iş olacaktır. Bu işlem için bütün gerekli dosyaları yeni bir dizine yerleştirmek en iyi yoldur:

Dosya Yöneticisi'nde Windows dizinine gidin ve ***Dosya*** menüsünden ***Dizin Yarat***'ı seçin. Karşınıza çıkacak olan iletişim kutusunda isim yerine örneğin EMİN adını kaydedin. Bu yarattığınız yeni dizine Sürükle-Bırak yöntemiyle tüm INI ve diğer gerekli dosyaları kopyalayabilirsiniz. Hızlı bir kopyalama için Dosya Yöneticisi'nde ***Görünüm*** menüsünde-***Tipe Göre*** seçeneğini seçin. INI uzantısına sahip ilk dosyayı bulun, üzerine tıklayın ve son INI uzantılı dosyayı bulun. Shft tuşuna basarak dosya üzerine tıklayın. Şimdi tüm INI dosyaları işaretlenmiş olmalı. Bunları [Ctrl] tuşuna basılı olarak EMİN dizinine sürükleyerek kopyalayabilirsiniz.

Bir yedekleme biriminiz yoksa, yalnızca verileri ve önemli dosyaları güvence altına almak yeterlidir. Programları, gerektiğinde orijinal disketlerden yeniden kurabilirsiniz. Böylelikle zaman ve disketten tasarruf edersiniz. Yeterli sayıda formatlanmış disket hazırlayın. Programlanmamış disket de kullanabilirsiniz, çünkü akıllı programınız bunun farkına varacak ve disketi formatlayacaktır, ancak bu yedekleme sürecini yavaşlatır.

Program Yöneticisi'nde bir pencere oluşturarak dokümanlarınızı buraya taşıyabilirsiniz. Bu sayede dokümanlarınızı açmanız çok daha kolay olacaktır. Pencereye taşınan dosya ait olduğu uygulamanın sembolünü alır. İsterseniz bu sembolü değiştirebilrsiniz.

Sysedit programı çalıştırıldığında Windows'un ve Dos'un önemli sistem dosyaları otomatik olarak açılır.

ğuna dikkat edin. Taşıma işlemi için ek olarak (Ctrl) tuşuna basmanız gereklidir. Ancak aynı sürücü içerisinde Sürükle-Bırak işlemi dosyaları taşımaktadır. Bir dosyanın kopyalandığını, dosya sembolünde görülen bir "+" işaretinden anlarsınız. Bir dosyayı taşıyorsanız, "+" işareti görünmeyecektir.

INI DOSYALARI WINDOWS'UN HAFIZASIDIR

INI dosyaları olmaksızın Windows altında hiçbirşey yürümez. Bunlar yazılım ile donanım arasındaki işbirliğini kontrol eder. Windows başlatıldığında WIN.INI, SYSTEM.INI, PROGMAN.INI ve CONTROL.INI dosyalarının talimatlarını yerine getirir. Ne kadar fazla program kurmuşsanız, bu dosyalar o kadar fazla kayıt alır. Bu yüzden yeni kurulmuş bir Windows, 'lüzumsuz safralı' bir Windows'dan önemli ölçüde hızlı çalışır.

EDİTÖR OLARAK NOT DEFTERİ

INI dosyalarını işlemek için metin editörü olarak Not Defteri (NOTEPAD.EXE) kullanılır. Kurma sırasında Windows Not Defteri ve INI dosyaları arasında bir ilişki oluşturur. INI dosyasını editörle işlemek için, Dosya Yöneticisi'nde dosya üzerine çift tıklama yeterlidir.

INI dosyalarını değiştirmeden önce mutlaka gerekli güvenlik önlemlerini düşünün.

RAHAT ALTERNATİF

INI dosyalarını AUTOEXEC.BAT ve CONFIG.SYS de dahil olmak üzere, Windows sistem dizininde sistem editörü programı olan SYSEDIT.EXE ile de işleyebilirsiniz. Bu sistem editörü değiştirdiğiniz her bir dosyadan otomatik olarak SYD uzantısıyla bir kopya yerleştirir.

Yine de dikkat: Çalışmanızı sakladıktan sonra düzeltmeye devam ediyorsanız, bir sonraki saklama işleminde emniyet kopyası üzerine yazılır. Bu yüzden bu editörle çalışmadan önce de 'Önce Güvenlik' köşesindeki chipuçlarını izleyin.

ALTERNATİF SHELL

'Kara Liste' kutusunda sistem kaynaklarının % 5'ini tüketen Dosya Yöneticisi yok. SYSTEM.INI içinde (Boot) bölümünde Shell=Progman.exe satırını bulun ve bu satırı Shell=Winfile.exe olarak değiştirin. Windows başlangıcında artık Program Yöneticisi değil, Dosya Yöneticisi karşınıza çıkar. Böylelikle sistem kaynaklarından birkaç yüzdeyi kurtardınız bile.

OTOMATİKTEN VAZGEÇİŞ

Dosya kopyalıyor, siliyor ya da taşıyorsanız, Dosya Yöneticisi otomatik olarak sürücü penceresini güncelleştirir. Bu iş biraz zaman alır. Bunu önlemek için SYSTEM.INI dosyasında [386 Enh] bölümü altındaki Fileschange=on satırını Fileschange=off olarak değiştirebilirsiniz. Ancak bir dezavantaj: Yapılmış olan değişiklikleri görebilmeniz için sonradan (F5) tuşuna basmanız gerekir.

BEDAVA SABİT DİSK ÇİFTLEŞTİRİCİ

Sabit diskiniz dolmak üzereyse, yenisini satın almadan önce bir yazılımla bulabileceğiniz bir çözümü de gözönünde bulundurun. Bunun için MS-DOS'un ücretsiz parçası Drivespace derdinize derman olabilir. Ancak bu işlemin işlerinizi yavaşlatabileceğini gözönünde bulundurun.

Bilgisayarınızı yeniden başlatın. Ekranda MS-DOS başlıyor bildirimini gördüğünüzde (F5) tuşuna basın. Böylelikle konfigürasyon dosyalarını atlamış ve bazı gereksiz programların yüklenmesini engellemiş olacaksınız. CD DOS [(Return)] ile Dos dizinine geçin. Orada DRVSPACE.EXE [(return)] yazarak programı çalıştırın. Yine Return tuşunu kullanarak Express-Setup seçeneğini seçin. Bir sonraki ekranda mutlaka verileri emniyet altına almanız gerektiği konusunda uyarılacaksınız. Bu noktada Setup'ı (F3) ile kesebilir ya da devam edebilirsiniz. Devam etme kararı verdiyseniz, Drivespace size önceden sıkıştırma süresini söyleyecektir. Bundan sonrasında size düşen beklemektir. Disk büyüklüğüne ve bilgisayarın performansına bağlı olarak sıkıştırma saatler alabilir. Bu işler için en uygun zaman, bilgisayarın kullanılmadığı zamanlardır.

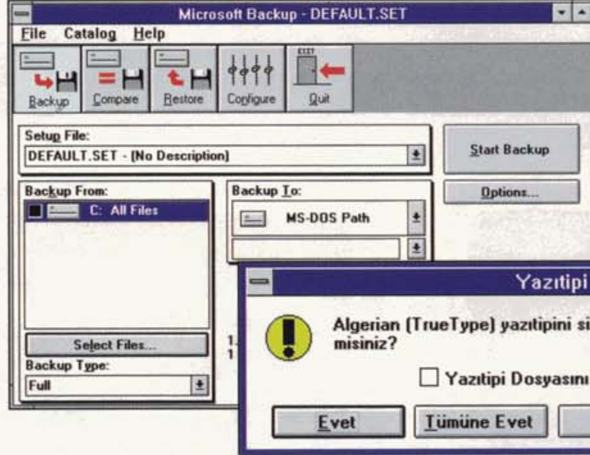
GÜVENLİK İÇİN

Sadece verileri yedeklemek güvenlik için yeterli olacaktır. Programları nasıl olsa orjinal disketlerden tekrar kurabilirsiniz. Bu sayede disketleriniz ve zamanınız boşa gitmez.

Yedekleme işlemi için önce gerekli sayıdaki formatlanmış disketi hazırlayın. Formatsız disketleri de kullanmanız mümkün, program bunu belirler ve önce disketi formatlar. Fakat bu, yedekleme sürecinin uzamasına yol açar. Windows ortamında DOS dizinindeki MWBACKUP.EXE'yi çalıştırın. Ayrıca DOS ortamında MSBACKUP.EXE'yi de kullanabilirsiniz.

Eğer programı ilk defa çalıştırıyorsanız, ayarları yapmanız istenecektir. Bu işlem oldukça kolay ve neredeyse otomatik olarak gerçekleşiyor. Burada OK'e tıklayarak konfigürasyon penceresine geçin. Bu pencereye ayrıca *Configure*'e tıklayarak da geçebilirsiniz. Burada *Auto Floppy Configure*'ü seçin. Bu sayede program, hangi disket sürücülerini kullandığınızı belirler. Daha sonra, küçük bir deneme yapmak için *Compatibility Test*'e tıklayın. Burada, kullanacağınız sürücüyü ve disket tipini belirleyerek *Start - OK* ile testi başlatın. Program sizden ilk disketi sürücüye yerleştirmenizi isteyecek. Bundan sonra yapılacak bazı ayarlamalardan sonra yedeklemeye geçebilirsiniz.

Yedeklemeye başlamak için *Backup*'ı seçin ve hedef sürücüyü belirleyin. Yedeklenecek dosyaların seçimi için *Select Files*'a tıklayın. Burada dizinleri ya da dosyaları boşluk tuşu ile işaretleyebilirsiniz. Bu ekrandan *OK* ile çıktıktan sonra *Start Backup* ile verilerinizi güvence altına alabilirsiniz.

Sürücü adına çift tıklayarak bütün dosyaları yedeklemek üzere seçebilirsiniz. Select Files ile seçimi sınırlamanız mümkün.

Gereksiz yazıtiplerinden kurtulmak istediğinizde Yazıtipi Dosyasını Diskten Sil seçeneğini pasif duruma getirin. Böylece, ihtiyaç duyduğunuzda bu yazıtiplerini tekrar kullanıma sokabilirsiniz.

YAZITİPLERİ: YALNIZCA GEREKLİ OLANLARI YÜKLEMEK

Birçok yüklenmiş yazıtipi Windows'u frenler. Bu yüzden yalnızca, çoğunlukla çalıştığınız yazıtiplerini bulundurun. Yazıtiplerini düzenlemek için:

- Ana Grup'a geçin ve Denetim Masası'nı başlatın. *Yazıtipleri* simgesi üzerine çift tıklama aynı anda iletişim kutusunu açar.
- (Shift) tuşunu basılı tutarak ilk ve son silinecek yazıtipini seçin. İsimleri alt alta durmayan yazıları silmek istiyorsanız, (CTRL) tuşunu basılı tutun ve her bir adı tek tek tıklayın.
- Silinecek tüm yazılar işaretlendiyse, *Sil* düğmesine tıklayın. Şimdi güvenliğe ilişkin bir soruyla birlikte yeni bir iletişim kutusu ortaya çıkar. Silmek için seçtiğiniz yazıtipleri doğruysa silme işlemini onaylayın. Eğer *Yazıtipi Dosyasını Diskten Sil* kutusunu işaretlerseniz kullanımdan çıkardığınız yazıtipini yeniden yüklemek için Windows disketine gereksinim duyacaksınız. Bu nedenle sonradan kullanmak istediğiniz yazıları ayıklarken yazıtipi dosyasını yalnızca kullanımdan kaldırın.

Bu arada yalnızca *True Type* ekine sahip yazıları silmeye dikkat edin. Çünkü Windows'un menüler, semboller için öz karakterlerine ihtiyacı vardır, *True Type* dışındaki karakterleri eğer Windows kullanıyorsa ve siz de bu yazıtiplerini silerseniz Windows'un kafasını karıştırırsınız.

INI DOSYALARINI EMNİYET ALTINA ALMAK

Windows düzenlemenizi bitirdiniz ve herşey pürüzsüz çalışıyor. Şimdi Windows çalışma dizinindeki ve Windows sistem dizinindeki tüm düzenleme dosyalarını emniyet altına alın. Bunlar INI ve CFG uzantısına sahip tüm dosyalar ve GRP uzantısıyla bulunan program grubu dosyalarıdır. Sistem kontrolünün CPL uzantılı dosyalarını unutmayın ve örneğin OLE yetenekli bağlantılara ilişkin veriler içeren REG, DAT gibi uzantılı veri dosyalarını da emniyete alma işlemine katın. Nihayet SETUP.INF'i ve iki DOS düzenleme dosyası CONFIG.SYS ve AUTOEXEC.BAT'ı da emniyet altına alın.

KARA LİSTE

CHIP kaynak tüketicilerini açıklıyor:

PROGRAM	KAYNAK TÜKETİMİ
Access	% 17
Excel	% 15
Program Yöneticisi	% 13
Winword	% 13
Tasktimer 2.0	% 11
Quicken 3.0	% 10
Norton Desktop 3.0	% 8
Quark Xpress 3.31	% 8
Corel Draw 3.0	% 8
Floorplan 3D	% 8
Schedule+	% 8

Windows'un çabuk tüketilen bu kaynakları aslında sistem hafızasında az yer kaplarlar. Fazla kaynak tüketen bir program Windows'u bloke edebilir.

HEMEN SİLMEYİN

Program Yöneticisi yerine başka bir ana ekran kullanmak istiyorsanız, SYSTEM.INI dosyasında düzenleme yapmalısınız.
Pasif duruma getirmek istediğiniz satırın başına REM ya da ; ekleyin. (REM, kolay bulunması açısından daha avantajlı). Burada REM ifadesini kaldırarak satırı tekrar aktif duruma getirebilirsiniz.
Örneğin:

```
[boot]
REM shell=progman.exe
shell=winfile.exe
REM shell=c:\msoffice\msoffice.exe
REM shell=c:\windows\ndw\ndw.exe
REM shell=c:\winword\winword.exe
```

WINDOWS DİZİNİNE PROGRAM KURMAKTAN KAÇININ

Birçok Setup programı kurulum için Windows dizinini seçiyor. Eğer bunu değiştirme olanağınız varsa, uygulama için farklı bir dizin tanımlayın. Böylece Windows dizini içindeki karışıklığı önleyebilir, silmek istediğiniz dosyaları kolayca bulabilirsiniz.

OFİS ÇÖZÜMLERİ

İyi bir ofis çözümü öncelikle birçok programı aynı pakette toplayabilmelidir. Normalde bu paket, bir kelime işlem, bir elektronik tablolama ve bir grafik sunuş programından ibarettir. Bazı paketlerse tek başına sunulmayan uygulamalar da içerir. Bu paketlerin avantajı ortadadır:

- Bu tür bir programın satın alınması iki ürünün ayrı satın alınmasından daha hesaplıdır.
- Birleşik yüzeyden dolayı ürünleri kullanım için öğrenme zahmeti görece azdır.
- Bir ofis paketinin tüm ürünleri için birçok modül birlikte kullanılabildiği için, bellek ve kullanımda kullanılan kaynakta tassarruf sağlar. Üçüncü noktayla bilgisayarınızın çalışma hızını artıran önemli faktörler yüklenmiştir. Daha ileriye götüren hızlandırma önlemlerini her bölümde okuyabilirsiniz.

KULLANMADIĞINIZ BÖLÜMLER Mİ VAR?

Yer kazanmak amacıyla bazı elemanlardan tasarruf etmeğe çalışmak ofis paketleri için anlamsız olur. Böyle şeyler yapmayı düşünüyorsanız paket program almayın. Ancak konuyla ilgili istisnalar da yok değildir.

- Ofis paketini yalnızca içerdiği uygulamalardan ikisine gereksinmeniz olduğu halde bunlar paket halinde, tek tek satın alındıklarından daha ucuz olduğu için almış olabilirsiniz. Bu durumda kullanmadığınız uygulamaları kaldırabilirsiniz. Örneğin Microsoft Office'de bazı uygulamaları kaldırmak için Program Yöneticisi grubunda MSOFFICE Setup simgesini tıklayın. Bu simge kurma işlemindeki ***Özelleştirilmiş Kur***'un sunduğuna benzer işlevler içerir. Burada bölümleri ekleyebilir ya da kaldırabilirsiniz (daha fazla bilgi için "Elektronik Tablolama" altında "Excel'i Dikkatlice Kurmak" bölümüne bkz.)
- Gerçekten de belirli seçeneklere ihtiyacınız olmayabilir. Yalnızca sabit yerli bir bilgisayarda çalıştığınızdan, örneğin Perfect Office'teki Nodes gibi, ağ elemanlarından feragat edebilirsiniz. Bu elemanlar henüz kurma işlemi sırasında yüklemeyebilir ya da kullanmayacaklarınızı yüklemeden sonra program paketinin bakım programıyla sonradan kullanımdan kaldırırsınız.

HEPSİ AYNI, AMA HEPSİ FARKLI

Ürünlerin içeriği tabii ki üreticiden üreticiye değişir. Bir ortamda birbirlerine uyumlandırılmış Microsoft Office ürünleri Winword, Excel ve Powerpoint'tir. Ortak ortam işini Ofis Yöneticisi görür. Burada aslında sözkonusu olan yalnızca menü çubuğudur. Bu çubuğu taleplerinize göre kendiniz özelleştirebilirsiniz. Ofis Yöneticisi'nin özelleştirilebilirliği sayesinde Program Yöneticisi'nin yedeği olarak da kullanabilirsiniz. Böylelikle yine yüzde 8'lik kaynak tasarrufu yapmış olursunuz.

Ofis Yöneticisi simgesini tıkladığınızda karşınıza çıkacak olan listeden ***Popup*** menüsünde ***Küçük Simgeler***'i açın. Ayrıca yöneticinizi ön planda sabitleyin. Yönetici'yi kendi taleplerinize göre düzenlemek için şimdi ***Özelleştirme***'yi seçin. Menüde bulunan ve değiştirmek istediğiniz bir uygulama üzerine tıklayın. Her

EN UYGUN PAKET

Bir paket seçimi yapılırken aşağıdaki faktörler göz önünde bulundurulmalı:

1) Bir uygulamaya sahipseniz:
Belli bir firmanın uygulamasını kullanıyorsanız, Ofis Paket'i de bu firmadan satın almalısınız. Bu sayede,
- Tanıdığınız bir firmadan alış veriş yapmış olursunuz,
- Upgrade olanaklarından faydalanabilirsiniz.

2) İlk defa satın alıyorsanız:
Günlük çalışma yoğunluğunuza göre, profesyonel bir pakete ihtiyacınız olup olmadığına karar verin.

3) Profesyonel bir paket gerektiren durumlar:
- Yüksek veri miktarlarıyla çalışıldığında
- Profesyonel paketlerin daha iyi fonksiyonlar sunacağı ağ ortamlarında

4) Standart bir paketin yeterli olduğu durumlar:
- Paketin evde kullanımı
- Ofis işlemlerinin az olduğu küçük işyerleri

MS-OFFİCE 95: DETAYLARDA YENİLİKLER

Windows 95'ten bir ay sonra piyasaya çıkan Office 95 işlevsellik açısından güncel ofis paketiyle aynı bileşenleri içeriyor, yani Excel, Powerpoint ve Winword. Fiyatta farklılığı olmayan Office 95'te tek yenilik Schedule+, yeni ajanda ve randevu defteriniz.

Programdaki iyileştirmeler çoğu zaman olduğu gibi, daha çok ayrıntılarda. Kullanım kolaylıkları ve kullanıcı sevk ve idaresi bir kez daha ve kapsamlı bir şekilde gözden geçirilmiş. Bu da kendini örneğin Otomatik Düzeltme gibi modüllerde gösteriyor. Yeni Office 95'in çalışma hızı da optimize edilmiş. Hem Windows 95'te hem de Office 95'te gerçek 32-Bit uygulamaları sözkonusu olduğundan hız doğal olarak şimdiye dek olandan önemli ölçüde daha yüksek.

iki ok ucuyla programı pencerede yukarı yada aşağı kaydırırsanız, bu benzer şekilde Ofis Yöneticisi çubuğunda sola ya da sağa doğru yer değiştirmesini sağlayacaktır. Seçilmiş bir uygulamayı menüden çıkarmak için, *Sil* düğmesine basın. Böylece seçtiğiniz simge Ofis Yöneticisi menü çubuğundan çıkarılmış olur. Bu şekilde Ofis Yöneticisi menü çubuğuna yeni uygulamalar da ekleyebilirsiniz. Bu işlem için menüye koymak istediğiniz uygulamayı bulup seçin ve üzerine çift tıklayın. Simge olarak uygulamanın sembolünü seçin. Yapılan düzenlemeler sonucu sizin tarafınızdan eklenen programlarla Ofis Yöneticisi Program Yöneticisi'ne iyi bir alternatif olacaktır. Düzenlediğiniz şekliyle Ofis Yöneticisi'nden basit bir tıklamayla uygulamadan uygulamaya geçebilirsiniz. Bu sayede kaynaktan, işten ve zamandan tasarruf edersiniz.

Perfect Office seti ise Wordperfect, Quattro Pro ve Presentations ürünlerini içerir, bunun yanısıra Ofis Yöneticisi Info Central'i ve eklenti programlarını ve Envoy, Groupwise, Quick-Files ve Quick Tasks gibi kullanımları da içerir. Bunlar daha az paraya Microsoft performansını sunabilirler.

EN İYİ SEÇİM: PERFECT OFFICE

- Perfect Office geniş bir işlev çeşitliliğine ve yüksek performans potansiyeline sahip profesyonel çözümlerden biridir.
- Bu ofis paketinin özellikle fiyatı ve performansı açısından rakipsiz olduğu söylenebilir.

EV OFİSİ

Birçok kişi, bitmeyen işler yüzünden, bürodan eve iş getirmek zorunda kalır. Evde kuracağınız bilgisayar için büronuzdaki denli büyük uygulamalara gerek yoktur. Fiyatı uygun ve iyi bir çözüm için ev-ofis paketlerini seçin. MS Works, kelime işlem, veritabanı ve tablo hesaplamalarıyla iyi bir örnektir.

Perfect Office paketini de "En Uygun Paket" kutusunda sözü edilen önkoşullar ışığında mutlaka düşünmelisiniz.

ELEKTRONİK TABLOLAMA

Elektronik tablolama programları da, bazılarını hiç kullanmayacağınız birçok işlevi içeriyor olabilir. Bir programı tamamen yüklediğiniz takdirde bellekte kullanılmayan modüller de olacaktır ve bu da hızınızı kesecektir. Excel 5.0 örneğinde daha yükleme sırasında bellekte nasıl bir tasarrufa gidebileceğinizi öğrenebilirsiniz.

Kurulum sırasında sabit diskte yer tasarrufu yapabilirsiniz. Bunun için Özel/Tam kurulumu seçin ve sadece günlük kullanımda ihtiyaç duyduğunuz bölümleri kurun.

EXCEL 5.0'I SİLMEK

Aşağıda adı geçen dosyaları, başka bir Microsoft uygulaması kullanmamak koşuluyla, Excel 5.0'ın silinmesi sırasında yok edebilirsiniz. Aksi takdirde program çöküşleri ve takiben sistem çöküşleri olabilir. Silerken "Önce Güvenlik" bölümünü yeniden okuyun. /EXCEL ve /MSAPPS dizinlerini de aynı şekilde silebilirsiniz. WIN.INI dosyasında bazı kayıtları ortadan kaldırırsınız: [Extensions] köşesinde x harfiyle başlayan tüm Excel kayıtlarını ve qry=.... kaydını ortadan kaldırın. [Msapps], [Microsoft System Info], [MSSetup], [Microsoft Query] ve [Microsoft Proofing Tools] köşelerini tümüyle silin. INI dosyasındaki değişiklikler gerçi disk bellleğinde yer açmazlar ama daha az komutun seçilmesi nedeniyle Windows daha hızlı başlar. Dosya ve kayıtları, Microsoft programlarını kurmadıysanız silebilirsiniz.

WINDOWS-Dizini
EXCEL 5.INI
INSTALL.HLP
MICROSOF.GRP
MSQUERY.INI
ODBC.INI
ODBCINST.INI
WINHELP.INI
CCARD200.EXE

SYSTEM-Dizini
CCAPI200.DLL
COMMTB.DLL
COMPOBJ.DLL
CTL3D.DLLI
CTL3DV2.DLL
DBNMP3.DLL
DRVACCSS.HLP
DRVDBASE.HLP
MSFFILE.DLL
MSJETDSP.DLL
MSTOOLBR.DLL
ODBC.DLL
ODBCADM.EXE
ODBCINST.DLL
ODBCINST.HLP
OLE2.DLL
OLE2.REG
OLE2CONV.DLL
OLE2DISP.DLL
OLE2NLS.DLL
OLE2PROX.DLL
PDX110.DLL
RED110.DLL
SCP.DLL
SDM.DLL
SHARERES.DLL
SIMADMIN.DLL
SIMBA.DLL
SQLSRVR.DLL
STDOLE.TLB
STORAGE.DLL
TYPELIB.DLL
VBA.DLL
VBADE.DLL
VBADE.OLB
VBAEN.OLB
XBS110.DLL
XLCALL.DLL

EXCEL'İ DİKKATLİCE KURMAK

Excel'in kurma programı çok özel niteliklerle donatılmıştır. Standart kurma tüm önemli işlevleri içerirken sabit disk üzerinde 20 MByte'lık yer kaplar ve Excel dışında yardımcı dosyalar, çevrim-içi yardım, öğrenme programı, setup programı ve Add-lus'lar (Iç-ekler) içerir.Add-lus'lar sanki sabit programın bir bölümüymüş gibi davranan uygulamalardır. Asgari kurma, kapsamlı yardımcı dosyalar olmaksızın Excel'i ve iki Add-lus kurabilir. Bu kurma standart uygulamalar için kesinlikle yeterlidir ve disk belleğinde 10 Mbyte'dan az yer kaplar. Özel kurma seçeneği altında, Excel'in hangi işlev ve bölümlerini kuracağınızı siz belirlersiniz, yardımları, demoları ya da çeşitli seçenekleri. Seçenekleri değiştirmek ile içinde istediğiniz işlevleri ayarlayacağınız otomatik kaydetme veya slayt gösterisi gibi diğer bir iletişim kutusuna varırsınız. Bellek ihtiyacı 8 ila 30 Mbyte arasındadır. Asgari ve standart kurma arasında işlevsel bir uzlaşma için yardım dosyalarından feragat etmek gerekir. Burada yalnızca Excel için Yardım programını kurun. İç-eklerde en iyisi solverdan (çözücüden), slayt gösterisi ve çözümleme araç paketi fonksiyonlarından vazgeçin. Bu Kurma'nın ihtiyacı yaklaşık olarak 13 Mbyte'dır.

EXCEL'İ DAHA HIZLI BAŞLATMAK

Excel'in başlama sürecini yalnızca ihtiyacınız olan iç-ekleri yüklemek suretiyle hızlandırırsınız. Bu yüzden İçine-Ekle yöneticisiyle hangi iç-eklerin aktif hale geldiğini ve bunlardan hangilerini kullandığınızı saptayın, geri kalanları kötü günler için saklayın. Excel, Microsoft Office program grubuna dahildir. Programda bir setup simgesi de bulunur ancak buradaki setup programı değil aksine bir bakım programıdır. Bununla sonradan program bölümlerini ekler ya da elersiniz.

Ekle-Çıkar işlevi ile tüm Excel'i ortadan kaldırabilirsiniz. Programınızın selameti açısından sorulan sorulara çok dikkatli cevap verin, hepsi birer uyarıdır.

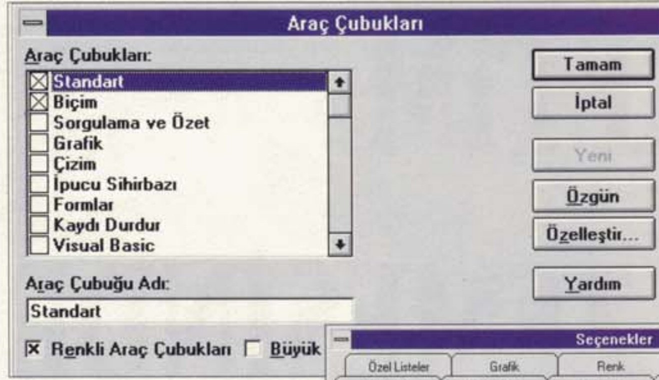
Windows Altında Daha Efektif Çalışmak

DLL uzantılı dosyalarda özellikle dikkatli olmalısınız: Bunlar yalnızca ofis programları tarafından kullanılmazlar, kısmen diğer programlar için de kullanılabilirler. DLL uzantılı dosyaları silmenin ön koşulu başka bir program tarafından kullanılmamasıdır. Her soruyu ***Ortadan Kaldırmak*** veya ***Saklamak*** ile yanıtlayın. ***Tümünü Ortadan Kaldırmak*** düğmesini pek kullanmasanız iyi olur! Aksi takdirde Excel, büyük olasılıkla başka programların da kullandığı, Excel tarafından kullanılan tüm diğer dosyaları siler. Ve bu problemlere yol açabilir. Kurulu bileşenlerin kaldırılması herşeyi silmez. Program grubu MSOffice'i, Excel dizinini ve MSAPPS dizinini başlangıçta söylenen nedenlerden ötürü alt dizinleriyle birlikte silmeden bırakır. Excel dizinini fütursuzca silebilirsiniz. Bunun dışındaki herşey için geçerli kural şudur: Eğer MS-Office dizisinin hiçbir diğer programını kullanmayacaksanız, silin.

Tecrübeli bir uygulayıcı olarak, son kayıt editörü REGEDIT.EXE'yi yani Kayıt Bilgisi Düzenleyiciyi açın. Aman, dikkat, patlayan ve dağılan küp şeklindeki simge dahi size tehlikenin büyüklüğünü hatırlatır. Silme sırasında kendinizi tamamen Microsoft Excel ile başlayan kayıtlarla sınırlayın. Hiçbir surette REG.DAT dosyasını değiştirmeye çalışmayın. İstenmeyen değişiklikler bile uygulamaların işlememesine ya da hatta Windows'un bloke edilmesine yol açabilir.

ARAÇ ÇUBUKLARINI TUTUMLU KULLANMAK

Winword size 7 araç çubuğu sunarken, Excel'de bu sayı 13'tür. ***Görünüm*** menüsünden ***Araç Çubukları*** satırını seçerek karşınıza çıkacak kutuda kapatmak istediğiniz araç çubuklarının karşısındaki çarpı işaretli kutulara tıklayarak ya da daha hızlısı araç çubuklarını fare yardımı ile çalışma alanı üzerine sürükleyip sonra kapatmak suretiyle kapatın.

Sadece sık ihtiyaç duyduğunuz araç çubuklarını kullanın. Bu sayede hem program hızlanır hem de çalışma alanı genişler.

Bir çalışma kitabındaki kullanmadığınız fazla tabloları yokedebilirsiniz.

DAHA AZ TABLO

Excel'i açarsanız, aynı zamanda bir çalışma kitabı da açılır. Bu kitap 16 tablodan ibarettir. Bu kadar çok tabloya aynı anda ihtiyacınız olması pek mümkün değildir. Bu ayarı değiştirmelisiniz. ***Araçlar*** menüsünden ***Seçenekler***'in içinde ***Genel*** üzerine tıklayın. Orada ***Yeni Çalışma Kitabındaki Tablolar*** satırı karşısında 16 sayısıyla iki küçük ok tuşlu bir alan bulacaksınız, bu tuşlarla değeri değiştirin, mesela 1'i seçin ve tamam ile tasdik edin. Ancak yeni bir başlangıçtan sonra devreye girecek olan bu değişiklik Excel'in başlama hızını yükseltir ve boş tablolar yerleştirilmeyeceğinden bellekte tasarruf sağlar. Daha sonra daha fazla tabloya ihtiyacınız olduğunda ***Ekle*** menüsünden ***İşlem Tablosu*** satırını seçerek çalışma kitabınıza yeni bir tablo ekleyebilirsiniz.

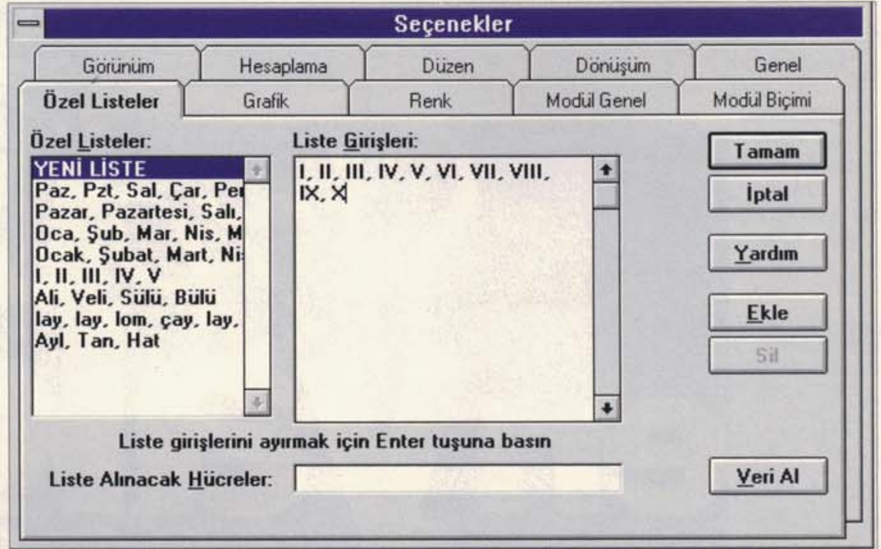
OTOMATİK İLE DAHA HIZLI

Tarihin yanısıra günlerin de yer aldığı aylık bir tablo yapmanız gerektiğini varsayın. Bunun için Excel fonksiyonu ***Otomatik Doldurma***'yı kullanın. Örneğin bir satıra Pazartesi yazın. Sağda aşağıda hücreye yapışık olarak fareyle tutabileceğiniz küçük bir sap vardır. Eğer kalın artı işareti + işaretine dönüşürse, fare imleci doğru pozisyonda demektir. Şimdi sol fare tuşuna basın ve çerçeveyi günün adıyla doldurmak istediğiniz tüm alanın üzerinden çekin. Burada dikey mi yatay mı çektiğiniz farketmez. Otomatik, her iki yönde de aynı anda doldurmanızı engeller. Fare tuşunu yeniden bırakın. Seçilmiş alan mümkün olduğu kadar çabuk, doğru olarak her sekizinci alanda yine pazartesi ile başlayarak haftanın günlerinin adlarıyla dolar. Excel otomatik doldurma gün ve ay isimlerinin uzun ve kısaltılmış biçimleriyle hazırlanmıştır. Ancak biçimleri siz istediğiniz şekilde değiştirebilirsiniz.

Kayıt Bilgisi Düzenleyici'yle Excel'in son zerrelerini de yokedebilirsiniz. Fakat çok dikkatli olun! Burada yapılacak bir hata büyük zaralara neden olabilir.

Araçlar-Seçenekler-Özel Listeler'i seçin. Formatlar karşınızda. Kullanıcı liste penceresindeki *Yeni Liste* sözcüğü zaten işaretlenmiştir. *Liste Girişleri* alanına bir kez tıklayın. Şimdi yeni listeniz için tek tek değerleri kaydedin. Farklı değerlerin verilerini tek tek girerken bir virgül sonrasında boşlukla birbirinden ayırın. Listenizi kabul ettirmek için *Tamam* düğmesine basın.

Otomatik doldurma ile tarih ya da sayı dizilerini kolayca yazabilirsiniz. Ayrıca Özel Listeler'de kendi listenizi de tanımlayabilirsiniz. Örneğin Romen rakkamları.

KOLAY KOPYALAMA TEKNİĞİ

Aynı türde birçok tablo yerleştirmek istiyorsanız, önce bir iskelet oluşturun. Dilediğiniz gibi bir tablo tasarlayın. Tüm alan, sayı, işaret ve formülleri formatlayın. Ana tabloyu bitirdiyseniz, *Düzen* menüsünde *Tablo taşı Veya Kopyala*'yı seçin. Hazırladığınız tablonun hangi tablonun önünde, ardında olacağını iletişim kutusunda belirleyin. Tabloyu taşımayıp kopyalayacağınız zaman *Kopya Yarat* kutusunu işaretleyin. Yeni tablo şimdi tablolar dizisinin sonunda yer almaktadır. Ve adı da tablo1, tablo2 şeklinde değişmiştir. Bir çift tıklama ile *Tablo Adı Değiştirmek* adlı iletişim kutusunu açarsınız. *Yeni İsim* alanına istediğiniz ismi kaydedince iş bitmiş demektir.

Otomatik Biçim fonksiyonu farklı kullanım alanları için çeşitli örnekler sunuyor. Seçenekler bölümünde tablonuz için uygulanacak biçimleri belirliyorsunuz.

TABLO BİÇİMLERİ

Tabloları hızlı bir şekilde biçimlendirmek için Excel'in *Otomatik Biçim* fonksiyonunu kullanabilirsiniz.

Biçim'den *Otomatik Biçim*'i seçin. *Tablo Biçimi* kısmında renkli ve siyah-beyaz (monochrome) 17 farklı biçim bulacaksınız. Seçtiğiniz biçimi *Örnek* kısmında görebilirsiniz.

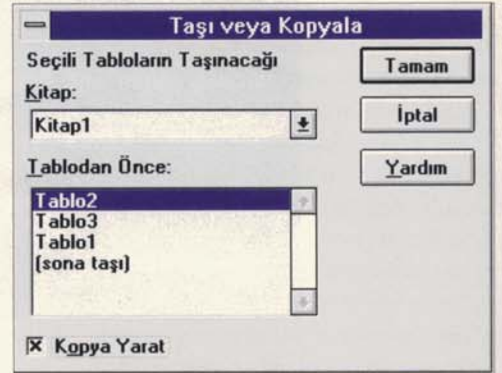
Seçenekler bölümünde biçimin hangi alanlar için geçerli olduğunu belirliyorsunuz. Buradaki seçenekleriniz *Sayı*, *Yazıtipi*, *Hizalama*, *Sınır*, *Desenler* ve *Genişlik/Yükseklik*. Bu seçeneklerin etkilerini de *Örnek* kısmında hemen görebilirsiniz.

Tablo Biçimi kısmında 17. sırada *Yok* seçeneği bulunmakta. Bu seçenek, kullanılan formatı iptal eder ve işaretlenen hücrelerin standart değerlerine geri dönmesini sağlar.

ARAÇ ÇUBUĞUNUZU ZENGİNLEŞTİRİN

Verimli bir çalışma için Excel'in biçemlerini kullanabilirsiniz. Biçem sembollerini araç çubuğunuza taşıyarak menülerin içinde kaybolmaktan kurtulmanız mümkün..

Taşıma işlemi için önce *Görünüm-Araç Çubukları*'ndan *Biçim*'e iki kere tıklayın (bu sayede kutucuk işaretli olarak kalır). Daha sonra *Özelleştir*'i, çıkan menüden de *Metin Biçimi*'ni seçin. Sağ alt tarafta gördüğünüz metin biçimleme sembollerinden birine farenin sol tuşu ile tıklayarak tuş basılı halde yukarıdaki araç çubuğunuza taşıyın. Artık hücreleri biçimlendirmek çok daha kolay.

Hazırladığınız bir tabloyu Tablo Taşı veya Kopyala işlevi ile istediğiniz yerde kullanabilirsiniz.

BİÇEMLERİ KENDİNİZ OLUŞTURUN

Biçim menüsündeki seçenekle yeni biçemler tanımlayabilirsiniz. Çıkan iletişim kutusunda *Biçem Adı* kısmına yeni biçemin adını yazın ya da değiştirmek üzere bir tanesini seçin. *Biçem İçeriği* kısmında, kullanılacak alanları belirleyin. Buradaki seçenekleriniz: *Sayı*, *Yazıtipi*, *Hizalama*, *Sınır*, *Desenler ve Koruma*. Bu seçeneklerin özelliklerini, Değiştir'i seçtiğinizde çıkan *Hücreleri Biçimle* iletişim kutusundan belirleyebilirsiniz.

Şimdi yapmanız gereken Tablo üzerinde bir alanı işaretlemek ve *Biçim-Biçem*'den bu alan için bir biçem seçmek.

GRAFİK

Corel Draw birçok fonksiyon ve yardımcı program içermekte. Bu durum, programın sabit sürücüde fazla yer kaplamasına neden olur. Corel 3, sabit sürücüde 32 MB'a ihtiyaç duyuyordu. 4. sürümden sonra bu sayı 50 MB'a yükseldi. Bu noktada yapılacak bilinçli bir kurulum, Corel Draw'un sabit sürücünüzde daha az yer kaplayarak ihtiyaçlarınıza cevap vermesini sağlar.

COREL DRAW'IN KURULUMU

Setup2 programı ile Corel Draw'un sadece gerekli sistem dosyalarını sabit sürücüye kopyalayabilir ve CD-ROM sürücüsünden çalışabilirsiniz. Fakat bu çalışma sabit sürücüye göre oldukça yavaş olacaktır.

Siz en iyisi Setup programını çalıştırarak Corel Draw'u sabit sürücüye kurun.

Corel size sadece ihtiyaç duyduğunuz bölümleri kurma imkanı veriyor. Bu işlem için Custom Setup'ı seçmelisiniz.

GEREKSİZ YAZITİPLERİ

Corel Draw, kurulum sırasında sabit sürücünüze 50 tane yazıtipi kopyalıyor. Programın çalışmasını yavaşlatan bu yazıtiplerini pasif hale getirmelisiniz. Bu işlemi Anagrup-Sistem Yönetimi'nden yapabilirsiniz.

HIZLI BİR ENSTANTANE

Ekran Fotoğrafı oluşturmak için Paintbrush programını kullanabilirsiniz. **Print Screen** tuşu ile ekran içeriğini Pano Görüntüleyici'ye aktarın. Paintbrush, resmin sadece çalışma ekranına sığan kısmında çalışmanıza izin verir, diğer kısımlar silinir. Bunu engellemek için, programı çalıştırdıktan sonra *Görünüm*'den *Uzaklaş*'ı seçin.

Şimdi sıra görüntüyü çalışma ekranına aktarmaya geldi. Bunun için *Düzen*'den *Yapıştır*'ı seçin. Çapraz bir kafes gördüğünüzde sakın korkmayın ve yapıştırma işlemini tekrarlayın. Resim tamamlandıktan sonra *Görünüm*'den *Yaklaş*'ı seçerek çalışma ekranına dönün. Eğer aynı işlemleri aktif olan pencere için yapmak istiyorsanız, Alt+Print Screen tuşlarını kullanın.

Şimdi yapmanız gereken, *Dosya* menüsünden resminizi kaydetmek.

PAINTBRUSH'LA ÇERÇEVESİZ RESİMLER

Alt+Print Screen tuşları ile ekranın bir kısmını kopyaladığınızda, resmin sağda ve altında beyaz bantlar göreceksiniz.

Bunu engellemek için *Düzen-Dosyaya Kopyala* fonksiyonunundan faydalanabilirsiniz. Bu fonksiyon resmin sadece işaretlenen kısmının kopyalanmasını sağlar.

İşaretleme işlemi için önce kesme sembollerinden sağdakini seçin. Fareyi kullanarak, işaretlenecek alanın başlangıç noktasına gidin, burada sol tuşa basın ve fareyi hareket ettirerek alanı çerçeve içine alın.

Önce Görünüm'den Uzaklaş'ı seçip, daha sonra resmi yapıştırdığınızda ekranda bir kafes göreceksiniz. Yapıştırma işlemini tekrarlayıp, Görünüm-Yaklaş'ı seçerek bu kafesten kurtulabilirsiniz.

Düzen	
Geri Al	Ctrl+Z
Kes	Ctrl+X
Kopyala	Ctrl+C
Yapıştır	Ctrl+V
Dosyaya Kopyala...	
Dosyadan Yapıştır...	

Düzen'den Dosyaya Kopyala'yı seçerek sadece işaretlediğiniz bölümü kaydedebilirsiniz.

KELİME İŞLEM

Bilinçli kurulum Kelime İşlem programları için de geçerlidir. Fakat bu programları diğerlerinden ayıran bazı noktalar var: Kelime İşlem programları birçok fonksiyonun yanında metin, grafik ya da tablo biçimleri için Import ve Export filtreleri içerir. Verimli çalışmak istiyorsanız bu filtrelerin hiçbirinden vazgeçemezsiniz. Bu nedenle, genelde sabit sürücüde yer kaybına neden olan tam kurulum, Winword gibi Kelime İşlem programlarında zorunlu hale gelir.

Hesap tablosu programlarında sadece hesap, çizim programlarında ise sadece çizim yaparken, kelime işlem programlarında biçimlendirme sırasında da örneğin mektup örneklerinden faydalanmanız gerekir.

Farklı kaynaklardaki grafikleri birbiriyle bağlamak istediğinizde, bütün grafik biçimleri kullanımda olmalıdır. Aynı durum metinler için de sözkonusudur.

Tam kurulum yapmanıza rağmen, daha verimli ve hızlı çalışmak için ipuçlarından faydalanabilirsiniz. Aşağıdaki ipuçları Winword 6.0 için hazırlandı. Fakat küçük değişikliklerle diğer kelime işlem programlarında da bu ipuçlarından faydalanabilirsiniz.

BİÇEMLERİN KULLANIMI

Biçemleri kullanarak, uzun zaman alan paragraf şekillendirme işlemlerini birkaç fare hareketiyle yapabilirsiniz.

Örnek olarak, bir mektubun adres bölümü için *İsim, Sokak ve Semt* adında üç biçem oluşturalım.

Biçim-Biçem'den ***Yeni***'yi seçin. ***Yeni Biçem*** iletişim kutusunda biçemin adını belirledikten sonra, ***Biçem Türü*** kısmında uygulama alanını ***Paragraf*** ya da (işaretlenmiş) ***Karakter*** olarak belirleyin. Eğer tanımlı bir biçemin üzerinde değişiklik yaparak yeni bir biçem oluşturmak istiyorsanız, bunu ***Taban Biçem*** kısmında belirtebilirsiniz. ***Taban Biçem***'i değiştirdiğinizde, buna bağlı diğer biçemler de değişecektir.

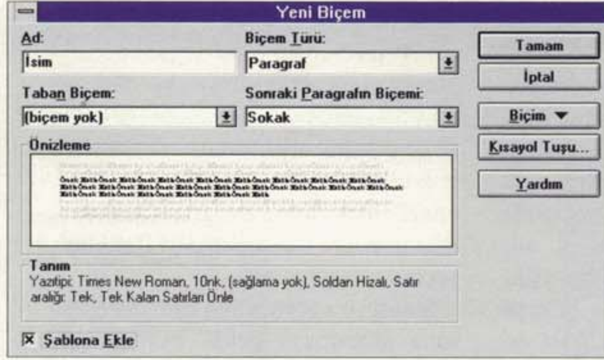
Örneğimizde, ***İsim*** için ***Taban Biçem*** kısmı ***Biçem Yok*** olarak belirlenmeli. ***Sokak*** ve ***Semt*** biçemleri ***İsim***'i ***Taban Biçem*** olarak alacaklar. ***Sonraki Paragrafın Biçemi*** kısmında, oluşturduğunuz biçemi kullanırken paragrafı bitirdiğinizde, yeni paragraf için geçerli olan biçemi belirtmelisiniz.

İlk üç kısmı doldurduktan sonra ***Biçim***'e tıklayın. Çıkan menüden, oluşturduğunuz biçemin özelliklerini belirlemek için ***Yazıtipi, Paragraf, Sekmeler, Kenarlık, Dil, Çerçeve*** ve ***Numaralandırma*** iletişim kutularına geçiş yapın. Örneğin bir yazı biçimi oluşturmak istiyorsanız ***Yazıtipi*** ve ***Dil*** alanlarını kullanmalısınız.

Örneğimizde, ***Yazıtipi*** alanında ***Yazıtipi***'ni Arial, ***Yazıtipi Biçemi***'ni normal, ***Boyut***'u da 12 olarak belirleyin. ***Paragraf*** alanında da ***Sol Girinti*** 1 cm, ***Satır Aralığı*** Tek, diğer değerler 0 olmalı. ***Semt*** biçemi için, ***Paragraf*** alanındaki satır aralığını 6 yapın.

Biçemler üzerinde oynayarak yeni denemeler yapın. Bir dokümanda dilediğiniz sayıda farklı biçem kullanabileceğinizi unutmayın.

Çalışmanızı ***Tamam***, ana iletişim kutusundan da ***Uygula*** ya da ***Kapat*** seçenekleri ile bitirin.

Yeni biçemler tanımlayarak çalışmanızı hızlandırabilirsiniz. Bu noktada Sonraki Paragrafın Biçemi kısmına dikkat etmelisiniz. Burada tanımlanan biçem, Enter'e basıp paragrafı bitirdiğinizde, sıradaki paragraf için geçerli olur.

Şimdi tekrar ***Biçim***'den ***Biçem***'i seçin, burada önce ***Biçemler*** kısmından ***İsim***'e daha sonra ***Değiştir***'e tıklayın. Tekrar ***Yeni Biçem*** penceresindesiniz, fakat bu sefer ismi ***Biçem Değiştir***. ***Sonraki Paragrafın Biçemi*** kısmını ***Sokak*** olarak belirleyin. İşlemi ***Tamam***'la bitirdikten sonra bu sefer önce ***Sokak***'a daha sonra tekrar ***Değiştir***'e tıklayın. Burada ***Sonraki Paragrafın Biçemi*** kısmında ***Semt***'i seçin.

Dokümanınıza adres kısmını yazmadan önce ***Biçim-Biçem***'den ***İsim***'i seçin. İsmi yazıp <ENTER>'e bastığınızda ***Sokak*** biçemi, bunu yazdıktan sonra da ***Semt*** biçemi otomatik olarak devreye girecek.

Otomatik biçimlendirme sayesinde çalışmanızı bölmekten ve zaman kaybından kurtulacaksınız.

NORMAL GÖRÜNÜMLE HIZLANIN

Dokümanlarınızı normal görünüm altında hazırlayın. Bu sayede işlemler örneğin ***Sayfa Düzeni*** moduna göre daha hızlı yapılacaktır.

Bunun için ***Görünüm***'den ***Normal***'e ya da sol alt köşedeki simgesine tıklayın. ***Sayfa Düzeni*** altında çalışmak için ***Görünüm***'den ***Sayfa Düzeni***'ne ya da ***Normal*** simgesinin yanındaki simgeye tıklamanız gerekiyor.

Anahat görünümü de hızlı çalışmanızı sağlar. Seçimi ***Görünüm***'den ***Anahat*** ya da sol alt köşedeki üçüncü simgeyle yapabilirsiniz. Fakat dokümanınızı belli bölümlere ayırarak yazmıyorsanız, bu seçeneği kullanmanız manasız olacaktır.

RESİM VE GRAFİKLERİNİZİ SAKLAYIN

Dokümanınızdaki resim ve grafiklerin görünmemesini sağlayın. Bu sayede, doküman üzerindeki hareketiniz sırasında grafik ve resimlerin ye-

niden oluşumu nedeniyle meydana gelen zaman kaybını engellersiniz.

Araçlar'dan *Seçenekler*'e tıklayın. *Görünüm* tablosunda *Resim Yertutucuları* kutucuğunu işaretleyin ve *Tamam*'a tıklayın. Artık grafiklerinizin yerine onları temsil eden kutucuklar göreceksiniz. Sakın grafiklerimi kaybettim diye üzülmeyin, onlar oradalar!

RESİMLERİNİZİ BAĞLAYIN

Eğer kullanacağınız resimleri dokümanlarınızla bağlarsanız hem bunları kaydetme ve çağırma işlemleri hızlanır, hem de sabit sürücünüzde daha az yer kullanırsınız.

Bu işlemin bazı dezavantajları da var. Örneğin resimler ekrana her gelişlerinde sabit sürücüden tekrar çağrılırlar. *Resim Yertutucuları* seçeneğini işaretleyerek bunu engelleyebilirsiniz. Basımdan önce bütün resimlerin tekrar okunması da başka bir dezavantaj. Ayrıca dokümanı başka bir dizine ya da sürücüye taşıdığınızda Word resim dosyalarını bulamıyor. Bu durumda bağlama işlemini tekrarlamak zaman kaybına yolaçıyor.

Herşeye rağmen yararlı olan bağlama işlemi için önce *Ekle*'den *Resim*'e tıklayın. Sağ alt köşede üç tane seçenek göreceksiniz. Önce *Dosya Adı*'ndan resmi seçin, daha sonra bu seçeneklerden *Dosyaya Bağla*'yı işaretleyerek *Resmi Belgeye Kaydet*'i pasif hale getirin ve işlemi *Tamam*'la bitirin.

KÜÇÜK DOKÜMAN, BÜYÜK HIZ

Çok uzun dokümanlar yazmak yerine bunları küçük dosyalar halinde saklayın. Bu dokümanın daha açık olmasını sağlar ve kontrolünü kolaylaştırır. Çalışmanızı bitirdiğinizde küçük dosyaları büyük bir dosya altında toplayın ya da toplu basım fonksiyonundan yaralanın.

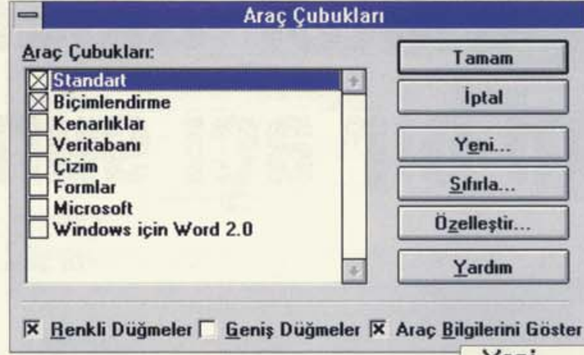
Ana Belge fonksiyonu size çok faydalı olacaktır. *Ana Belge* büyük bir dokümana ait küçük dosyaları yönetir. Buradaki avantaj küçük dosyaların sağladığı çalışma hızıdır.

HIZLI KAYDET, HIZLI KAYBET

Eğer *Araçlar-Seçenekler*'den *Kaydetme* kartındaki *Hızlı Kaydet* özelliğini kullanırsanız, Winword dokümanınızın TMP uzantılı bir güvenlik kopyasını alır. Fakat dokümanınız bir kazaya uğradığında bu dosyayı bir TMP havuzunda uzun süre aramanız gerekir.

Siz en iyisi *Hızlı Kaydet*'i iptal edip *Her Zaman Yedekle*'yi aktif hale getirin. Bu seçenek, dokümanı her kaydettiğinizde aynı dizine BAK uzantılı bir kopyanın yerleştirilmesini sağlar. Bir problem çıktığında bu dosyayı bulmak kolay olacaktır.

Otomatik Kayıt'ı kullanıp kullanmamak ise tamamen sizin kararınıza bağlı. *Araçlar-Seçenekler-Kaydetme*'den çalışmanıza hız kazandırmak için *Otomatik Kayıt*'ı iptal edebilirsiniz; fakat güvenlikten ödün verdiğinizi sakın unutmayın.

Kelime İşlem programlarında da, sadece en sık kullandığınız araç çubuklarını aktif duruma getirmelisiniz. Bir çok fonksiyona, farenin sağ tuşuna bastığınızda çıkan menülerden ulaşabilirsiniz.

Yeni...	Ctrl+N
Aç...	Ctrl+O
Tümünü Kapat	
Kaydet	Ctrl+S
Yeni Adla Kaydet...	
Tümünü Kaydet	
Dosya Bul...	
Özet Bilgi...	
Şablonlar...	
Sayfa Yapısı...	
Baskı Önizleme	
Yazdır...	Ctrl+P
1 D.DOC	
2 C:\VOGEL\GOKHUN.DOC	
3 HDUC.DOC	
4 C:\VOGEL\ARSIV\ADALET.DOC	
Çıkış	

Dosya menüsünü açmadan önce Shift tuşuna basın. Kapat seçeneği yerine çıkan Tümünü Kapat'ı seçtiğinizde, açık olan tüm dosyalar kapanır. Değişiklikleri kaydetme imkanınız bu seçenekle de devam ediyor.

BÜTÜN ARAÇ ÇUBUKLARINI AKTİF DURUMA GETİRMEYİN

Winword *Görünüm-Araç Çubukları* altında sekiz seçenek sunuyor: *Standart, Biçimlendirme, Kenarlıklar, Veritabanı, Çizim, Formlar, Microsoft ve Windows İçin Word 2.0*

Kullanımdaki araç çubuklarının sazısı azaldıkça Winword'ün çalışma hızı artar ve çalışma alanı genişler. Bu nedenle sadece sık kullanılan *Standart* ve *Biçimlendirme* çubuklarını yerleştirmek yeterli olacaktır. Diğer çubukları *Görünüm-Araç Çubukları*'ndan seçebilirsiniz. Grafik ya da tablo ile çalışmak istediğinizde bunlara ait araç çubukları otomatik olarak kullanıma girer, işiniz bittiğinde de yok olurlar.

BİRDEN FAZLA DOSYAYI DAHA HIZLI AÇIN

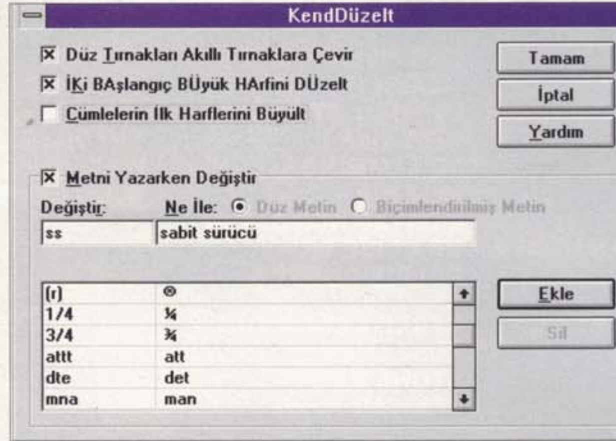
Bir dizindeki birden fazla dosyayı aynı anda açmak istiyorsanız, önce Winword'ü simge durumunda küçültün. *Dosya Yöneticisi*'ne girin ve açmak istediğiniz dosyalardan birincisine tıklayın daha sonra [Shift] tuşuna basılı halde sonuncu dosyaya da tıklayın. Böylece açmak istediğiniz bütün dosyaları işaretlemiş oldunuz. Açılacak dosyalar alt alta sıralanmamışlarsa önce birinci dosyaya tıklayın ve [Ctrl] tuşuna basılı halde diğer dosyaları da seçin. Daha sonra seçilen dosyaları farenin sol tuşuyla Winword simgesine taşıyın.

BÜTÜN DOSYALARI AYNI ANDA KAPATABİLİRSİNİZ

Toplu açmanın yanında, Winword bütün dosyaları aynı anda kapama imkanını da veriyor. Shift tuşuna basılı halde Dosya menüsünü açın. Kapat seçeneğinin *Tümünü Kapat* olarak değiştiğini göreceksiniz. Bu seçenek, değişikliklerin kaydedilip edil-

meyeceği sorularından sonra bütün dosyaların aynı anda kapanmasını sağlayacaktır.

Bir dosyayı kapatmak için [Ctrl+F4] tuşlarını da kullanabilirsiniz.

Küçük yazım hatalarını düzeltme işini KendDüzelt'e bırakabilirsiniz. Aynı zamanda bu fomksiyonu, sık kullandığınız kelime gruplarının kısaltmalarını tanımlamak için de kullanabilirsiniz. Böylece doküman içinde sadece kısaltmayı yazmanız yeteli olur.

KENDDÜZELT'TEN MAKSİMUM FAYDALANIN

Araçlar menüsünde *KendDüzelt* fonksiyonunu bulacaksınız. Bu fonksiyonu aktif hale getirmek için *Metni Yazarken Değiştir* seçeneğini işaretleyin.

KendDüzelt size iki seçenek sunuyor:

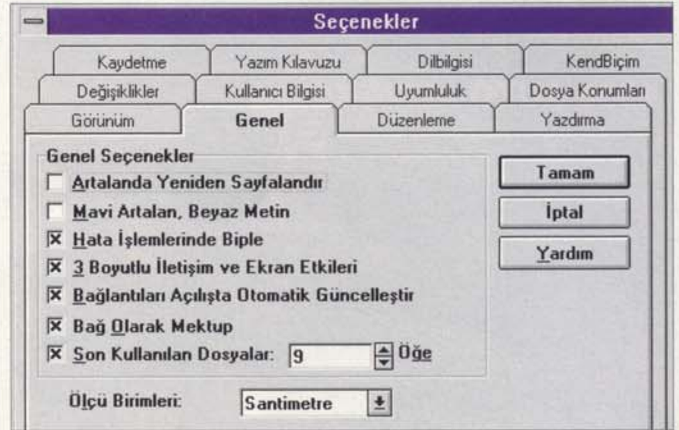
- Cümle başının küçük harfle yazılması, kelime başında iki büyük harfin beraber yazılması gibi tipik hataların anında düzeltilmesi.
- Kullanıcı tarafından geliştirilebilen, yapılabilecek hataları ve bunların doğru yazım biçimlerini içeren bir sözlük. Burada tanımlanan hatalar kelime sonundaki ilk boşluktan sonra düzeltilir.

KendDüzelt bölümündeki sözlük kısmına ekleme yapmak için *Değiştir* alanına hatayı, *Ne İle* alanına da doğrusunu yazın. Daha sonra *Ekle* ve *Tamam*'la işlemi bitirin.

KendDüzelt fonksiyonu, hataları düzeltmek için dokümanı tekrar gözden geçirdiğinizde size zaman kazandıracaktır. Ayrıca bu fonksiyonun kullanım amacını değiştirerek önemli bir avantaj daha sağlayabilirsiniz:

Dokümanlarınızın içinde sıkça kullandığınız kelime gruplarının kısaltmalarını *Değiştir* kısmına, kelime grubunu da *Ne İle* kısmına yazın. Böylece doküman içinde sadece kısaltmayı yazmanız yeterli olacaktır.

Artalanda Yeniden Sayfalandır'ı pasif hale getirin. Ayrıca Son Kullanılan Dosyalar'ı 9'a yükselterek, Dosya menüsündeki sayıyı arttırabilirsiniz.

DOSYALARI DAHA HIZLI AÇABİLİRSİNİZ

Bir Winword dokümanını açmak için *Dosya* menüsünden *Aç* seçilmeli, çıkan iletişim kutusundan da dosyanın adı belirlenmelidir. Eğer en son kaydedilen dört dosyadan birini açmak istiyorsanız, *Dosya* menüsündeki alt kısımdan dokümanı seçerek açma işlemini hızlandırabilirsiniz. Ayrıca *Araçlar-Seçenekler-Genel*'den *Dosya* menüsünde tutulan doküman sayısını (en fazla 9) yükseltebilirsiniz.

BİRAZ DAHA HIZ

Artalanda Yeniden Sayfalandır seçeneğini pasif hale getirerek Winword'ü yavaşlatan etkenlerden birini daha ortadan kaldırabilirsiniz. *Araçlar-Seçenekler-Genel*'de bulunan bu seçeneği *Asıl Belge* görünümünde değiştiremezsiniz. Değişiklikten önce *Normal* ya da *Ayrıntı* görünümlerine geçiş yapmalısınız.

MEKTUP VE FAKSLARDA ELEKTRONİK İMZA

Bir Scanner ile imzanızı grafik dosyasına aktarabilirsiniz. Peki bu size ne kazandıracak? Faksınız PC'nize bağlıysa çok şey...

İmzalamanız gereken bir dokümanı fakslamak istediğinizde önce yazıcıdan dokümanın çıktısını almalı, daha sonra imzalayıp fakslamalısınız. Elektronik imza sayesinde PC'de imzalanan dokümanı direk fakslamak size zaman kazandıracaktır. Ayrıca toplu biçimde gönderilen mektupların imzalanması çok kısa bir sürede gerçekleştirilebilir.

Dokümana imzayı yerleştirmek için *Ekle-Resim*'den dosya adını belirlemeniz yeterli.

DOKÜMANLAR ARASINDA TRANSFER

Metin parçalarını bir dokümandan diğerine kolayca taşımak istiyorsanız, size içinde birden fazla pencere açabileceğiniz bir yazım programı gerekir. Böyle bir program için uzun araştırmalar yapmanıza gerek yok; Windows'ta bulunana Not Defteri bu konuda en iyi yardımcınız olacaktır.

Rahat çalışmak için kullanımdaki diğer uygulamaları kapatın. Not Defteri'ni arka arkaya iki kere çalıştırın. Ctrl+Esc tuşlarına basarak Görev Listesi'ni açın ve Döşe'yi seçerek Not Defteri pencerelerinin ekranda yanyana görünmelerini sağlayın. Pencerelerden birine çalıştığınız dosyayı, diğerine de taşınacak metni içeren dosyayı çağırın.

Taşınacak bölümü işaretleyin ve Ctrl+C tuşları ile Pano Görüntüleyici'ye kopyalayın.Daha sonra, diğer pencerede metnin yerleştirileceği alanın başlangıç noktasına tıklayın ve Ctrl+V tuşlarıyla metni yapıştırın.

Bu sayfalar Multimedia '96 Fuarı'na katılan firmalara ayrılmıştır. Katılan firmalar ürün ve faaliyet alanlarını anlatıyor.

Multimedia için özel Projeler

Asymetrix'in Türkiye ve Ortadoğu temsilcisi olan Infinity Experts'ün pazara sundukları arasında, Windows için en iyi Multimedia uygulama geliştirme yazılımı olan Multimedia Toolbook 3.0, MMTB DataBase Connection OdBC, görsel ODBC (Open DataBase Connectivity) erişim kiti, Digital Video Producer 1.0, video capturing ve editing yazılımı Compel 1.0, Multimedia sunu geliştirme yazılımı MediaBlitz 3.0, otomatik zamanlı Multimedia sunu geliştirme yazılımı 3DF/X 1.0, ve üç boyutlu modelleme ve animasyon geliştirme yazılımı yer almakta. Multimedia için özel projeler, eğitim uygulamaları, insan kaynakları, firma ve ürün tanıtımı konularında da uzmanlaşan Infinity Experts'ün ürünleri arasına bu ay bir de elektronik dergi katıldı: CD-ROM DATA. (Dergi ile ilgili ayrıntılı bilgi sayfa 25'de) Multimedia uygulamalarında uzman olan firma temsilcilerinden İlkay Öztürk, sizler için geniş kapsamlı bir yazı hazırladı.

Amatörlere Profesyonel Çizim Olanağı

Resim ve grafik Multimedia uygulamalarının vazgeçilmez unsurlarıdır. Bir resim bazen binlerce kelimenin ifade edemeyeceği bir mesajı bütünüyle iletebilir. Görselliğin çok önemli olduğu Multimedia uygulamalarında resim birincil önceliğe sahip bir unsurdur. Tüm Multimedia uygulamalarının tasarımı resim unsuru ilk planda düşünülerek oluşturulur. Multimedia uygulamalarının tüm görsel kalitesi kullanılan resimler ve sayfa düzeniyle ortaya çıkar ve kullanıcı üzerinde etkili olur.

Bilgisayar içerisinde oluşturulan resimlerin monitörde görülmesi grafik kartı (ekran kartı olarak da anılır) denilen PC'nin içerisine takılan elektronik kartlarla sağlanır. Bilgisayarda resim ve grafik kullanımı teknolojiyle doğru orantılı gelişmiştir. Eskiden karakter tabanlı (text based) olarak ortaya çıkan ve kullanılan ilk bilgisayarlarda grafik ve resimlerin oluşturulması çok zordu. Aynı zamanda bu dönemlerde normal bir grafik kartını 900 $ civarında maliyetlerle elde edebilmekteydik. Oysa bugün PC'de grafik kartı çeşitli özelliklerine göre üstelik yüksek yoğunlukta olanı da dahil olmak üzere 100 $'ın altında maliyetlerle rahatça bulunmakta. Windows gibi grafik tabanlı işletim sistemlerinin yaygınlaşması ve kullanıcı tarafından kolay kullanımı nedeniyle tercih edilmesi bilgisayarda bu teknolojinin gelişmesini desteklemiştir.

Grafik kartlarında ilk çıktığı günden beri, EGA, CGA, VGA, SVGA v.b. standartlar geliştirilmiştir. Oysa bugün VGA, SVGA (Video Graphics Adaptor) tüm PC'lerde standart olarak gelmektedir. Bu standartlar PC ekranının yoğunluğunu ve kullanılabilen renk sayılarını ifade etmektedir. Örneğin VGA'da 640x480 piksel (ekrandaki bir nokta) grafik yoğunluğu desteklenirken, SVGA'de bu yoğunluk 800x600 ve üzerindeki yoğunlukları desteklemektedir. Yoğunlukla birlikte kullanılan renk kavramı da PC ekranındaki piksellere verilebilecek renk sayısını ve buna bağlı renk tonlarını ifade etmektedir. VGA standart 16 rengi desteklerken, SVGA 256 renk veya kullanılan grafik kartının özelliğine bağlı olarak 16.7 milyon ve üzeri renk sayısına ulaşabilmektedir. Bu da ekranda

göreceğimiz bir resmin çok daha kaliteli ve orijinaline yakın olmasını sağlar.

Özet olarak resim, kullanım kalitesi ve açıklığı ile kullanıcıya görsel olarak mesaj vermenin en geçerli yoludur.

Bilgisayarda resim kullanımı üç aşamadan oluşur:

1. Resmin oluşturulması,
2. Resmin düzenlenmesi,
3. Resmin belge, sunu ve uygulamalar içerisinde kullanılması.Bilgisayarda bir resmi oluşturmanın birçok yolu vardır. Örnek olarak bunlar; hazır Clipart'ların kullanımı yoluyla, kağıt üzerinden tarayarak bilgisayara aktarılması yoluyla, serbest resimlerin kullanımıyla ve bilgisayarda kendi oluşturabileceğiniz çizimlerle oluşturulabilir.

Clipart

Kullanıcının kolayca erişebileceği dosya formatlarında çeşitli ortamlarda sunulan, çeşitli konulara göre derlenmiş hazır resim kütüphaneleridir. Paket olarak pazarlanan çizim ve grafik yazılımlarının içerisinde konulara göre derlenmiş olarak gelebilir. Veya özel olarak hazırlanmış Clipart CD-ROM'ları veya disketleri üzerinde satın alınabilir. Birçok Clipart kütüphanesi siyah-beyaz resimlerden oluşmaktadır. Ancak pazardaki talep nedeniyle renkli kütüphanelerin gelişimi de hızla ilerlemektedir.

Resim Tarama

Bilgisayara kağıt üzerindeki resimlerin (opak) aktarılması için tarayıcı (scanner) denilen elektronik aletler kullanılır. El tarayıcıları ve sayfa tarayıcılarının çok çeşitli türleri piyasada bulunmakta. Bilgisayarda iyi bir kalite elde etmek için tarama sırasında 256 renk kullanılması gerekmektedir. En iyi sonucu almak için ise çıkılabilecek en yüksek tarama renk sayısına çıkılmalı ve taranan resim daha sonra 256 renk düzenine dönüştürülmelidir. Bu işlem standart resmin taranmasından sonra herhangi bir çizim yazılımında yapılabilir. Ayrıca bu yazılımlarda taranan resme çeşitli renk paletleri de vermek olanaklıdır.

Tarayıcılarla ilgili pazarda çok çeşitli ürünler bulunmakta. O yüzden

buna ayıracağınız bütçenin dışında tarayıcı seçimiyle ilgili aşağıdaki kriterleri gözönünde bulundurmanızı öneririz:

- En az 400 dpi (dots per inch) tarama yoğunluğuna sahip olması,
- 24-Bit rengi desteklemesi (16.7 milyon renk kullanım olanağı sağlar),
- En az 8.5x11 inch boyutlarında sayfayı tarayabilmesi,
- Pazar'da yaygın çizim yazılımları tarafından desteklenmesi.

Ayrıca birçok tarayıcı paket içerisinde hazır çizim yazılımlarını da beraberinde vermektedir.

İllüstrasyon, kendi resminizi yaratın

Şüphesiz oluşturulması en zor olan resim kendi resminizdir. Ancak bunu söylerken özel bir yeteneğinizin olmadığını veya profesyonel bir grafiker olmadığınızı varsayıyoruz. Ama hiç korkmayın çünkü bunu sizin için kolaylaştıran mükemmel yardımcı paket çizim yazılımları pazarda mevcut. Amatörce profesyonel çizimleri bu yazılımlarla kolayca gerçekleştirebilirsiniz. Pazarda oldukça fazla paket çizim ve boyama yazılımı bulunmakta. Ancak bu yazılımlar daha çok yeni bir çizim oluşturmak yerine varolan resim kütüphanelerinden alınan resimlerin düzenlenmesinde kullanılmaktadır. Corel Draw, Aldus PhotoStyler veya Adobe PhotoShop bu yazılımlardan en popüler olanlarıdır.

Photo CD

Çok fazla sayıda fotoğraftan oluşan bir tür resim kütüphaneleridir. CD-ROM üzerinde olmasına rağmen çalıştırmak için özel bir CD-ROM sürücü gerekmektedir. En popüler Photo-CD'ler Kodak firmasının üretip pazarladığı ürünlerdir. Henüz tam bir endüstri standartı oluşmamasına rağmen Kodak bu konuda teknolojiyi geliştirmek ve yaygınlaştırmak için büyük yatırımlar yapmaktadır. Amaç fotoğrafların çok kaliteli bir şekilde kaydedilmesi ve PC ekranında izlenmesidir. Birçok popüler çizim ve boyama yazılımı Photo-CD formatını desteklemektedir.

Dosya Formatları: PCX, TIFF, BMP,...

Resimlerle ilgili pek çok dosya formatı bulunmaktadır. Bu dosya formatlarının içerisinde ne olduğu ve resimlerin bu formatlarda nasıl kaydedildiği son derece teknik detaylardır. Sizi daha çok dosyalara erişmek ve kullanmak ilgilendirdiği için bu teknik detaylara burada değinmeyeceğiz.

Resim dosyalarını sıkıştırmak

Yüksek yoğunluklu kaliteli resimler, bilgisayarın belleğinde ve sabit diskte çok fazla yer kaplar. Son kullanıcılar sabit disk maliyetlerini karşılayacağından sıkıştırma işlemi-ne ihtiyaç duyulmaktadır. Sıkıştırma denen bu işlem iki ayrı yöntem'den oluşmaktadır:

Birinci yöntem resim içerisinde tekrarlanan şablonlara bakarak bunların tekrarlanmasını önleyecek şekilde çalışan bir algoritma ile tüm resim verilerinin kaynak dosyaya yazılmasını gerçekleştirir. Resmi oluşturan şablon ve komutlar dosyaya kaydedilir. Sağlıklı bir sıkıştırma yöntemidir.

Diğeri ise sıkıştırma sırasında resmi oluşturan verilerin kaybolmasına izin verir. Daha sonra resim açılacağı zaman karmaşık matematiksel analizler yardımıyla kayıpları hesaplayarak yerine koyar. JPEG dosya formatı bu sıkıştırma yöntemini kullanmaktadır. Bunların dışında birkaç sıkıştırma yöntemi de bulunmaktadır.

İlkay Öztürk

Infinity Experts Ltd.
İstiklal Caddesi Bekar Sokak
No: 14 Kat: 3/4/5
80080 Beyoğlu İstanbul
Tel: (0212) 252 64 81 (4 Hat)
Faks: (0212) 252 64 85

Taşınabilir Bilgisayarlarda Multimedia Devrimi

Escort Computer ve Mikro Ticari Paket programlarının çözüm ortaklığını, Canon'un bölge distribütörlüğünü yürüten Becom, Toshiba Notebook'un da genel dağıtıcılığını yapmakta. Geniş bir ürün yelpazesi olan firma yaygın bir bayi ağına sahip. Yazılım, donanım desteği, bilgisayar destekli tasarım ve masaüstü yayıncılık sistemlerinin kuruluşu ve eğitimi, ticari yazılımlar ve mühendislik programları, multimedia, prezantasyon ve animasyon sitemlerinin satışı konularında hizmet veren Becom'un satışını yaptığı ürünler: Microsoft ürünleri, Oki yazıcı, Star yazıcı, Canon faks ve Microtek tarayıcıları, Novell network ürünleri, bilgisayar destekli dil eğitim programları, Aldus masaüstü yayıncılık programları, D-Link network kartları ve Lan-Smart Nos, plotter, digitizer ve kesiciler, Creative Labs multimedia ürünleri, 3M manyetik ortam ürünleri ve Mitsubishi manyetik ortam ürünleri.

TOSHIBA

Toshiba Multimedia Notebooklar

1. Sisteme entegre edilmiş güç ünitesi-T2150CDS/CDT, Satellite Pro 400CS/CDT ve Satellite Pro 410CS/CDT serilerinde sisteme entegre edilmiş güç ünitesi ile adaptörü ortadan kaldıran yeni teknoloji. Dünyanın her yerinde ince bir güç kablosu ile adaptörsüz kullanabilme ve şarj edilebilme avantajı.
2. VRT (Voltage Reducing Technology)- Intel Pentium işlemcilerle 3.3 volt yerine 2.9 voltta çalışma özelliği (VRT: Voltage Reducing Technology) ile % 33 güç ve batarya ömrü tasarrufu.
3. Li-Ion pil-Pentium işlemcili Toshiba Notebooklar'da kullanılan Lithium-Ion pil teknolojisi ile daha uzun batarya ömrü.
4. CD-ROM Drive- Pentium serilerinde disket sürücü ve 4-hızlı CD-ROM sürücüyü hem dahili hem harici, hem de aynı zamanda kullanabilme özelliği. (Portege 610CT hariç)
5. Ultra portatif özellik- Dünyanın en küçük ve en güçlü ultra portatif Notebook'u olan Portege 610CT, Pentium 90 işlemci, aktif matriks TFT ekranında 16.7 milyon renk özelliği ve dahili 16 Bit Sound Blaster Pro uyumlu ses kartı ile 2.2 kg. T2150CD, Satellite Pro 400 ve 410, Portege 610CT ve Tecra 700 serilerinde sisteme dahili olarak bulunan Sound Blaster Pro uyumlu ses kartı, mikrofon, hoparlör, kulaklık çıkışları, gerçeğe yakın görüntü ve stereo sesleri ve dahili veya harici CD-Rom sürücüleri ile değişik ihtiyaçlara tam olarak cevap vererek size unutulmaz multimedia sunumlar düzenleme imkanı sağlar.

Toshiba'nın geliştirdiği hafif ve daha uzun ömürlü olan Lityum-Ion pil, VRT ile Pentium 90 işlemcili bir Notebook için inanılması güç olan 4.5 saatlik pil kullanım süresi sağlamakta. Ayrıca içinde yüklü olarak gelen MaxTime güç yönetimi programı ile bu süre pratikte 7 saati geçmekte.

TOSHIBA'dan Pertégé 610CT

Dünya Notebook pazarının lideri TOSHIBA, ürün hattına tüm teknolojik yenilikleri kullandığı Pertégé 610CT modelini ekledi. Intel'in 90Mhz'lik Pentium'unu kullanmakla kalmayarak yeni geliştirilmiş olan VRT (Voltage Reducing Technology) ile pil ömrünün uzamasını sağladı.

Pertégé 610CT'nin Özellikleri

Performans

Pertégé 610CT, Pentium işlemcisi, 90 mhz'lik hızı ve VRT ile Notebook teknolojisinde ilklere imzasını attı. VRT ile CPU voltajının standart 3.3V'dan 2.9V'a düşürülmesi ile batarya ömrü uzamakta ve enerji tasarrufu sağlanmakta. Buna ilave olarak CPU'sunda 16KB Cache bellek bulunmakta. Entegre edilmiş grafik hızlandırıcı ve local bus video teknolojisi ile video performansını, bu özelliği olmayan Notebooklar'dan çok daha ileri bir seviyeye ulaştırdı.

Ultra Portatif Performans

720 Milyon bytes Hard Disk Drive, 40Mb'a çıkarılabilen 8MB RAM'e sahip olan portatif *Pertégé 610CT*'in ağırlığı yalnızca 2.2 kg.dır. Ve bu kadar küçük boyutlarda pentium Notebook'u ilk Toshiba piysaya sürmekte.

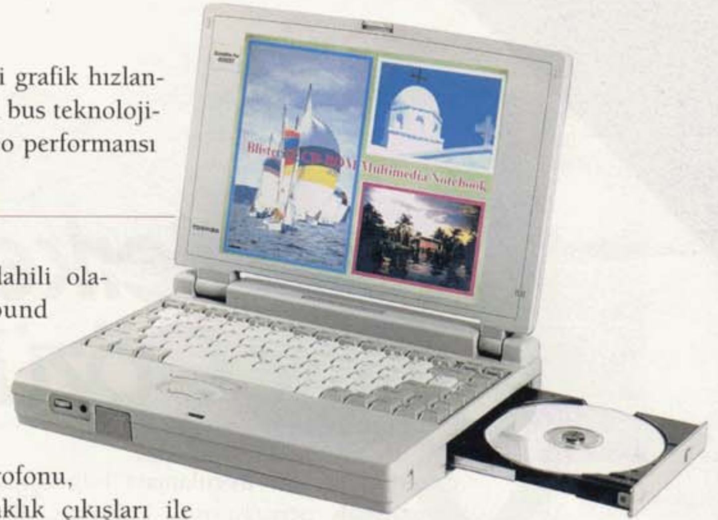
Toshiba'nın geliştirdiği hafif ve daha uzun ömürlü olan Lityum-Ion pil, VRT ile Pentium 90 işlemcili bir Notebook için inanılması güç olan 4.5 saatlik pil kullanım süresi sağlamakta. Ayrıca içinde yüklü olarak gelen MaxTime güç yönetimi programı ile bu süre pratikte 7 saati geçmekte.

Muhteşem Ekran

Toshiba, TrueColor teknolojisini LCD ekrana taşımayı başardı. *Pertégé 610CT* 9.5'lik aktif matrix TFT renkli ekranıyla günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek üstün niteliklere sahip. 640 x 480 çözünürlükte max. 16.7 milyon renk özelliği ile hem dahili LCD hem de harici monitörde eş zamanlı olarak çalışmakta ve muhteşem görüntüler sunmakta. Buna ek olarak, dahili grafik hızlandırıcı ve Vesa Local bus teknolojisi ile de üstün video performansı sağlamakta.

Multimedia

Pertége610CT'de dahili olarak bulunan Sound Blaster Pro uyumlu ses kartı etkileyici prezantasyonlar yapma imkanının yanında; mikrofonu, hoparlörü ve kulaklık çıkışları ile gerçeğe yakın görüntü ve sesler içinde yaşamanızı mümkün kılmakta.

Genişleme Kapasitesi

Bugün hızla gelişen iş dünyasında, network ve ofisinize bağlanabilmenin önemi her zamankinden çok daha belirgin ve önem kazanmıştır. *Pertégé 610CT* modelinde opsiyonel PCMCIA kart sayesinde nerede olursanız olun bağlantı kurma imkanına sahipsiniz. PCMCIA card tip II ve III ya da 2 adet tip II eşzamanlı olarak kullanılabilmekte, bu sayede *Pertégé 610CT*, faks modem kartı, SCSI arayüz kartı, network kartı veya Flash kart kullanma imkanı sunmakta.

Ergonomik Klavye

El kaldırmadan klavye ve fareyi aynı anda kullanma imkanı veren klavye ile bütünleşik "Accupoint" işaretleyici bulunmakta.

TECRA 700CT

Dünya notebook pazarının lideri TOSHIBA, ürün hattına tüm teknolojik yenilikleri kullandığı Tecra 700CT modelini eklemiştir. Intel' in 120Mhz' lik Pentium'unu ve PCI mimarisini kullanmakla kalmayarak yeni geliştirilmiş olan VRT (Voltage Reducing Technology) ile pil ömrünün uzamasını sağlamıştır. Tecra 700CT'nin genel olarak özellikleri aşağıdaki başlıklarda açıklanabilir.

Performans

Tecra 700CT; Pentium işlemcisi, 120mhz' lik hızı ve VRT ile Notebook teknolojisinde ilklere imzasını atmıştır. VRT ile CPU voltajının standart 3.3V' dan 2.9V' a düşürülmesi ile batarya ömrü uzamakta ve dolayısı ile de enerji tasarrufu sağlanmaktadır. Buna ilave olarak CPU' sunda 16KB Cache Bellek bulunmaktadır. 16MB eşzamanlı DRAM ile CPU' nun hızı 10 sn gibi inanılmaz bir hıza erişmiştir.

Plug & Play gibi yeni özellikleri de destekleyen PCI bus mimarisi ile Tecra 700CT geliştirilmiş performans ve hızlı bilgi transferi sağlamaktadır.

Muhteşem Ekran

Tecra 700CT, 11.3" lik aktive matrix TFT renkli ekranıyla günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek üstün niteliklere sahiptir. 800 x 600 çözünürlükte max. 64 bin renk özelliği ile hem dahili LCD hem de harici monitörde eş zamanlı olarak çalışmakta ve muhteşem görüntüler sunmaktadır.

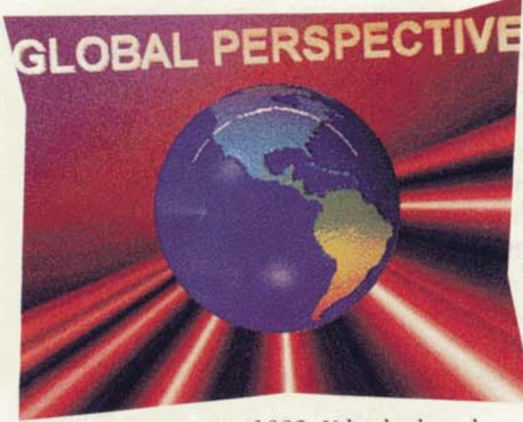
Multimedia

Tecra 700CT 'de dahili olarak bulunan Sound Blaster Pro uyumlu ses kartı etkileyici prezantasyonlar yapma imkanının yanında; mikrofonu, hoparlörü ve kulaklık çıkışları ile gerçeğe yakın görüntü ve sesler içinde yaşamanızı mümkün kılmaktadır.

**BECOM Bilgisayar San.
ve Tic. Ltd. Şti.**
Büyükdere Caddesi Lale İşhanı
No: 62 Kat1 Mecidiyeköy İstanbul
Tel-Faks: (0212) 288 47 00-50-39
288 63 20 (4 hat)

Tek Merkez Çok Çözüm

Yeni aldığınız bir uygulamayı bilgisayarınızda çalıştırmak istiyorsunuz. Yükleme yaparken ilk karşılaştığınız problem hafıza sorunu, neyse bir şekilde çözüyorsunuz. Görüntü geldi ama renkler çok kötü, ekran kartı yetersiz, ekran çözünürlüğü desteklemiyor, bilgisayarınız yavaş, CD sürücünüzün hızı düşük, dijital ses yok ve yazıcıdan istediğiniz çıktıyı alamıyorsunuz.

Bu problemleri yaşıyorsanız veya alacağınız bilgisayarda karşılaşmak istemiyorsanız; bizler ürünlerimiz ve tecrübemizle yanınızdayız.

1993 Yılında kurulan InterActıve Bilgisayar kullanıcıların tüm ihtiyaçlarına "Tek Merkez, Çok Çözüm" ilkesi ile hizmet etmeyi hedeflemiştir. Deneyimli yönetim, çalışkan ve sempatik satış, pazarlama ve teknik servis personeli ile sektöründe ideal bir kuruluştur. Yurt içi ve dışı temsilcilikleri ile güçlü ve güvenilir iş partneriniz olmuştur. "Kaliteli Ürün, Memnun Müşteri" prensibini slogan haline getirmiştir.

Türkiye Temsilcilikleri Trio

(Trio Information Systems) Faks Yönetimi
İsveç
3D Max (UDAC) Üç Boyutlu Gözlük
İsveç
SPIDERMAN (Martignoni Electronic)
Faks, Modem, Tele Sekreter, Yazıcı Kontrol
İsviçre
ADS (Advanced Digital System)
Multimedia, Audio, Visual
ABD
EXPERT (CD Titles)
Çeşitli alanlarda kullanılacak CD'ler
ABD

XEROX ilk defa MULTIMEDYA'96 Fuarında

1996'nın ilk fuar çalışmasında XEROX InterActive standında. Fuarın en çok ilgiyi üzerinde toplamaya aday olacak lazer ürün ailesi. Artık lazer yazıcılar da renklendi. Xerox ürün ailesi tek kullanıcıdan çoklu ortam yazıcılara , Siyah & Beyaz lazer yazıcılardan Renklilere dört dörtlük yazıcılar.

The Document Company XEROX

- 1938-1996 tarihleri arasında XEROX bir çok yeniliğe imzasını atmıştır. Örnek verilecek olursa ilk Xerografik görüntü, fotokopi makinası devamında otomatik fotokopi makinası (1959), faks makinası, ilk çift taraflı fotokopi makinası, ilk lazer yazıcı, bilgisayarda "mouse" kullanımı, ilk çift taraflı masaüstü laser yazıcı sayılabilir.
- XEROX birçok ülkenin saygın kalite ödüllerini almıştır. Bunlar Japonya, Hollanda, İngiltere, Fransa, A.B.D., Kanada, Meksika ve Avustralya. 1992 yılında ise Avrupa Kalite Ödülü'nü almıştır.
- XEROX 130'u aşkın ülkede pazarlanmaktadır.1994 yılında Fortune 500 listesinde 22. sırada yer almıştır. Dünya üzerinde XEROX bünyesinde 100.000 bin çalışanı vardır.
- XEROX Türkiye 1989 yılında yüzde yüz yabancı sermaye ile kurulmuştur. 1993 yılında XEROX bünyesinde oluşturulan Orta Asya Bölgesi, 1995 yılında Balkanlardan Güney Batı Asya'ya kadar uzanan ülkelerin de bölgeye dahil edilmesi üzerine "Avrasya" Bölgesi adını aldı.

Yeni oluşturulan ve Afganistan, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Ermenistan, Gürcistan, Hırvatistan, Makedonya, Moldavya, Pakistan, Romanya, Tacikistan, Türkiye, Türkmenistan ve Ukrayna'nın dahil olduğu bölgenin merkezi olarak İstanbul belirlendi.

XEROX 4900 Renkli Aynı sayfa üzerinde en koyu siyahları ve en parlak renkleri bir arada basabilen, ofis ortamında en renkli, en kaliteli dökümanları hazırlayan renkli lazer yazıcı.

XEROX 4505 Masaüstü bilgisayar dünyasının çalışma yükünü rahatça kaldıran, PC, Macintosh ve bu sistemleri destekleyen networklerde çalışan lazer yazıcı

XEROX 4510 Güçlü teknolojik yapısı ile PC ve Mac sistemlerinin kurulu olduğu orta büyüklükteki (10-15 kullanıcı) networkler için az maliyetli, alternatifsiz laser yazıcı

XEROX 4520 Uluslararası bilgisayar dergilerinin karşılaştırma tablolarında her zaman "number 1", çoklu network ortamları (15-25 kullanıcılı) veya özel projeler için bugüne kadar tasarlanmış masaüstü yazıcıların en iyi özelliklerine sahip, parolası "Hız. Hız. Hız" olan, power networkyazıcı.

- Expert ürün ailesi : Home Design, Landscape Design, Astronomy, Travel Planer, Gourment, Forms, ClipArt, Photo Gallery, Maps, Labels, Calendar, Personal Roots, Screen Saver, ve çeşitli oyunlar.
- Dos, Windows ve Macintosh ortamlarında kullanım.
- Dünya çapında 15.000 satış noktasında ürünleri bulunmaktadır.
- Kolay kurulum, kolay öğrenim ve kolay satış.
- Amerikada 300.000 kayıtlı kullanıcı
- Dergilerden, TV programlarından, gazetelerden bir çok ödül almıştır.
- Kullanıcı profili Erkek (%77), Evli (%86), 34-54 yaş aralığı (%61), Ev kullanıcıları (% 72), Çocuk (%47)
- Expert Arşivleri ve pazar payı hergün artmaktadır.
- Pahalı olmayan özellikleri zengin CD ürünleri ile her işe uygundur.
- Expert ev ürünleri; 1991 yılından buyana 1,000,000 adet satılmıştır.

3D Max Üç Boyutlu Gözlük

InterActive' in temsilcisi olduğu, sıradan bir bilgisayarı Sanal Gerçeklik (Virtual Reality)'ye çeviren 3D Max, eğitimden oyunlara kadar bir çok alanda 3 boyutlu görüntü ortamını sunmakta. Baktığınız görüntülerin uzun süre hafızanızdan silinmeyeceği, oyun oynamanın bu denli farklı olabileceğini düşünmediğiniz bir gözlük. Sistem kısaca şöyle çalışıyor; bilgisayara bir kart takıyorsunuz, gözlüğü bir kablo aracılığıyla bu karta bağlıyorsunuz ve ilgili yazılımları çalıştırıp üç boyutlu görme zevkine ulaşıyorsunuz.

3D Max'i destekleyen yazılımlar

Oyunlar:
Descent Destination Saturn
Depth Dwellers
Magic Carpet
Hi-Octane
3D Dinosaur
3D Body
Nascar Racing

Eğitim:
3D Animals
3D Sports
3D world Tour
3D Gallery

Tıp/Bilim:
Anatomy

Virtual Reality Geliştirme Araçları

Render Ware
BRender
Game Creation System

Sistem Gereksinimleri:
- Intel 386 veya üzeri bir işlemci
- 4 MB Ram
- VGA ekran kartı 256 veya daha iyisi
- Monitör 1024 x 768 interlaced mod
- 30 MB sabit diskte boş yer
- CD ROM sürücü
- Sound Blaster uyumlu bir ses kartı

3D MAX Kit içindekiler

- 3D Max kart
- 3D Max gözlükler
- Harici kablo
- Kafa bandı
- Kullanım kitapçığı
- 3D Gallery CD-ROM
- Filtreler

Interactive Bilgisayar Sistemleri A.Ş.
Koreşehitleri Cad. No: 26/6
80600 Zincirlikuyu İstanbul
Tel: (0212) 212 33 12
Tel: (0212) 212 33 17

Bilgisayar ile Video ve Ses Montajı

Video kullanan yeni pazarlar olarak en büyüğünden en küçüğüne kadar televizyon kanalları, video yapımcıları, eğitim ve sağlık kuruluşları ve çokluortam (Multimedia) sayılabilir. Binlerce şirket, okul ve şahıs artık standart iletişim yöntemlerinin yanısıra videoyu da kullanmakta. Aynı hızla gelişen yeni araçlar ise daha ucuz, daha güçlü ve daha kaliteli, kullanımı da daha kolaydır. Bu gelişmeleri mümkün kılan da çok hızlı bir gelişim sergileyen bilgisayar teknolojisidir.

Sonuç: Klasik video üretim cihazları ile hiçbir deneyimi olamayan veya çok az olan kişiler bile artık profesyonel video üretim süreci içinde yer alabilirler. Bu sürecin içinde olanlar ise işletim maliyetleri çok düşük olan yüksek kaliteli yeni araçlar ile daha verimli sayısal video üretimi yapabilirler. Daha güçlü teknolojileri elinde bulunduranlar video ve multimedia birlikteliğini yakalayabilirler.

Video kullanan yeni pazarlar olarak en büyüğünden en küçüğüne kadar televizyon kanalları, video yapımcıları, eğitim ve sağlık kuruluşları ve çokluortam (Multimedia) sayılabilir. Binlerce şirket, okul ve şahıs artık standart iletişim yöntemlerinin yanısıra videoyu da kullanmakta. Aynı hızla gelişen yeni araçlar ise daha ucuz, daha güçlü ve daha kaliteli, kullanımı da daha kolaydır. Bu gelişmeleri mümkün kılan da çok hızlı bir gelişim sergileyen bilgisayar teknolojisidir.

Sonuç: Klasik video üretim cihazları ile hiçbir deneyimi olmayan veya çok az olan kişiler bile artık profesyonel video üretim süreci içinde yer alabilirler. Bu sürecin içinde olanlar ise işletim maliyetleri çok düşük olan yüksek kaliteli yeni araçlar ile daha verimli sayısal video üretimi yapabilirler. Daha güçlü teknolojileri elinde bulunduranlar video ve multimedia birlikteliğini yakalayabilirler.

Bant Üzerinde Sayısal Görüntü

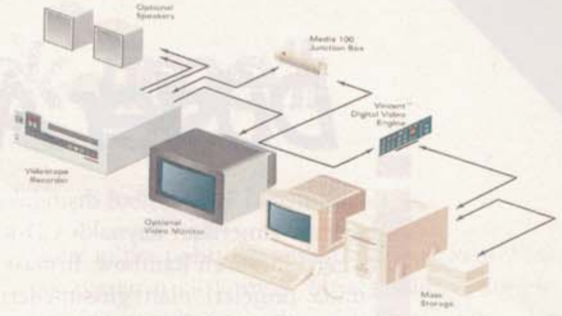
Sayısal video konusunda daha derine inmeden önce biraz da terminolojiden bahsedelim. Sayısal video kavramı profesyonel piyasada kullanılan sayısal video kaydedici/okuyucu cihazları ile karıştırılmamalıdır. Bu cihazlar bant üzerine sayısal görüntü kaydetmektedir.

Sayısal videoyu şöyle tanımlayabiliriz; Bilgisayarın sabit diski üzerine sayısallaştırılan görüntü ve sesler bilgisayar yazılım ve donanımını kullanarak derlenip yine bilgisayar ortamında hazırlanmış 2 ve 3 boyutlu animasyonlar ile duran ve hareketli yazılar da kullanılarak istenilen final program oluşturulur.

Video üretimindeki son gelişme olan sayısal videodan önce eski yöntemle video üretiminin nasıl yapıldığına bir göz atalım. Elde çekilmiş bantlar var ve yığın halinde karşınızda duruyor. Bunlar bir reklam, tanıtım filmi veya eğitim kasetleri olabilir. Final program için bu görüntülerin bir araya getirilmesi gerekir. Klasik yöntemle video montajı, kullanılacak görüntülerin peş peşe mas-

ter banda kaydedilmesiyle yapılır. Yapılacak her değişiklik bantların geri sarılıp yeniden kopyalanmasını gerektirdiği için jenerasyon kaybına yol açar. Bu kayıp her kopyalamada görüntü kalitesinin bir miktar azalmasına neden olur. Örnek olarak peşpeşe kaydedilen beş plandan ikincisini çıkartmaya karar verdiniz. Geriye dönerek birinci planın sonuna gelmeniz ve arkasına üçüncüden başlayarak tüm planları tekrar kopyalamanız gerekir. Bu örnekte sadece 5 plan var bu 20 veya daha fazla da olabilirdi. Klasik yöntemle yapılan montaj jenerasyon kaybına neden olduğu gibi zaman alıcıdır da. Bantların istenilen yere gelmesi için ileri-geri sarılmaları gerekir. Klasik sistemle yapılan montajı eski daktilolarla yazı yazmaya benzetebiliriz. Bütün sayfa tamamlandıktan sonra aradaki bir satırda değişiklik yapmak imkansız sayılır. Bütün sayfayı yeniden yazmanız gerekir.

Klasik sistemle video montajı yapmak için neler gerektiğine bakacak olursak: Başlangıç olarak en az üç adet video teyp cihazına ihtiyaç vardır. Bunların ikisi okuyucu üçüncüsü ise kaydedicidir. Bir plandan diğerine geçmek için iki adet okuyucu teyp kullanılmaktadır. Ayrıca bir adet editör üç teyp cihazına senkron olarak kumanda edebilmek için gerekir. Üç veya dört adet monitör, zaman düzenleyici ve uç değiştiriciler de bulunması gereken temel cihazlardandır. Plan geçişleri sırasında özel geçiş efektleri kullanılacaksa efekt jeneratörü, yazı yazılacaksa karakter jeneratörü, grafik ve animasyonlar için ise daha özel cihazlar gerekir. İşin bir de ses tarafı var. Şu ana kadar saydığımız tüm cihazlar görsel montaj için. Ses montajı için de bir adet çok kanallı ses mikseri gerekir. Ve en önemlisi tüm bu saydığımız cihazları kullanabilecek, özel olarak eğitilmiş operatörler ve bakım ekibi gerekmektedir. Video ve ses montajı için gereken bu bir oda dolusu cihaz ve personelin ne kadar maliyetli olduğu açıkça görülmektedir. Bu cihazların yerleştirileceği özel raflar, sığabilecekleri kadar geniş ve klimatize edilmiş oda da unutulmamalıdır. Bu şartlar altında pahalı bir stüdyo, pahalı ekipmanlar ve çok zor bir kullanım, yani ulaşılması çok güç bir sistem karşımıza çıkıyor.

Yeni Kolay Sistem

Şimdi de aynı kalitede video hazırlamanın yeni yöntemine bakalım. Aynı video bant yığını ile başlayacağımız montaj çok değişik bir şekilde gelişecektir. Bu montaj sırasında kullanabileceğiniz görüntü ve sesler Macintosh bilgisayarın sabit diskine gerçek zamanda yüklenir. Bu işleme sayısallaştırma diyoruz. Sayısal teknoloji yüksek çözünürlükteki video ve CD kalitesindeki seslerin diske aktarılmasını sağlıyor. Artık sakladığınız görüntü ve seslerin istediğiniz karesine ulaşabilirsiniz. Bunları seyredebilir ve derleyebilirsiniz. İstediğiniz kareleri aradan çıkarabilir istediklerinizin yerlerini değiştirebilirsiniz. Tüm bunlar bilgisayar üzerinde, kelime işlemci ile yazı yazmak kadar basittir. Aynı yazılım içinde geçiş efektleri yaratabilir, yazılarınızı ekleyebilir ve hatta Macintosh ortamında başka yazılımlarla yaratmış olduğunuz animasyon ve grafikleri de kolayca programınıza katabilirsiniz. Sonuçta bir tek bilgisayar ile final programınız hazır. Klasik sistemle program derlemede verdiğimiz aynı örneği burada ele alırsak işlem bir tek fare (mouse) hareketi ile yapılabilir. Sadece bir saniye süren tek bir hareket ile. Jenerasyon kaybı olmaksızın. Programınız bitince gerçek zamanda teybe aktarabilirsiniz veya amacınız CD-ROM hazırlamak ise QUICKTIME formatında dosyalara kolayca yazdırabilirsiniz.

Sayısal video ve ses montajı için gereken donanıma gelince:

- Bir adet Macintosh bilgisayar,
- Bir adet sayısal montaj sistemi,
- Bir adet monitör ve
- Bir adet okuyucu/kaydedici teyp cihazı.

Klasik sistemde bir oda dolusu cihazın yaptığı işi yapabilen sadece bir bilgisayar ve özel eğitilmiş operatörler değil kullanıcı olarak da sadece kendiniz. Özel klimatize edilmiş bir stüdyo değil, çalışma odanızın içinde bir adet masa. Hepsi bu kadar. Macintosh ortamında çalışan yüzlerce değişik yazılım seçeneği.

Yukarıdaki karşılaştırma, yeni teknolojiye doğru süren hızlı geçişi açıklamaya yeterli olsa gerek.

Yıllarca profesyonel firmaların tekelinde bulunan montaj artık masa üstüne indiğine göre elinde bilgisayar olan herkes kendi video ve ses montajını da yapacak duruma gelmektedir.

İltek İleri Teknoloji Bilgisayar Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sivritaş Sokak Kanat Apt.
No: 8/7 80310
Mecidiyeköy İstanbul
Tel: (0212) 288 62 13 - 288 62 15
274 90 97
Faks: (0212) 272 01 43

Düşler Aleminde Gezinti

İstanbul'daki 50, İstanbul dışındaki 80 bilgisayar bayisine Amerikan kaynaklı CD-ROM dağıtımını gerçekleştiren Rainbow firması, eğitim konusunda projeleri olan girişimcileri destekeleme kararı aldı. Anatomi, Yemek, Bahçe Bakımı, Para İdaresi, Dünya Tarihi, Çocuk Eğitimi, Cebir ve İngilizce Dil Dersleri'ni konu alan CD-ROM'ların distribütörlüğünü yapan firmanın hemen tüm ürünleri etkileşimli. Rainbow, Amerika'da piyasaya çıkan tüm oyunları kısa bir süre sonra Türkiye'de de piyasaya sürüyor.

En Gözde Oyunlar

Phantasmagoria - Sierra tarafından üretilen oyunun grafikleri tamamen dijital ve oyunun arka ekranları 3D programlarını kullananlar için yapılmış. Etkileyici müzik ve efektleri oyunun atmosferini canlı ve heyecanlı kılıyor. 7 CD'den oluşan oyun, türünün en iyisi.

Command&Conquer - WestWood'un Dune 2'den sonra çıkardığı en mükemmel strateji oyunu. GDI (askerler) veya NOD (gerilla)'dan birinin sçilerek başlanan oyunda, silah imalinin incelikleri ve inşaat teknikleri de yeralmakta. 2 CD'den oluşan oyunun grafik ve müzikleri etkileyici.

The Need for Speed - Şu ana dek PC için yaratılmış en mükemmel araba yarışı oyunu. Oyundaki arabaların tasarımı ve kullanımı gerçeklerini aratmayacak kalitede, kullanılan mekanlar da çok çeşitli. Çözünürlüğü 640x480 yapıldığında ekran boyutunda oynanabiliyor.

FIFA 96 - Electronic Arts firmasının imzasını taşıyan oyunda futbol oynamanın yanısıra, turnuva şampiyonluk ve ligde oynama seçenekleri de bulunmakta. Bunların yanısıra oyun değişik kamera açılarından görülüp oynanabiliyor. Modem kullanmak da mümkün.

Rebel Assault - Lucas Arts firmasınca piyasaya sunulan 2 CD'lik bu savaş oyununda çok kaliteli dijital grafikler ve oyun için canlandırılmış ve çevrilmiş filmin demoları yeralmakta. Çözünürlüğü 640x480'e çıkarıp oynamak da mümkün.

The Dig - Lucas Arts'dan yine bir macera klasiği. Dünyaya yaklaşan dev bir meteor ve onu incelemeye alan bir grup astronot var. Yönetim kullanıcıda. Güçlü ve ilginç bir senaryo yapısı olan oyunun baskın öğesi akılcılık.

Screamer - Grafitti firmasınca hazırlanan bu canlı ve atak otomobil yarışı oyunu Network'de de oynanabiliyor.

Stonekeeper - FRP tarzına yeni bir boyut kazandıran, tüm ses efektleri dijital olan oyun karanlık ve esrarengiz zindanlarda geçiyor. Interplay tarafından yaratılan oyun yüksek çözünürlükte oynanabiliyor.

Actua Soccer - Değişik taktik seçenkeleri ve farklı kamera açılarını da içeren bu futbol oyunu Gremlin firmasınca gerçekleştirilmiş.

The 11.th Hour - İneraktif sinema tarzında geliştirilen oyun, 16M renk ve ürkütücü müzik eşliğinde oynanabiliyor. Ana teması macera olan oyundaki şatonun grafiklerinin tamamı 3D programlar kullanılarak hazırlanmış. Üretici firması Virgin ve 4 CD'den oluşuyor.

Yenileri Yolda

Civilization 2000 - Civilization'un bu yeni versiyonu kapsamlı bir senaryo ile oluşturulmuş. Network'de oynamak mümkün.

Dungeon Keeper - FRP tarzındaki oyunun görüntüleri üç boyutlu ve zindanlarda geçiyor.

Jagged Alliance - Yeni versiyonun en büyük özelliği Windows 95 altında çalışıyor olması. Oyunda yeralan karakterler de artırılmış.

The Last Blitzkrieg -Yeni bir strateji oyunu. Savaş araçları ve tabii düşmanlar var. Network'de oynamak mümkün.

Cybermage - Kanun adamı Mafya'ya karşı. Kahramanın amacı, dünyayı yeraltı mafyasına karşı korumak.

Gene Wars - Bu strateji oyununda küçük yaratıklar kullanıcı tarafından yönetilmeyi bekliyor. Oyun Hires modda çalışabiliyor.

Syndicate Wars - Syndicate'in çok daha gelişmiş bir versiyonu. 3 boyutlu ve yüksek çözünürlükte grafiklere sahip.

Duke Nukem - Önceki versiyonun en güçlü rakibi. İlginç silah ve yaratıklar yeralmakta.

War Hammer - Bu görkemli strateji oyunu Windows 95 altında çalışabiliyor.

Thunder Hawk-Core'un imzasını taşıyan bu oyun, helikopter kullanmak isteyenlere önerilir. Network'te sekiz kişi katılabiliyor.

Rainbow Bilgisayar Ltd. Şti.
Mimar Kemalettin Caddesi
Tuncay Han No: 37/1
Sirkeci İstanbul
Tel: (0212) 526 14 95
Faks: (0212) 526 14 94

Apple'ın Quick Time'lı Büyük Atılımı

Apple'ın geliştirmiş olduğu Quicktime teknolojisi kullanıcılarına yeni ufuklar vaad ediyor. Apple'ın 1991 yılında pazara çıkarmış olduğu ve kullanıcıların kişisel bilgisayarları üzerinde hareketli görüntü ve sesler ile çalışmalarına olanak sağlayan Quicktime 1996 yılında büyük bir atılımda.

1994 yılının sonlarında çıkan ve artık Macintosh işletim sistemi ile birlikte verilen 2.0 sürümü Quicktime'ın daha verimli ve hızlı çalışmasını sağlarken, kullanıcılara yepyeni olanaklar sağlıyor. Bunların belki de en önemlisi müzik desteği. İşletim sistemine eklenen küçük bir parça sayesinde artık kullanıcılar Quicktime filmlerine müzik ekleyebiliyorlar. Bu yeniliğin daha önce kullanılan yöntemlerden en önemli farkı, daha önce kullanılan yöntemde müzikler bilgisayarda sayısallaştırılarak kullanılırken yeni yöntemle nota bilgisinin kullanılması. Bu sayede üzerinde çalışan veri miktarı yaklaşık çok daha azalıyor. Örneğin CD kalitesinde sayısallaştırılarak kaydedilen Bethoveen'in Ay Işığı Sonatı 180 Megabyte yer alırken bu yeni yöntemle sadece 75K yer tutuyor.

Bu yeni sistemin sağladığı bir diğer avantaj ise enstrümanları değiştirebilmeniz. Örneğin Macintosh'unuzda içinde müzik bulunan bir film seyrettiniz; müziğin çalınmasında kullanılan enstrümanları değiştirmek sizin elinizde, piyano yerine çello, kontrabas yerine keman kullanıldığında ne olacağını merak ediyorsanız bu değişiklikleri gerçekleştirip filmi tekrar seyredebilirsiniz.

Apple'ın Quicktime teknolojisinin yeni bir kullanım alanı da Virtual Reality (sanal gerçeklik). Bugüne kadar uygulamalarılaboratuarlar dışına pek çıkamayan, çıksa da yalnızca yüksek harcama yapabilen kuruluşların ilgi gösterdiği sanal gerçeklik; Apple'ın şu ana kadar her zaman yaptığı gibi teknolojiyi herkes için erişilebilir kılma politikası sayesinde artık kişisel bilgisayarların ekranında. Bu teknolojiyi diğerlerinden ayıran ve herkes için erişilebilir kılan özellik: Quicktime'ın bilgisayara bağlı eldiven, başlık gibi son derece pahalı araçları kullanmaması. Bu sistemle kullanıcılar ekranlarındaki görüntüye tıklayarak görüntünün içinde hareket edebiliyor, bakış açılarını değiştirebiliyorlar. Örneğin kullanıcı bir süper marketin içinde dolaşabiliyor, rafların altlarına üstlerine fiyat etiketlerine yakından bakabiliyor ve isterse almak istediği bir ürün hakkında detaylı bilgiye ulaşabiliyor. Quicktime VR teknolojisini kullanan ilk ürünler Amerika'da piyasaya çıktı bile. Bunların ilki Uzay Yolu dizisini anlatan ve sizi Atılgan gemisi içinde dolaştıran merak edip te soramadığınız her şeye cevap veren bir CD-ROM.

Bilgisayarınıza bağlı video kamerasından gelen görüntünüz ve mikrofondan alınan sesiniz bilgisayar ağı yardımı ile anında başka bir bilgisayara iletiliyor ve diğer bilgisayardan alınan görüntü ve sesler size iletiliyor. Bu sayede daha önceden sadece telefonla aradığınız, dünyanın başka bir yerindeki kişiler ile yüz yüze görüşebiliyorsunuz. Günlük hayatta yüzyüze görüşmelerde sık sık yaptığımız gibi bir kağıda bir şeyler çizerek anlatmak istediklerimiz varsa yazılım buna da izin veriyor. Görüşme sırasında kullanıcılar ortak bir sayfa üzerinde çalışabiliyorlar. Kullanıcı sayısıda iki ile sınırlı değil çok sayıda kişi birbirleri ile aynı anda görüşebiliyorlar. Yazılımın bir başka ilginç özelliği de yayıncılığa izin vermesi. Bu sistem ile bilgisayar ağı üzerinden yayın yapan bir TV veya radyo istasyonu kurmanız mümkün. Apple, Quicktime ile kullanıcılara, daha önce erişilemeyen veya erişilmesi çok pahalı ve güç olan teknolojiler sunuyor. Artık Macintosh kullanıcıları için yukarıda anlatılanlar hayal değil ve tüm bunları masanızın hatta dizinizin üzerindeki bilgisayarlardan gerçekleştirebiliyorsunuz.

Bilkom Bilgisayar ve Özel Eğitim Hizmetleri A.Ş.
Abdi İpekçi Cad. Altın Sok. Ahmet Kara İşhanı No:2
Katı:4-5-6 80200 Nişantaşı İstanbul
Tel: (0 212) 225 02 60 (10 Hat)
Faks: (0 212) 225 19 70

Eğitim ve Eğlence Yazılımları Hipermarketlerde

Profesyonel ve kişisel multimedia uygulamaları konusunda, bilgisayar sektörünün deneyimli firmalarından 3P'nin, MULTİMEDİA '96 fuarında sergilediği ürünler, bu pazara bakışını da örnekliyor.

Yaptığı dağıtım anlaşmalarıyla, eğitim + eğlence (edutainment) alanına dönük kişisel yazılımları, bilgisayar firmaları ve hipermarketlere pazarlamakta olan 3P; gerek ürün çeşitliliği gerekse Türkiye genelinde yaygın müşteri kitlesiyle, giderek daha çok sayıda insanın multimedia uygulamalarıyla tanışmasına aracılık ediyor. 3P, Türkiye'de şimdiye kadar nüfusa ve ekonomik duruma paralel olarak yeter derecede yaygınlaşamamış olan evdeki bilgisayar kullanımının, multimedia teknolojisinin gelişimiyle birlikte, eskiye oranla çok daha yüksek bir düzeye ulaşmasını amaçlıyor.

Türkiye'nin ilk Türkçe CD-ROM'unun üreticisi 3. Boyut firmasının Türkiye CD'si, *Eski Çağlar* CD'si, *100 Türk Filmi* CD'si ve *Pusula* programlarının yanısıra, henüz piyasaya yeni çıkan *Osmanlı Devleti* CD'si, uzun yıllardan beri eğitim yazılımı üretimi ve yerelleştirilmesiyle uğraşmakta olan Bilden'in okul öncesi ve ilkokul düzeyindeki çocuklara dönük *Billy Bat* serisi, yerli bir tipleme olan *Yasmin*'in *boz-yap ve boyama programları*, *Öykülü Boz-Yap* serisi *Okuyorum* dizisinden *Nasreddin Hoca*, *Evliya Çelebi*, *Keloğlan ve Hezarfen Çelebi*, İlkokul 2. sınıftan başlayarak Lise 1'e kadar ders anlatımları ve sınav yazılımları ile üniversiteye hazırlık yazılımları 3P'nin dağıtımını yaptığı ürünler arasında yer almakta.

Multimedia '96 Fuarı'nda sergilenen, Studio'nun *ABC* ve *First Step* programları okul öncesi ve ilkokul düzeyindeki kullanıcıların oldukça ilgisini çekecek gibi görünüyor. Yine aynı kesime seslenen Cartoon Animasyon Stüdyolarının iki yeni ürünü *Evimi Tanıyorum* ve *Çalışma Odam*, ülkemizdeki multimedia uygulamalarının geleceği hakkında çok olumlu sinyaller veriyor.

3P yabancı kaynaklı eğitim yazılımlarını da listesine katmış. Türkiye temsilciliğini Elit Bilgisayar'ın yaptığı *Edunetics* firmasının, Orta ve Lise öğrencilerine seslenen *Fen Bilgisi, Fizik, Kimya ve Matematik* ders yazılımlarının tümü İngilizce. Deneysel bir yaklaşımla oluşturulan bu yazılımlar, özellikle İngilizce dilinde eğitim görenler için ideal. Ayrıca, İngilizce öğrenmek veya İngilizce bilgilerini geliştirmek isteyenler için, iki ayrı üreticinin yazılımı var. Bunlardan ilki; artık herkesin tanıdığı, Türkiye'nin ilk İngilizce eğitim programı olan ve Sayısal Bilgisayar tarafından üretilen *Engmatic*. Diğeri de genç bir firma olan Sempa'nın ürettiği *Sempa Eglish*. Her iki firmanın, bunların dışında da ürünleri mevcut. Sayısal'ın Kolej, Anadolu Lisesi ve Devlet Parasız Yatılı sınavlarına girecekler için hazırladığ *Sınavmatik* programı, hem konu anlatımı hem de testleri içeriyor. Sempa'nın diğer programı ise, epeyce yetenekli ve kolay kullanıma sahip *Sempa Adres*.

Yazılımların yanısıra, bazı multimedia donanımları da 3P'nin pazarladığı ürünler arasında yer almakta.

Multimedia '96 Fuarı'nda bir MISIR firması olan AL ALEMİ tarafından hazırlanan Kuran-ı Kerim CD'sinin de tanıtımı yapıldı.

3P Bilgisayar San. Tic. ve Danışmanlık Ltd.Şti.
Esentepe Cad. No: 10/1
Mecidiyeköy 80300 İstanbul
Tel: (0212) 212 36 57 (6 hat)
Faks: (0212) 212 36 63

Yeni Multimedia Bilgisayar Piyasada

1986'dan bu yana bilgisayar ve çevre birimleri konusunda ileri teknolojilerin Türkiye'ye yansıtılması için çaba göstermekte olan Ölçsan CAD Teknolojileri A.Ş. bilgisayar destekli tasarım üzerine birçok başarılı çalışma yaptı.

Geçtiğimiz senelerde başlayan multimedia uygulamalarına da, konu ile ilgili tecrübe birikimine dayanarak ciddi bir şekilde eğilen Ölçsan, bu alanda da önemli aşamalar kaydetti ve multimedia uygulamalarının Türkiye'ye yansıtılmasında önemli rol oynadı.

Halen 15'i aşkın dünya markasının Türkiye temsilciliğini yürütmekte olan Ölçsan, 3. parti çevre birimlerinin bağımsız satışlarının yanı sıra sektörde tüm bu donanımları içeren bir multimedia bilgisayarının eksikliğini belirledi. Bu nedenle pazara sunmaktan gurur duyduğumuz yeni bilgisayarımızı 1995'in son aylarından itibaren planladık ve Multimedia '96 Fuarı'nda kamuoyunun ilgisine sunduk. Her alanda olduğu gibi bilgisayar teknolojisinde de en ileri düzeye layık olduğunu düşündüğümüz ülkemiz kullanıcılarına bu yeni ürünümüzün büyük kolaylıklar sağlayacağına inanmaktayız. Bilgisayarımız yüksek performansını, üretim aşamasında kullanılan Japonya, Almanya ve Amerika menşeili dünya markası ürünlerden almaktadır. Bunların belli başlıları sırası ile İyama monitör ve birleşik kasa, İntel mainboard ve CPU, Miro ekran, ses ve video kartlarıdır.

Bilgisayarımız, dünya pazarında karşılaştırıldığı zaman dahi performansı ile ön sıralarda yer alabilecek bir ürün olup başlıca iki konuyu hedef almaktadır; bilgisayar destekli tasarım ve multimedia uygulamaları. Yeni ürünümüz, Türkiye'nin her bölgesinde Şubat 1996'dan itibaren satışa sunulacaktır.

Ölçsan CAD Teknolojileri
Ebulula Caddesi No:45 80620
1. Levent İstanbul
Tel: (0212) 280 97 61
Faks: (0212) 264 24 79

MODEL 1 TEKNİK ÖZELLİKLER

Monitör tüpü	: 17" Düzkare multifre
kansTüp Özelliği	: Tension mask (Diamond Tron) Dot Pitch 0.25 mm
Çözünürlük	: 1600x1280
Yatay tarama	: 27-92 KHz
Hoparlör	: 2 x 2 W surround System
CPU	: Pentium 90-100-133-150 MHz.
RAM	: 16-32-64-128 MB
HD	: 1 GB - 4 GB
Klavye	: Microsoft Ergonomik
Sürücüler	: 1 x 1.44 FDD, 1xCD-ROM 4-6-8 hız
Ses	: 16 bit, 48 KHz miro wavetable (2-6MB) ses kartı
Video	: TV tuner, Teletext, capture /playback (real time 25 kare /sn), Video editing,MPEG/AVI playback Miro video kartı
Grafik	: 2 MB Accelerated miro grafik kartı
Fax/modem	: 14400/28800 bps, ISDN desteği, "voice mail", "answering achine", Win CIM Telebanka ve CompuServe yazılımı, internet yazılımı.
İşletim sistemi	: Windows 95

MODEL 2 TEKNİK ÖZELLİKLER

Monitör tüpü	: 17" Düzkare Multifrekans
Tüp özelliği	: Tension mask (Diamond Tron)
Dot Pitch	: 0.25 mm
Çözünürlük	: 1600x1280
Yatay Tarama	: 27-92 KHz
Hoparlör	: 2 x 2 W
CPU	: Pentium 90-100-133-150 Mhz.
RAM	: 16-32-64-128 MB
HD	: 1 GB - 4 GB
Klavye	: Microsoft Ergonomik
Sürücüler	: 1x 1.44 FDD, 1x CD-ROM 4-6-8 hız
Ses	: 16 bit, 48 KHz Miro ses kartı
Grafik	: 4 MB VRAM Profesyonel Miro grafik kartı (özel AutoCad ve Windows sürücüleri)
Video	: MPEG/AVI playback
İşletim Sistemi	: Windows '95

İşte, Eğitimde, Evde ve Packard Bell'de Multimedia

Packard Bell ürünlerinin Türkiye Yetkili Distribütörü olan Compucom Bilgi ve iletişim Sistemleri A.Ş. Multimedia '96 Fuarı'na en yeni Packard Bell ürünlerini içeren geniş bir ürün yelpazesi ile katıldı.

Compucom A.Ş. 4 ana kavramı tüm boyutlarıyla işliyor: İŞ'te Multimedia, EĞİTİM'de Multimedia, EV'de Multimedia, PACKARD BELL'de Multimedia.

1. bölümde iş ortamında genelde pazarlama, PR ve eğitim amaçlı kullanılabilecek bir multimedia donanımı ve ABD'de çok popüler olan iki CD-ROM (Twin CD) okuyucunun aynı anda kullanımından oluşmakta.

2. bölümde ise Türkiye Pazarı'na ilk kez sunulan eğitim sektörünün ve özellikle fizik öğretmenlerinin gözbebeği olacak Türkçe Fizik Laboratuvarı (Visual Phisics) yazılımı ile İngilizce Öğrenim yazılımı ve Packard Bell multimedia setinin bir bölümü olan üç boyutlu insan anatomisi, Grolier ansiklopedisi, Dünya Atlası ve benzeri yazılımlar yer almakta. 3. bölümde evdeki çocukların oyun eğitim amaçlı istemlerinin yanısıra ailenin bazı fertlerinin ofis problemine de çözümler getiren, günlük yaşantıları kolaylaştıran "En Akıllı Amerikalı" yer almakta. MS Works yazılımında mektup yazarken, arka planda müzik dinlenebiliyor, televizyondaki futbol maçından görüntü alınabiliyor. Üstelik evden çıkarken faks/modem veya telesekreter devreye sokulduğunda bütün idareyi ele alıyor. Sonuncu ve en geniş kapsamlı bölümde Packard Bell ve Compucom'un ürünleri yeralmakta. Pazara yeni sunulan multimedia donanımlı Notebook'ların yanısıra, alışılagelmiş kasa yapılarından farklı, ergonomik tasarımlı özel çizimli yeni kasa tipleri her zevke ve gereksinime hitap ediyor. Yerelleştirme çalışmalarına büyük önem veren Compucom A.Ş. şimdi de kullanıcının danışmanı ve teknisyeni olan Packard Bell Navigator'ı Türkçeleştirdi.

Compucom Bilgi ve İletişim Sistemleri A.Ş.
Eski Büyükdere Caddesi 35/5
80650 4. Levent İstanbul
Tel: (0212) 283 09 02
Faks: (0212) 264 24 94

Virtual Reality devreye girmeye başlıyor

Sanal gerçeklik, temelde insanların kendilerini aslında olmayan bir ortamda olduklarını hissettirmeye yarayan tekniğin genel adı. Tüm bilim dalları ve teknolojiyi çok yakından ilgilendiren bu çalışma yöntemi, dünyanın giriştiği en karmaşık ve pahalı projelerin başında geliyor. 70'li yılların başlarında kağıt üzerinde ortaya atılan proje günümüze kadar ilerledi ve sanal gerçekliğin en önemli ve en popüler aracı olan üç boyutlu kasklar evlere girebilecek seviyeye ulaştı.

Kaskların temel amacı, en profesyonel duyu organları olan göz ve kulağı yanıltmaktır. Kaskın yarattığı üç boyutlu ses ve görüntü efektleri, kullanılan yazılımın senaryosu ile uyumlu bir şekilde oluşarak kullanıcının konsantrasyonunu maksimum seviyeye çıkarmaya ve bu seviyede tutmaya çalışır. Bu senaryo bir kalp ameliyatı ya da uçak simulasyonu olabilir.

Boğaziçi, Amerikan Forte Technologies firmasının ürettiği VFX1 Headgear adlı sanal gerçeklik kaskını Türkiye'ye getirerek populer sanal gerçeklik akımını başlatmış oldu. Bu kask ile üç boyutlu görüntü ve/veya ses tekniklerini destekleyen tüm yazılımları kullanabilir, şimdiye kadar alışkın olmadığınız tatlar alabilirsiniz.

Boğaziçi Bilgisayar Programcılık Tic. ve San. A.Ş.
Dereboyu Cad. No: 45
80300 Mecidiyeköy İstanbul
Tel: (0212) 288 92 92
Faks: (0212) 274 38 10

Yüksek Performanslı Amerikan Ürünleri

Jakarta
MPEG Video Graphics Accelerator

Sektörde 4 yıl garantili satış yapma özelliğine sahip tek firma olan ARC, bilgisayar kullanıcılara performansı ve kalitesi yüksek, çeşitli kullanım amaçlarına yönelik değişik sistem paketleri öneriyor. Ürünlerini, High-Tech alanında kalite standartlarının çok yüksek olduğu ABD'den seçen firma, multimedia PC sistemlerinde sunduğu donanım kitleri, aksesuarlar ve sistemin yanında verdiği ücretsiz CD ve yazılımlarla kullanıcının tüm kaynak gereksinimlerini karşılıyor.

Sistemlerinde kullanılan parçaların tümünde yüksek kaliteyi amaçlayan ARC'nin yalnızca White-Box serisinde 3. Dünya ülkelerinde üretilmiş bazı parçalar kullanılmış. Piyasaya, Jazz, Crystal, Orchid, Media Depot, CH Products, Alps firmalarının ürünlerini sunan ARC, kişisel bilgisayarlar için kaliteli multimedia aksesuarlar öneriyor.

Jakarta Port of Entry - Projector

ARC tarafından sunulan, ABD'nin en çok beğenilen MPEG kartı Jakarta, kendisine eklenen Port Of Entry ve Projector modülleri ile kullanım alanını genişletiyor. Saniyede 30 kare görüntü sağlayan Jazz Jakarta 2 MB belleğe sahip. Port of Entry modülü, televizyon alıcısı (Kablo TV dahil) özelliğinin yanında video kayıt cihazına ve video kameraya bağlantı imkanı sağlıyor. Ayrıca ekranı dondurarak bilgisayarda saklamak mümkün. Projektor modülü sayesinde bilgisayardan alınan görüntüleri TV'de izleyebilir, video bantlarına kaydedebilirsiniz.

Crystalizer Ses Kartı

Amerikan üretimi olan bu ses kartı ile bilgisayardan en temiz sesi elde etmek mümkün. Çok seçenekli audio çıkış sayesinde tüm CD-ROM sürücülerle çalışan kart 15 mikron altın kaplama bağlantılara sahip. Ayrıca MAD16 Multimedia Chip ses tanımlama özelliği sağlıyor.

Surround Speakers

Surround ses teknolojisi bilgisayar hoparlörlerinde de kullanılmaya başlandı. Media Depot Surround Sound System bu özelliğin yanında sayısal sinyal teknolojisini de kullanıyor. Ön panelde Power, Volume, Bass ve Surround kontrol düğmeleri ile mikrofon ve kulaklık yuvaları bulunuyor.

CH Products

Uçuş ve yarış simulasyon programlarının en gerçekçi biçimde oynanmasını sağlayan orijinal Amerikan joystick, pro-pedal ve pilot kumanda aksesuarları artık Türkiyede.

Alps Mouse

ARC-ALPS damgasını taşıyan, bilgisayar kullanımının vazgeçilmez aksesuarı mouse 10 yıl garantili.

ARC American Research Corp.
Adnan Saygun Cad.
No: 104/1 Ulus/İstanbul
Tel: (0212) 261 36 65
Faks: (0212) 227 13 67

1996 Atılım Yılı

EMPA A.Ş.
Florya İş Mrk. Beşyol, Londra Asfaltı No: 5 Kat: 3
34630 Sefaköy İstanbul
Tel: (0212) 599 30 50 Faks: (0212) 598 53 53

1982 yılında, elektronik komponent pazarlama firması olarak kurulan ve şu anda Texas Instruments, Intel Corporation, Hewlett Packard, Optoelectronics, Harris gibi dünyanın önde gelen firmalarının Türkiye distribütörlüğünü yürüten EMPA A.Ş., telekomünikasyon, TV ve endüstriyel elektronik sektörlerindeki üretici firmalara da servis vermekte. 1996 yılını Atılım Yılı ilan eden şirketin İstanbul, Ankara, İzmir, Almanya, Hongkong'da şubeleri bulunmaktadır.

Multimedia'da yeni Standart; 8X CD'ler

Multimedia uygulamalarında önemli bir yer tutan CD sürücüler için artık yeni bir hız geçerli. Artık CD'den okunacak dosyalara alışılmış hızın 8 katı yani 1.2 MB ile erişilebiliyor. Diamond Multimedia'nın "Multimedia Kit 8000-Ultra 8x" adıyla piyasaya sürdüğü yeni kiti, 8x süper hızlı CD-ROM sürücü, üzerine 32 ses yüklenebilen ses tablosu eklenlentili 16 bit ses kartı, 3 boyut ses yeteneği ve Plug &Play desteği, Yamaha YST-M5 güçlü hoparlörler ve 5 adet CD başlığını içeriyor.

Intel, kişisel bilgisayarlar için sağladığı Pentium bazlı anakartlara ses yeteneği içeren tipleri ekledi. 90-100-120-133 MHz Pentium işlemci içeren Intel Advanced/EV serisini öncekilerden ayıran en önemli yenilik, kartın üzerinde bulunan ses Chip'i. Advanced/EV anakartları bir önceki versiyonu Advanced/Zp serisinin tüm özelliklerini de içermekte.

Maç sırasında, İngiltere'nin ünlü yorumcularından biri tarafından sürekli bir anlatım dinliyorsunuz.. Yani maç, gerçek bir spor spikeri tarafından anlatılıyor. Çok başarılı tasarlanmış bir sistem, gerçekten oynarken havaya girmenizde çok etkili oluyor.

Oyun sırasında, ister milli takımlarla oynayabiliyorsunuz, isterseniz de belli başlı ülkelerin 1.lig takımlarıyla oynayabiliyorsunuz. Milli takımların arasında Türkiye'nin de olduğunu belirtmek istiyorum.. Ayrıca tüm takımların futbolcularının isimleri 95 yılındaki kadrolarından alınmış ve tamamiyle gerçek kadrolar.

Kontrol açısından da FIFA oynanabilirliği oldukça yüksek bir oyun. Oyunda hem keyboard,mouse ve joystick'i seçebiliyor, hem de bunlardan birkaçını kullanarak arkadaşlarınızla oynayabiliyorsunuz. Eğer 4 düğmeli bir joystick'e sahipseniz, o zaman oyundaki tüm hareketleri kolayca yapabileceğiniz gibi, sırf bu şekilde yapabileceğiniz özel hareketler ve pozisyonlar mevcut.

Tabi getirilen en büyük yenilik , FIFA'yı artık arkadaşlarınızla MODEM veya SERİ KABLO aracılığı ile de oynayabilecek olmanız. O, oldukça başarılı ve eğlenceli bir özellik gerçekten.

FIFA '96

Futbol meraklıları herhalde zaten FIFA ismini ve 2 sene önce bu isim altında çıkan güzel futbol oyununu biliyorlardır... Çıktığı sıralarda PC ortamındaki en iyi futbol oyunu denmişti ve gerçekten de öyleydi.

ELECTRONIC ARTS tarafından çıkarılmış olan ve tahta 2 sene önce geçen FIFA , aynı firma tarafından şimdi çıkan yeni sürümü ile de bu saltanatını korumaya kesin kararlı. Üstelik daha önceki çoğularına göre sıradan bir futbol oyunu iken, FIFA'96 bir stadyumu evinize, bilgisayar ekranınıza getiriyor. EA tarafından geliştirilmiş olan Virtual Stadium sistemi sayesinde, bir futbol maçı, herşeyiyle sizin kontrolünüze veriliyor. Oyunu bu derece ilginç yapan ve gerçekçiliği en fazla oranda tutan özellikleri ise, 8 değişik kamera ile toplam 360 derecelik bir görüntü zenginliği sağlanması yani sahanın ve stadyumun her tarafını maç sırasında görmeniz mümkün. Ayrıca futbolcuları tüm hareketleri gerçek futbolculardan örnekleme yapılarak yaratılmış ve oldukça küçük ayrıntılara kadar inilmesi sayesinde beklenmedik derecede gerçekçi ve ilginç pozisyonlar ortaya çıkarılabilmiş.

Kamera açıları hem maça başlamadan önce ayarlanabildiği gibi, hem de maç sırasında F1'den F8'e kadar olan fonksiyon tuşları sayesinde değiştirilebiliyor. Bunun dışında, maç sırasında ESC tuşuyla gelinen menüden , oyunla ilgili herşeyi ayarlamak mümkün. Yine buradan, oyuncu ve taktik değişiklikleri ile güzel pozisyonlarınızın tekrarını yapabilirsiniz.

Neyse, gerek yaptığı isim, gerekse getirdiği yenilikler sayesinde, FIFA'96 futbola ilginiz yoksa bile bir kez görmeniz gereken bir oyun. Siz de maçları bilgisayar ekranınıza getirebilirsiniz, üstelik şifresiz!

FULL THROTTLE

CHIP'DEN ÇOK ÖNEMLİ NOT VE DAVET: Bu sayfalardaki oyun tanıtımı, yaşları 10 ila 14 arasında değişen dört delikanlı tarafından yapıldı. Bir oyunu bir çocuktan daha iyi kim tanıtabilir ve kim bu denli heyecanla oynayabilirdi ki... Bu yazının heyecanını bozmamak amacıyla virgülüne dahi dokunmadık. Oyunun biraz eski tarihli olmasını da hoşgörmenizi diliyor ve oynadığı oyunu yazmak isteyen tüm çocukları CHIP'e bekliyoruz.

Merhaba 1996 yılının ilk CHIP'inde sizlere birlikte olmanın mutluluğu içindeyiz. Bundan sonra oyun sayfalarında Kerem-1,Kerem-2 ve Doğa (ve peki Ekin de olsun) ile birlikte olacaksınız. Bu ay size Lucas Arts firmasının 1995 yılının Temmuz ayında çıkardığı FULL THROTTLE adlı macera oyununu tanıtmaya çalışacağız.

KONU

Başınıza gelen olaylar Corley Motorları'nın sahibi Malcolm Corley'in öldürülmesiyle başlar. Bütün polisler ve Maureen, Corley'i sizin öldürdüğünüzü sanmaktadır.Çünkü olay yerinde en son siz vardınız. Siz ise kendinizi temize çıkarıp asıl katil olan Ripburger'ı yakalamaya çalışmaktasınız. Polislerden kaçarken, kamyon,motor,uçak gibi çeşitli taşıtların kullanıldığı bu oyunun karşısından kolay kolay ayrılamayacaksınız.

OYUNUN TAM ÇÖZÜMÜ

Metal çöplüğün tepesine yumruk atıp dışarı çıkın. Bara girin.Barmenle konuşmaya başlayacaksınız. Fazla konuşmadan barmene de bir yumruk atın. Size anahtarları verecek. Dışarı çıkıp motorunuza binin ve sağa doğru gitmeye başlayın. Yola koyulunca karşınıza bir adam çıkacak. Ona bayağı yumruk atmanız gerekiyor. Adamı patakladıktan sonra biraz demo izleyeceksiniz. Maureenle karşılaştıktan sonra o barakadan çıkın ve dümdüz gidip sağdaki karavana girin. Kapıyı çalın. İçerden bir adam birşeyler söyleyecek. O daha konuşurken kapıya tekme atın. İçeri girin. Dolaptan maymuncuğu buzdolabından da eti alın. Sonra aşağı inin ve oradan da torch'u alın. Otomatik olarak Maureen'in barakasına gideceksiniz. Oradan boruyu ve benzin bidonunu alarak ekranın en ucundaki benzin deposuna gidin. Deponun kilidini maymuncukla açın. Yere attığınız kilidi alın. Depoya girin. Merdivene dokunun ve alarm çalmaya başlayınca en arkadaki büyük metal parçasının arkasına saklanın. Hovercraft gelip merdivenin önünde duracak. Gidip hovercraftın benzin deposunu açın boruyu depoya takın ve benzin bidonunu da yere koyun. Boruya dilinizi yapıştırın ve benzini çekmeye başlayacaksınız. (Saklanmayı beceremiyebilirsiniz ama yine deneyin. Bu oyunda sonsuza kadar her şeyi deneyebilirsiniz. Ölseniz de aynı yerden yine canlanıyorsunuz.) Bir süre sonra yukarıdakiler sizi farkedecek ve siz de benzini döke saça Maureen'in barakasına saklanacaksınız. Son olarak araba mezarlığına gidip kapıya kilidi takın ve zincirden tırmanmaya başlayın. Junkyard'ı görmektesiniz. Aşağıya atlayıp sağa gidin. Orada bir köpek göreceksiniz. Eti alıp önünüzdeki mavi arabaya atın. Ama elinizi çabuk tutun. Köpek eti yemeye başlayacak. (Eti direk köpeğin üstüne atmaya çalışmayın) Sola gidin. Orada merdiven gibi bir şeyden yukarı tırmanın ve vinci bulacaksınız. O merdiveni bulmakta zorlanabilirsiniz. Oraya gitmenin bir yolu daha var. Geldiğiniz yere geri dönün. Oradan yukarı zıplayın. Sağa gidin. Oradan iyice sağa yukarı doğru gidin ve yine vinci buldunuz.Vinci soldaki kolla aşağı indirip tekrar yukarı kaldırın ve köpeğin olduğu araba havada asılı kalacak. (Vinci açmayı unutmayın.Sağdaki düğme.) Vinçden çıkın ve yine geldiğiniz yere dönüp aşağı atlayın. Araba mezarlığının en köşesindeki çöplükte (forks) bulabilirsiniz. Ve artık motorunuz hazır. Maureen'e teşekkür edip gidiyorsunuz, fakat yolu polisler kapatmış durumda. Geri dönüp alarmı yine çaldırın ve polisler oraya geldiğinde siz geçip gidin. Demo'yu izledikten sonra kasabaya geri dönüp Maureen'in kulübesinden fotoğrafı alın ve geriye doğru barın olduğu yere gidin. Geldiğinizde bara girmeden direk yan tarafa gidin. O demir kutunun içinde Miranda var. Onunla biraz konuşun ve oda size bazı resimler verir. Bara girip orada bıçakla oynayan adama resimleri verin. O sizi götürmeyi kabul edecek. Kamyonla uzun bir seyahatten sonra adam motorunuzu bozacaktır. Sağdaki eve girin ve yastığın altından levyeyi alın.

Onunla sandığı açın ve o sırada pencereden bir motorlunun fırladığını göreceksiniz. Hemen onu takip edeceksiniz fakat turbonuz olmadığı için yakalayamıyacaksınız. Kamyon devrildikten sonra kaza mahalline tezahür edin ve levye ile kamyonun tekerlerini söküp arkasına geçin ve itmeye başlayın. Kamyonu devirdikten sonra bir parça gübre alın ve levyeyi bulduğunuz yere geri dönün.Orada sizi Boom Boom Kardeşler bekliyor. Onlar sizi takip ederken kaza yapacaklar. Arabanın enkazına

gidin ve levye ile arabadaki Power Lift'i sökün. Powerlift'i alın ve Mine Road'a girin. Karşınıza ilk olarak Father Torgue çıkacak. Onunla konuşulacak ne varsa konuşun. Sonra önünüze geleni dövmeye çalışın. Fakat testereli, kırmızı saçlı kız gelince ona gübre ile saldırın.(Gübre ile saldırmazsanız yenemezsiniz.) Artık en güçlü silaha sahipsiniz. Şimdi dövmeniz gereken elinde odun olan şişko adam. Onu testereyle kolaylıkla dövebilrsiniz.(Fakat turbosu olan ve sizi eken küçük adamı ancak zincirle dövebilirsiniz ve dövmeniz gerekiyor çünkü turboyu almalısınız.) Odunu Cavefish'lere karşı kullanmalısınız. Cavefishler yeşil ve ilginç bir motor kullanan yeşil ve kör yaratıklar. Sizi gözlerindeki Scannerlarla görüyorlar. Onları gördüğünüzde saldırmak için biraz bekleyin. Siz ona değmedikçe o sizi farketmez. (Cavefish'i testereyle de öldürebilirsiniz ama o zaman size gerekli olan gözlüğü alamazsınız). Ona çarparsanız size yağ fışkırtacaktır. Kafasını tam kaldırdığında odunu savurun ve gözlüğü alın. Giderken gözlüğe tıklayın ve şimdi gözlükten görüyorsunuz. En alt köşede Cave yazdığında yine tıklayın ve mağaraya girin. Mağarada rampayı göreceksiniz. Rampayı motora bağlayın. Çok gitmeyin. İlk durduğunuz yerde rampayı tekrar çözün ve Cavefishler gelsin düşsün aşağı. Turbo , Powerlift ve Rampayı da aldıysanız yıkık köprünün yanına gidip motordan inmeden karşıyı gösterin. Ondan sonra bütün işleri kendisi yapacak. Karşınızda fabrika var. Oraya giremezsiniz zaten. Aşağıya doğru gidin, orada bir satıcı var. Arkadaki tişörte bakın. Adam tam arkasını döndüğünde zıplayan tavşanı alın. Oradan çıkıp motora binip sol yukarı doğru gidin. Tavşanı bırakın patlayınca pilini alın. O pili satıcının oradaki yeşil arabaya takın ve arabayı ilerideki turnike gibi yerden aşağı atın. Adam onun peşinden gidince tavşan kutusunu alın. Mayın tarlasına gidip tavşan kutusunu yere atın, sonra bir tavşan kalıncaya kadar bütün tavşanları alın ve birer birer bırakarak ilerleyin.

Kendinizi dört yandan motorlara bağlanmış bulacaksınız. Orada sırayla şunları söyleyeceksiniz "Let me go or else..." "I'll call you names" "Dyapered Dynamo" ve ondan sonra sizi serbest bırakacaklar. Bir süre sonra kendinizi araba yarışında bulacaksınız. Soldaki rampadan kahverengi arabanın üstüne atlayın (ne zaman atlarsanız atlayın arabanın üstüne düşersiniz). Kahverengi arabayı iterek soldaki rampadan aşağı atın. Sonra onun üstüne atlayın ve Boom Boom Kardeşler'i ezin. Sonra yanarken duvarlara gidin ve heryeri yakın sonra kahverengi arabanın arkasına gidin ve mavi araba gelince üstüne atlayın. Araba sizi atmaya çalışacak. Ateşe yaklaştığında aşağı inip ateşe girin. Araba patlayacak. Maureen'le konuştuktan sonra parçalara bakın ve oradaki altı basamaklı sayıyı kaydedin. Fabrikaya girin. Göstergelerin siyah çizgileri aynı hizaya gelip durduğunda duvardaki taşa bir tekme atın.(Bu taşı deneme yanılma yoluyla bulacaksınız.) Oradan bir ışık çıkacak. İçeri girip odanın ortasında yerde duran kasayı açın. Oraya sayıyı yazın. İçinden bir kart çıkacak. Sağa doğru gidin. Orada kartı sağdaki kapının kilidine sokun. İçeri girip soldaki kolu aşağı, sağdaki kolu da yukarı kaldırın. Ripburger'ın arkasındaki görüntü bozulacak. O odadan çıkıp ortadaki odaya girin. Film şeridini makaraya takın. Çeşitli olayları izledikten sonra kamyonun ön tarafına yapışacaksınız. Orada paneli açıp Ripburger'ın bastonunu alın. Sonra motorun ızgarasını açıp bastonu pervaneye sokup arkaya geçin. Levyeyi kullanarak en sağdaki benzin borusunu sökün. O sırada Ripburger size ateş etmeye çalışırken Maureen sizi kurtaracak ve kamyon arkadan gelen uçağın içine girecek. Uçağın içinde sağdaki merdivenden yukarı çıkın ve bilgisayarı açın. Sırayla şu seçenekleri seçeceksiniz: "Take Off", "Post take off", "gear" "Rise Gear" böylece tekerler içeri çekilecek ve uçak tam köprünün ucunda uçak duracak. Şu anda kamyonun üstündesiniz. Şimdi kamyonun içine girin ve bilgisayarı açın, bilgisayarda şu işlemleri yapacaksınız: "Main Menu", "Defence Menu", "Machine Guns", "Control" "System Off" Bunları yaptınız ve Ripburger'ı huzuruna kavuşturdunuz. Simdi uçağın içine girin ve solda duran motorunuza binin ve çıkın. Oyunu BİTİRDİNİZ. Şimdi sizi bekleyen güzel Demo'yu izleyebilirsiniz.

OYUNUN ÖZELLİKLERİ VE GEREKTİRDİKLERİ

486 DX CPU
8 MB RAM
SVGA MONİTÖR
DİSKET SAYISI: 1 CD
KAPLADIĞI HD ALANI:
640 KB (CD'DEN OYNANIYOR)
SES: SOUND BLASTER
KONU:90%
GRAFİK: 90%
SES: 100%
OYNANABİLİRLİK: 95%
GENEL: 95%

GENEL

Kaçırılmaması gereken bir oyun. Fakat bilgisayarınız yavaşsa biraz canınızı sıkabilir. Oyunun heryerinde isterseniz fareyi isterseniz de klavyeyi kullanabilirsiniz. Ayrıca her an F1 ile oyunu kaydedip yeniden yükleyebilir sesin yüksekliğini de ayarlayabilirsiniz. Canınızı sıkan uzun demoları da ESC ile atlayabilirsiniz.

Yaz, Kazan, Oynasınlar...

Klik & Play Ödüllü Oyun Yarışması

Yurtdışında bir kaç senedir düzenlenen Klik & Play oyun yarışmasının ilkini bu sene CHIP ve Açı İç ve Dış Tic Ltd. birlikte düzenliyor.

CHIP oyuna meraklı, yaratıcılığına güvenen herkesi bu yarışmaya katılmaya çağırıyor. Çok kolay bir kullanımı ve iyi bir öğreticisi olan Klik & Play ile oyun yaratmak üst düzey bir bilgisayar ve programlama bilgisi gerektirmiyor. İsteyen herkes bu yarışmaya katılabilir.

Katılımcıların Klik & Play oyun yaratma yazılımı kullanarak hayal güçlerini konuşturdukları bu yarışmada katılan herkesin yarattığı oyunlar bir CD-ROM'da toplanarak CHIP dergisi ile birlikte okuyuculara dağıtılacaktır. Dileyen herkes bu CD-ROM içindeki oyunları beraberindeki formu kullanarak değerlendirebilecektir. Böylece yarışmanın kazananları okuyucularımızın oylarıyla saptanacaktır.

Nasıl Katılacaksınız?

1. 20 Şubat'a kadar CHIP'e abone olup yarışmaya katılacağınızı telefonla bildirin. İlk 100 aboneye ücretsiz Klik & Play yazılımı en geç 10 Mart'a kadar ulaştırılacaktır.
2. Yazılımı, çeşitli satış noktaları ve bilgisayar firmalarından da elde edebilirsiniz. Bu durumda yarışmaya katılacağınızı ve hakkınızdaki bilgileri bize faks ya da posta yoluyla ulaştırın.

Katılmak bu kadar kolay!

Nasıl Üreteceksiniz?

Klik & Play paketindeki öğreticiyi ve gösterilen bir örneği izleyerek nasıl oyun yaratılacağını öğreneceksiniz. Bu çok iyi düzenlenmiş öğretici ve kullanımı kolay yazılım sayesinde çok kısa bir süre içinde kendi oyununuzu yaratacak seviyeye geleceksiniz. Gerisi hayal gücünüze kalmış...

Ne zaman teslim edeceksiniz?

Yarattığınız oyunları en geç 10 Nisan'a kadar adresimize disket, DAT-Tape ya da CD-ROM üzerinde ulaştırmanız gerekiyor. Ancak oyunun tam anlamıyla çalışıyor olmasına dikkat edin. Çünkü gelen oyunları CD-ROM'a koymadan önce burada test edeceğiz. Çalışmayan oyunlar önceden elenecekler.

Nasıl Değerlendirilecek?

Oyunlarınız iki jüri tarafından değerlendirilecek. Biri okuyucu jürisi. İsteyen her okuyucumuz dergiyle birlikte verilecek olan CD-ROM'ların içindeki oyunları denedikten sonra formdaki değerlendirme sisteminden yararlanarak notlayacaklar. Doldurdukları formları bize ulaştırdıklarında CHIP Ormanı'nda bir ağaç sahibi olacaklar. Bize ulaşan formları derledikten sonra okuyucu jürimizin belirlediği sıralama ortaya çıkacak.

Diğer jüri ise bilgisayar dünyasının değerli isimlerinden oluşacak. Bu jüride kimlerin yer alacağı önümüzdeki sayıda açıklanacaktır. Bu jüri de oyunları değerlendirecek ve yine bir sıralama yapacak.

Neler kazanacaksınız?

Her iki jüri kazananlarına CHIP, Açı ve diğer bilgisayar firmaları çok değerli sürpriz hediyeler hazırlamakta...

Mart sayımızı bekleyin..

Artık Doktor Olmak Çok Kolay!

Sevgili okuyucularımız,

Doktor CHIP ünvanına hak kazanıp, değerli ödüllerin sahibi olmak ister misiniz?

Yapacağınız iş çok kolay. Her sayımızda bu sayfalarda yer alacak olan bilgi yarışmamıza katılın, soruları yanıtlayıp CHIP dergisine fakslayın ya da postalayın.

Bilgi yarışmasının soruları zor gelirse küçük bir ipucu: Yanıtlar sayfalarımızda ...

Her ay gönderdiğiniz yanıtlar arasından Ocak 1997'de yapacağımız değerlendirme sonucu devamsızlıktan kalmamış ve en yüksek notu almış okuyucularımız CHIP okulunu başarıyla bitirmiş ve Dr. CHIP'liğe hak kazanmış olacak. Elbette mezuniyet hediyesi olarak çok değerli ödüller de taze doktorlarımızı bekliyor.

Peki yalnızca mezun olunca mı ödül var? Elbette hayır! Her yarışma sonucu gelen yanıtlar değerlendirilecek ve doğru yanıtlayan okuyucularımızdan biri ödül kazanacak. Neler mi? Ödüller için Mart sayısını bekleyin. Milli Piyango İdaresi ile yürütülmekte olan işlemlerin gecikmesi nedeniyle ödül içeriklerini açıklayamıyoruz. Ama merak etmeyin bu yarışmanın kazananı da ödül alacak.

Hadi kolay gelsin. Unutmayın yanıtlar CHIP sayfalarında...

S O R U L A R

1. "Makro Eşek Şakası" nedir?
2. "Çapı 12 cm., kalınlığı 1.22 mm., veri hacmi 4.7 Gigabyte" hangi teknolojik gelişmeyi anlatıyor?
3. "PRML" nin açılımı nedir?
4. "Eğer BIOS tipiniz ..... ise genel olarak kullanılan ilk şifre de .....'dir." boşlukları doldurun.
5. Internet'de JAM-SESSION yapınca ne olur?
6. Oda içinde dağcılık yapmayı sağlayan şey nedir?
7. En yeni çöpçatan hattı nerede bulunur?
8. Başımıza yeni bir SUPER... çıktı. Kimdir O ?
9. Sayfalarımızda iki işletim sistemini evlendirdik. Ne oldu bilin bakalım? Hangi sayfada?
10. OS/2'nin FAT'e karşı getirdiği alternatif nedir?

Yanıtlarınızı 28 Şubat'a kadar bekliyoruz.

Adres:
CHIP Dergisi Bilgi Yarışması
Sülün Sokak No: 22
80620 1. Levent İstanbul
Faks:
(0212) 283 42 54

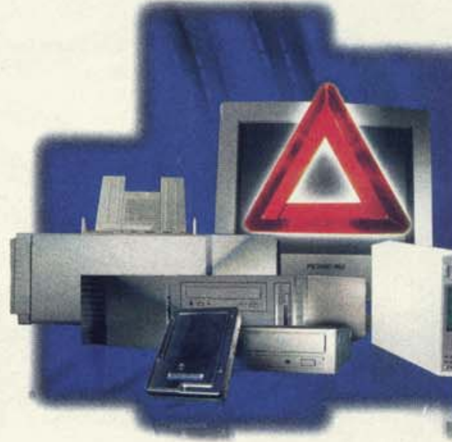

Çip

Mart 1996

Mart Sayısında Neler Var?

Faks ve Modem Testi

Internal ve external olarak sınıflandırılmış çeşitli modellerdeki faks ve modem testi, değerlendirmeleri, teknolojisi, yerleştirilmesi ve konfigürasyonuna kadar herşey.

Bilgisayara İlk Yardım

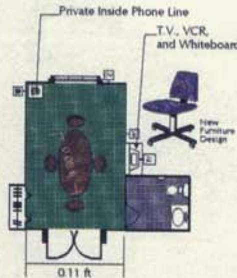
Bilgisayarınızı ayrıntılarıyla tanırken, basit arızaları nasıl gidereceğinizi de öğreneceksiniz.

1996'nın Getirecekleri

Günümüze kadar olan gelişmeler sonucunda, artan ihtiyaçlara yönelik olarak haberler, beklentiler vs...

Bilgisayar Destekli Tasarım

Kullanım alanları, uygulama örnekleri, gelişmeler, yazılım ve donanım, ipuçları.

Ve diğerleri:

BBS Ağları: BBS hakkında söylenebilecek her şey, dünyadan, Türkiye'den amatör BBS ağları.

Satın Alma Danışmanı: CD-ROM sürücüsü almak isteyenler için çok yararlı bilgiler ve karar vermeyi kolaylaştıracak yöntemler.

Internet'de 3. Boyut VRML: Temel bilgiler, araçlar, yöntemler ve ipuçları.

486'lar için Upgrade olanakları: Yavaşlığı bıktıran bilgisayarların günümüz hızına eriştirilmesi için seçenekler, yardımlar.

DriveSpace ile daha geniş alan: Sabit disk kapasitesinin bu program yardımıyla iki katına çıkarılmasının yolları.

SCSI Sabit Diskler: SCSI diskler üzerine yararlı bilgiler.

REKLAM İNDEKSİ

CHIP

Sorumlu Müdür
Tansel Emanet-Tüzel

Yazı İşleri Müdürü
Aylin Tarhan

Yazı İşleri
Bülent Şahin, Erkan Cerit, Garo Antikacıoğlu, Gökhun Sungurtekin, Mete Turgal

Sanat Yönetmeni
Hatice Bala

Grafik/Bilgisayar
Ferda Erdoğan - Ali İzan

Katkıda Bulunanlar
Robbert van Herksen, Volkan Olgun, Ahmet Özışık, Barış Taptık, Görkem Kumbaracı, Nüvid Özden, Kerem Demirbaş, Kerem Batumlu, Doğa Aytaç ve Ekim Batumlu

Dağıtım ve Pazarlama Müdürü
Semih Sağman

VOGEL Reklam Müdürü
Arif Bilgin

CHIP Reklam Müdürleri
Ergin Tosun - Arzu Törün

Reklam Sekreteri
Figen Uçar

Reklam Servisi
Ayşegül Yazıcı, Şebnem Karabıyık, Kıymet Demirtaş, Yağız Faizoğlu, Işık Alaaddinoğlu (Ankara)

Üretim Danışmanı
Cemalettin Öz

Üretim Koordinatörü
Yılmaz Yiğit

Tanıtım Danışmanı
Savaş Çekiç

VOGEL Yayıncılık Ltd. Şti. Adına Sahibi
Osman Şakir Batumlu

Renk Ayrımı - Film Çıkış
STEP Grafik ve Matbaacılık

Baskı
MEPA A.Ş.

Dağıtım
YAYSAT A.Ş.

VOGEL Yayıncılık
Sülün Sokak No: 22
80620 1. Levent İSTANBUL
Tel: (0212) 283 42 44
Faks: (0212) 269 50 21
Yazı İşleri Faks: (0212) 283 42 54

Ankara İrtibat Bürosu
Angora Reklamcılık ve Yayıncılık Ltd. Şti.
Konur Sokak No: 71/4
Bakanlıklar Ankara
Tel: (0312) 419 43 21-22

İzmir İrtibat Bürosu
Tunajans Uluslararası Tanıtım ve Fuar Hizmetleri Tic. Ltd. Şti.
1390 Sokak No: 6/2
35220 Alsancak İzmir
Tel: (0232) 463 21 63